A KOLOZSVÁRI

UNITÁRIUS KOLLÉGIUM

(PAPNEVELŐ INTÉZET, ÁLL. SEG.
FŐGIMNÁZIUM, ELEMI ISKOLA)

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1910—911-IK ISKOLAI ÉVRŐL.

SZERKESZTETTE:
DR GÁL KELEMEN,
IGAZGATÓ,

A THEOLOGIAI RÉSZT:
CSIFÓ SALAMON,
DÉKÁN.

XXXII. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁRT.
NYOMATOTT GÁMÁN J. ÖRÖKÖSE KÖNYVSAJTÓJÁN
1911.

A KOLOZSVÁRI

UNITÁRIUS KOLLÉGIUM

(PAPNEVELŐ INTÉZET, ÁLL. SEG.
FŐGIMNÁZIUM, ELEMI ISKOLA)

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1910—911-IK ISKOLAI ÉVRŐL.

SZERKESZTETTE:
DR GÁL KELEMEN,
IGAZGATÓ,

A THEOLOGIAI RÉSZT:
CSIFÓ SALAMON,
DÉKÁN.

XXXII. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁRT.
NYOMATOTT GÁMÁN J. ÖRÖKÖSE KÖNYVSAJTÓJÁN
1911.

Uzoni Imre tanár beiktatása.

Imádság.

Mondotta: Vári Albert vallástanár.

Örök Isten! mennyei jó Atyánk! Mulandó életünk változó jelenségei közül hozzád száll a mi lelkünk, mert jól esik, ha olykor-olykor szent pihenőt tarthatunk édes atyai kebleden. Nehéz küzdelmeink közben is boldogok vagyunk, ha fölemelkedhetünk a hitnek és vallásnak megszentelt magaslatára, hol mosolygóbb a napsúgár, éltetőbb a levegő, üdítőbb a harmat, szebb a virág és felségesebbek kilátásaink. Itt eme megszentelt magaslaton látjuk elterülni határtalan dicsőségedet, melynek fénye beragyog körülöttünk mindent: a multat és jelent, az eget és a földet, a magasságot és a mélységet az életet és a halált, a felhőt és napsúgárt, az örömet és a bánatot, a reményt és a csalódást.

Oh miért nem járhatunk és nem lakozhatunk állandóan eme megszentelt magaslaton azoknak a dicső ősöknek a társaságában, akiket a te lelked ihletett és vezetett, akiket a te országod szerelme emésztett s azért nem csupán szóval lelkesülni, de életet és vagyont is áldozni tudtak? Miért, hogy földi kicsinyes érdekek és önző törekvések elveszik szemeink látását s lekötik lelkünknek szárnyalását? Miért, hogy még a tudomány is gyarló kezekbe jutva, megrontja látásunkat s útját állja lelkünk lendületének — az a tudomány, melynek pedig az igazságokat kellene keresnie s a világosságot szolgálnia, amely kutatja a természet titkait, behatol a teremtés műhelyébe, megfékezi a természet erőit, megállapítja a rendet, az összhangot és a törvényszerüséget?

Ime jó Atyánk, itt a hitnek és vallásnak eme megszentelt magaslatán a te nagy dicsőséged mellett látjuk az ember gyönge-

ségét és gyarlóságát is, kinek kezében az áldás átokká változik, ki a szárnyakból bilincseket kovácsol s ki gyarló műszerei által a napnak életet és áldást adó súgarait, égető és perzselő tűzzé változtatja.

De itt tűnik föl a mi nagy hivatásunk és rendeltetésünk képe is a maga teljességében. Itt halljuk akaratodnak és isteni kijelentésednek szózatát, mely nemcsak azt mondja: „boldogok a tiszta szivűek, mert ők az Istent meglátják," hanem azt is, hogy „mindeneket megpróbáljátok s a mi jó, azt megtartsátok." Az hát a mi hivatásunk, hogy az észt és a szivet, a hitet és a tudást hozzuk szoros összhangba. Mert, a miként te magad egy és oszthatatlan Isten vagy: úgy egy a te szavad, egy a te akaratod és egy a te kijelentésed a tudományban és a vallásban, a természetben és a szentírásokban. Ha mi még is különböző, sőt ellentétes hangokat hallunk tőled a lelki élet különböző mezőin, az csak a mi gyarlóságunkból: látásunk hiányosságából s hallásunk fogyatékosságából származik. Te ugyanazon Isten vagy mindenütt: az égen és a földön, az életben és a természetben, a tudományban és a vallásban.

Engedd azért belátnunk és felfognunk emez örök igazságaidat. Szavadnak hangja, kijelentésednek ereje hassa át a mi egész valónkat, hogy hitünk és vallásunk templomait készséggel világosítsuk meg a tudomány lámpáival. Viszont, ha a tudományok mélységébe hatolunk; ha a természet titkait kutatjuk, ha az emberi szorgalom és munka eredményeit mérlegeljük; ha a világ rendjében megnyilatkozó örök törvényszerűség tudatára ébredünk: akkor is alázzuk meg magunkat, a teremtés Ura előtt mondván: „Mely nagyok a te cselekedeteid Uram! mindeneket bölcsen alkottál, s teljes az ég és a föld a te dicsőségeddel."

A vallásos alázatosságnak ezen lelkével áldd meg azon szolgádat is, a kit gondviselésed már korábban elhivott a tudományos igazságok szolgálatára, de aki erre való készségét most ünnepélyesen is bizonyítani akarja. Engedd, hogy egész életében legyen ápolója, hirdetője és határozott munkása a legszebb összhangnak: az ész és a szív, a hit és tudás összhangjának. Hallgass meg. Amen.

Megnyitó beszéd.

Mondotta: Kozma Ferenc felügyelő gondnok.

Tisztelt közönség, tanárkar és kedves ifjúság!

Egy családi ünnepélyre gyűltünk össze, hol a családfő a mi szeretett egyházunk és mi férfiak és nők, öregek és ifjak, annak gyermekei, egymásnak testvérei vagyunk. Összejövetelünk célja, hogy magunk köréből egy ifjú munkást, aki szemünk előtt nőtt fel, ismeri a mi benső életkörülményeinket, vágyainkat és törekvéseinket, itt a nyilvánosság előtt nagykorusítsunk és saját önállóságát s felelősséget igénylő pályájára bocsássunk. Arra a pályára, amelyen csak idealismussal lehet áldásosan és megelégedéssel haladni. Ahol az egyéni élet alárendelésével, énünknek napról-napra és óráról-órára abba a fölemelő érzésbe kell átolvadnia, hogy nem magunkért, hanem az emberiség közjaváért élünk és dolgozunk.

A halhatatlan emlékű br. Eötvös József egy körútja alkalmával mondott üdvözlésemre e szavakkal közeledék egyik intézetünkhez: „Mindíg a hódolat és ihletség érzetével lépem át egy iskola küszöbét, amelyen belül a művelődés üdvözítő munkáját folytatják.“ A nagy férfit jellemző és emlékeim között hiven megőrzött e szavak jelentőségét elég hosszura nyúlt tanügyi pályámon mindíg szem előtt tartva, én is meleg elismeréssel viseltettem állandóan a művelődés ügyének munkásai iránt s méltánylással szemléltem, ha egy ifjú hosszú tanulói pályán, sokszor nehézségekkel és nélkülözéssel küzdve s kitartó szorgalommal s megfelelő kellékeket megszerezve, arra szánja magát, hogy másokért éljen, hogy az ifjúság egymást folytonosan felváltó generációinak lelkét hosszas ismeretekkel, szivét nemes érzelmekkel telitse s a boldogulásra szükséges fegyverzettel ellássa. Olyan e munka, mint az áldást hozó eső,

mely amint lehull, eltűnik, mintha semmiségbe veszne; de a nyomában termékenység fakad, amely táplál és éltet s hatásait a társadalom, az egyház, a nemzet és emberiség haladásában észleljük.

E nemes és altruistikus munkásság küszöbén, kezében egyházi főhatóságunk bizalmának mandátumával s lelkében a kötelesség- és felelősségérzettel áll előttünk *Uzoni* Imre ifjú tanárunk, akinek ünnepélyes beiktatására gyűltünk ma egybe s akit főgimnáziumunk előljárósága nevében bizalommal és szeretettel köszöntve s vállalkozására és működésére isten áldását kérve, felszólítok, hogy székfoglalójával a nyilvánosság előtt is bemutatkozzék.

Gondolatközlés elektromos hullámokkal.*

Székfoglaló értekezés. Tartotta: Uzoni Imre r. tanár.

Emlékeimet felújítva, egy kép jut eszembe. Ezelőtt 18 évvel szegény szülőim, hosszas sírás és könyörgés után, elhoztak Kolozsvárra tanúlni. Mint kis székely fiú bátortalanúl végighallgatva mélyen tisztelt és szeretett igazgatónk bátorító, buzdító atyai szavait, megkezdődött az órára járás. Nehány nap múlva sírva léptem kedves bátyám elé. Jóindúlattal kérdezte, no mi baj öcskös? Félve, zokogva mondottam, nem tudom a mértant. Azért jöttél úgy-e, hogy megmondjam? Azért, feleltem szepegve. Mit gondolsz, kedves öcsém? Otthon tanultam meg, az utca porában játszva, ugrándozva, mint te; vagy talán akkor, ha fákon mászkáltunk madárfészek után? Nem. S hosszas faggatással kiszedte belőlem, hogy itt tanúlta meg, figyelve szeretett tanáromnak, most kedves kollégámnak egyszerű, világos magyarázatára. Ekkor megértette velem, hogy odafigyelve a magyarázatokra és különösen a kérdésekre, órán mindent megtanulhatok, kinn csak ismételgetnem kell a hallottakat. S megvígasztalt, hogy így bőven jut idő játékra is.

Bátyám tanácsát követve, juthattam e magas és nehéz hivatásra. Itt vagyok bíráim ítélőszéke előtt. Nehéz a feladat, melyre vállalkoztam, de bátran állok bíráim elé akkor, ha kitűzött célomat elértem.

Nem rólam, hanem az ifjúságról van szó, a jövő nemzedékről, melyet nevelnem kell. Vajjon tudok-e elég egyszerű és egyenes útat választani, hogy szívükhöz férkőzve, olyan példákhoz és eszközökhöz juttassam, melyekkel e tudományoknál is bonyolúltabb modern életben bátran járhassanak? Vajjon beléjük tudom-e plán-

* Az előadás rajzokkal szemléltetve volt.

tálni az emberi elme azon vágyódó kétkedését, mely folytonosan többre és tökéletesebbre törekedve, megakarja hódítani a szép természetet? Sikerül-e a természetben uralkodó törvények ismeretével legalább részben lerombolni a csodák világát, hogy így önállóan gondolkozó, értelmes ifjakat neveljek? Sikerül-e ellátnom a természet-ismeret fegyvereivel: logikus gondolkozással, megfigyeléssel s az események helyes értékelésével? Mert, ha igen, akkor célomat elértem s olyan ifjúságot adtam e szép magyar hazának és egyházamnak, kik akadályt nem ismerve, tudnak helyesen gondolkozni és nemes munkát végezni.

Most, kedves ifjúság, az előbb említett szavakra hívom föl figyelmeteket. Nem a tanulás és képzelt tudás az igazi munka. Az igazi munka a negativumnál kezdődik, melyre a feleléseknél felmerült kérdések vezetnek. Itt győződtök meg, hogy mit tudtok és mit nem; itt kezdetek gondolkozni és öntudatos munkát végezni. Ezek oltják belétek, bár észrevétlenül is, a mathematika elvont módszereinél a dolgok erkölcsi és a fizikánál az események anyagi értékelését.

Hogy kitűzött célomat elérjem, nagy és nemes hivatásomnak megfeleljek, tőletek kérem a legnagyobb erőt, legyetek bizalommal és szeretettel hozzám!

* * *

Tudva, hogy a középiskolai oktatás gyakran nem ölelheti fel a legújabb ismereteket, örömmel ragadtam meg ez alkalmat, hogy kedves tanítványaimat új ismeretekhez juttassam.

Az elektromos jelenségeknél folyton tapasztaljuk, hogy az áram úgy a vezetőkben, mint azokon kívül különböző hatásokat kelt. Ezen hatásokat leírják az Ampére és Biot—Savart törvényei. A fizika fejlődésében bizonyos jelenségeket közelbe hatóknak, másokat távolba hatóknak neveztek. Közelbe hatók azok a tüneményék, melyeknek hatása a térben pontról-pontra terjed. Ilyenek: a hangtani és fénytani tünemények. Távolba hatók azok a tünemények, melyeknél a térbeli hatás a hatókkal egyidőben nyilvánúl. Ilyen a gravitáció és nehézkedés hatása és sokáig ilyennek tartották a mágneses és elektromos jelenségeket is. Faraday volt az első, ki azt mondotta, hogy a mágneses és elektromos jelenségek is terjedés révén hatnak. Sokáig egyedül állott ezen elméletével, míg 1860 körül Maxwell tovább

fejlesztette felfogását és pontos mathematikai fogalmazásban építette fel. A Faraday és Maxwell gondolatmenete nagyjában a következő volt:

A térben levő elektromos töltésű test olyan állapotba hozza a testet körülvevő teret, hogy ha ebbe a térbe egy másik elektromos töltésű testet teszünk, akkor ez utóbbira egy, a Coulomb-féle törvény szerint ható erő hat. Az ilyen állapotú teret elektromos térnek nevezzük. Képzeljük el a következőképpen: Legyen *A* egy pozitiv elektromos töltésű test, ha a térben levő más elektromos töltésű testek végtelen távoliak, akkor a hatóerők iránya megegyezik egy olyan gömb sugarainak irányával, melynek középpontját a test képezi. Azokat a vonalakat, melyeknek irányában az erő hat, erővonalaknak nevezzük. Ezeknek tulajdonságai: 1. Mindig pozitiv elektr. töltésű részecskékből indúlnak a negativ töltésű részecskébe, 2. Megrövidűlni törekszenek és a hosszúságukra merőleges irányú feszítő erőt gyakorolnak egymásra. A megrövidülésre való törekvéssel magyarázható az ellentétes elektromos töltések vonzása és a tranzverzális taszításból az egyenlő töltések taszítása.

Legyen A és B két közömbös töltésű test. Kapcsoljuk A-t egy induktor pozitiv sarkához, B-t a negativ sarkhoz. Akkor A-ban pozitiv elektromos töltés lévén, innen erővonalak indúlnak ki, melyek a negativ töltésű B-ben végződnek. A és B között az erővonalak egész rendszere fejlődik ki, mely fokozatosan betölti az egész tért. Ha most az A és B-ben levő töltések egyesűlnek, akkor az erővonalrendszer megszűnik. Ezután az A és B testnek ellentétes töltést adva, az erővonalaknak ugyanolyan rendszere fejlődik ki, mint előbb, de ellentétes irányban. Tehát most a tér egy bizonyos pontjában ugyanakkora erő hat, mint előbb, de ellentétes irányban. Ha a testek elektromos töltését egy induktorral periodikusan változtatjuk, akkor a tér egyazon pontjában periodikusan ellentétes irányú erők hatnak.

Hertz Heinrich német fizikus végezte 1887-ben ama nevezetes kísérletsorozatot, mellyel kimutatta, hogy ezen periodikusan változó erők rendszerei, pontról-pontra haladva a térben, a fény sebességével terjednek tova. Hertz kísérleti berendezése a következő volt: egy szikra induktor, melynek szikra-köze kondenzátorral volt ellátva, ezt oszcillátornak nevezzük és egy szikraközzel ellátott fémgyűrű, melyet később rezonatornak nevezett el.

Ha rezonatorát az induktor szikraközének szomszédságába hozta, azt észlelte, hogy egyes helyeken a rezonator is szikrázik, míg másutt nem. Azaz talált olyan helyeket az elektromos térben, hol gyengébb vagy erősebb szikrázás állott be a rezonatorban és olyanokat, hol a szikrázás bizonyos időben nem volt észlelhető.

Ezután az oszcillátorral szembe egy fémfalat állított. Így az induktor állandó működésénél azt észlelte, hogy a rezonator csak bizonyos helyeken szólal meg gyengén vagy erősen, de vannak helyek, hol a rezonator állandóan néma marad, azaz nem áll be szikrázás. S hangtani analogia alapján következtetett arra, hogy hullámszerű rezgéssel van dolga, még pedig adott esetben álló hullámokkal. S ezzel felfedezte a róla elnevezett elektromos hullámokat és kimutatta azokkal a visszaverődés, törés és polarisatió törvényeit is.

Azokat a készülékeket, melyekkel az elektromos hullámok jelenlétét igazolni tudjuk, elektromos hullámjelzőknek nevezzük. Ezeknek nagy sokasága miatt csak azokat említem meg, melyekről a továbbiakban szó lesz.

Történeti szempontból legfontosabb a Hertz-féle rezonator. Gyakorlati szempontból nagyjelentőségű hullámjelző a Calzecchi Onesti-féle kohérer. Ennél üvegcsőbe zárt fémpor van vezetői körbe beiktatva és egy elektromos csengő. A por-részecskék laza érintkezése miatt a részecskék között olyan nagy az ellenállás, hogy az áram nem indulhat meg. Ha elektromos hullámok érik a por-részeket, az ellenállásuk annyira meggyengül, hogy az áram megindul, melyet a csengő jelez; ha most az üvegcsövet kissé megütjük, a fémpor visszanyeri előbbi helyzetét és nagy ellenállást s az áram újra megszakad.

Legérzékenyebb hullámjelzőt szerkesztett Marconi, mely a magneses histerezisen alapszik. Ő hullám-detektornak nevezte.

E kitérés után kísérjük figyelemmel az elektromos hullámok haladását. Az elektromágneses hatások hullámszerű terjedését könnyen igazolhatjuk az ú. n. interferencia-csővel is. Az oszcillátorral keltett hullámok a cső alsó és felső részén áthaladva, a kohérer előtti csőrészben találkoznak s így jutnak a kohérerre. A cső alsó része rövidíthető és nyújtható. Ha a cső hosszát úgy választjuk meg próbálgatással, hogy a kohérer néma maradjon, akkor az előtte levő

cső-részben olyan fázisú hullámok találkoztak, melyek egymás hatását lerontották. Most a cső hosszát úgy választva meg pl. hosszabbítással, hogy a kohérer megszólaljon és ezen hosszabbítást addig folytatva, míg újra elnémúl, — akkor a megnyújtás éppen az elektromos hullám félhosszúságát adja.

Ezzel vagy más kísérlettel meghatározva a keltett elektromos hullám hosszát s kiszámítva az oszcillátor egy rezgésének idejét: ezen két érték hányadosa a hullám terjedési sebességét adja. A kísérletezők azt találták, hogy az elektromos hullámok sebessége 300000 km., tehát megegyezik a fény terjedési sebességével.

Ha ezen kísérleti berendezésnél kezünket vagy fémernyőt teszünk a kohérer elé, akkor az mindig néma marad. Ha szigetelő anyagból készült ernyőt (paraffin, üveg, szurok) teszünk elébe, akkor megszólal. Tehát a vezetők az elektromos hullámoknak útját állják, a szigetelők pedig átbocsátják. Ilyen kísérleti tapasztalatok vezettek reá a fényhullámoknál jól ismert törvényekre. S kimutatták, hogy a vezetők csak látszólag állják útját az elektromos hullámoknak, mivel a reflexió ismeretes törvénye szerint visszaverik. A szigetelők átbocsátják a hullámokat, de az új közegben sebességváltozással haladnak, minek következménye az, hogy törést szenvednek, még pedig a refrakció ismeretes törvénye szerint. (Ezt igazolhatjuk egy szurok prizmával)

A polárizáció törvényét úgy mutatjuk ki, hogy a kohérer elé különböző helyzetekben egy fémből készült rácsot helyezünk. Ha úgy helyezzük el a rácsot, hogy síkja merőlegesen legyen a hullámok terjedési irányára és fémdrótjai párhuzamosak legyenek a hullámokkal, akkor a kohérer néma marad, mert a párhuzamos rezgések ellenkező irányú rezgéseket indukáltak. Ha pedig a drótok a hullámok irányára is merőlegesek, akkor a kohérer erősen megszólal, ha hegyes szöget alkot, gyengén szól.

Hertz és mások kísérletei teljesen igazolták, hogy az elektromos és mágneses zavargások a terjedési irányra merőleges tranzverzális rezgésű hullámokban terjednek tova. Az eddig előállított hullámok csak rezgésszámban és hosszúságban különböznek a fényhullámoktól. Csoda-e tehát, ha ezen felfedezések egész forradalmat csináltak a tudományos világban? Bebizonyítva látjuk Maxwell egész elméletét és merész fejtegetéseit. Ő már 1865-ben, tehát 22 évvel

előbb, tiszta mathematikai következetességgel kimutatta, hogy az elektromágneses zavarok tranzverzális hullámokban olyan sebességgel terjednek tova, mint a fény. Tehát a fény sem lehet más, mint elektromágneses hullámmozgás. Maxwell és Hertz zseniális munkájának köszönhetjük, hogy ma a hősugárzást és a fényjelenségeket egészen beolvasztjuk az elektromagnesség tanába s így egy tökéletesebb és egységesebb természettudományi felfogáshoz jutottunk.

* * *

Az elektromos hullámoknak eddig ismertetett tovaterjedése csak akkor következik be pontosan, ha tökéletesen egynemű anyagokon haladnak át. Csak később, a 90-es évek közepén gondoltak gyakorlati alkalmazásukra. Ekkor széles körben indúltak vizsgálatok annak eldöntésére, hogy a föld szinének szabálytalanságai: szárazföldek és vizek, hegyek és völgyek, erdők, talajvíz, időjárás stb. hogyan módosítják a hullámok haladását. Az elért eredményeket a következőkben foglaljuk össze: A jól vezető föld és tengervíz a hullámokat eltéríti egyenes vonalú útjukból és részben kényszeríti, hogy a föld domborulatát kövessék. A szigetelő anyagból álló hegyeken úgy haladnak keresztül, mint a fény az átlátszó testeken. A jó vezető hegyeknél a rövid hosszúságú hullámok elhajlást szenvednek. Az erdők nagyban akadályozzák haladásukban. Az időjárás hatása legkevésbé ismeretes, mert az állomások között lévő területek egyidőben való ismerete szinte lehetetlen. A vizsgálatok eredménye biztosan megállapítja, hogy a tenger sokkal kedvezőbb az elektromos hullámokkal való jeladásra, mint a szárazföld. S ez nagy szerencse, mert itt van reá a legnagyobb szükség, hogy folytonos összeköttetésben legyünk a szárazfölddel.

Most csoportosítsuk ismereteinket egymásutánban s előttünk áll az elektromos hullámokkal való jeladás tiszta, egyszerű képe.

A Righi-féle oszcillátorral keltett hullámok a térben tovaterjedve, a kohérerre jutnak, melyben az előzőkből ismert változásokat idézik elő. A periodikus hullámok periodikusan változtatják a kohérer ellenállását és ennek megfelelő jelzéseket kapunk. Ha a felfogó állomás áramkörébe még egy telegrafáló készüléket is beiktatunk, akkor előre megállapított jelekkel már érthető üzeneteket közölhetünk.

Marconi volt az első, ki a hullámok hatáskörét nagyban emelte azáltal, hogy az oszcillátort hosszú drót árboccal látta el, az u. n. légvezetékkel (antennával). Ő nem ismerte, hogy a légvezeték hogyan viselkedik az elektromos hullámokkal szemben, csak azt észlelte, hogy nagyobb távolságra tud jelzéseket küldeni. A későbbi kisérletezők kimutatták, hogy a drót árbócok a hangtan rezonánciájának szabályait követik és megállapították, hogy ha elektromos hullámok érik a légvezetéket, az mindig ugyanolyan rezgésbe jön, mint a milyen az érkező hullám, ha a légvezeték hosszúsága egyenlő az érkező hullám $^1/_4$-ed hosszúságának páratlan többszörösével. Ezek és más hasonló eredmények, melyeket a kisérletezők a jeladás tökéletesítésére felfedeztek, Marconit sem hagyták érintetlenül. Csakhamar megérti azokat s kitűnő gyakorlati érzékével átalakítva olyan kisérleti eredményeket ért el, hogy a kutatók valamennyiét messze túlszárnyalja. Így magyarázható, hogy tudományokkal nem foglalkozó emberek nagy része neki tulajdonítja a drótnélküli telegrafálást.

Az elektromos hullámokkal való távírás nemcsak a hullámkeltés erősségére irányúl, hanem legfőképpen arra, hogy az oszcillátor és légvezeték között minél tökéletesebb rezonánciát érjenek el. A felfogó állomást úgy kell berendezni, hogy az csak is azokra a hullámokra szólaljon meg, melyeket a jeladó állomás keltett. Ez különösen fontos a titoktartás szempontjából.

Természetesen senki se gondolja, hogy olyan egyszerűen történik az elektromos hullámokkal való üzenetváltás, és hogy olyan egyszerűek az állomások berendezései, mint a hogy ismertettem. De ezek az elvek azok, melyekkel világosan megérthetjük a jeladás lehetőségét s csak ezen egyszerű ismeretek alkotják a gyakorlatban használatos bonyolult berendezések legfőbb elveit.

A nagyszámú szikraállomás közül csak nehányat említek meg.

A Norddeutscher Lloyd „Bremen“ és a „Fürst Bismarck“ nevű hajók állomásai 200—400 km.-re jól közlekednek.

Németország legnagyobb állomása a Berlintől 40 km.-re fekvő Nauen-ben van, mely közlekedik a „Bremen“ nevű hajóval 2400 km. távolságra is, melyből 1000 km. szárazföld. Továbbá összeköttetésben van Rigi Scheideggel. (Svájci állomás 800 km., többnyire bércek.)

A franciák egyik legnagyobb állomása az Eiffel-toronyban van berendezve.

Mindezek az eredmények csak kezdetét jelentik a további fejlődésnek, melyen olyan két nagy hatalom dolgozik, mely országokat dönt el és újra teremt; a hadviselés és tengerhajózás. Ezeknek kulcsa és biztonsága is függ tőle.

* * *

Végül hozzátok intézem szavaimat kedves ifjú barátaim! Hozzátok, kik türelmesen hallgattatok meg, pedig még az alapismeretekkel sem rendelkeztek s kik előtt bizonyára legcsudásabbak ezen új ismeretek. Tőletek hallom e kérdést! Mi az a közelbe és távolba egyaránt ható titkos erő, mely ezen ismeretekhez juttatta az emberiséget? Azon erő a legtitkosabb, minden tudást betölt és fölötte áll minden tudásnak, de egyszersmind a legnemesebb is. Az istenben való hit ez az erő; a haladásban és tökéletesbülésben való bizalom, s a diadal kecsegtető reménye.

Irodalom: Dr. Zemplén Győző. Az elektromosság és gyakorlati alkalmazásai (1910.).

Dr. Suták József. A villamosság körébe tartozó újabb kutatások (1904.).

Dr. Rhorer László. Az elektromosság tanának haladásáról. (1910.)

K. Thurn. Die Funkentelegraphie. (1907.)

O. Arendt. Die elektrische Wellentelegraphie. (1907.)

Üdvözlő beszéd.

Tartotta: dr. Gál Kelemen igazgató.

Mélyen tisztelt Közönség! Kedves Kartárs úr!

Ön ezzel a mai ünnepéllyel eljegyezte magát ennek az intézetnek nevelésügyével és ifjuságával. A kollégium igazgatósága és tanári kara nevében szivem egész melegével üdvözlöm s azt kivánom, hogy nemes hivatása teljesítése közben soha egy percre se kelljen éreznie annak a régi latin példaszónak az átkát, hogy akit az istenek gyülölnek, nevelővé teszik; kivánom, hogy működéséből áldás származzék az ifjúságra és egyházunkra.

Önt az egyház egyetemének bizalma eddigi működése s a jövő iránti reménykedése alapján arra hívta el, hogy a mennyiségtani és természettudományi tanulmányok segítségével valláserkölcsi alapon nevelje és oktassa azt az ifjúságot, amely a középiskolában megszerzendő ismeretek és kialakuló világnézet alapján idővel a nemzeti társadalom vezető és irányító tényezőjévé emelkedik.

A mennyiségtani tanulmányok nagy elmeképző és élesítő erejét kivétel nélkül elismerik az elmélet és gyakorlat emberei. De már a középiskolában elfoglalt helyükre nézve nincs ilyen általános megegyezés s nem ritkán hallani talán e tanulmányok nehézsége miatt a gyakorlat emberei részéről azt a megjegyzést, hogy elég abból annyi, amennyit az élet szükségei megkövetelnek. Hát az ilyen nyilatkozat nem tarthat ugyan igényt arra, hogy tantervek összeállításánál komolyan számbavétessék; de az élettel számoló tanárt gondolkodóba kell hogy ejtse aziránt, hogy az élet gyakorlata elől nem szabad teljesen és mereven elzárkóznia.

Ami pedig a természeti tudományokat illeti, ezeknek a történelmi—filológiai tanulmányokkal egyenlő képző erejét nem akarták

s nem akarják még ma is sokan elismerni. De itt már az eleven, lüktető élet szava és gyakorlata hangosabban követel. A természeti tudományok általánosan ismert óriási fellendülése és gyakorlati fontossága láttára lehetetlen az iskolának többé elzárkóznia attól a kívánalomtól, hogy ezeknek sokkal nagyobb, jelentőségüknek megfelelőbb helyet kell biztosítani a tanúlmányok sorában s lehetetlen el nem ismerni, hogy ezeknek képző ereje semmivel sem kisebb, mint a humanus tanúlmányoké

A német természetkutatók és orvosok hamburgi közgyűlése egy pár évvel ezelőtt úgy fejezte ezt ki, hogy „a mathematikai és természeti tudományokat a nyelvekkel teljesen egyenlő értékű nevelő eszközöknek“ ismeri el s azért az a követelménye, hogy a középiskola nyújtotta míveltség ne legyen se egyoldalúan nyelvi-történeti, se mathematikai-természettudományi.

Tehát forrásról, kialakúlási processzusról van itt szó s nem igen lehet kétséges, hogy mi lesz e processus vége. A multnak, a történelmi-nyelvi tanúlmányoknak engednie kell eddigi, majdnem kizárólagos jogából s testvériesen az osztó igazság elve szerint meg kell osztoznia a jogát, erejét és jövőjét érző természettudományokkal.

Mindezt csak azért érintettem, hogy rámutassak a Kartárs úr által tanítandó tantárgyak napról-napra növekedő fontosságára és jelentőségére s egyúttal arra is, hogy ezek a tanulmányok csak eszközök egy szép és fenséges cél, az emberré nevelés szolgálatában.

A tantárgyaknak ezt az eszközi jelentőségét soha egy percre sem szabad szem elől tévesztenie a tanárnak, mert az iskolában észlelhető bajoknak egész tömege származik ebből. A középiskolában nem a tudomány, a tantárgy a cél, hanem a tanuló a maga mívelésre áhitozó és szomjuhozó lelkével. A középiskola a tudományt nem önmagáért míveli, miként a tudományegyetem; hanem minden tantárgyat csak annyiban értékel, amennyiben a bontakozó gyermeki lélek evolucióját elősegíti. És ezért azt hiszem, téves úton jár az a tanár, aki csak a tárgya érdekeit nézi s elfeledkezik a célról, a gyermeki lélekről, annak szükségleteiről s befogadó képességéről. Mert a gyermeki lélekbe új palántákat nem igen lehet ültetni. Minden lélekben megvan a születésével magával hozott mag, csira és gyökér. Tehát nem új magvak, csirák és gyökerek elültetésére kell törekednünk, hanem a már meglevők gondos védelme-

zésére, növelésére, fejlesztésére. A gondos és értelmes kertész munkája ez, aki figyelmesen, ovatosan úgy gyomlál, hogy a gazt kiirtsa, de a jó csirát és gyökeret nehogy durván megmozgassa, vagy épen kitépje. Tehát a lelket nem tölteni és tömni kell, hanem kifejteni belőle azt, ami csirájában már benne van.

És mik e kifejtés eszközei? A kovához jó acél kell, hogy kicsiholja belőle a szikrát. Ez a jó acél a tanár egyénisége, amely jobb és értékesebb minden még oly tökéletes tantervnél és módszernél is. Mert ezt nem pótolhatja semmi. Az egyéniségből kisugárzó az a szeretet, amely hosszutűrő, amire pedig, ha valakinek e világon, a nevelőnek olyan nagy szüksége van, az a szeretet, amely az irás szerint minden parancsolatnak vége és betőltése; az a szeretet, mely a kötelesség korlátain túl kezdődik s ott mutatja meg igazán művét; amely a tanító nehéz munkáját átok helyett könnyűvé és gyönyörűségessé teszi. A szív teszi a tanitót, mondja egy nagy nevelő. Minden, amit mond és tesz, szűrődjék át a saját példáján és életén, szűrődjék át a szivén, mert ami a szívből jő, az a szívhez talál s ha igaz az, hogy a nagy gondolatok nem a fejből, hanem a szívből pattannak ki, az is igaz, hogy az elme világossága és fénye néha ölhet és pusztíthat is, de a szív melege mindig csak épít.

Ezek után már nincs sok szavam ez alkalommal. A tanári kar és a magam nevében meleg barátsággal üdvözlöm, s aztán ezt a mindnyájunknak drága és kedves intézetet, melynek tanárává hívta el az egyház bizalma és reménykedése, az ifjúságot, melynek legdrágább testi, erkölcsi és szellemi érdekei vannak Önre bizva, s a tanári kart, mellyel örömben és bánatban, jó és rossz sorsban osztoznia kell, meleg szeretetébe és barátságába ajánlom.

Isten áldja meg működését sikerrel s tartsa meg állandóan jó egészségben!

A főhatóság képviseletében mondotta: *Gyöngyösy Béla* egyh. tanácsos.

Tisztelt Tanár Úr!

Egyházi képviselő tanácsunk nevében atyafiságos érzéssel üdvözöljük tanári beiktatásának ünnepélyén.

Ön, tisztelt tanár úr, tanuló ifjuságunknak a reális tudományokba való bevezetésére van hivatva. Nagyfontosságú és szép hivatás ez ép szegény magyar hazánkban, mert nemzetünknek vagyoni gyarapodására, anyagi megerősödésére és ennek segélyével függetlenségünk kivívására egyik főtényező: a reális pályák iránti rokonszenvnek és hajlamnak felébresztése és minél erősebb fejlesztése. Nemcsak tanári kötelességet teljesít, hanem egyúttal magyar nemzeti célt is szolgál a tanár úr, midőn tanítványainál a fogékony gyermek- és fiatalkorban a reális tudományoknak megkedveltetésére törekszik. Ismerve a tisztelt tanár úrnak szakja iránti szeretetét, szép készültségét, rátermettségét és erős kötelességérzetét, bízton reméljük, hogy a tanítást az ifjúság iránti szeretettel párosítva, e törekvését siker fogja koronázni.

A mi Istenünk adjon ennek eléréséhez a tisztelt tanár úrnak erőt, egészséget, kitartást és éltesse sokáig!

A theologiai intézet képviseletében mondotta: *Csifó Salamon* dékán.

Igen Tisztelt Tanár úr! Kedves kartárs!

Nekem jutott a szerencse, hogy a theologiai tanári kar és a theologiai intézet bizottsága nevében életének e fontos, e nevezetes pillanatában szivem egész melegével, lelkem egész őszinteségével üdvözöljem. Fontos, nevezetes e pillanat a tanár úr életében; de fontos és nevezetes ez az unitárius tanártestület, valamint ama szeretett egyházunk életében is, melynek szolgálatára velünk együtt tanár úr is életét, erejét és összes tehetségeit lekötötte. Fontos e pillanat a tanár úrra nézve azért, mert a mai napon állandó munkálkodási teret nyert szellemének, lelki és értelmi tehetségeinek érvényesítésére egyházunk kebelében, főgimnáziumunk testületében.

Fontos és nevezetes ez időpont a tanártestületre nézve, mely önnek állására való megválasztatását a főhatóságnál — teljes felelőssége tudatának érzetével — javaslatba hozta; és az egyházra nézve, mely reménységét habozás nélkül fűzte és fűzi munkálkodásához s bizalmát — csalódásra nem gondolva — tette kezeibe. Mit hoz a jövő? Nem tudhatjuk. De mikép ön, úgy a tanártestület és — meg vagyok arról győződve — az egyház is a legjobbat hisszük, a legjobbat reméljük.

Tisztelt Tanár úr! Ön rendes tanár lett. Sőt több — és ezt soha se feledje — *ön unitárius tanár* lett. *Unitárius tanár!* E két szó nálunk sokat jelent. Azt jelenti, hogy zálogba adjuk minden erőnket, minden tehetségünket, egész életünket ama *cél* és *eszme* szolgálatának, mely egyházunk egyeteme előtt áll, melyet ez, mint fényes, becses kincset a múltból örökölve, féltve őrizett s a küzdelem- és szomorú helyzetekben is előbbre vinni törekedett. E cél, ez eszme szolgálatára nem elég nekünk egy egyszerű *eskűt* letenni; nekünk ennek érdekében egyéni *becsületünket* kell — kérés és követelés nélkül — lekötni. *Unitárius tanár!* E szavak *felvilágosodást és szabadságot* jelentenek. Azt a felvilágosodást, mely nem zárkozik el a hit- és erkölcsélet terén a tudomány semmi vívmányától, újabb igazságaitól, mert épen a természettudományoktól — melyek tanítására szenteli ön életét — várunk mi sokat a felvilágosítás terén. Hiszen ez tanít meg arra, hogy igyekezzünk megismerni először azt, ami legközelebb áll hozzánk, hogy tiszta ismeretet nyerhessünk arról is, ami távol van, arról is, ami elvont fogalom. A közeli tárgyak vizsgálása, boncolgatása vezet el minket arra, hogy lássunk mindenütt a miénknél egy nagyobb erőt és hatalmat, melyet Istennek nevezünk. És ennek látása, ennek tudása vezet aztán egy oly igazi, tiszta hithez, mely szabályozója összes erkölcsi életünknek.

De jelentenek az említettem szavak *szabadságot* is. Gondolataink, érzelmeink, vágyaink és tehetségeink nincsenek határok közé szorítva, nincsenek békóba verve. Szabadon vizsgálhatjuk a mélységet és magasságot, hogy a tiszta igazságot megkaphassuk s azt az önmagunk és embertársaink javára fordíthassuk. De *ha unitárius tanárnak* lenni felvilágosodást és szabadságot jelent, ez — higyje el — végtelen nagy *kötelezettséget* is ró mindnyájunkra,

szemben intézeteinkkel, ifjainkkal, hiveinkkel, egyházunkkal, hazánkkal és az emberiséggel.

Unitárius tanár! E szavak kiejtésénél dicső elődeinknek egész sora jelenik meg előttem. Azoknak sora, akik tudták, hogy miképen kell célunk és eszméink érdekében küzdeni; tehetségeiket, sőt egyéniségüket is szeretett egyházunk javára, előhaladására érvényesíteni, sőt kamatoztatni. Nem voltak ők szaktudósok, mint ezt a mai kor kívánja; hanem volt nekik *általános műveltségük*, tiszta, világos értelmük, szerető szivük, minden jóért és az egyházért nemesen lángoló lelkesedésük. S ezek megtanították őket mindig, hogy mikor és mint kell tenniök. Elméjüknek fényével, világosságával, szerény szivüknek szeretetével, lelküknek buzgóságával tiszteletet, elismerést igyekeztek szerezni önmaguknak; de rajta voltak, abból a fényből és szeretetből bizonyos rész mindig visszasúgározzék a mi intézeteinkre, intézményeinkre és egyházunk egyetemére. Szerettek másokat Krisztusi igaz szeretettel, hogy mások is szeressenek minket; jók voltak magaviseletben és cselekedetben másokhoz, hogy mások is olyanok legyenek velünk szemben.

És példájukat szent örökség gyanánt reánk hagyták! Ön kedves kartársunk! ma a dicső elődöknek utódai sorába lépett; a reánk hagyott drága kincsnek velünk együtt közös örököse lett. Jöjjön velünk, haladjunk együtt a szent nyomdokokon s igyekezzünk az örökségünket nemcsak megőrizni, hanem azt szebbé, fénylőbbé és becsesebbé is tenni.

Ránk az ifjuságnak tanítása, nevelése hárul. Nagy kiváltság, igen nagy bizalom ez velünk szemben: a jelent és jövendőt tartani kezünkben. A tér, amelyet megmunkálásra választott s melyre elválasztatott, legyen szent ön előtt, mert nemcsak az értelem földjét, hanem a szivek rögös barázdáit is kell mivelnie. Tanítson, de neveljen is. Elődeink — mint említém — nem szakemberek, hanem általános míveltséggel rendelkező egyének voltak. Ők nemcsak tanítottak, hanem — és pedig főkép — neveltek is. Jó *pedagógusok* voltak. Velünk együtt igyekezzék ön is jó pedagógus lenni. De ne csak elméleti pedagógus legyen, — hiszen a legszebb elmélet is keveset ér, ha nem valósítható meg, — hanem legyen valóságos, tiszta gyakorlati pedagógus. Vegye figyelembe, hogy Rousseau elméleti rendszere nem sok nyomot hagyott, de Pestalozzi gyakor-

lati elvei a nevelési rendszernek még ma is — bárha sokan tagadják — alapúl szolgálnak. Jól esett hallanom felolvasásából, hogy, mint tárgya kívánja, minden téren a gyakorlati szempontot kívánja szem előtt tartani. Én csak egyre kérem. Ha tanítni, ha nevelni, ha büntetni vagy jutalmazni akar, soha se tegye egyiket is addig, míg teljesen bele nem élte magát ama gondolatba és érzésbe, hogy az ön helyzetében, mit tenne egy, a gyermekét igazán szerető, a gyermekének őszintén javát akaró *édes apa*. S ha ezzel tisztában van: tegye akkor azt, amit lelke, lelkiismerete parancsol.

Megtagadnám azonban magamat, ha még egyet nem kérnék. Örömmel hallottam felolvasásából annak elismerését, hogy minden újabb igazság feltedezésének az *Istenben való hit az alapja, a forrása*. Bizony, bizony örök igazság marad, hogy Istentől származik minden. Ez arra kötelez minket, hogy igyekezzünk ifjainknak hitet adni, keblükben a végetlen hatalom és örök szeretet iránt vallásosságot csepegtetni, azt ápolni. S ezt nagymértékben a természettudományok tanításával lehet elérni, mely egymásután, fokról-fokra, fedvén fel az Istenség titkait, nagy mértékben tár fel oly tapasztalatokat, melyekből kialakul az a lelki meggyőződés, mely alázattal borúl le a mélységes titkok ura, a bámulatosan teremtő erő és hatalom, az örök törvényalkotó — a jó Isten előtt. Nevelje hát tudományával az ifjúságot vallásosságban is. Nem azt értem azonban, hogy az ifjakat a felekezetieskedésre nevelje. Igyekezzék feltárni előttük a titkokat s megmutatni nekik a mindenek hátterében ott rejlő végetlen, *örök erőt* és *hatalmat*; aztán ha van az ifjaknak világos fejük, érző szivük, vágyó lelkük: bizza őket egyebekben, a továbbiakban önmagukra, sokasodó tapasztalataikra, az életnek tanításaira.

Ezekkel a gondolatokkal szivem melegével, lelkem őszinte érzetével még egyszer üdvözlöm önt, *mint az unitárius tanártestületnek* új tagját; üdvözlöm a theologiai tanári kar, a theologiai intézeti bizottság nevében. S kérem a jó Istent, hogy tartsa meg életét s terhes feladatának elvégzésére adjon jó egészséget, adjon áldást. Az Isten éltesse!

A székelykeresztúri gimnázium képviseletében mondotta:
Szentmártoni Kálmán tanár.

Kedves Barátom!

Székelykeresztúri gimnáziumunk képviseletében, szülőfölded közeléből jöttem. Tavasz van ott is, mint a te életedben. A tavasz a megújhodásnak, a reménységnek s mindenben a szépnek lehetne jelképe, ha a gyors változandóság törvénye nem zavarná. Életünk is olyan, mint a tavaszi idő: minden óraában változhatik. Te is, ma, életednek legboldogabb napján, megelégedett vagy és lehetsz, de ki tudná megmondani: milyen lesz a holnap?!

Elő kell tehát készülnöd a *holnapra*, de vigyázz és boldogságot igérő apostolainak mindenben ne hódolj; ne higyj vakon azoknak, akik költészetükben el akarják hitetni, hogy a fülemilének dala és a békák undok zenéje teljesen egyenlő hatású, sőt, hogy az utolsóban van az igazi lüktető.

Eljöttem, hogy téged, kivel hajdan együtt működtem, életednek e nevezetes határmesgyéjén személyesen figyelmeztesselek ezekre. Eljöttem, hogy mondjam meg neked: Ne tanulj te a lángeszű Nietzschétől, aki ilyet hirdet: „Zúzzátok, törjétek össze a jókat és igazakat"; ne hidd el neki, hogy: „A gonosz lelkiismeret tájékán nőtt meg minden tudás" és ne hidd el neki azt se, hogy: „az egyház a leghazugabb államféle", hanem tanulj azoktól, kiknek létezésünket, kiknek a jelent köszönhetjük, tanulj egyházad és hazád élő és megdicsőült nagyjaitól, mert ezeknek érzésében van az egyház és a nemzet jövendője. Tanulj a nagyoktól, azt, amire a mai tanárnak kínosan gyönyörű munkájában legnagyobb szüksége van, tanulj a reális szaktudományod mellé igazi, tiszta ideálizmust. Rövid tapasztalat után is, hidd el nekem, nagy ideálizmus szükséges ahhoz, hogy életednek minden pillanatában megelégedett lehess a tanári pályával; nagy ideálizmus szükséges ahhoz, hogy tanítványainkat megtanítsuk arra, hogy ez a rög, ez a föld, amelyen állunk és élünk, már ezer év óta a miénk, a miénk magyaroké és nem másé!

Székely és unitárius vagy; ne feledd, hogy e kettő egy és egyet jelent. Mathematikai gondolkozással ne nevesd ki székely tanítványodat, aki meleg érzéssel beszél Attiláról vagy a rabonbánokról, ne nevesd ki, mert a tudomány mellett mindíg megfér az

érzés és a képzelet világa és nekünk ez, a valóra válásért, szükséges is. Nemcsak az ősök tudását, hanem azoknak érzését is példaadással a tanítványokba átplántálni, ez a magyar tanár hivatása. Ily világban munkálva, szebb nekünk a képzelt föld a maga csörgedező patakaival, Múzsákkal telt berkeivel, mint a túlzó modernisták világegyeteme szennyes ingoványaival, amelyben csak alsóbbrendű lények élhetnek — *egyenlőségben*! Nemcsak a katholikusoknak, hanem nekünk, protestánsoknak, unitáriusoknak is esküdnünk kell a minden tekintélyt félretoló modernisták ellen, a mi esküink azonban Dávid Ferenc szellemében csak ennyiből álljon: „A haza minden előtt!“ Hogy mindíg ily irányban munkálkodhass: az Isten segítsen, az Isten áldjon meg!

Korunk és az egyház.*

Irta: Gálfi Lőrinc theol. tanár.

Tisztelt közönség!

Egy tanévet megnyitó ünnepen, amikor magunk előtt látjuk az életre előkészülő ifjúságot, lelkünk önkénytelenül is visszarepül abba a korba, melyben az egy életnek a célja és az abban való elhelyezkedés kérdése a mi számunkra is aktuális volt és egész lényünket hatalmában tartotta. Bízva az emberi természet egyöntetű alkotásában, nem hiszem, hogy túlságosan egyoldalú és alanyi felfogású állítást kockáztatok meg, midőn azt állítom, hogy komoly gondolkozású ifjak számára e megnyitó ünnepélyek az élet legnagyobb fontosságú pillanatai, melyeknek érzései és gondolatai az egész életre kihatók, fenmaradók és irányadók lesznek.

Ez a komoly felfogás és meggyőződés sugallja nekem a tárgyat is, hogy beszéljek ez alkalommal papnövendékeink előtt az egyházról, arról a fontos társadalmi szervezetről, amelynek ők szolgáivá, munkásaivá akarnak lenni, hogy érzéseik és gondolataik csoportosuljanak ez alkalommal azon a téren, amelyen egész életükön keresztül mozogniok kell, s amelynek korunkhoz való viszonya, céljai és jövő elhivatása minket is, nagyérdemű közönség, mint e vallásos társulat tagjait, egyen-egyen érdekelhetnek.

De ez alkalmon kivül is érdemes az egyház kérdéséről elmélkednünk különösen két okból. Először, mert e kérdés körül chaotikus zűrzavar uralkodik az emberek felfogásában, amelyet még zavarosabbá tesz korunknak egyházellenes gondolkozásmódja, mely hajlandó az egyházat a régi társadalom egy elavult szerve-

* Felolvastatott a theol. intézet tanévét megnyitó ünnepélyen 1910. szept. 11-én.

zetének tekinteni s így fölötte napirendre térni. Másodszor, mert a szabadelvű gondolkozás, melyet teljes joggal első sorban az unitárius egyházzal szoktak kapcsolatba hozni, legalább azon körökben és országokban, hol ez tényező, még nagyon határozatlan álláspontot foglalt el az egyház kérdésében.

Alig pár hónappal ezelőtt s csaknem az itt is jelenlevő közönség előtt, szerencsés voltam elmondani nézetemet, melyben tán némi igazság is volt, korunk elfogult, divatnak hódoló, újságra vágyó, csak egyéni érdeket szolgáló és a lelki életet elhanyagoló gondolkozásmódjáról, mely nemcsak a biblia megcáfolt állításain, hanem megcáfolhatatlan örökigazságain is nagyon könnyűszerrel túl teszi magát. Ez a gondolkozásmód nagyjában és általában érvényesül az egyházzal szemben is. Az egyháznak voltak és vannak nagy hibái, tévedései, visszaélései, hamis követelményei és általában tekintélye is, de voltak és vannak örökigazságai, érdemei és lényegéhez tartozó tekintélye is, a melyeknek kellő értékeléséről elfeledkeznünk nem szabad, s melyeket elvetnünk nem lehet.

Már a latin hexameter szerint van bennünk isten és az mozgatja az emberi lelket. Azonban az istenségnek e működése az emberben nagyon különböző és örökké változó, fejlődő alakban nyilvánul. Az emberiség történelme e változás, e fejlődés, a tökéletesedés történelme. E folyamatot megállítani, lekötözni nem lehet s az egyház hibái és tévedései általában mind abból a forrásból származtak, hogy egy bizonyos kor felfogását, hitét és meggyőződését örök időkre szólóknak hirdette s azoknak megtartására minden eszközt felhasznált. Pedig Jézus a synoptikus evangéliumok összhangzó tanítása szerint azt tanította (Mt. 9. 17., Mk. 2. 22., Lk. 5. 37.), hogy senki sem tölti az új bort ó tömlőkbe; mert különben az új bor megszakasztja a tömlőket és a bor kiömlik és a tömlők is elvesznek. És a vallásos életben az egyház csak ilyen tömlő, melynek a hit szerint kell alakúlnia annak megtartására és mint ilyen mindig nélkülözhetlen.

Az egyház történelme nyilván ezt a folytonos alakulást mutatja. Jézus maga, a négy evangélium összehangzó tanusága szerint, e később oly nagy hatalommá fejlődött intézményről úgyszólván semmit sem tanított és az ő gondolatában, hogy sokat ne mondjunk csak másod vagy harmadrendű helyet foglalhatott el, ha tán nem

is hiányzott egészen. Három evangélium éppen semmit sem mond arról, hogy Jézus valaha csak egy szóval is említette az egyházat. A Máté evangeliumában két helyen találjuk meg magát az ἐκκλησία szót, melyekből azonban csak az egyik vonatkoztatható az egyházra. Az egyik hely ugyanis (Máté 18. 17.) csak utasítást ad arra, hogy egy sértett fél miként intézze el ügyét ellenfelével, t. i. először magánúton s ha ez nem sikerül, egy vagy két tanú jelenlében, s ha ennek sem volna eredménye, akkor forduljon az u. n. gyülekezethez, mely a zsidó szokás szerint tíz személy jelenlétében volt teljes. Ezen tehát Jézus nyilván nem egy általa tervbe vett egyházat értett. A másik hely azonban e.ész határozottan egy leendő egyházra vonatkozik. Itt (Mt. 16. 18.) a Péter híres hitvallása után az evangélium írója szerint Jézus ezt a nagyfontosságú kijelentést tette: Te Péter vagy és ezen a kőszikián építem fel az én egyházamat. Erre az egyszerű mondatra építette fel a római katholikus egyház a maga rémítő nagy épületét, az egyházra és a papság szédítő jogaira vonatkozó összes dogmáival E mondat azonban éppen semmit sem mond a Péter utódainak jogairól. Ha Jézus ilyen értelemben valaha mondott valamit, az csak Péterre vonatkozott, kinek buzgósága és lelkesültsége reményt nyújthatott Jézusnak arra, hogy mestere ügyéhez hű marad. De a Péter megbízhatatlan volta mindjárt a Jézus elfogatása után, s még később antiochiai viselkedésénél nyilvánossá lett. Pál már Jézust egyedül tartja alapnak (I. Kor. 3. 11.) s az efezusi levél úgy beszél az egyház tagjairól, mint akik felépíttettek „az apostoloknak és profétáknak alapkövén, lévén a szegletkő maga a Jézus Krisztus.“ (Efez. 2. 20.) Jeruzsálemben megalapítja ugyan Péter az egyházat, de azt csakhamar Jakab a Jézus testvére vezeti s így a Péter elsőségét az egész újtestamentumban ez az egy mondat erősíti. A Jézus tanításával is nyílt ellentétben áll ez egyetlen mondat, mert Jézus azt tanította, hogy „aki magát megalázza, mint a kis gyermek, az nagyobb a mennyeknek országában,“ (Mt. 18. 4.) vagy „aki nagy akar lenni közöttetek, az legyen a ti szolgátok. (Mk. 10. 43.) Már ezek a tények is valószínűvé teszik a birálók azon nézetét, hogy ez egyetlen hely, melyben az egyházról az evangéliumokban szó esik, későbbi betoldás és nem tartozott Jézus tanításához. Ha pedig ez valószínű, úgy az is valószínű, hogy Jézus az egyházról semmit sem tanított.

Arra tehát, hogy az egyházat Jézus alapította volna, éppen semmi bizonyítékunk nincs. Ha föltesszük is, bár meg nem engedhetjük, hogy az egyetlen mondatot, melyben az egyházról szó van a Jézus tanításai között, csakugyan Jézus mondotta, az még akkor is csak Jézusnak a szándékát jelentené, melyet megvalósítania azonban tragikus halála miatt nem tudott. Az a körülmény pedig, hogy a nagy egyházi szervezet részleteiről, templomokról, papokról, püspökökről, szertartásokról még csak egyetlen vonatkozást sem találunk tanításaiban, arról győz meg, hogy az egész egyházi szervezet csak a későbbi fejlődés eredménye, melyről Jézusnak még sejtelme sem volt. Mikor tehát az egyház *isteni eredetéről* beszélünk, nem szabad erről megfeledkeznünk. Az egyház isteni eredetű, de csak annyiban, amennyiben a világnak minden szervezete isteni eredetű, legyen az akár a császárok hatalma, vagy az utolsó munkásszervezet.

A szervezeteket mindig az emberek szüksége és vágya hozza létre és tartja fenn. Ha pedig megszűnik a szükség és vágy, megszűnik maga a szervezet is. Ez egyetemes törvényt nyilván hirdeti a fizikai világ is, mely a szerves lényeknél a fölöslegessé vált szervek elsatnyulását és elveszését és szükséges új szervek előállását számtalan példán mutatja meg. A Jézus által teremtett új vallásos szükség, a közös hit és érzés természetszerűen vonzotta és ösztönözte az embereket testvéri egyesülésre. A közös érzés összeforrasztotta a tanítványokat, mint isten gyermekeinek egy különálló családját. Jézus halála után, mikor a Mester tragégiájából előállott ijedelem lecsillapodott, a tanítványok kezdették érezni, hogy ők már nem idegenek egymás között, hanem testvérek a Jézusban. Amint Jézus fellépésére talán elhatározó befolyással volt a Keresztelő János elfogatása, úgy reájuk is nagy súllyal nehezedett az ügy, mely a Jézus halálával vezető nélkül maradt. Először tán csak együtt imádkoztak, úgy amint azt a Mestertől tanulták és elmélkedtek a Jézus rendkivüli életéről és haláláról, de csakhamar érezték, hogy nekik még más elhivatásuk is van, hogy azt a szeretetet, melyre őket Jézus tanította, az igazságnak azt a szövétnekét, amelyet Jézus gyújtott meg, nekik kell tovább vinniök az emberek között az elfogúltság, bűn és tudatlanság sötétségében. A Jézus megelőző munkája, saját buzgóságuk és az emberek lelki szükség-

lete csakhamar létrehozta azt, hogy a római birodalom több városában gyülekezetek állottak elő, melyeknek hite, gondolkozásmódja a Jézus szellemében alakúlt ki. A Jézus tanítása, tettei és halála, a kor Messiást váró hitével egyesülve megteremtette az első egyházakat, melyek bár semmivel sem voltak egymáshoz kötve, mégis érezték, hogy ők egyek a Jézus szellemében. Hitüket ez alkalommal előadni nem igen lehet s tán nem is volt ez éppen egyöntetü. Még az apostolok sem voltak egy nézeten minden dologban, amint tudjuk. Különböző egyéni, helyi és nemzeti befolyások mindenesetre módosíthatták és módosították azt a hitet és meggyőződést, amelyet Jézus hirdetett. Különösen a zsidó hagyományok és várakozások gyakoroltak rendkivüli hatást az apostolokra és az ők követőikre. Új hitük buzgóságában még a Jézus hitén is túl mentek és azt hitték, hogy az Isten országának, ennek az idealis társadalmi elrendezkedésnek, melyet Jézus hirdetett, gyorsan kell eljönnie. A zsidó vallástól nem akartak külön válni s Pál leveleiből tudjuk, hogy az új hitet az a veszély is fenyegette, hogy csak egy zsidó felekezet lesz. De az Isten országát már nem egy földi, hanem egy mennyei királyság alakjában várták, amelyet Jézus fog megvalósítni e földön. Hitték, hogy ők megtalálták a Messiást a Jézusban, ki rövid időn újra megjelenik e világ megítélésére.

E primitiv egyház felfogása jelenik meg az újtestamentumnak a Jézus tanításain kívül álló részleteiben. Már a synoptikus evangéliumok végein azok a részletek, amelyek a Jézus halála utáni eseményekről, a feltámadásról, mennybemeneteiről és eschatologiai dolgokról szólanak, ez egyházak hitéről adnak felvilágositást, valamint a János evangeliumának nagy része, a páli és apostoli levelek és a jelenések könyve. Ezekben már találhatunk olyan tanításokat is, amelyeket állítólag Jézus az egyházra vonatkozólag hírdetett. Az apostolok megbízatása az evangéliumokban mindenütt a feltámadás után történik. Máténál a tizenegy apostol Galileának egy meghatározott hegyén találkozik Jézussal, aki elmondja, hogy minden hatalom neki adatott a mennyben és a földön és kívánja, hogy tanítványai menjenek el, tanítsanak minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának, Fiúnak és Szentléleknek nevében és tartsák meg mindazt, amit ő megparancsolt nekik, hozzátevén: És ime én tivelétek vagyok minden napon a világ végezetéig (28. 16—20). Márk

evangéliumának a vége, a 16 rész, sok szövegből hiányzik, s ma általánosan késői toldásnak tartják. Ebben Jézus már akkor jelenik meg a tizenegynek, mikor asztalnál űlnek, megdorgálja őket hitetlenségükért és keményszívűségükért, utasítja, hogy hírdessék az evangéliumot minden teremtésnek és hozzáteszi: Aki hiszen és megkeresztelkedik, idvezűl, aki pedig nem hiszen, elkárhozik" (16. 13—15). Miután pedig beszélt velük, felvitetett a mennybe és űlt az Istennek jobbjára. Lukácsnál Jézus szintén elmondja, hogy prédikálni kell a megtérést és a bűnbocsánatot az ő nevében minden pogányok között, sőt meghagyja a tanítványoknak, hogy várják be Jeruzsálemben a mennyei erő elküldését. Jánosnál tíz tanítványnak jelenik meg Jézus és azt mondja: „Békesség nektek. Amiként engem küldött vala az Atya, én is aképen küldelek titeket". Ezután reájuk lehelt és monda nekik: „Vegyetek Szentlelket. Akinek bűneit megbocsátjátok, megbocsáttatnak azoknak; akikéit megtartjátok, megtartatnak" (20. 19—23). Nyilvános, hogy e helyek nem való eseményeknek a leírásai. Úgy látszik, hogy egy dolgot akarnak leírni, de sem a hely, sem az idő, sem az elmondott szavak, sem a hallgató tanítványok száma nem azonos, s maga a Jézus csodás feltámadása és mennybemenése sem tartható valónak. Ezeket tehát nem a Jézus tanításai közé kell számítanunk, hanem a primitiv egyház felfogásának.

E primitiv egyház is tehát céljának ugyanazt tekintette, amit Jézus, t. i. az Istenországának eljövetelét. Ezt azonban Istennek természetfölötti beavatkozásától és a közel jövőben várta. Hitük szerint, amint azt az evangéliumok eschatologiai részei mutatják, az élők közűl némelyek nem halnak meg, mielőtt meglátják, hogy az Isten országa eljött. Mennyire más volt a Jézus gondolata, ki azt tanította, hogy „boldogok, akiknek szívük tiszta, mert ők az Istent meglátják" s midőn a fariziusok azt kérdezték, hogy mikor jő el az Istennek országa, ő így felelt: „Az Isten országa nem szemmel láthatólag jő el. Sem azt nem mondják: Ime itt, vagy íme amott van; mert íme az Istennek országa tibennetek van" (Luk. 17. 20).

Korunk egyházának szétszakadozott állapotában, amikor dogmai, szertartási és igazgatási kérdések, társadalmi és nemzetiségi törekvések a kereszténység millióit egymástól annyira elválasztották, hogy a kiegyezésnek, az egy célra munkálásnak még csak a lehetőségét

is kizártnak tekintjük, igen sokan hivatkoznak e primitiv egyházra, mint amelynek visszaállítása meg tudná változtatni a jelen áldatlan állapotát. Már a reformáció megkísérelte, hogy a papi egyház tekintélyét és visszaéléseit megszüntetve, az egyházat a bibliai szervezetre lehetőleg visszavezesse. Nem mondhatjuk, hogy munkájával sok jót is nem művelt, azonban a megoszlás, a részekre szakadozás éppen a reformáció elterjedésével következett be nagyobb mértékben. Mindenesetre nagy nyereség állott elő abból, hogy az egyház igazgatásában a reformáció után a világi tagoknak sokkal nagyobb szerep jutott s a világiak is kezdették Isten országát terjeszteni e földön, mint a bibliai szervezetben tették volt. Azonban hogy a reformáció a bibliai szervezetet állította volna vissza, vagy hogyha azt visszaállította, egészen helyesen tette volna, azt egyáltalán nem állíthatjuk.

Más időnek más hite, más érzése és más céljai vannak és eszközei, szervezetei is másokat kénytelenek szolgálni. Különösen az egyéni gondolkozás felszabadúlása a renaissance korában, melynek eredménye volt a reformáció is, a vallásos nézeteket annyira megosztotta, hogy a hitben és szertartásban is már többé nehezen egyesűlhetnek.

A részekre osztott keresztény egyháznak talán egész napjainkig megvolt az a nagy hibája és ez alól még az unitárius egyház sem vehető ki egészen, hogy nem maradt hű mindenben a Jézus által hírdetett tanításokhoz. Jézus tanításának központja, életének egyetlen célja az Isten országának eljövetele volt e földön. Ő hitte, hogy ez lehetséges, hírdette, hogy kortársai közűl is némelyek már az isten országának tagjai, akik istenes életet élnek. Imádkozni is így tanította tanítványait: „jőjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod, mint a mennyben, úgy a földön is“. És az egyház mégis céljainak központjává nem e földet, hanem a mennyet tette. Mikor a primitiv egyház az ő messiási várakozásában, a Jézus második eljövetelében csalatkozott, hitét az isten országának e földön való eljöveteléről egészen elvesztette és azt a mai napig sem tudta egészen visszanyerni. Az egyház célja egy jövő életben való üdvözülés lett. Ennek elérésére egy mesterkélt üdvtani eszelt ki, melyben az embernek csak annyi szerepet juttatott, hogy higyje ez üdvtan állításait s menjen keresztűl az előírt szertartásokon, mert a többit az

istenség már elvégezte, amikor önmagát önmagának feláldozta. Nekem úgy tetszik, hogy a hitnek e nagy intézményénél, az egyháznál, nem volt meg az a nagy hit, amelyre Jézus példát mutatott. Különösen kevés hitet mutatott az egyház aziránt, akinek Jézus magát előszeretettel nevezte, az embernek fia iránt Az embert úgy tekintette és kevés kivétellel tekinti még ma is, mint aki Ádám apánktól kezdve le a ma született csecsemőig, mind az ördög szolgálatában áll és mind méltó arra, hogy az igazságos Isten örök kárhozatra juttassa. E nézetben legkevésbé osztozik az unitárius egyház, de még ez is túlságosan el van foglalva a menyország kérdésével és kevés hite van az emberben, kevés reménye abban, hogy az ember van hivatva isten országának megvalósítására e földön. Pedig ha Istennek valamelyes célja volt e kis földgolyó megteremtésével és az azon levő élet létrehozásával, úgy az ez erkölcsi, e lelki cél megvalósítása lehetett, hogy mi legyünk tökéletesekké, mint a mennyei atya tökéletes, hogy mi legyünk vele egyek, ha erőben és hatalomban nem is, legalább akaratban és érzésben. És az Isten nem tűzhetett az emberiség elé olyan célokat, amelyeknek elérésére erőt, tehetséget nem adott. Kishitűség az, mely az ember üdvözülését e földön lehetetlennek tartja, vagy azt az emberen kívül álló erőtől, Isten könyörületétől, a Krisztus érdemétől, vagy a Mária és az egyház által csinált szenteknek protekciójától reméli. Ha az emberiség tett vagy egy lépést végcélja, a tökéletesedés felé, azt mindig a saját erejéből, a saját munkájával, törekvésével tette s benne Isten ereje így bensőleg és nem kívülről munkált. „Segíts magadon és az Isten is megsegít“, mondja a természetes gondolkozásból kialakult magyar közmondás.

Távol legyen tőlem, hogy én hibáztassam az egyháznak egy jövő életbe vetett reményét és fenkölt célját, hogy az embereket legalább a jövő életben méltóvá tegye az Istennel való együttélésre. Meggyőződésem azonban az, hogy a jövő életre akkor leszünk leginkább érdemesekké, ha ebben élünk helyesen, úgy, amint nekünk erre Jézus példát mutatott. Én hiszem, hogy az egyháznak nincsen korunkban sem magasztosabb feladata, mint hogy megvalósítsa vagy legalább megvalósítani törekedjék az Isten országát e földön, amint arra Jézus törekedett.

Lehet, hogy e cél megvalósítására más, tán egészen új esz-

közöket kell kitalálnia és igénybe vennie, mint amilyenekkel eddig a földöntúli istenország meghódítására törekedett. Mikor tudjuk, hogy isten országának ellenségei nem a sátán a maga ördögi hadával, hanem az ember önzése és állatisága, akkor nem tömjénnel és nem szertartásokkal fogjuk az ellenséget űldözni, hanem olyan eszközökkel, amelyek az embert fölemelik emberi méltóságára s önzésének és állatiságának útját szegik. Az én lelki szemeim előtt úgy tünik fel, hogy a jövő papjának és a jövő egyháza hű tagjának nem elég csak a templomba járni, hanem ki kell mennie az Isten országának megvalósítása érdekében az életbe is, tán a vámszedők és bűnösök közé, a piacokra, a mezőkre és a gyárakba a hétköznapias foglalkozások körébe és ott mindenütt szolgálnia az egyház céljának, hogy legyen meg az Isten akaratja mint a mennyben, úgy a földön is

Részt kell vennie minden községi, megyei és országos mozgalomban, minden társadalmi intézményben és közremunkálnia arra, hogy ezek az egyház munkáját, az istenországának terjesztését ne csak ne akadályozzák, hanem éppen elősegítsék. Mert a modern keresztény társadalom nagyon sok intézménye, különösen az üzleti, kereskedelmi és gazdasági intézmények kereszténvellenes elvekre vannak alapítva. Azok jutalmazzák az önzést, a bűnt. Egymásnak az elnyomásából vagy kijátszásából és megsemmisítéséből várják az üdvöt, a jólétet. Harcolnak egymás ellen és jaj a legyőzötteknek. Az egyháznak kötelessége bevinni ide is a jóakaratot, a testvéri szeretetet és egymás segítségét, különben ezen történik a kereszténység bukása.

Az egyházban azt hiszem mindig, de különösen napjainkban nagyon sokszor még papok is félre magyarázták Jézusnak a tanításait a gazdasági dolgokról. Jézus sohasem beszélt a magántulajdon ellen. Gazdák, háztulajdonosok, hűséges sáfárok az ő tanításaiban állandó alakok. De a tulajdonnal mindig visszaélés történt és Jézus csak e visszaélés ellen szólott akkor is, amikor a gazdag ifjúnak azt ajánlja, hogy adja el minden vagyonát és ossza ki a szegények között, akkor is, mikor azt mondja, hogy könnyebb a tevének a tűfokán keresztül menni, mint a gazdagnak a menyországba jutni. Mert a gazdagnak mindig ott volt a szive, ahol a kincse. Jézus azt mondja, hogy „csak keressétek az Isten országát és ezek mind megadatnak nektek". (Lk. 12. 31.)

A primitiv-egyház vagyonközössége, mely a parousia hirtelen bekövetkezésének hitéből önként következett és az égi üdvözülés tana a későbbi egyházban, mind befolytak arra, hogy az egyházban a gazdasági intézmények fontosságát félreértsék az emberek. Ma azonban már tudjuk, hogy bizonyos vagyoni jólét szükséges még az értelmi és erkölcsi tehetségek megszerzéséhez is, melyek nélkül az Isten országa sohasem jő el e földön.

És az önöké lesz, ifjú barátaim, kik az egyház szolgálatára akarnak előkészülni, hogy az egyháznak Jézus által tanított feladatát új eszközökkel és új hittel megvalósítsák. Munkájuknál azonban ne arra törekedjenek, hogy másokon uralkodjanak, hanem, hogy az emberiségnek szolgáljanak. Jézus úgy járt körül a világban, hogy jót cselekedett. Igyekezzenek önök is hozzá hasonlókká lenni, mert így életük áldásos lesz.

I. FEJEZET.

I. Adatok az 1910—11. tanév történetéhez.

Beíratások a theológiai intézetbe az 1910—11. tanév I. felére szept. 1—5; II. felére jan. 21—26 napjain történtek. A hallgatók indexeikkel az egyes előadó tanároknál az I. félévben szept. 6—10; a II. félévben jan. 27—29 napjain jelentkeztek.

A tanév ünnepélyes megnyítása szép számú érdeklődő közönség részvétele mellett a kollégium dísztermében szept. 11-én d. e. 11 órakor történt. Ez alkalommal énekelt az intézeti ifjúság; imát mondott Székely Kelemen IV. éves papnövendék; tanévet megnyitó beszédet Gál Jenő felügyelő gondnok úr, felolvasott Gálfi Lőrinc theol. tanár *„Korunk és az egyház"* címen. E felolvasást értesítőnk elején egész terjedelmében adjuk. Az ifjúságot dr. Boros György dékán üdvözölte.

A theológiai intézet *szervezetében* változás nincs. E tekintetben utalunk a mult évi értesítőre.

A *kormányzásban* történt annyi változás, hogy dr. Boros György, ki mintegy 30 éven át vezette theol. intézetünket, újabb négy évi theol. dékáni hivatali ciklusának 1910. évi okt. 30-iki leteltével, az E. Főtanács által egyházi főjegyzőnek választatván, ugyancsak az E. Főtanács által 1910. évi nov. 1-től számítandó négy évre Csifó Salamon theol. tanár választatott meg dékánnak.

A *tanártestületben* változás nincs.

Az *unitárius tanárok értekezletén*, mely máj. 13-án Székelykeresztúron tartatott, tanáraink közül többen résztvettek. Ugyancsak résztvettünk máj. 14-én a székelykeresztúri és máj. 27-én a kolozsvári gimnáziumunkhoz választott új tanárok beiktatási ünnepén, melegen üdvözölvén theol. intézetünk részéről is az új kartársakat.

A *tanítás, illetve az előadások menete* az E. Főtanács 1909. évi 23 jkvi számú határozásnak megfelelő volt. A facultative

tárgyaknak, valamint a speciális kollegiumnak előadásáról megfelelő szaktanárok által gondoskodtunk. És pedig az *ének-* és *orgonatanítást* Iszlai Márton főgimn. zenetanár, a *németnyelv* tanítást dr. Barabás Ábel főgimn. r. tanár, az *angolnyelv* tanítást a theológia angolul tudó tanárai; az *egészségtant* dr. Tompa János kollegiumi orvos látta el; *méhészetben* a hallgatók az „Erdélyi Méhész-Egyesület" által máj. 10—28 napjain tartott tanfolyamon nyertek oktatást.

Az I. és II. évfolyam hallgatói kötelesek a helybeli *Ferencz József kir. tud. egyetemen* bölcsészeti és neveléstudományi tárgyakból hetenként legalább 10 órát hallgatni s azokból colloquálni. Sajnos, pár bölcsészeti tárgyból Böhm Károly egyetemi tanár úr elhalálozása miatt a II. félév végén a növendékek nem colloquálhattak.

A III. és IV. évfolyam növendékei is hallgathatnak engedély mellett, előadásokat az egyetemen. Sőt ha ezt azzal a céllal teszik, hogy doktorátust szerezhessenek, az egyháztól kellő anyagi támogatásban is részesülnek. E tekintetben az engedélyt a f. tanévben az I. félévben Keresztesi Dénes III. és a II. félévben Zoltán Sándor IV. papnövendék vette igénybe.

Theológiai intézetünkben az I. félévi előadások szept. 12-én kezdődtek s dec. 17-ig tartottak; a II. féléviek febr. 1-től május 27-ig. Az előadások egész éven át rendesen folytak.

Szünidő volt szüretre okt. 15—22-ig; karácsonyra dec. 17-től jan. 4-ig; husvétra április. 9—22-ig; pünkösdre máj. 27-től jun. 7-ig. Ez előadások szüneteltek még okt. 6 és márc. 15-iki nemzeti ünnepeken; nov. 27—29 napjain, mikor az intézet hallgatói a *„magyarországi diák szövetségnek Kolozsvárt tartott kongresszusán"* vettek részt; továbbá febr. 27, 28 és márc. 1 napjain.

Colloquimok idejéül mind a rendes, mind a rendkívüli hallgatók, valamint a magántanulók részére is az I. félévben jan. 5—20 és a II. félévben jun. 8—22 napjai állapíttattak meg. A hallgatók e tekintetben kötelességeiknek kellő időben mindnyájan eleget tettek és megfeleltek.

Alap- szak- és pótló vizsgálatok ideje szept. 10 és jun. 22 – 23 napjaira tüzetett ki. Az előző tanév végén szakvizsgálatot tett: Rédiger Géza *elégséges* és Székely Tihamér *jó* eredménnyel; alap-

vizsgálatot Buzogány Kálmán, Keresztesi Dénes és Lőrinczi Domokos, mindhárman *jeles* eredménnyel. Szept. 10-én szakvizsgálatot tett Szász Dénes *elégséges* és pótvizsgát Bartók Endre *elégséges* eredménnyel.

A hallgatók létszáma. Felvétetett év elején az I-ső évfolyamra 6 rendes, a II-ik évfolyamra 2 rendes és 1 rendkívüli; a III-ik évfolyamra 3 rendes, a IV ik évfolyamra 3 rendes hallgató; évfolyamán felvétetett az I. évfolyamra 1 rendkívüli hallgató. Felvétetett összesen 16 növendék. Visszalépett az I. évfolyamról 2 rendes és nem jelent meg 1 rendkívüli hallgató. A növendékek létszáma maradt egész éven át 12 rendes és 1 rendkívüli, együtt 13. Indokolt folyamodásra engedély adatott évfolyamán két hallgatónak *magántanulásra*, kik közül egyik — Keresztesi Dénes — segédlelkészi állásra alkalmaztatott felsőbb hatósági engedéllyel Tordán.

Papjelölt volt 10. Ezek közül évfolyamán rendes lelkészekké választattak, illetve kirendeltettek: László Balázs Iszlóba; Taar Géza Kis- és Nagykadácsra; Kelemen István Felsőrákosra; Rédiger Géza Kénosba; Székely Tihamér Pipére; Szász Dénes Haranglábra; Bartók Endre Csegezbe.

A hallgatók magaviselete *vallás-erkölcsi* és *egészségi* állapota általában véve jó volt. *Szorgalmuk* megfelelő.

II. Önképzés, önművelődés.

Önképzés és önművelődés tekintetében, mint az kitünik egyfelől az önképzőkörről hátrább közlendő jelentésből, másfelől pedig az alábbiakból, kellő szorgalom és buzgóság volt tapasztalható.

A *kitüzött pályatételeknek* csaknem mindenikére érkeztek kellő mértéket megütő pályamunkák.

A kolozsvári templomban a hallgatók végezték egész éven át a *hétköznapi* és a *vasárnap délutáni istentiszteleteket.* Kolozsvár monostori részében pedig minden vasárnap délutáni házi istentiszteletet tartottak. A három sátoros ünnepen legációkban igyekeztek előkészíteni magukat a gyakorlati lelkészi pályára.

A vasárnapi iskolai oktatást illetve az ifjúsági istentiszteletet a kolozsvári főgimnáziumban a főgimn. vallástanár felügyelete és a dékán ellenőrzése mellett, a papnövendékek végezték.

III. Internátus és konviktus.

A rendes hitlanhallgatók kötelesek a kollégiumi épületben számukra kijelölt internátusban lakni és a konviktusban étkezni. Kötelesek a vonatkozó szabályokat és házirendet megtartani. Az összes internátusi költségeket az egyház pénztára fedezi, konviktusi kedvezményben pedig a felsőbb hatóság elbirálása szerint részesülnek.

Az internátus felügyelője a f. tanévben Zoltán Sándor IV. éves növendék volt, kinek teendőiben az I. félévben Székely Kelemen és a II. félévben Marosi Márton szintén IV. éves növendékek segédkeztek.

A növendékek internátusi és konviktusi magaviselete ellen érdemleges panasz nem fordult elő.

IV. Pálya- és ösztöndíjak.

1. *A Paget Olivér* angol alapítványból a mult tanév végén pályázat útján nyertek Györfi István papjelöit, Zoltán Sándor és Székely Kelemen papnövendékek 100—100 K-t.

2. Murányi Farkas Sándor és neje alapítványa évi 100 K kamatára ez évben csak egy pályázat érkezett: Szász Dénes haranglábi lelkészé.

3. *Dr. Bedő Albert* nyug. államtitkár úr 50 K pályadíjat tüzött ki egy *közönséges vasárnapi egyházi beszéd* írására és 50 K-t „egy, a magyar unitárius egyház történelmének köréből szabadon választandó tanulmány megírására". A pályázati feltételeket a tanári kar állapította meg. *Az egyház beszédre*, mely Mat. XII. 34, 35 versek alapján volt írandó, érkezett 6 pályamű. A díjra érdemesnek találtatott „Boldogok a tiszta szívűek" jeligés mű e birálat alapján: „Teljesen az alapige gondolatkörében mozog. Nem jelöl ki előre részeket, de kidolgozza tárgyiason az alapige részeit s ezek mintegy maguktól lesznek részekké; központi eszmének megjelenik az igazszólás s részletekűl a jó és rosz ember szólása — s mindez szónokias előadásban". Az 50 K díjat nyerte e mű szerzője: Keresztesi Dénes III. éves papnövendék.

A történelmi tanulmányra érkezett egy pályamű: *„János Zsigmond és az erdélyi reformáció, különös tekintettel az unitárizmusra"*

címen. A pályadíjra versenytárs nélkül is érdemesnek találtatott e bírálat szerint „kellő tanulmánnyal, az okoknak helyes összevetésével, megfelelő rendszerrel megírt dolgozat. János Zsigmond szerepét kitüzött feladatának megfelelően helyesen bírálja el s kellően méltányolja". Az 50 K díjat nyerte e mű szerzője: Zoltán Sándor IV. éves növendék.

4. *A theológiai bizottság* 50 K pályadíjat tűzött ki a következő történelmi tanulmányra: „*A harminc éves háború hatása a protestáns egyházak alkotmányára és vallásos életére*". A pályadíjat nyerte Keresztesi Dénes III. éves papnövendék.

5. *A britt és külföldi unitárius társulat és a Manchester College* együttes 100 font sterling (2400 K) évi ösztöndíját Györfi István papjelölt nyerte meg és élvezi, mint tanuló, *Oxfordon* a „Manchester College"-ban.

6. *Ezerévnek emlékalapja* című alapítvány évi kamatát, mely arra a célra szolgál, hogy papjelöltjeink legalább is egy évre németországi egyetemekre mehessenek bővebb theológiai tanulmányozásra, Zoltán Sándor IV. éves papnövendék nyerte el, azzal a feltétellel, hogy a jövő tanév I. felét Jenában fogja eltölteni, a II. félévnek hol töltése iránt később fog az intézkedés megtétetni.

7. *Hadházy József és neje Kele Ida*-féle alapítvány évi kamatát nem használhattuk fel, mivel nem volt oly papnövendékünk, aki — a családból vagy Kiskükűllővármegyéből származván —, arra az alapító levél értelmében igényt tarthatott volna.

V. Adományok, segélyezések és vagyoni ügyek.

1. *Létay Árpád mérnök* úr édes atyjának, néhai *Létay Domokos sinfalvi lelkésznek* szép és értékes könyvtárát theologiai intézetünknek ajándékozta. Mivel a theol. könyvtár az egyház nagykönyvtárának részét alkotja, a küldött könyveket leltározásra beadtuk az egyház nagy könyvtárába.

2. *Keresztély Lajos* kereskedelmi akadémiai tanár úr a „Keresztény Magvető" című folyóirat 14—44. évfolyamait azzal ajándékozta theol. intézetünknek, hogy osztassanak ki azok a felsőbb évfolyamon levő növendékek közt. Ehez képest azokat, mint neve-

zett tanár úr ajándékát, kiosztottuk Marosi Márton, Székely Kelemen, Zoltán Sándor IV., Buzogány Kálmán. Keresztesi Dénes és Lőrinczi Domokos III. éves növendékeknek.

3. *Kovács Kálmán* főgimn. tanár úr édes atyja, néhai *Kovács János* tanár palástját a theologiai ifjaknak ajándékozta szónoklati gyakorlatok és templomi szolgálatok alkalmával leendő használásra.

4. A kolozsvári *Általános Bank és Takarékpénztár* 200 K-t, *Erdélyi Bank és Takarékpénztár* 100 K-t, a *Kolozsvári Hitelbank és Takarékpénztár* 25 K-t. együtt *325* K-t adományoztak Csifó Salamon dekán kezéhez és rendelkezésére a theologiai ifjak segélyezésére. Ebből segélyt nyertek évfolyamán Zoltán Sándor IV. és Sebe Ferenc II. éves hallgatók 70—70 K-t. A theol. olv. egyletnek könyvek vásárlására adatott 11 K 07 f. Rendelkezésre áll jelenleg *143 K 93 f.*

5. Mint fennebb említve volt, a rendes hallgatók *internátusi összes költségeit a magyarországi unitárius egyház pénztára* fedezi, ami egy növendék után 50 K-t számítva *600* K-t tesz.

6. Ugyancsak *az egyház pénztára* fedezi az I—II. éves hallgatók *egyetemi tandíját* is, ami ez évben *360* K volt.

7. *Legatiok* után tiszta bevétele volt a papjelölteknek és papnövendékeknek mintegy *1500* K.

8. *Konviktusi segélyt nyertek:* Bálint Ödön 120 K, Máthé Mihály 120 K, Mátyus Gergely 60 K, Sigmond József 60 K. Gál Mózes 180 K, Sebe Ferenc 180 K, Buzogány Kálmán 240 K, Keresztesi Dénes 120 K, Lőrinczi Domokos 240 K, Marosi Márton 180 K, Székely Kelemen 192 K, Zoltán Sándor 240 K. Együtt *1932* K-t.

9. *Az unitárius lelkészek konviktusi segélyalapja* nem vétetett igénybe e tanévben, különben is ez alap összes jelenlegi vagyona *20 K 36 f.*

10. *Az unitárius theologiai tanárok* alapjából szintén nem használtatott fel semmi. Ez alap jelenlegi vagyona *51 K 74 f.*

A fennebbiekből láthatólag a papnövendékek az 1910—11. tanévben különböző címeken — a pálya- és ösztöndíjakat nem számítva — mintegy *4532 K* javadalomban részesültek.

VI. Theologia szakkönyvtár.

A theologiai tanári szakkönyvtár gyarapítására, folyóiratok és lapok járatására rendelkezésre áll:

1. *A Simén Domokos-féle könyvtáralap* vagyonának évi jövedelme.

2. A *Mózes András* könyvtáralap évi jövedelme.

3. A theol. intézetet fenntartó *magyarországi unitárius egyház* által évről évre adandó *theol. intézeti* átalányból az az összeg, mely másnemű szükségletek kielégítése mellett e célra fordítható. Ez átalányból ez évben is tetemes összeget fordítottunk a könyvtár gyarapítására, folyóiratok és lapok járatására.

Mivel a beszerzett könyvek az *egyház nagy könyvtár* a testének részét alkotják s az arról beadandó leltárban ki vannak mutatva, nem sorolom fel itt azokat, ellenben megemlítem azt, hogy a theol. tanári kar részére a következő folyóiratokat és lapokat járattuk: *Hibbert Journal, Harvard Theological Review, Biblical World, Journal of Sociology, American Journal of Theology, Theologische Studien und Kritiken, Religions geschichtliche Volksbücher, Christliche Welt, Theologiai Szaklap, Protestáns Szemle, Prot. egyház és iskolai lapok.*

VII. A theologiai intézet előljárósága és tanári kara.

A theologiai intézet a *magyarországi unitárius egyház tulajdona*, mely legfőbb felügyeleti, törvényalkotási és kormányzási jogát az E. Főtanács, illetve az E. K. Tanács, a püspök és főgondnokok által gyakorolja. A közvetlen kormányzást, illetve igazgatást gyakorolják a vizsgáló bizottság, a theologiai igazgató-bizottság és a dékán.

a) Vizsgáló-bizottság.

Elnöke: a püspök, akadályoztatása esetében az egyházi főjegyző.

Tagok: a kollegiumi felügyelőgondnokok: Kozma Ferenc ny. kir. tanfelügyelő, Gál Jenő kir. itélő táblai tanács elnök, a theol.

intézeti tanárok, a kollégiumi igazgató; továbbá az E. K. Tanács által évről évre kiküldött három tag.

b) Igazgató-bizottság.

Elnökök: a kollégiumi felügyelő gondnokok: Kozma Ferenc és Gál Jenő; előadó: Csifó Salamon theol. dékán; jegyző: Gálfi Lőrinc; tagok: a theologiai intézet tanárai és a kolleg. igazgató.

c) Tanári kar.

1. **Csifó Salamon** theol. int. dékán, az egyháztörténelem és egyházjog r. tanára, a kolozsvári kereskedelmi akadémián az angol nyelv tanára stb. Tanár 1903 óta.

2. **Péterfi Dénes** a vallásbölcselem, homiletika és vallástanítási módszertan r. tanára, kolozsvári lelkész-esperes, a kolozsvári városi iskolaszék tagja; az unitárius egyházi iskolaszék elnöke stb. Tanár 1876 óta.

3. **Dr. Boros György** az ó-szövetségi történelem és exegetika r. tanára, egyh. főjegyző, az északamerikai cambidgei Harvard-egyetem tiszt. tudora, a kolozsvári tud. egyetemen az angolnyelv tanítója, az unitárius lelkészkör és angolkör elnöke, Kolozsvár város törvényhatósági bizottságának és iskolaszékének, állami isk. gondnokságnak, az állami fitanítóképző-intézet igazgató-tanácsának, az Erd. Múz. egylet választmányának és bölcs-, nyelv- és tört.-tud. szakosztályának, az internacional Council of Unitarians intéző-bizottságának tagja; a britt- és külföldi unitárius társulatnak levelezője tagja; az „Unitárius Közlöny“ szerkesztője, a theol. önképző-kör védnöke, a Dávid Ferenc-egylet titkára. Tanár 1879 óta.

4. **Gálfi Lőrinc** az új-szövetségi történelem és exegetika r. tanára, a „Keresztény Magvető“ társszerkesztője, a Dávid Ferenc-egylet pénztárnoka stb. Tanár 1909 óta.

5. **Dr. Barabás Ábel** főgimnáziumi r. tanár, a theologiai intézetben tanított *németnyelvet.*

6. **Iszlai Márton** főgimn. ének- és zenetanító, a theol. intézetben tanított *éneket és orgonázást.*

7. **Dr. Tompa János** kollégiumi orvos, tanított a theol. intézetben *egészségtant.*

VII. Előadott tárgyak.

a) a theologiai intézetben.

Az I—II. évfolyam hallgatóinak egy csoportban.

1. Ó-szövetségi bibliai bevezetés egész éven át heti 3 órán. Tanár dr. Boros György.

2. Bibliai bevezetésből seminarium egész éven át heti 1 órán. Tanár dr. Boros György.

3. Uj-testamentumi theologia egész éven át heti 2 órán. Tanár Gálfi Lőrinc.

4. Új-testamentumi theologiából seminarium egész éven át heti 1 órán. Tanár Gálfi Lőrinc.

5. Egyetemes ker. egyháztörténelem egész éven át heti 3 órán. Tanár Csifó Salamon.

Az I. évfolyam hallgatóinak külön.

1. Szónoklattan egész éven át heti 2 órán. Tanár Péterfi Dénes.

2. Hébernyelvtan egész éven át heti 2 órán. Tanár dr. Boros György.

3. Angolnyelvtan egész éven át heti 2 órán. Tanár Gálfi Lőrinc.

A II. évfolyam hallgatóinak külön.

1. Hébernyelvtan egész éven át heti 2 órán. Tanár dr. Boros György.

2. Angolnyelvtan egész éven át heti 2 órán. Tanár Csifó Salamon.

A III—IV. évfolyam hallgatóinak egy csoportban.

1. Unitárius egyháztörténelem egész éven át heti 2 órán. Tanár Csifó Salamon.

2. Unitárius történelmi seminarium egész éven át heti 1 órán. Tanár Csifó Salamon.

3. Theologiai enciklopédia I. félévben heti 2 órán. Tanár Csifó Salamon.

4. Magyar közjog II. félévben heti 2 órán. Tanár Csifó Salamon.
5. Bibliamagyarázat egész éven át heti 3 órán. Tanár Gálfi Lőrinc.
6. Keresztény hittan egész éven át heti 3 órán. Tanár dr. Boros György.
7. Symbolika theologia egész éven át heti 2 órán. Tanár Gálfi Lőrinc.
8. Vallásbölcselem egész éven át heti 3 órán. Tanár Péterfi Dénes.
9. Egészségtan a II. félévben heti 2 órán. Tanár dr. Tompa János.

Az I—IV. évfolyam hallgatóinak egy csoportban.

1. Szónoklati gyakorlatok egész éven át heti 1 órán. Tanár Péterfi Dénes.
2. Németnyelvtan a II. félévben heti 2 órán. Tanár dr. Barabás Ábel.
3. Ének egész éven át heti 1 órán. Tanár Iszlai Márton.
4. Orgona egész éven át heti 1 órán. Tanár Iszlai Márton.

b) A tudományegyetemen az I-II. évfolyam hallgatóinak.

I. félévben.

1. Logika heti 4 órán. Előadó dr. Böhm Károly.
2. Kant rendszere és iskolája heti 1 órán. Előadó dr. Böhm Károly.
3. Neveléstudomány heti 3 órán. Előadó dr. Schneller István.
4. Részletkérdések a paedagogia köréből heti 2 órán. Előadó dr. Schneller István.

II. félévben.

1. Az ó-kori filozofia történelme heti 3 órán. Előadó dr. Böhm Károly.
2. Bevezetés az aesztetikába heti 2 órán. Előadó dr. Böhm Károly.
3. Neveléstudomány heti 3 órán. Előadó dr. Schneller István.
4. Részletkérdések a paedagogia köréből heti 2 órán. Előadó dr. Schneller István.

VIII. A theologiai intézet hallgatói.

A tanuló neve	Születésének	
	éve	helye
I. évfolyam.		
Bálint Ödön	1890	Firtosváralja
Máthé Mihály	1889	Alsóboldogfalva
Mátyus Gergely	1892	Székelykál
Sigmond József	1891	Kökös
II. évfolyam.		
Gál Mózes	1888	Szentgerice
Sebe Ferenc	1887	Firtosmartonos
Kiss Elek rk. hallgató	1888	Medesér
III. évfolyam.		
Buzogány Kálmán	1888	Ujszékely
Keresztesi Dénes	1888	Nyárádgálfalva
Lőrinczi Domokos	1887	Csekefalva
IV. évfolyom.		
Marosi Márton	1888	Kadács
Székely Kelemen	1888	Szemerja
Zoltán Sándor	1888	Homoródalmás
Lelkészjelöltek.		
Telkes Béla	1884	Budapest
Györfi István	1887	Homoródszentmárton

IX. Az ifj. önképzőkör évi működése.

Az ifj önképzőkör évi működéséről azzal kívánok lehetőleg kimerítően számolni be, hogy egész terjedelmében közreadom az önképzőkör elnökének a bezáró ünnepély alkalmával tartott évi jelentését a következőkben.

A papnövendékek önképzőkörének 1910—11. évi működése.

Sok szép tervvel s terveink sikerülésének erős reményével fogtunk évi munkálkodásunkhoz. Ha minden nem is történt úgy, mint szerettük volna és oly nagy eredményeket önképzőköri munkálkodásunkban nem tudtunk elérni, mint óhajtottuk: mozgalmasnak és élénknek mindenesetre mondható ez évi ifjúsági életünk. Igyekeztünk az intézet körén kivül állókkal is észrevétetni magunkat, amit el is értünk azzal, hogy a kolozsvári főiskolák ifjúságának minden komolyabb mozgalmában résztvettünk s ezáltal a többi ifjúsági körrel szoros összeköttetést tartottunk fenn.

Résztvettünk a Kolozsvárt november 27—29. napjain tartott országos főiskolai diák-kongresszus rendezésében, melyen a kör kiküldött képviselője, Zoltán Sándor IV. é., előadást is tartott „A főiskolai ifjúság szociális kötelességei“ címen. Megjelentünk az Egyetemi Kör által rendezett ünnepélyeken s az elnökség fölkérésére három ízben a tárgysorozatban is 1—1 pontot mi töltöttünk be.

Körünk védnöke ez évben is dr. Boros György theol. tanár úr volt, ki legnagyobb érdeklődéssel viselkedett mindig munkálkodásunk iránt s jóakaratú tanácsait, útbaigazításait sohasem vonta meg, mikor azokra szükségünk volt.

Köri tisztviselők voltak: elnök Zoltán Sándor, alelnök Székely Kelemen, pénztáros Gál Mózes, könyvtáros Lőrinczi Domokos, főszerkesztő Keresztesi Dénes, majd pedig segédlelkésszé történt kineveztetése után Lőrinczi Domokos, később Marosi Márton, laptáros első félévben Buzogány Kálmán, a másodikban Bálint Ödön, jegyző Sigmond József.

Tartottunk összesen 21 gyűlést, melyek között volt 1 alakúló, 1 félévi záró-alakúló, 1 évi záró, 13 rendes, 2 rendkivüli, 3 dísz,

tárgy szerint pedig 6 szavaló, 5 felolvasó, 1 szabadelőadó és 1 vitatkozó gyűlés.

Díszgyűlést rendeztünk okt. 6., márc. 15. emlékére, november 13-án pedig Dávid Ferenc emlékét ünnepeltük a kollégium dísztermében tartott nyilvános díszgyűlésen, melyen Csifó Salamon theol. dekán úr tartott Dávid Ferencről tartalmas felolvasást s Molnár Károly és Sándor János urak működtek közre, mint vendégek egy zenedarab előadásával.

Felolvastak gyűléseinken: Zoltán Sándor 2, Marosi Márton (okt. 6.), Székely Kelemen, Bálint Ödön, Máthé Mihály (márc. 15.) Sigmond József 1—1 ízben.

Vitatkozást tartottunk e címen: A pietizmus károsan hat-e, vagy nem? A kör amellett döntött, hogy alapelveiben nem, de túlzásaiban károsan hat.

Mindkét félévben rendeztünk 1—1 díjas és nemes szavaló versenyt; győztesek: az első félévi díjas versenyen Zoltán Sándor és Sebe Ferenc, a második félévin Sebe Ferenc; a nemes verseny győztesei: első félévben Sebe Ferenc, a másodikban Marosi Márton. A rendes szavaló gyűléseken jegyzőkönyvi dícséretet nyert Marosi Márton, Sebe Ferenc, Buzogány Kálmán, Gál Mózes és Sigmond József.

Szabadelőadást tartott Zoltán Sándor a papság társadalmi jelentőségéről a múltban, jelenben és jövőben.

Az önképzőkör kebli lapja a Jövendő összesen csak 6 számban jelent meg, minek oka nem annyira a köri tagok munkakedvének csökkenésében, hanem a többszöri főszerkesztő-változásban keresendő. A lap tartalmát értekezések, imák, tanulmányok, versek stb. alkották s a tagok, mint munkatársak következő számadatok szerint adtak be dolgozatokat a lapban közlés végett: Zoltán Sándor 13, Keresztesi Dénes 9, Marosi Márton 6, Lőrinczi Domokos 6, Buzogány Kálmán 5, Székely Kelemen 1, Máthé Mihály 1, Sigmond József 1.

Az önképzőkör a következő lapokat és folyóiratokat járatta: Pesti Napló, Ellenzék, Ujság, Uj Idők, Erdélyi Lapok, Uj Egyetem, Egészség, Közlöny, Erdélyi Múzeum, Unitárius Szószék, Keresztény Magvető, Unitárius Egyház, Theologiai Szaklap. Dr. Boros György védnök úrtól kapta a kör a következőket: Unitárius Köz-

löny, Család és Iskola, Református Szemle, Protestáns Szemle, Evangelikus Családi Lapok, Közművelődés, Magyar-Zsidó Szemle.

Az 1910—11. iskolai évre kitűzött 5 pályatétel közül 4-re beérkezett összesen 5 pályamunka. Egy tétel: „Az unitárius egyház története az Apafiak fejedelemsége idején“ meddő maradt s jövőre ki sem tűzetik. Jutalomra érdemesnek találtattak a következő dolgozatok:

1. **Dávid Ferenc, Kolozsvár papja.** Jutalma Balázs András lelkész úr adományából 20 korona. Beérkezett 1 pályamunka. Csifó Salamon dékán úr bírálata alapján a jutalom szorgalomdíj címen adandó ki az írónak, aki *Buzogány Kálmán.*

2. **Jézus tanítása a saját személyéről** (a synoptikusok alapján). Beérkezett 1 pályamunka, mely Gálfi Lőrinc szaktanár úr bírálata alapján 40 korona pályadíjra érdemes. Írója: *Zoltán Sándor.*

3. **A harminc éves háború hatása a protestáns egyházak alkotmányára és vallásos életére.** Jutalma a Theol. Int. ajándékából 50 korona. Érkezett egy pályamunka, mely Csifó Salamon szaktanár úr bírálata alapján a pályadíjra érdemes. Szerzője: *Keresztesi Dénes.*

4. **Halotti beszéd** egy köztiszteletben álló köztisztviselő végtisztességtételére, kit titkos ellenségei élete delén meggyilkoltak, vagy meggyilkoltattak. Jutalma Nagy Dénes lelkész úr adományából 20 korona, melyet a beérkezett két dolgozat közül Péterfi Dénes szaktanár úr „Az igazak fénylenek, mint a nap„ jeligéjünek ítélt oda. Ennek írója: *Zoltán Sándor.*

Az 1911—12. iskolai évre körünk a következő pályatételeket tűzi ki:

1. **Az Istenbe vetett hit hatása az ember életére.** Jutalma 50 korona.

2. **Az unitárius egyház történelme Körmöczi János püspöksége alatt.** Jutalma 50 korona.

3. **Jeremiás** (bibliai tanúlmány). 1. Életrajz. 2. Korrajz. 3. A profécia irodalomtörténeti ismertetése. 4. A próféta politikai, ethikai, theologiai felfogása és tanítása. 5. Általános jellemzés és összehasonlítás Ézsaiással. (A pályázótól azt várjuk, hogy profécia szövegével és a prófétára vonatkozó bibliai helyekkel jöjjön tisz-

tába. Ha kimutatja, hogy a protestáns egyházi irodalomra milyen hatást gyakorolt, kiváló érdemet szerez.) Jutalma 50 korona.

A pályamunkák beadásának határideje az alapszabályok értelmében 1912. május 15.

Könyvtárunk az 1910—11. iskolai év folyamán következő művekkel gyarapodott:

Vétel utján: Nagy Ernő: Magyar közjog; B. A.: A Magyar Közjog Kompendiuma; Bölöni, Deák, Ürmösi: Unitárius Szószék; Báthory Lajos: Orgonaiskola; Wolfram: Präludien-Album; Műveltség Könyvtára I—IX. köt.

Ajándékozás utján: *E. K. Tanácstól*: Dr. Kiss Ernő: Dávid Ferenc és Dávid Ferenc: Rövid Magyarázat (2 drb.) c. művek.

Theol. Intézettől: Theol. tanárok székfoglaló értekezései.

D. F. E.-től: Az Unitárius Vallás Dávid Ferenc korában és azután.

Dr. Boros György védnök úrtól: Kossuth naptár; Vallás, Hit és Szabadság; P. Kozma Flóra: A szabadelvű theologia előnye korunk szociális áramlataira nézve; Pálffy Aladár: Szentmihályi vértanuk; Tanfi Iván: Közgazdaságtan; dr. Kővári László: Magyarország Története; Orbók Loránd: De Vigny Alfréd költeményei; Gulyás Benő: Egyházi beszédek I. köt.; Wirth Zwingli: Új idők, régi igazságok.

Csifó Salamon dekán úrtól: Csifó Salamon: Szolgálat az Úr előtt (2 drb.).

Dr. Borbély Istvántól: Viski K., Borbély J.: Régi Szentírásfordítások.

Pesti Naplótól: Shakespeare Album.

* * *

Körünk nevében e helyen is hálás köszönetünket nyilvánítom a szíves ajándékozóknak, különösen pedig Csifó Salamon dékán úrnak, aki körünk segélyezésére három izben összesen 170 koronát eszközölvén ki, lehetővé tette, hogy könyvtárunk részére a Müveltség Könyvtárának eddig megjelent köteteit megszerezvén, ez értékes művel gyarapodjék könyvtárunk.

Az önképzőkör vagyonáról Gál Mózes pénztáros a következőket jelenti:

Pályadíjalap 1910—11. isk. év elején . . .	1332·46 K
Félévi kamat	30·10 K
Megajánlásból bejött . . .	12.— K
Az alap összesen	1374·56 K
Mózes-alap 1910—11. isk. év elején . . .	113·94 K
Félévi kamat	2·54 K
Az alap összesen	116·48 K
Közalap 1910—11. isk. év elején	1479·95 K
Évközi kamat	31·45 K
Kar. patr. és koncept. ára .	61·96 K
Husv. patr. és koncept. ára .	70·63 K
Pünk. patr. és koncept. ára .	67·77 K
Az alap összesen	1711·76 K
Tartozás a tagoknál	281·20 K

Zoltán Sándor,
önk. elnök.

X. Szakvizsgálati feladatok és pályázati hirdetés az 1911—12. tanévre.

1. Tekintettel arra, hogy a theol. intézeti bizottság intézkedése folytán mindazok a növendékek, kik a következő tanév végén lelkészi szakvizsgálatra állhatnak, házi írásbeli dolgozatra különkülön kapnak feladatot, a történt megállapodás szerint kitűzetett házi írásbeli feladat gyanánt Buzogány Kálmán reszére: „*Keresztelő János viszonya Jézushoz*“; Keresztesi Dénes részére: „*A mohamedanizmus vallási és mivelődési szempontból*“; Lőrinczi Domokosnak: „*A Jób beszédei*“. (A beszédek tartalmának rendszerbe foglalásos bírálata s végűl részletes megmagyarázása azoknak a theologiai, morális és érzelmi jellegű tételeknek, melyeket az író a Jób szájába ad.

2. A theol. intézeti bizottság, az ifj. önképzőkör útján, 50 K pályadíjat tűzött ki a jövő tanévre e címen irandó dolgozatra: „Az unitárius egyház történelme Körmöczi János püspöksége alatt“.

3. A *murányi Farkas Sándor és neje Bányai Ágnes* alapítványra pályázat hírdettetik a következő feltételek mellett:

Pályadíj 100 korona.

Föltételek: 1. A pályadíjat olyan unitárius papjelöltek nyerhetik el, akik a szakvizsgálatot legalább jó sikerrel kiállották; akik a püspöki kinevezést megkapták és papi állásuk elfoglalására készülnek.

2. Pályázatra följogosíttatnak azok is, akik a pályázat hirdetése polgári évében, rendkívüli időben tettek szakvizsgálatot s a papi szolgálat érdekében állásukat elfoglalták. Ezt a körülményt az engedményi bizonyítvánnyal kötelesek igazolni.

3. A pályázó köteles igazolni: a) hogy szülői szegénysége miatt ezen palást-díjsegélyre rá van utalva,

b) hogy a Papnevelő Intézetben a tanulói évek alatt szorgalmával, a tanulásban elért sikereivel, magaviseletével, az önképzőkörben kifejtett szavalati, irodalmi és hasonló munkásságával — a jutalomra érdemes.

4. A pályadíjért írásban kell folyamodni. A folyamodáshoz mellékelni kell: indexet, szakvizsgálati bizonyítványt, a papi kinevezési okmányt eredetben vagy hiteles másolatban; írásban vagy nyomtatásban megjelent dolgozatait; az önképzőkörben végzett munkálkodásról hiteles kimutatást.

5. Ha a díjat olyan nyerné el, akinek a pappá kinevezése még nem történt meg, a pályadíj csak akkor adatik ki, midőn a kinevezési okmányt bemutatja.

6. Az összes folyamodók között előnyben részesülnek a kolozsi Farkas Mihály egyenes leszármazói.

7. A nyílt pályázatok az Unitárius Theologiai Intézet dékánjához máj. 31-ig nyújtandók be.

8. A pályázatok a Theol. Int. bizottsága elébe fognak terjesztetni, ennek lévén tiszte a megvizsgálásról és javaslattételről gondoskodni. A pályadíjak kiadása vagy ki nem adása fölött az E. K. Tanács határoz.

9. A pályadíj, amennyire lehetséges, a nyertesnek ünnepélyesen fog átadatni. A pályázat eredménye és a pályadíj nyertesének neve az Alapítványi Emlékkönyvbe fog bevezettetni.

10. 100 korona pályadíj minden évre kitűzöttnek tekintendő s azok, akik igényt tartanak rá, folyamodásukat nyújtsák be minden további fölhivás megvárása nélkül.

Az Unitárius Theologiai Intézet Bizottsága határozatából.

XI. Értesítés a theologiai intézetbe az 1911—12. tanévre vonatkozó felvételre.

1. A theologiai Intézetbe gimnáziumi érettségi vizsgálatot tett ifjak, saját írásbeli folyamodásuk alapján vétetnek föl. A folyamodás mellé csatolandó *keresztlevél, érettségi bizonyítvány, szülői nyilatkozat.* (Ezen nyilatkozathoz minta a dékáni hivatalban kapható.) *Kimutatás arról, hogy a gimnáziumi osztályokat hol végezte* s részesült-e valamely jutalomban vagy elismerésben.

2. Olyan folyamodók, akiknek érettségi bizonyítványuk görögpótló tárgyakra szól s legalább ált. jó eredményű, rendkivüli hallgatóknak fölvehetők egy évre.

3. Akik az érettségi bizonyítványt nem a megelőző évben szerezték, kötelesek okmánynyal igazolni, hol és mivel foglalkoztak az eltelt idő alatt.

4. Azok, akik az intézetnek a megelőző évben rendes hallgatói voltak, újabb fölvételért írásban folyamodnak. A folyamodáshoz csatolni kell a hitelesített indexet, az önképzőkör és a konviktusi gondnok igazolványát arról, hogy a megelőző évről tartozásuk nincsen.

5. Fölvételre mindenik hallgató köteles személyesen jelentkezni a dékánnál szept. 4—5. napjain délelőtt. A dékán fölvételi igazolványa nélkül *senki sem foglalhat helyet sem a dolgozó, sem a hálóteremben* s nem étkezhetik a konviktusban.

6. Az intézet a rendes hittanhallgatókat ellátja lakással, fűtéssel, világítással, rendelkezésükre bocsátja a dolgozó- és olvasótermet.

7. Mindenik hallgató köteles beíratkozáskor 5 kor. könyvtárdíjat a dékánnál befizetni. Minden rendes hittanhallgató tandíjmentes. Mindenki köteles az intézetben lakni.

8. A hittanhallgatók a kollegium konviktusában, külön asztal mellett együtt étkeznek. A konviktusi díj 250 korona egész évre, melyből 10 korona terítékdíj és 48 korona két havi konviktusi díj a *belépéskor kifizetendő és a dékánnál nyugtával igazolandó.* Ezen igazolvány nélkül senki sem számíthat elhelyezésre. A konviktusi többi díjak nov., jan., márc., május hónapok 5-ig 48—48 koronánként fizetendők.

9. Konviktusi kedvezményért a jelentkezéssel egyidejűleg lehet folyamodni. A kedvezmény megnyerésénél előnyben részesülnek azok, akik kifogástalan magaviseleten és szegénységen kívül igazolják, hogy az *alapvizsgát* már letették, akik *jelesen colloquáltak*, *akiknek érettségi bizonyítványuk jeles vagy jó*. A nyert kedvezményről a folyamodók előre értesíttetnek.

10. A konviktusnak mindenki köteles tagja lenni, kivéve azokat, akik családjuknál, vagy tanítványaik szülőinél ellátásban részesülnek és arra fölhatalmazást nyertek.

11. Magántanúlásra engedélyt kivételesen az E. K. Tanács ad a Th. I. Bizottság meghallgatása után.

12. Az I – II. évi hallgatók kötelesek a Ferencz József tudomány-egyetemre beiratkozni s ott a bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karnál legalább tíz órát hallgatni és félévenként kolloquálni. A III. és IV. évesek, ha az egyetemre akarnak járni, engedélyért folyamodnak a Th. I. Bizottságához. Az egyetemi díjakért az E. K. Tanácshoz folyamodni lehet. A folyamodások a dékánhoz nyújtandók be a jelentkezéskor. A tandíjat mindenik hallgató helyett fizeti az intézet, de megköveteli, hogy legalább két főtárgyból félévenként kolloquáljanak. A beiratási díjat csak azok helyett fizeti, akiknek legalább jó érettségi bizonyítványuk van, illetőleg jól kolloquáltak a két főtárgyból.

13. Ha azok, akik a IV. évi tanfolyamot bevégezték, az internátusban szándékoznak lakni, kötelesek julius 15-ig folyamodni.

Csifó Salamon,
theol. dékán.

II. FEJEZET.

Főgimnázium.

I. Adatok a főgimnázium 1910—11. iskolai évi történetéhez.

A javító, pótló és felvételi vizsgálatokat augusztus hó 30—31. napjain tartottuk. A *beiratkozások* szept. 1—4. napjain d. e. 8—12, d. u. 3—5-ig történtek. Az év ünnepélyes megnyitása szept. 5-én d. e. 10 órakor volt a díszteremben, ahol imádságot mondott Vári Albert vallástanár, az ünnepélyt megnyitotta a főtiszt. püspök úr, az isk. évet az igazgató, beszédében Dávid Ferenccel, vallásunk alapítójával foglalkozván. Születésének 400 éves fordulója alkalmával rendezett ünnepélyek lefolyását ismertette, kifejezvén sajnálatát, hogy az ifjúság nem vehetett részt a lélekemelő ünnepélyen, amely minden bizonnyal maradandó emlékeket, gondolatokat és elhatározásokat szült volna lelkében s levonta azokat a tanulságokat, melyeket Dávid Ferenc dicsőséges és tragikus pályája nyújt nekünk. Az ünnepély elején és végén az ifjúság egyházi énekeket énekelt.

A tanítás 11 órakor kezdődött s az első órán az osztályfőnökök ismertették az iskolai törvényeket és rendszabályokat. A tanítás jun. hó 16-ig — kivéve a rendes iskolai szüneteket — megszakítás nélkül folyt. Járványos betegség elkerülte intézetünket.

Szünetek voltak: okt. 6-án a nemzet vértanui emlékére, okt. 15-én d. e. 1-től okt. 24-én reggeli 8-ig a szüreti, dec. 21-én d. e. 12-től jan. 5-én reggel 8-ig, febr. 4-én igazgatói, márc. 1-én farsangi. márc. 15-én a nemzeti ünnep napján, ápr. 8-án d. e. 1-től 24-én reggel 8-ig a husvéti és jun. 1 től 8-án reggel 8-ig a pünkösti.

A tanári karban a következő változások történtek. Az ősszel tartott főtanács *Uzoni* Imre h. tanárt szept. 1-én kezdődő hatállyal rendes tanárnak választotta. Ünnepélyes beiktatása május 27-én d. e. 11 órakor történt. Az egyházi képviselő tanács kiküldötteiül Gyöngyösy Béla és Ürmössy Jenő egyh. tanácsosok jelentek meg.

A beiktatóünnepély programmja ez volt: énekelt az ifjúsági dalkör, imádságot mondott Vári Albert vallástanár, megnyitót Kozma Ferenc felügyelőgondnok. A beiktatott tanár *Gondolatközlés elektromos hullámokkal* c. székfoglalóját olvasta fel, mire az igazgató, a főhatóság, a theol. intézet és székelykereszturi gimn. képviselői üdvözölték s a szép ünnepélyt az ifj. dalkör éneke fejezte be. Este a konviktus éttermében közvacsora volt, melyen nagy számmal vettek részt vendégek is.

Dr. Varga Béla h. tanár a vallás- és közoktatási miniszter úrtól külföldi tanulmányútra segélyt kapván, egy évre szabadságot kapott s helyette *Rákóczy* Béla végzett tanárjelölt, intézetünk volt tanulója, alkalmaztatott h. tanárnak. *Koncz* Rezső okl. tanárjelölt a latin-görög és *Pancratz* József végzett tanárjelölt magyar-német tanszékre alhalmaztatott h. tanárnak. *Óraadókul* alkalmaztattak dr. *Gelei* József egyetemi tanársegéd a III. o. földrajz és az V. o. természetrajz tanítására heti 5 órán, *Iszlai* Márton az egyházi, *Régeni* Áron a műének és a szépírás, *Sándor* János intern. felügyelő az Apolló-körben a zene tanítására. *Gyakorló* tanárként működött a II. félévtől kezdve *Kiss* Ernő végzett tanárjelölt, egyetemi tanársegéd a IV. o. természetrajz tanításánál.

A *Berde tanári jutalmat* az 1909—10. isk. évre a főhatóság *Gálfi* Lőrincnek ítélte oda.

Pálfi Márton és *Hidegh* Mihály tanárok részére 1910. szept. 1-től második ötödéves korpótlékuk kiutalványoztatott. *Márkos* Albertnek a közoktatási miniszter úr 1910. jul. 1-től 300 K, *Uzoni* Imrének 1911. jan. 1-től 200 K fizetés kiegészítést; *Vári* Albertnek a főtanács határozata alapján az E. K. Tanács 1000 K személyi pótlékot és a VIII. fiz. osztálynak megfelelő lakáspénzt utalványozott.

A tanári kar az ifjúsággal résztvett a *Brassai-síremlék* okt. 2-án tartott felavatásán. Az ünnepélyen az ifjúsági daloskör énekelt s a tanári karnak *„A kolozsvári unitárius kollégium egykori büszkeségének“* felíratú babérkoszorúját kegyeletes szavak kíséretében az igazgató helyezte el a síremlékre (Az emlékmű-bizottság az ünnepélyen elmondott beszédeket egy kis füzetben kiadta). Az *Erdélyi Múzeum-Egyesület* dési vándorgyűlésén a tanári kart *Kelemen* Lajos kartársunk képviselte; a *II. országos tanári kongresszuson* az igazgató és Kovács Kálmán.

Az egyetemi gyógyszerészettanhallgatók önképző köre dr.

Nyiredy Géza kartársunk, egyetemi tanársegéd 25 éves működésének méltatására márc. 25-én jubileumi ünnepélyt rendezett, ahol tanártársai nevében az igazgató üdvözölte.

Megelégedéssel jegyezzük fel, hogy végre a felekezeti tanárok is megkapták saját személyeikre a *féláru vasuti jegy váltására jogosító arcképes igazolványt* s így megszünt az a képtelen állapot, hogy ugyanegy intézetnél működő tanári testület egy részének — a miniszterileg kinevezetteknek — meg volt ez az igazolvány, másik részének — az egyházilag választottaknak — nem.

A tanári kar két tagja súlyosabb és hosszabb betegséget állt ki. *Márkos* Albert két izben nov. 1—18-ig és márc. 8-tól egészen az év végéig, dr. *Barabás* Ábel febr. 15-től márc. 27-ig betegeskedtek. Óráikat magunk között felosztva helyettesítettük; de előbbinek második betegsége alatt szakszerű helyettesítésről kellett gondoskodnunk, melyre Pálfi Márton (V. és VIII. o. magyar heti 9 óra), dr. Kiss Ernő (V. o. magyar heti 3 óra) és Kovács Kálmán (VI. o. latin heti 5 óra) vállalkoztak.

Dr. Barabás Ábel a nyári szünetet az egyházi képviselő tanács segélyével Németországban tanulmányúton töltötte. Örömmel és hálás szívvel jegyezzük fel ezt a mozzanatot, amely, úgy lehet, egy helyes irányú fejlődésnek első indulása.

A kézimunka vezetésére *Gergely István* helybeli asztalos és esztergályos mester alkalmaztatott.

Az unitárius tanárok értekezletét 1911 máj. 13-án tartottuk Székelykeresztúron, mely alkalommal tanári karunkból Hidegh Mihály *Az emlékező tehetség fejlesztése az értelem rovására a számolás tanításánál* címmel és *Márkos* Albert az elemi iskola és a gimnázium közötti viszonyról értekezett. Az értekezlet jegyzőkönyve s a felolvasott tanulmányok külön füzetben megjelennek. Máj. 14-én jelen voltunk a székelykeresztúri testvér-intézet tanári beiktató ünnepélyén (Lőrinczy Géza, Derzsi Zoltán), mely alkalommal a tanári kar üdvözletét az igazgató tolmácsolta.

A tanulók létszámáról, a beiratkozás eredményéről a hátrább olvasható kimutatások nyujtanak felvilágosítást. Általában megjegyzem, hogy a torda-aranyosköri tanulók az idén is szép számmal jelentkeztek, habár segélyezésükre nem állott akkora összeg rendelkezésünkre, mint a tavaly.

A tanitás az állami tanítási terv szerint folyt. *Módszeres tanácskozást* tartottunk szept. 13-án és febr. 9-én, *ellenőrzőt* nov. 24-én és ápr. 3-án, *osztályozót* aug. 31-én, jan. 30-án és jun. 17 és 23-án, a VIII. o.-ra nézve máj. 3-án és 6-án. E tanácskozásokon számbavettük a tanulók magaviseletét és előmenetelét s a szülőket a szükséghez képest értesítettük.

A *latin* nyelv tanítását a *Dent*-féle nyelvkönyv alapján folytattuk a IV. o.-ban s a *németét* a direkt módszer szerint.

A *rendes* tantárgyakon kívül a következő *rendkívüli* tantárgyakban nyertek oktatást tanulóink: *egészségtan, angol, szabadkézi rajz, egyházi és műének, zene, gyorsírás, vívás és kézimunka.* Részletesen alább foglalkozunk e tárgyakkal. Itt azonban megemlítjük, hogy a *franciát* a jelentkező tanulók csekély száma miatt el kellett hagynunk. A *svéd tornázást* az idén is gyakorolták a rendes tornaórákon s meg voltak a kötelező *játék délutánok* is. Elkészítettük az *ének- és zenetanítás* tervét, de életbeléptetése akkorra marad, mikor a szervezett ének-zenetanítói állás betöltetik. Az *egyházi éneket* azonban a tanulók nagy számára való tekintettel az eddigi heti 2 óra helyett 3 órában tanítottuk: I. o. egy órán, II. o. egy órán, III—V. o. egy csoportban egy órán.

Az órákat az idén is délelőttre 8—1-ig osztottuk be. Ez a napirend beosztás mind általánosabbá válik.

Itt említem meg, hogy a budapesti középiskolai tanáregyesület által rendezett *magyar- latin filológiai versenyen* a latinból az első díjat *Zádor Béla* volt tanítványunk nyerte el, aki tavaly jeles eredménnyel tett érettségi vizsgát. A pályázaton 21 egyetemi hallgató vett részt. Magyar és latin fordítását itt közlöm:[1]

Görög bölcselők ékesszólása.

Ki kételkedik abban, hogy a filozófusok közül, kiktől M. Tullius saját vallomása szerint *ékesszólási* tehetségének nagy részét tanulta, *nem kiváló-e* Plato akár az előadás szellemességében, akár az ékesszólásnak bizonyos istenj és homerosi tehetségében? Ő ugyanis magasra emelkedik a prózai és, mint a görögök mondják, a gyalogos beszéd fölé, úgy hogy nekem úgy tünik föl. mintha nem is emberi tehetség, hanem a delphii istenség *ihletné* őt. Minek említsem Xenophonnak ama mesterkéletlen kellemességét, melyet azonban semmiféle *mesterkéltség* nem tud utánozni? Úgyhogy maguk a Gratiak látszanak *beszédje elkészítőinek* és amit egy régi vígjáték Periklesről mond, ezt Xenophonra épen olyan joggal lehet alkalmazni, t. i., hogy az ő ajkain mintha

[1] A hibák dűlt betűkkel vannak szedve.

a rábeszélés istennője ülne. Minek említsem Sokrates többi tanítványának *kiválóságát*, minek Aristotelest. Különösen ez utóbbiról nem tudom, vajjon nagy ismeretköre, műveinek sokasága, az ékesszólásban való kellemessége, érvelésének szellemessége vagy iratainak változatossága *folytán* tartsam-e nagyobbnak? Továbbá Theophrastusban akkora az ékesszólás amaz isteni ragyogása, hogy azt mondják, nevét is ettől kapta. *Kevésbé* tüntek ki az ékesszólásban a régi stoicusok, azonban egyfelől tisztességes dolgokról beszéltek, másfelől az *anyaggyüjtésben* és bizonyításban, *ha egyszer valamit állítottak*, igen ügyesek voltak, azonban inkább éleselméjűek, mint ékesszólók, *amint ezt nem is színlelték.*

Milyen legyen a költő?

Qualis sit poeta?

Horatius in epistula de arte poetica scripta haec verum poetam poscit: Paret sibi poeta animi humanitatem ex scriptis philosophorum cognitionemque mundi. Sit incensus *sensibus* excelsis et studio ingenuo, ut poetae Graeci. Veri poetae aut usui aut voluptati esse lectori volunt, aut ambobus student. Sit pars, qua *docturi* sunt, brevis, qua *delectaturi*, verisimilis. Optimum est, *quod carmen* utile dulci miscet. Nemo sine facultate arti poeticae operam det, multis enim in rebus venia mediocritati datur, solum in arte poetica nunquam. Jam diu disputatur, utrum facultate an studio meliora carmina pariantur. Nullum *utriusque* solum sat est, *aliud alias indiget.* Magnum sine studio fingi non potest.[1]

A tanulmányok kiegészítésére szolgálnak azok a tanúlságos előadások, amelyekben tanulóinknak bőséges részük van és lehet, ha ilyenek iránt érdeklődnek. Ilyen volt szept. 16-án az Urániában Király Pál: *A föld története* c. előadása, melyen 231 tanulónk vett részt az egész tanári karral, továbbá máj. 31-én *Nem adózunk* című, melyen szintén az egész ifjuság résztvett.

Ilyenek az Erdélyi Múzeum Egyesület népszerű tudományos előadásai, melyeken igen sokan állandóan jelen voltak. Ilyenek a helybeli tanári kar által rendezett ifjúsági színielőadások, melyeknek közkedveltségét leginkább az mutatja, hogy néha alig lehet jegyet kapni.

Tanulmányi kirándulást is többet tettek. Mindjárt az év elején, a megnyitás napján, szept. 5-én d. u. 24 tanuló indult el 5 tanár s egy szülő vezetésével a Magas Tátrába, honnan 11-én este tértek meg gazdag tapasztalatokkal s feledhetetlen benyomásokkal. Kassa, Poprád-Felka, Tátra-Lomnic, Tarpataki vizesés, Ó- és Új-

[1] Bírálatát l. Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny. 1911. 573 l.

Tátrafüred, Poprád-tó, Hunfalvy-hágó, Osterva-csúcs, Csorba-tó, Dobsinai jégbarlang, Dobsina, Miskolc, Diósgyőri vasgyár, Tokaj, Hegyalja vidéke, Debrecen csodái, látni valói sokáig büvös hatásuk alatt tartották tanulóink lelkét. A kirándulási alap 250 K-val segélyezte a szegényebbsorsú kirándulókat.

Dr. Nyiredy Géza tanár ápr. 8-án a VI. o. tanulókat vitte el a marosujvári sóbánya megtekintésére. Ezenkivül megnézték a helybeli gáz- és gyújtógyárat és több alkalommal voltak botanikai kiránduláson a Kányafői messzelátón, a Békás-patak környékére, a Rákóczi-kerti fák tanulmányozására. Máj. 24-én a VI. o. megnézte a révi cseppkőbarlangot. Máj. 16-án pedig az egész ifjúság egy napi kirándulást tett a tanári kar egy részének vezetésével az Árpád-csúcsra. Kelemen tanár vezetésével a III. o. máj. 21., 28. és jun. 1. napjain, a IV., V. és VIII. o. juniusban az Erdélyi-Múzeum régiségtárát nézte meg.

Az állami felügyeletet Kuncz Elek kolozsvári tanker. főigazgató, mint kormányképviselő gyakorolta, aki jan. 23—26. napjain látogatta meg intézetünket. A látogatásról felvett jegyzőkönyvben foglaltakat a főhatóság örömmel és megnyugvással vette tudomásul.

Az igazgató az év folyamán minden tanár előadásán ismételten hospitált, átvizsgálta a dolgozatokat és osztálykönyveket s megjegyzéseit közölte a tanári karral. A tanárok közül is többen hospitáltak. Az oktatási, nevelési és fegyelmezési eljárás lehető egyöntetüsége céljából kivánatos, hogy a rokon szakok tanárai egymás óráin minél gyakrabban megforduljanak s tapasztalataikat kölcsönösen kicseréljék.

Vallás-erkölcsi állapot. Unitárius növendékeink közül a felsőosztályúak (VI—VIII.) az egész év folyamán jelen voltak a vasárnap d. e. templomi istentiszteleten. A templomba az ifjúságot a tanári kar egy része kisérte. Az alsóosztályúak (I—V. o.) a téli időszakban (nov.—ápr.) az intézet tornatermében vasárnap délelőttönként Vári Albert vallástanár vezetése mellett papnövendékek által tartott istentiszteleteken vettek részt; a nyári időszakban a templomban. Az istentiszteletet az intézetben a papnövendékek kellő buzgósággal és szorgalommal végezték. Részletesebb jelentés olvasható a papnevelő intézet értesítőjében.

A nem unitárius vallású növendékek saját felekezetök lelké-

szétől nyertek hitoktatást s azok vezetése mellett teljesítették egyéb vallási kötelességeiket is. Jelentékenyebb panasz ez irányban nem fordult elő. Templomi használatra a főhatóságtól 50 drb énekes könyvet kértünk s helyeztünk el a padokban, hogy a templomban való éneklést ezzel is elősegítsük.

Konfirmáltak: Adorjáni Gyula, Botár Andor, Dombi Béla, Fazakas Lajos, Gelei Kálmán, Gyöngyösy István, Gyulai Ferenc, Hadházy György, Kelemen Ferenc, Kisgyörgy Tamás, Koronki János, Kovács Béla, László Károly, Mikó István, K. Nagy Imre, Osváth Gábor, Sárosi Jenő, Szász Mózes, Ütő Béla, Vaska Isván IV., és Nagy József V. o. tanulók.

A fegyelmi állapot általában jó volt. A tanulók legnagyobb része kifogástalan magaviseletet tanusít. Pajkosságból, meggondolatlan könnyelműségből származott egy-két e et, melyeknél elég volt s megtette a hatást egy nehány komoly intő szó vagy dorgálás. Igazgatósági megdorgálásban az év folyamán 10 tanuló részesült, többnyire olyan kihágásokért, melyek az internátusi élet rendjét zavarták. Egy tanulónkat az internátusi segédfelügyelővel való szembeszállás miatt eltanácsoltuk az intézetből.

Az egészségi állapotról isk. orvosunk jelentése hátrább, a *kollégium kórháza* c. fejezetben bőven és részletesen beszámol. Itt röviden csak annyit, hogy az egészségi állapot általában jó volt; járványos betegség az idén nem zavarta meg a tanítás folytonosságát. Két tanárunk hosszabb és súlyosabb betegségéről már megemlékeztünk.

Az ifjúság ez évben is megtartotta *hazafias ünnepélyeit* okt. 6-án és márc. 15-én; febr. 25-én pedig *tánccal egybekötött dal- és zeneestélyt* rendezett a daloskör és Apolló-kör közreműködésével, amely alkalommal a szépszámú közönség örömmel győződött meg, hogy az Apolló-körben megfelelő vezetés mellett a zene művelése örvendetes lendületet vett s ez a bemutatkozása az Apolló-kör tagjainak szép reményekre nyújtott kilátást. Az estély műsora ez volt: 1. Nyitány. Előadta az Apolló-kör. 2. Prologus. Írta és előadta Nyiredy Géza VII. o. t. 3. Grieg: Hochzeitstag auf Troldhaugen, zongorán előadta Höntz Arisztid VII. o. t. 4. Thern K. Kiért ürítsem e pohárt? Előadta az ifj. daloskör. 5. a) Raff J. Cavatine. b) Hubay J. Mazurka, hegedűn előadta Czappán Elemér VII, zongorán kisérte

Höntz Arisztid VII o. t. 6. a) Schubert Mignon dala. b) Kurucz J. Tudom nem ír . . . énekelte Boros Sándor VI. o. t. 7. Horváth-Diabelli C-dur szonáta. Előadta az ifjúsági zenekar. 8. Arany—Révfy V. László. Melodráma énekkar-kisérettel. 9. Schumann: Cigányélet. Ének, zenekarkisérettel.

Az estély tiszta jövedelmét (339 K 28 f.) a kirándulási és az Apolló-kör alapja javára fordítottuk.

A zene intenzivebb tanulásának jeleként felemlítem, hogy tanulóink közül egynehányan az Apolló-kör kebelében egy kis kört alakítottak, amely vasárnaponként d. e. 11 órától, tehát tanulástól szabad időben, a zeneteremben gyűléseket tart. Itt zeneelméleti dolgokat olvasnak fel, azokat hegedűn, zongorán demonstrálják és zenedarabokat is adnak elő. Önkéntes vállalkozás némi csekély tagsági díjjal, Sándor Janos Apolló-köri karnagy vezetése és felügyelete mellett. Kívánatos, hogy jövőre is lelkes és kitartó buzgósággal működjenek ez irányban s tartsanak ki az esztétikai nevelés e jelentős tárgya mellett.

Márc. 18-án a főtiszt. püspök urat névnapján szerenádda] ünnepelte az ifjúság, mikor a daloskör énekeket, az Apolló-kör zenedarabokat adott elé s az önképző-kör elnöke, Oláh Ernő VIII. o. t. lelkes beszéddel köszöntötte az ősz püspököt, aki meghatva köszönte meg az ifjúság figyelmét s atyai jó tanácsokat adott válaszában.

Osztálytalálkozók. Az 1899—900-ban végzett tanulók 10 éves találkozóra 1910 jun. hó 19-én gyűltek össze 10-en. Elhatározták, hogy a kollégium iránt érzett hálájuk jeléül a következő 10 esztendőn belül Farkas Gyula barátjuk kezéhez pénzbeli adományokat juttatnak, s az összeg rendeltetéséről majd akkor határoznak. Farkas Gyula és dr. Koncz János barátjukat megbízták, hogy a következő 10 éves találkozás idejét megállapítsák s őket összehívják. Örömüknek jegyzőkönyvben adtak kifejezést afelett, hogy dr. Ausch Jenő társuk sub auspiciis regis avattatott doktorrá.

Az 1889—90-ben végzett osztálytársak 1910 aug. hó 20-án 15-en gyűltek össze 20 éves találkozóra. Elhatározták, hogy a 10 éves találkozó alkalmával megalánlott összegeket 5 éven belül befizetik Zoltán Albert társukhoz, aki az összeget a helybeli Erdélyi takarékpénztárba helyezi kamatoztatás végett. A legközelebbi találkozás idejét 1915-re állapították meg.

Az 1880-ban érettségit tett tanulók 30 éves találkozójukat 9-en 1910 aug. hó 23-án Déván tartották a Dávid Ferenc emlékünnepély ottani részének keretében. Részt vettek a zsinat tanácskozásán, megjelentek a várban az emléktábla leleplezésén és elhatározták, hogy 1915 julius vagy augusztus havában újra összegyűlnek s a teendők intézésével Gámán József társukat bízták meg.

Vizsgálatok. A javító, pótló és felvételi vizsgálatokat aug. hó 30—31-én tartottuk meg, a VIII. o. vizsgálatait május hó 4—6-án, a VIII. o. magántanulók vizsgálatait május 11—12-én. Az évvégi vizsgálatok junius hó 17—23-ig tartattak. 23-án d. u. volt a végleges osztályozó takácskozás s 25-én d. e. 11 órakor a záróünnep. A VIII. o. vizsgálatain a főhatóság kiküldöttei voltak Kozma Ferenc, Gyöngyössy Béla és Ürmössy Jenő e. tanácsosok. A többi vizsgálatokon: Gál Jenő, Zsakó István, Weress József, Benkő Mihály, László Domokos, Gyöngyössy Béla, Ürmössy Jenő, Keresztély Lajos, Boér Gergely, Lőrinczy Dezső, Pál Ferenc, Tarcsafalvi Albert, dr. Ferencz József, Hadházy Sándor, Végh Mihály egyh. tanácsosok.

Ez évben a tanítási idő előnyére a főhatóság engedélyével a vizsgálatok idejét megrövidítettük, mert egy osztály vizsgálatát egy félnap minden tárgyból megtartottuk s így a hét osztály vizsgái a rendes tantárgyakból csak 3 és fél napot vettek igénybe.

Alapitványok és adományok.

a) *Ifj. Hadházy József emlékalap.* Hadházy Sándor egyh. pénztáros és felesége, Nagy Teréz 1910 febr. 22-én életének 14. évében elhunyt fiok emlékére a fenti címen 489 K 70 f. alapítványt tettek a következő rendelkezéssel: az évi kamatból 16 K-t kap évenként, mig a kollégium tanulója lesz, az elhunyt legközelebbi rokona. A mult tanévi III. és IV. oszt. növendékei közül 1—1 tanuló kap évenként 7—7 K-t addig, míg osztályaikkal haladva elvégzik a VIII. gimn. osztályt 1915 jun. végéig. 1916-tól kezdve a mindenkori III. o. egy növendéke kap évenként 20 K-t. A felülmaradó összeg tőkésítendő. A jutalom odaitélése az osztálytársak titkos szavazása útján történik; de lehetőleg szegény, jó viseletű, legalább jó közepes és a rajz. geometriából jó előmenetelt felmutató tanuló legyen a jutalmazott. 1916-tól kezdve az évi kamat $^1/_4$ része évenként egy alapítandó „Unitárius otthon“ céljaira tőkésítendő, melyben unitárius fiuk és leányok tanulmányaik folytathatására otthont nyernének.

Az E. K. T. az alapítványt 1910 jan. hó 15-én 603. tan. sz. a. köszönettel elfogadta s már a mult isk. év végén életbeléptette.

b) *Kolozsvári pénzintézetek konviktusi adománya.* Az Erdélyi Bank és Takarékpénztár 50, a Népbank 20, a Kolozsvári gazdák hitelszövetkezete 30, Kereskedelmi bank 40, Koronabank 20, összesen 160 K-t adományoztak pénztárnok útján, mely összegre nézve az E. K. T. 1910 jun. 15-én 595. tan. sz. a. úgy intézkedett, hogy „Kolozsvári pénzintézetek konviktusi adománya“ címen a konviktusi alapok között kezeltessék a konviktus javára.

c) *Sárosi József konviktusi emlékalap.* Sárosi József ravai lelkész és neje Gál Nina elhalt VIII. gimn. o. t. fiok emlékére a fenti címen egy egész konviktusi kedvezménynek megfelelő alapot igérnek egy VIII. gimn. o. szelid, engedelmes, törekvő, mívelt tanuló segélyezésére. Míg az alapítványt egész összegében kifizethetik, egy fél konv. kedvezményt évenként már 1911-től kezdve adnak, hogy az alapítvány már a f. isk. évben életbeléptethető legyen.

Az E. K. T. az alapítványt 1910 aug. hó 10-én 831. tan. sz. a. köszönetének kifejezése mellett elfogadta s életbeléptette.

d) *Az 1878—79-ben végzett osztálytársak orácio-alapítványa.* Az 1879-ben érettségitett osztálytársak 1909 jun. hó 27-én tartott második találkozójuk alkalmával korábban tett alapítványuk gyarapítására 510 K-t irtak alá, mely összegből 440 K-t s kamatban 24 K-t, együtt 464 K-t dr. Ferencz Ákos várm. tiszti főügyész társuk útján beadtak. Ez összeg korábbi alapítványukhoz csatoltatott s azzal egy célra kezeltetik.

Az E. K. T. 1910 okt. hó 12-én az alapítványt köszönettel elfogadta.

e) *Solymosy Márton budapesti műkereskedő* az intézet díszermében 1910 dec. 10—18. napjain rendezett képkiállítás alkalmával befolyt belépő díjakban 87 K 20 it bocsátott az igazgatóság rendelkezésére, melyre nézve 1911 jan. hó 9-én tartott ülésünkben úgy határoztunk, hogy az összeg tőkésittessék, míg 100 K-ra nő s aztán az évi kamat jutalmúl adandó az isk. év végén olyan tanulónak, aki a szabadkézi rajzban kiváló előmenetelt tanusít.

f) *A megszünt tordai unit. algimnázium Fehér Márton szépirási alapja* s illetve ennek évi 2 K kamatja az E. K. T. 1910. évi dec. hó 30-án 1428. tan. sz. a. kelt határozata értelmében 1911-től

kezdve intézetünkben tanuló és Torda-Aranyoskörből származó növendék jutalmazására fordítandó az alapító levél rendelkezésének megfelelően.

g) *1889-ben végzett osztálytársak alapítvány-gyarapitása.* Az 1889-ben érettségit tett osztálytársak 1909-ben tartott találkozójuk alkalmával 455 K újabb igéret-adományt tettek, melyből 150 K-t, 7 K 30 f. kamattal s így 157 K 30 ft beadtak korábbi alapítványukhoz leendő csatolás végett.

Az E. K. T. 1911. márc. 8-án 147. tan. sz. a. köszönettel fogadta.

h) *Kolozsvári pénzintézetek adományai különböző célokra.* Az Általános Bank és takarékpénztár a papnövendékek segélyezésére 200 K-t, a konviktus javára 100 K-t, a szolgák nyugdíj alapjára 50 K-t; a Közhasznú takarékpénztár a konviktus javára 100 K-t, a Kolozsvári gazdák hitelszövetkezete a konviktusnak 30 K-t; a Keresk. bank a konviktus javára 40 K-t, az Erdélyi bank 100 K-t, Népbank 20 K-t, Koronabank 50 K-t, a Kolozsvárm. takarékpénztár r.-t. szegény tanulók segélyezésére 70 K-t adományozott.

Az E. K. T. 1911 márc. 8-án 161. tan. sz. a. köszönettel tudomásul vette ez adományokat s a kezelésre szükséges intézkedéseket megtette.

Internátus. Főfelügyelője az igazgató. A közvetlen felügyeletet *Sándor János* és *Lukácsi Sándor* végzett tanárjelöltek gyakorolták, mint internátusi felügyelők s nekik segédkeztek *Gyulay Zoltán* végzett és *Borbély Ferenc* IV. éves tanárjelölt úgy, hogy a silentiumok alatt mind a 4 dolgozó-szobában állandó volt a felügyelet. Bennlaktak az intézetben, a tanulók dolgozó- és háló-szobáinak közvetlen szomszédságában. Az intézeti rendre, csendre, silentiumra, szóval a napirend pontos megtartására felügyeltek, a tanulásra és előkészületre rendelt időben a dolgozószobákban folytonosan jelen voltak s a tanulókat leckéik megtanulásában, feladataik elkészitésében segítették, utasították.

Az internátus történetében fontosabb mozzanat, hogy az egyházi képviselőtanács a fürdésdíj fizetése alól a papnövendékeket felmentette. A klozetteket jelentékeny költséggel (1050 K 80 f.) olajjal szagtalanító rendszerűvé változtattuk át.

A bennlakó tanulók száma ez idén is örvendetesen emelke-

dett. Az intézet fennállása óta még nem volt egy évben sem 200 bennlakó tanuló. Az idén ezek száma 212-re emelkedett. Minthogy azonban a berendezés csak 200 tanulóra volt meg, azért a theologiai intézettől kellett egy nehány ruhaszekrényt használatra elkölcsönöznünk.

A bennlakó tanulók száma: felvétetett 188 gimnáziumi, 6 elemi iskolai tanuló és 18 egyetemi hallgató, *összesen 212. Vallásra nézve:* 181 unitárius, 10 ref., 4 ág. ev., 7 r. kath., 10 izr. Évközben kilépett az internátusból 9 gimn., 1 elemi iskolai tanuló, 3 egyetemi hallgató, eltanácsoltatott 1 gimn. tanuló. *Év végén a bennlakó tanulók összes száma*: *198*, a mult évinél több 15-tel. *Vallásra nézve*: ezek közül 170 unitárius, 9 ref., 4 ág. ev., 6 r. kath., 9 izraelita.

Konviktus. Gondnoka Kovács Kálmán tanár, bérlője Szilágyi Béla volt. Az étkezés ideje reggel $7^1/_2$, délben 1, este $^3/_4 7$ óra.

Az étkezésnél a közvetlen felügyeletet az internátusi felügyelők és az asztaltársaságok fejei gyakorolták, akik VIII. és VII. o. tanulók. A papnövendékek külön kis szobában külön asztaltársaságban étkeztek. Az étkezést minden alkalommal rövid kis imádság előzte meg.

Az egyházi főhatóság a kolozsvári piac állandó drágasága miatt a bérlő illetékét 76 f.-ről 1910 szept. 1-től 80 f.-re emelte s ez az emelés magával vonta azt, hogy az unitárius tanulók évi konviktusi díját már 1910 szept. 1-től 200 K-ról 240 K-ra emelte s később a főtanács a nem unitárius vallásúakét 300 K-ról 340 K-ra 1911 szept. 1-től kezdődőleg.

Ez emelés mellett is a bérlő az isk. év folyamán drágasági pótlékért folyamodott, amit a főhatóság, hogy a konviktust évközben ne tegye ki rázkodásoknak, 600 K-ban kiutalványozott.

A konviktusi tagok száma: Az év folyamán felvétetett 12 papnövendék, 183 gimnáziumi, 5 elemi iskolai tanuló, 10 egyetemi hallgató, *összesen 210. Vallásra* nézve: 179 unitárius, 10 ref., 4 ág. ev., 7 r. kath., 10 izraelita. Évközben kilépett 1 papnövendék, 10 gimn. tanuló, 1 elemi iskolai tanuló, 4 egyetemi hallgató, összesen 16. *Év végén a tagok összes száma*: *194*, a mult évinél több 17-tel. Vallásra nézve 166 unitárius, 9 ref., 4 ág. ev., 6 r. kath., 9 izraelita.

II. Fontosabb rendeletek.

Az 1909 10. isk. évben a mult évi értesítő lezárása után.

E. K. T. 484. tan. sz. a. az igazgatói iroda butorai kicserélésére 670 K-t az irodai átalány terhére kiutal.

V. K. M. 56562. sz. a. (538 eln.) az érettségi vizsgálathoz kormányképviselőnek Péterfi Lajos budapesti áll. főgimn. tanárt küldi ki.

E. K. T. 506. tan. sz. a. az 1889-ben végzettek alapítványát életbelépteti s a kamat $^3/_5$ részét jutalmúl kiutalványozza.

E. K. T. 537. eln. sz. a. a Ferencz Albert alapítvány évi kamatját Gyöngyössy István III. o. t. részére kiutalványozza.

E. K. T. 554. tan. sz a konviktusi bérlő díját 4 f. emelkedéssel 80 f-ben állapítja meg; az unit. tanulók évi díját 200 K-ról 240 K-ra emeli.

E. K. T. 555. tan. sz. a. 33 tanulónak 397 K 73 f. szünidei konv. díjat enged el.

E K. T. 567, tan. sz. a. a megszünt tordai unit. algimn. jövedelméből 1910/11-től kezdve 7000 K-t utal ki Torda-Aranyos körből származó, jó igyekezetű és viseletű, unitárius szegénysorsú tanulók konviktusi és iskolai díjakban való segélyezésére.

E. K. T. 595. tan. sz. a. „Kolozsvári pénzintézetek konviktusi alapítványa“ c. 360 K-t utal be a közpénztárba.

E. K. T. 603. tan. sz. a. értesít, hogy Hadházy Sándor és neje „ifj. Hadházy József emlékalap“ c. 482 K 70 f. jutalmazási alapítványt tettek, mely 1910 juniusban életbelép.

V. K. M. 2182. eln. sz. rendelete elemi iskolai tanítók, tanítónők, óvónők, hitoktatók és 61710. sz. rendelete a felekezeti, társulati, magán felső kereskedelmi iskolák tanárai kedvezményes vasúti jegye tárgyában.

E. K T. 649. eln. sz. a. Gerő Nándor és Máthé Albert alap kamatját kiutalja.

E. K. T. 723. tan. sz. a. Uzoni Imre, dr. Varga Béla, Koncz Rezső és Pancratz József tanárokat a jövő isk. évre kinevezi.

E. K. T. 648. tan. sz. a. Lőrinczy Gábor posta- és távirda segédtisztnek összevont magánvizsgálatra engedélyt ad.

E. K. T. 651. tan. sz. a. az igazgatóság kezelése alatt álló alapokról szóló jelentésünket jóváhagyólag tudomásul veszi.

E. K. T. 718. tan. sz. a. intern. felügyelőkké Sándor Jánost és Lukácsi Sándort kinevezi.

E. K. T. 752. tan. sz. a. az igazgató számadását az iskolai nyomtatványokról elfogadja s a felmentést megadja.

E. K. T. 753. sz. a. a konviktus 1910—11. évi költségvetését 38683 K 90 f. bevétellel és kiadással elfogadja.

E. K. T. 756. tan. sz. a. az igazgató kórházi és gyógyszertári számadását elfogadja s a felmentést megadja.

E. K. T. 789. tan. sz. a. a Berde tanári jutalmat az 1909 10. isk. évre Gálfi Lőrincnek utalványozta ki.

V. K. M. 71757. sz. rendelete (808. eln.) a két órás lecke-órák tartása ügyében.

E K. T. 717. tan. sz. a. a zene, egyházi és műének tanítására Sándor János, Iszlai Márton és Régeni Áront alkalmazza.

E. K. T. 726. tan. sz. a. határozata a kollégiumi könyvtár megvizsgálása ügyében.

E. K. T. 829. tan. sz. a. a két tárgyból elégtelen tanulóknak javító vizsgálatra engedélyt ad.

E. K. T. 830. tan. sz. a. a javító éretts. vizsgálat idejét szept. 12-re kitüzi s elnöknek Kozma Ferenc, vizsg. biztosoknak P. Horváth Kálmán és Fekete Gábor főgondnok urakat kéri fel.

E. K. T. 831. tan. sz. a. Sárosi József és neje konv. alapítványát köszönettel elfogadja s 1910. szept. 1-től életbe lépteti.

E. K. T. 834. tan. sz. a. a 3 nagy klozett átalakítására 1050 K 80 f. költséget kiutal.

E. K. T. 835. tan. sz. a. az 1910/11. évi tantárgyfelosztást jóváhagyja s az óraadóknak tiszteletdíját kiutalványozza.

E. K. T. 839. tan. sz. a. az 1910/11. isk. évre a konv. kedvezményeket (132 tanulónak 18740 K) kiosztja.

E. K. T. 847. tan. sz. a. dr. Ferencz József ügyvéd 250 K konv. adományát köszönettel fogadja.

E. K. T. 884. tan. sz. a. dr. Varga Bélát egy évre szabadságolja s helyére kinevezi Rákóczy Béla v. tanárjelőltet h. tanárnak.

Az 1910—11. iskolai évben.

E. K. T. 895. tan. sz. a. Pálfi M és Hidegh M. tanároknak 1910. szept 1-től második ötödéves pótlékát kiutalványozza.

E. K. T. 924. eln. sz. a. a tanulmányi kirándulást vezető két tanár részére 160 K-t kiutalványoz.

E. K. T. értesít 927. eln. sz. a., hogy a V. K. M. a szept. javító éretts. vizsgálatra kormányképviselőnek Péterfi Lajos budapesti áll. főgimn. tanárt küldötte ki.

V. K. M. 70043 sz. kimutatása av 1910. év I. felére a tanári fizeteskiegészítések ügyében.

E. K. T. 1065. tan. sz. a. köszönettel fogadja az 1878—79-ben végzett osztálytársak újabb 510 K alapítványát.

E. K. T. 1109. tan. sz. a. a konviktus 1909—10. évi számadását elfogadja s a felmentést megadja.

E. K. T. 1132. tan sz. a. megürült konv. kedvezményeket oszt ki

E. K. T. 1135. tan. sz. a a dr. Nagy Károlyné alapítvány 80 K kamatját Gelei Kálmán orvosnövendéknek utalványozza ki.

V. K. M, az 1910—11. isk. évre 1207 eln. sz. az állami felügyelet gyakorlásával Kuncz Elek tanker. kir. főigazgatót bízta meg.

E. Főtanács 94. sz. a. az intézet mult évi működéséről szóló jelentést tudomásul vette s az igazgatónak és tanároknak buzgó munkásságukért s az elért sikerért elismerését fejezte ki.

Főt. 44. sz. a. (1295. tan) Uzoni Imrét 1910. szept. 1-től r. tanárnak választotta.

E. K. T. 1231. tan. sz. a. időközben megüresedett konv. kedvezményeket oszt ki.

E. K. T. 1250. tan. sz. a. Imreh József főszolgabiró 100 K adományát elfogadván, az 1889-ben végzett osztálytársak alapítványához csatolta.

E. K. T. 1299. tan. sz. a. Régeni Áron és Nagy József tanitóknak 1900. jul. 1-től 400 K személyi pótlékot utal ki.

E. K. T. 1303. tan. sz. a. Vári Albert vallástanárnak a főtanácstól megszavazott 1000 K fizetéskiegészítést és a megfelelő szállásbért kiutalja.

E. K. T. 1309. tan. sz. Vadász Gusztáv szigorló gyógyszerésznek a VII—VIII. o.-ról összevont magánvizsgálatra engedélyt ad.

V. K. M. 112271. sz. a. (1344. eln.) megürült erdélyi kincstári ösztöndíjat Boros Sándor VI., Székely László és Gálfi Miklós VII. o. t.-nak adományozta.

Főt. 81. sz. határozatával (1327. tan.) az unit. vall. tanulók konv. díját 1910. szept. 1-től 240 K-ra, a más vallásuakét 1911. szept. 1-től 340 K-ra emeli.

E. K. T. 1367. tan. sz. a. a papnövendékeket a fürdésdíj fizetése alól fölmenti.

1911-ben.

E. K. T. 1390. tan. sz. a. Kiss Ernő szakvizsg. tanárjelöltet gyakorló tanárúl alkalmazza.

E. K. T. 1391. tan. sz. a. 90 tanulónak 3370 K. tandíjat enged el s a központi közigazgatási tisztviselők, iskolai s egyházi szolgák gyermekeit iskolai díjak fizetése alól fölmenti.

E. K. T. 1428. tan. sz. a. a Fehér Márton-féle tordai szépírási alapot 1911-től intézetünkhöz teszi Torda-Aranyosköri tanulók jutalmazására.

V. K. M. 136650. sz. a. megküldi a tanári létszám kimutatást 1910. II. felére s kiutalja Márkos Albert és Uzoni Imrének a fizetésemelkedést.

V. K. M. 117398. sz. rendeletével (1440. tan.) Vári Albertet az orsz. tanári nyugdíjintézetbe 1909. szept. 1-től felvette.

V. K. M. 141776. sz. iratával Uzoni Imrét az orsz. tanári intézetbe 1910. szept. 1-től felvette.

E. K. T. 123. tan. sz. a. Szilágyi Béla konv. bérlőnek ez isk. évre 600 K drágasági pótlékot utalt ki.

E. K. T. 145. tan. sz. a. a Kuncz Elek kormányképviselő látogatásáról felvett jegyzőkönyvben foglaltakat örömmel és megnyugvással vette tudomásúl.

E. K. T. 147. tan. sz. a. az 1889-ben végzett osztálytársak újabb 455 K igéret-adományát köszönettel fogadta.

E. K. T. 154. t. sz. a. az I. félév végén megürült konv. kedvezményeket kiosztja.

E. K. T. 156. tan. sz. a. 7 tanulónak 210 K tandíjat enged el.

E. K. T. 157. tan. sz. a. Lusztig Ambrusnak összevont magánvizsgálatra engedélyt ad.

E. K. T. 158. tan. sz. a. a Serester Anna alap terhére Vaska István III. o. t. részére tandíjul 44 K 50 ft utalt ki.

E. K. T. 161. tan. sz. a. közli, hogy különböző kolozsvári pénzintézetek különböző egyházi és iskolai célokra különböző összegeket adományoztak.

E. K. T. 235. tan. sz. a. kitűzi a VIII. o. és éretts. vizsgálat idejét s arra Kozma Ferenc, Gyöngyösy Béla és Ürmösy Jenő egyh. tanácsosokat, erre Kozma F., Báró Petrichevich-Horváth Kálmán és Fekete Gábor főgondnokokat kéri fel.

E. K. T. 240. tan. sz. a. egy vetítő gép beszerzésére 1912-től évi 1000 K rendkivüli átalányt utal ki 3 éven át.

E. K. T. 311. tan. sz. a. Kovács K. tandíjkezelő 1909—10. évi számadását elfogadja s a felmentést megadja.

E. K. T. 328. tan sz. a. kimondja, hogy leány-magántanulók nyilvános leckeórákra nem járhatnak be.

E. K. T. 346. tan. sz. a. Andrási Ferenc gépésznek 1911-re 120 K fizetéspótlékot utalványoz.

E. K. T. 350. tan. sz. a. felhatalmaz, hogy egy class.-philol., egy német-latin v. német-magyar tanszékre és az ének-zenetanítói állásra pályázatot hirdessünk.

E. K T. 351. tan. sz. a. hangszerek beszerzése a közalapból 500 K-t utal ki.

E. K. T. 417. tan. sz. a. Grünbaum József VIII. o. t.-nak magántanulásra engedélyt ad.

E. K. T. 419. tan. sz. a. jóváhagyja a vizsgálatok sorrendjét s vizsg biztosokat küld ki.

V. K. M. 52792. sz. a. (503. eln.) az érettségi vizsgálatra kormányképviselőül Máthé György áll. főgimn. tanárt küldi ki.

V. K. M. 50205. sz. rendelete a kolera ellen való védekezés ügyében.

E. K. T. 570. eln. sz a. megküldi Szabó Imre „Déva vára“ c. füzetét a tanulók között ajándékképen leendő kiosztás céljából.

III. Az igazgatóság működése.

A kollégiumi igazgatóság hatáskörébe tartozik az egész épület feletti felügyelet, a konviktus, a bennlakó gimnáziumi és elemi iskolai tanulók és egyetemi hallgatók ügyei, a kollégium adminisztrativ ügyeinek intézése s a főgimnázium és elemi iskola minden ügye.

Az igazgatóság elnökei: Kozma Ferenc kir. tanácsos, nyug. tanfelügyelő, a M. Tud. Akadémia levelező tagja; Gál Jenő kir. táblai tanácselnök, iskolai felügyelő-gondnokok.

A lefolyt évben az elnöki tisztet Gál Jenő gondnok teljesítette.

Előadó: dr. Gál Kelemen igazgató. Tagok: a teológiai és gimnáziumi rendes és helyettes tanárok. Osztályozó tanácskozásokon az óraadó tanárok is jelen voltak.

Jegyző: dr. Kiss Ernő tanár.

Az igazgatóság a mult évi értesítő lezárása óta 1910 május hó 27-től 1911 jun. hó 17-ig 23 ülést tartott, melyeken 322—409. (1909—10.) és 1—286 (1910—11.) jegyzőkönyvi pontok alatt az intézet adminisztrativ és tanulmányi vezetésével foglalkozott.

A tárgyalt ügyek közül kiemelem a következőket:

Az igazgató az egyházi képviselő tanács megbizásából elkészítvén *az iskolai törvények revizióját*, ezt több ülésen beható tárgyalás alá vette és felterjesztette.

Elkészítettük az *ének- és zenetanítás* tervét. Ezt a tervet az egyházi főhatóság ideiglenesen elfogadta, de minthogy az ének—zenetanítói állás nem volt betölthető, életbeléptetése nem történhetett meg. Egyelőre a régi állapottal szemben csak annyi történt, hogy az egyházi éneket az eddigi két csoport helyett a tanulók nagy száma miatt három csoportban heti 3 órában tanítottuk. Eddig egyházi éneket tanult minden I—V. o. unitárius vallású tanuló, műéneket mindenki, akinek az ifjúsági dalkörben való működésre alkalmas hangja volt. Az új tanítási terv szerint az ének mindenkire kötelező lesz az I—VIII. oszt. tanulóig. Az egyházi énekek szövegét a vallástanár fogja tanítani.

A városi tanács a tagosítás rendjén a városhoz közeleső különböző pontokon egyes területeket szakított ki abból a célból, hogy *játéktereknek* az iskolák használatára átengedje. A mult nyáron a tárgyalás abban az irányban folyt, hogy minden középfokú iskola külön játékteret fog kapni. A mi részünkre a Fellegvár északi oldalán a katonai barákák és a lőportorony között lankásan elterülő mintegy 4 és fél k. hold területű játszótér volt kiszemelve. Ezért az igazgatóság körében fölmerült az a gondolat, hogy kérjünk a Kismező parcellázására a főtanácstól elvi engedélyt. Közben az év folyamán a terv módosult Most már úgy áll a dolog, hogy az összes helybeli iskolák egy közös játéktért kapnak a kivánalmaknak megfelelően felszerelve s ezen kivül használhatják a hozzájuk legközelebb eső játékteret is, de nem kizárólagosan.

Mindenesetre hálás köszönettel vesszük a városi tanácsnak ezt a kezdeményezését s az ifjúság testi nevelése érdekében azt kivánjuk, hogy e terv a közérdeket kielégítő módon minél hamarább megvalósuljon.

Megállapítottuk az *iskolai díjak kezelési* szabályzatát

Ismételten foglalkoztunk *az egyházi és iskolai szolgák* részére alapítandó *nyugdíjintézet* kérdésével. Célunk az volna, hogy ezzel az intézettel a szolgákat állandósítsuk s részükre megfelelő szolgálat után valamely nyugdíjat biztosítsunk. A tervet elkészítettük és felterjesztettük a főhatósághoz.

A képviselőtanács javaslatunkra a központi közigazgatási tisztviselők, iskolai és egyházi szolgák gyermekeit az iskolai díjak fizetése alól fölmentette.

Foglalkoztunk a *könyvtár kibővítésének, a levéltár megfelelő elhelyezésének* kérdésével is s ez irányban javaslatot terjesztettünk a főhatóság elé. Javaslatunk azonban pénzügyi okok miatt nem fogadtatott el.

Az *évvégi vizsgálatok* ügyében a főhatóság elfogadta azt a javaslatunkat, hogy egy osztálynak a vizsgálata minden tárgyból egy fél nap tartassék. Az így megtakarított egy heti időt arra fordítottuk, hogy a rendes órarend keretében az igazgató s 2—3 rokonszakú tanár jelenlétében általános összefoglaló ismétléseket tartottunk, minden jelentkező és kétes jegyű tanulót kikérdeztünk.

IV. Személyzet.

A) Tanári testület.

a) Rendes tanárok.

1. **Gál Kelemen**, bölcsészetdoktor, a kollégium igazgató-tanára, az internátus felügyelője, a Keresztény Magvető egyik szerkesztője, a Magyar Filozófiai Társaság, az Egyetemes Filológiai Társaság, az Országos Középiskolai Tanáregyesület kolozsvári körének választmányi, a Magyar Paedagogiai Társaság, az Erdélyi Múzeum-egylet bölcselet-, nyelv- és történet-tudományi szakosztályának választmányi, az E. K. Tanács tagja, az E. M. K. E. jegyzője, Kolozsvár város iskolaszékének alelnöke. Tanított filozófiai propaedeutikát és pótló irodalmat a VIII. o.-ban, vezette az orációgyakorlatokat heti 7 órában. Tanít 1891. óta.

2. **Nagy Gyula**, a rajzszertár őre. Tanított rajzoló geometriát I—IV. osztályban, görögpótló rajzot V—VIII. osztályban, szabadkézi rajzot az önként ajánlkozóknak, heti 18 órában. Tanít 1880. óta, főgimnáziumunknál 1891. óta.

3. **Nyiredy Géza**, bölcseletdoktor, a természetrajzi szertár őre, az ifjusági dalkör és Apolló-kör vezetője, a kolozsvári gyógyszerész-gyakornoki tanfolyam vezető-tanára, a Kir. Magyar Természettudományi Társulat, az Erdélyi Múzeum-egylet, a Magyarországi Gyógyszerész-egyesület, a Délmagyarországi Közművelődési-Egylet, az Erdélyi Kárpát Egylet választmányi, az Országos Középiskolai Tanáregyesület Kolozsvári Körének, az E. K. Tanácsnak tagja, a Kolozsvári Önkéntes Mentő-Egyesületnek ellenőre, a Kolozsvári F. J. tud. Egyetemi Gyógyszerészettanhallgatók Önképző- és Segítő-egyesületének tiszteleti tagja. Tanított földrajzot a II. o.-ban, természetrajzot az I., II., IV., VI. o.-ban heti 13 órában. Tanít 1889. óta.

4. **Vári Albert**, tanított vallástant az I—VIII. osztályokban heti 16 órában, vezette az ifj. istentiszteleteket dr. Boros György t. tanárral. Tanít 1909. szept. 1. óta.

5 **Pálfi Márton**, a III. o. főnöke, a Kriza önképző-kör vezetője, a kollégiumi nagy könyvtár őre. Tanított magyart a III., VI., latin nyelvet a III. o.-ban, heti 15 órában. Tanít 1897 óta.

6. **Hidegh Mihály**, a VIII. o. főnöke, a természettani szertár őre. Tanított mennyiségtant az I., III., VIII. és természettant a VII., VIII. osztályokban, heti 17 órában, gyorsírást az önkéntes tanulóknak heti 2 órában. Tanít 1899 óta.

7. **Kiss Ernő**, bölcseletdoktor, a IV. o. főnöke, a tört.-filológiai szertár őre, az igazgatósági ülések jegyzője Tanított magyart a IV. o.-ban, latint a IV., VIII. o.-ban, heti 14 órában. Tanít 1901 óta.

8 **Márkos Albert**, az V. o. főnöke. Tanított magyart az V., VIII., latint az V. és VI. o.-ban, heti 17 órában. Tanít 1898 óta.

9. **Barabás Ábel**, bölcseletdoktor, a VII. o. főnöke, a felső oszt olvasó egyesületének vezetője Tanított németet a VII., VIII. o.-ban, magyart a VII., pótló irodalmat az V., földrajzot az I. o.-ban, heti 15 órában. Tanít 1903 óta.

10. **Kovács Kálmán**, az I. osztály főnöke. Tanított latint az I., VII., magyart az I. o.-ban, heti 16 órában. Tanít 1904 óta.

11. **Kelemen Lajos**, az Erd. Múz. Egyesület titkára, a Székelyek Története Pályadíj-alap bizottságának jegyzője, egyházi levéltáros Tanított történetet a III., IV., V., VI., VII., VIII. o.-ban, heti 18 órában. Tanít 1905 febr. óta.

12. **Uzoni Imre**, a VI. o. főnöke, az alsó osztályúak olvasóegyletének vezetője. Tanított mennyiségtant a II., IV—VII. o.-ban heti 17 órában. Tanít 1906 óta.

13. **László Gyula**, okl. tornatanító, vívómester, a kolozsvári tanári kör, a Magyarországi Tornatanítók Egyesületének tagja, a kolozsvári Athletikai Club művezetője és a kolozsvári kereskedelmi akadémiai sportkör választmányi tagja. Tanított testgyakorlást a I—VIII. o.-ban heti 16 órában, olaszvívást az önkéntes tanulóknak heti 3 órában, vezette a játék-délutánokat négy csoportban. Tanít 1899 óta.

b) **Helyettes tanárok.**

1. Varga Béla bölcsészetdoktor. Szabadságon tanulmányút miatt.

2. Koncz Rezső okl. tanár. Tanított görögöt az V., VII. és VIII. o.-ban, pótló irodalmat a VI. o.-ban heti 17 órában. Tanít 1909 okt. 1. óta.

3. Rákóczy Béla okleveles tanár, a II. oszt. főnöke. Tanított magyart és latint a II., görögöt a VI. o.-ban heti 16 órában. Tanít 1910 szept. 1. óta.

4. Pancratz József végzett tanárjelölt. Tanított németet a III—VI. és pótló irodalmat a VII. o.-ban heti 16 órában. Tanít 1910 szept. 1. óta.

c) **Óraadók.**

1. Gálfi Lőrinc, theol. r. tanár. Tanított angolt a VI—VIII. o.-ból önként ajánlkozóknak heti 2 órában E minőségben tanít 1909 szept. 1. óta.

2. Dr. Tompa János orvos-doktor, iskolai orvos és egészségtan-tanár. Tanított egészségtant a VII. o.-ban heti 2 órában. Tanít 1906 szeptember óta.

3. Gelei József bölcsészetdoktor, okl. tanár. Tanított földrajzot a III., természetrajzot az V. o.-ban heti 5 órában. Tanít 1908 szept. 1. óta.

4. Iszlai Márton, az unitárius elemi leányiskola igazgatója. Tanított egyházi éneket az I—V. o.-ban, heti 3 órában. Tanít 1888 óta.

5. Régeni Áron, a kollégiumi elemi fiúiskola tanítója. Tanított szépírást az I—II. o.-ban, műéneket az I—VIII. o.-ban heti 7 órában. Tanít 1901 óta.

6. Sándor János intern. felügyelő, tanított zenét az Apollókör tagjainak heti 2 órában. Tanít 1909 szept. 1. óta.

7. Gergely István asztalos és esztergályos-mester, vezette a kézimunkát heti 2 d. u. 1909 szept. 1. óta.

d) **A más vallású tanulók hitoktatói.**

1. Tárkányi György, a ref. főgimn. hittanára. Tanította a ref. vallású tanulókat.

2. Fábry Viktor, ág. ev. lelkész. Tanította az ág. ev. vallású tanulókat.

3. Hám Antal dr., róm. kath hittanár } Tanították a róm.
4. Berényi Mátyás róm. kath. hittanár } kath. tanulókat.

Dr. Coltor János, a II. félévtől Simu S. Péter gör. kath. hitoktató. Tanították a gör. kath. vallású tanulókat.

6. Ludu András, tanította a gör. kel. vallású tanulókat.

7. Eisler Mátyás dr., a neológus izr. hitközség főrabbija.

8. Lőwy Mór, az orthodoxus izr. hitközség hitoktatója. Tanították az izr. vallású tanulókat.

e) Gyakorló-tanár.

Kiss Ernő végzett tanárjelölt, egyetemi tanársegéd.

B) Intézeti alkalmazottak és szolgák.

1. Andrási Ferenc, intézeti gépész. 1907 ápr. 1. óta.
2. Istvánffy Sándor, kapus 1908 ápr. 1-től.
3. Szász Dénes, 1902 szept. 1. óta.
4. Szathmáry János. szolgált mint kapus 1906. okt 15-től 1908 ápr. 1-ig, ettől kezdve mint szolga.
5. Vargyas András, 1909 márc. 26-tól.
6. Kocs Sándor, 1909 jun.-tól 1910 febr. 28-ig; innen márc. 31-ig Szathmári Mózes; ápr. 1-től Bács János.

V. Tanárok irodalmi működése.

1. **Barabás Ábel dr.** *Goethe.* Költők és írók. Életrajzok a költészet és irodalom köréből. Kiadja a *Kisfaludy-Társaság.* Budapest, Franklin-Társulat, 1911. 8° I—VII. 166. Kisebb tanulmányok: *Ein kurzer Pfad durch Goethes Faust.* („Hamburger Nachrichten" irodalmi száma, 1910. aug. 19.) *Goethe, der Seelsorger der Welt.* Zu Goethes Geburtstag. („Münchner Neueste Nachrichten", 1910. aug. 29.) *Goetheopolis.* („Berliner Tageblatt", 1910. jul. 26. Utánnyomás a weimari „Deutschland" 1910. szept. 8. számában.) *Nietzsche und Petőfi.* („Frankfurter Zeitung", 1911. jan. 14.) *Qui fut en philosophie le premier maitre de Nietzsche?* (A párisi „Le Temps" 1911. márc. 2. számában.) *Die sittliche Weltanschauung des Ungarn.* („Ailgemeine Zeitung", München, 1911. márc. 18.) *Wie sich die ungarische Seele erklärt?* („Illustrirte Zeitung", 1910. okt. 13. Leipzig.) *Der Vater des modernen englischen Romans.* (Két cikk a berlini „Tägliche Rundschan" irodalmi számában, 1910. szept. 19. és 21.) *Der achtzigjährige „Faust".* (Neues Pester Journal, 1911. ápr. 12.) *Auf Goethes Spuren.* („Pester Lloyd", 1910. okt. 5.) *Jubiläum der „Tragödie des Menschen"*, („Pester Lloyd", 1911. jan. 5.) *Gedanken in Goethes Geburtsstadt.* („Neues Pester Journal", 1911. jan. 20.) *Franz Dávid.* (Deutschland", 1910. okt. 4.) *Goethe „pogánysága".* („Keresztény Magvető", 1911. márc. füzet.) *Fielding.* („Budapesti Hirlap", 1910. jun. 19.) *Goethe házasodik* („Az Ujság", 1910. aug. 17.) *Goethe és Steinné viszonya.* („Pesti Hirlap", 1910. aug. 20.) *Frankfurt.* („Az Ujság", 1910. dec. 17.) *Uj Shakspere-kérdés.* („Budapesti Hirlap", 1910. dec. 13.) *Pogány volt Goethe?* („Az Ujság" 1911. máj. 13.) *A magyar lélek.* (A clevelandi „Szabadság", 1910. dec. 8. számában.) *Élet és irodalom.* („Pesti Hirlap" 1910 nov. 19.) *Levél Madách Imréhez.* („Magyarország", 1911. márc. 28.) *Bornholm.* („Budapesti Hirlap",

1910. szept. 10.) A *Petőfi-Társaság* 1911. máj 15-én tartott ülésén megbízta egy német *Petőfi-repertorium* szerkesztésével, egy kötetben.

2. **Dr. Gál Kelemen.** *Dávid Ferenc* (Iskolai évet megnyitó beszéd.) Ker. Magvető 1910. VI. füzet. *Nagy emberek.* (Felolvasás az Erdélyi Irodalmi Társaság ülésén) Erdélyi Lapok 1910. dec. 1. számában és különlenyomatban. *Ujabb irányok a pedagógiában.* Ker. Magvető 1911. I., II.,III. füzet. Dr. Schneller István. Paedagógiai dolgozatok. III. kt. (Ism.) Ker. Magvető 1911. I. füzet. Dr. Imre Sándor: A nevelés sorsa és a szociálizmus. (Ism.) Ker. Magvető. 1911. I. füzet. Nádai Pál: Könyv a gyermekről. (Ism.) Ker. Magvető. 1911. II. füzet. *Bevezető előadás* a Nemzeti szinház ifjusági előadásán Schiller Tell Vilmosáról. Üdvözlő beszéd Uzoni Imre tanár beiktatóján. (Ez értesítőben.).

3. **Kelemen Lajos.** *Az E. M. E. dési vándorgyülésének története.* Az E. M. E. vándorgyűlési emlékkönyve 3—8. l.

4. **Dr. Kiss Ernő.** *Dávid Ferenc* (Vas. Ujság 1910. aug. 20.) *A mi angoljaink és amerikánusaink* (Ujság 1910. aug. 22.). *Shakespeare és Vörösmarty* (Magyar Shakespeare-Tár IV. 1.) *Szemere és Kossuth.* (A Cél 911. jan.—ápr. számok). *A nyelvújítás szótárához.* (Nyő, XL. 1.). *Szentgyörgyi István.* (Budapesti Hirlap 911. ápr. 22. és Vas. Ujság 911. ápr. 30.). *Zenetörténeti előadás az ifjúság számára.* (Tanáregyesületi Közlöny 911. febr. 9.). *Szemere Bertalan utolsó évei.* (Ujság 1911. ápr. 19.). Külön: *Shakespeare és Vörösmarty.* (Budapest, Franklin, 1911.) *Az Erdélyi Irodalmi Társaság* titkára és az *Erdélyi Lapok* társszerkesztője. Bevezető előadást tartott az ifjúsági színielőadások során Csiky G. *Nagymama* c. művéhez; felolvasott a kolozsvári tanári körben latin tanításunk anyagáról, s előadást tartott az iparos ifjak részére a hazaszeretet költőiről.

5. **László Gyula.** Szabó Imre „Déva vára" c. munkájának a Dávid Ferenc emlékünnepély alkalmával németre való fordítása (kéziratban). — A nap- és légfürdő. Ellenzék, 1910 okt. 29. — Az evezés. Ujság, 1910 nov. 13. — A normális szellemi munka meghatározása. Ellenzék, 1910 nov. 28. — Tolstoj és a tornamozgalom. Ujság, 1910 dec. 14. — A játék. Ellenzék, 1911 jan. 17. — Az angol sport. Ujság, 1911 jan. 26. — Van-e a testgyakorlásnak üdítő hatása és mikor tornáztassunk? (Tanári köri felolvasás 1911

febr. 10-án.) Orsz. Tanáregyesületi Közlöny 1911 XLIV. évfolyam, 30. sz. p. 574—577. — A nők 10 percnyi szabadgyakorlatai. Ellenzék, 1911 febr. 22. — A testnevelés antik és modern eszménye. Ujság, 1911 márc. 1. — Acélozzuk akaraterőnket! Ujság, 1911 ápr. 6. — A nők művészi gimnasztikája. Ellenzék, 1911 ápr. 6. — Tanuljunk úszni! Ujság, 1911 máj. 9. — A leánytornázás és a női báj. Ellenzék, 1911 máj. 12.

6. **Dr. Nyiredy Géza.** Die Chemie im täglichen Leben. Írta Lassar—Cohn königsbergi egy. tanár, fordította dr. Nyiredy Géza. — A kénről és vegyületeiről. Kisérletes előadás. — Jelentés a kolozsvári gyógyszerészgyakornoki tanfolyamról. — Több közlemény a szaklapokban.

7. **Pálfi Márton.** Bevezető előadást tartott az ifjúsági színielőadások során *Bánk bán*-hoz. Szabad előadást az iparos ifjak továbbképzésére alakúlt bizottság felszólítására *a magyarok eredetéről s őshazájáról*. Runebergtől fordított költeményt (Törne) olvasott föl a Dávid Ferenc estélyen. Apróbb cikkek és ismertetések a Keresztény Magvetőben.

8. **Vári Albert.** Dávid Ferenc, az unitárius reformátor. Keresztény Magvető 1910. évi 4. füz. — Dávid Ferenc és Szentábrahámi Mihály. „Az unitárius vallás Dávid Ferenc korában és azután". Szerk. dr. Boros György. Kolozsvár, 1910. — Szentábrahámi Mihály. Unitárius Szószék V. k. — Kiss Mihály. Unitárius Szószék V. k. — Péterfi Sámuel. Unitárius Szószék V. k. — Vallás és életfilozófia. Keresztény Magvető 1911 I. füz.

VI. Oktatás.

A) Végzett tananyag az 1910—11. iskolai évben.

Ez alatt a fejezet alatt az eddigi értesítőkben közölni szoktuk a tantárgyat, a heti órák számát, a kézi könyveket, az elvégzett anyagot és végül a tanár nevét. Minden rendes tantárgyat az állami tanítási tervben megállapított heti óraszámban tanítottunk. A használt kézikönyvek jegyzékét a tavalyi értesítőben megtalálja az érdeklődő, valamint a jövő iskolai évben használandókat is ez értesítő végén. Hogy melyik tárgyat ki tanította s melyik osztálynak ki volt a főnöke, az olvasható ez értesítő IV. fejezetében a „Tanári testület“ cím alatt.

A végzett tananyagra nézve: az 1899. évi 32818. sz. alatt kiadott gimnáziumi tanítási tervben előírt anyagot elvégeztük minden tárgyból minden osztályban. Az V. osztályban a német nyelvet a direkt módszerrel folytattuk megfelelő (Miklós-Kaiblinger) nyelvkönyv alapján. A görög nyelvet az attikai nyelvjárással kezdve tanítottuk. A latint az I. osztályban a Dent-féle, Geréb-Morvay átdolgozta kis latin nyelvkönyv alapján kezdettük s a II., III. és IV. osztályban ez alapon folytattuk.

Az előírt anyag elméleti része — minthogy a tanítás országszerte az állami tanítási terv szerint foly — lényegében minden intézetben ugyanaz. Némi eltérést, különbséget hozhat be a tanár egyénisége és a használt kézi könyvek tárgyalási módja és csoportosítása. A nyelveknél az olvasmányok kiválasztásában nyilvánulhat meg legjobban a tanár egyénisége, tanulmányainak iránya, esetleg egyik-másik intézet sajátszerű helyzete, történelmi tradiciója, hagyománya; azonban itt is azzal a korlátozással, hogy a kötelezőleg előírt olvasmányokat el kell végezni. Ezeket el is olvastattuk mind. Különben a módszeres tanácskozásokon az olvasmányokat mind

megbeszéljük, megállapítjuk és a tanítást ezekre alapítjuk. Az átvett olvasmányokra nézve tájékozást nyújt a magyar irodalmi és görög pótló dolgozatok címeit közlő következő fejezet.

B) Magyar irodalmi dolgozatok.

V. osztály. Az ősz. — Kampós uram. — Zrinyi, a költő. — A fiatal és öreg Toldi. — Széchenyi. — Mikes Kelemen.

(A szaktanár betegsége miatt a kitűzött dolgozatokból többet nem lehetett elkészíttetni).

VI. osztály. 1. Egy kirándulás leírása. 2. A magyar népdal szépségei. 3. Verstani tétel (Zárthelyi). 4. Az Alföld Petőfi költészetében, v. A szülők iránti szeretet Petőfi költeményeiben, v. A Hymnus és a Szózat. 5. Széchenyi emlékezete, v. Népdal és népmesegyűjtés. 6. Keveháza és a Képes Krónika. 7. Szabadon választott tétel. 8. Ki a főhős Julius Caesarban? 9. Zárthelyi dolgozat.

VII. osztály. 1. A magyarság ősi állapota. 2. Mátyás király és a nemzeti szellem. 3. Dávid Ferenc jelentősége. 4. Szenczi Molnár Albert. 5. A „Szigeti veszedelem“ értéke. 6. A kuruc költészet eredete. 7. Mikes Kelemen. 8. Gondolatok a megújhodás irodalmáról.

VIII. osztály. 1. Kazinczy Ferenc. 2. A kérők, v. Vörösmarty eposzainak női jellemei. 3. Eötvös politikai eszméi a Falu jegyzőjében. 4. Zárthelyi dolgozat szabadon választott tétel alapján. 5. Kemény és Jósika írói tulajdonságai egy-egy regényük alapján, v. Van-e jutalma a nemes kebelnek? (Madách után).

C) Görögpótló dolgozatok.

V. osztály. 1. Az „Iliász“ főalakjai. 2. A Kyklops-epizód az Odysseiában.

VI. osztály. Anakreon és Csokonai. Sophokles Elektrájában a főszemélyek jellemzése.

VII. osztály. Thukydides főalakjainak jellemzése. A magyar történetírás fejlődése.

VIII. osztály. Platon állama.

D) Rendkivüli tantárgyak.

1. **Egészségtan** a VII. o.-ban kötelező mindenkire. Heti 2 órában. K. k. Fodor—Gerlóczy, Egészségtan. Elvégeztük az egész

tananyagot. Az osztályzatot l. hátrább a *tanulók névsora és osztályozása* c. fejezetben.

Tanította: *dr. Tompa János* isk. orvos.

2. **Angolnyelv** heti egy órán. K. k. Dallos—Patterson, Gyakorlati angolnyelvtan.

I. *Kezdők*: Fordították az 1—27. gyakorlatokat.

Boros Sándor	VI. o.	2	Tanka Gyula	VI. o.	3
Hadházi Sándor	VI. o.	2	Boros Jenő	VII. o.	1
Lakatos Imre	„ „	2	Siménfalvi Gyula	VII. o.	3
Mikó Miklós	„ „	1	Tóth Ferenc	VII. o.	2
Orbók Gyula	„ „	2			

II. *Haladók*: Fordították a 26. gyakorlattól végig.

Durugy Ferenc	VII. o.	1	Engel Rezső	VII. o.	1
Weissburg Hugó	VII. o.	1			

Tanár: *Gálfi Lőrinc.*

3. **Egyházi ének.** Az I. gimn. osztályban heti 1 órán: hangképzés, hangszínezés, kemény C és G hangsorok a svájci rendszer szerint (Bartalus). A vasárnapi énekek (régiek) mind.

A II. gimn. osztályban heti 1 órán: Az I. osztályban tanultak ismétlésén kivül kemény *D* és *A* hangsor. Az ezeknek megfelelő lágy hangsorok. A vasárnapi régi énekeken kivül gyakoroltak még nehány kedveltebb dicséretet és zsoltárt, végül egy pár új éneket. Gyakorolták a két hangú éneklést is. Az I. osztályos tanulókkal együtt énekeltek többször a templomban és a Dávid Ferenc-Egylet felolvasási ülésein két hangon.

A III., IV., V. osztályok egy csoportban heti 1 órán ismételték az előző osztályokban tanult hangsorokat, valamint az ünnepi dicséreteket és zsoltárokat. Az új énekeket is majdnem mind megismerték, együttes karban elő tudják adni hangjegyismeret segítségével.

Kézikönyv mind az öt osztályban: Iszlai M. Egyházi énekek gyűjteménye.

Tanította: *Iszlai Márton.*

4. **Müének.** I—IV. o. tanulók közül a megfelelő hanganyaggal bíró növendékek heti 2 órában, két csoportban tanultak zeneelméletet. Mint a daloskör szoprán és alt szólamainak tagjai tanultak 11 karéneket. A daloskörnek az I—VIII. o. tanulók közül 107 tagja

volt. Ezek közül 32 szoprán, 28 alt, 24 tenor, 23 basszus. A tanul darabok címei: 1. Himnusz. Erkel—Kölcsei. 2. Szózat. Egressy—Vörösmarty. 3. Üdvözlő. Goll. 4. Könnyünk pereg... Iszla 5. Brassai S. emlékére. Tinódi—Lányi—Iszlai. 6. V. László. Révffi—Arany. (Férfikar.) 7. Kiért ürítsem e pohárt? Thern. 8. Riadó Végler—Czuczor. 9. Népdalegyveleg. Borsai. 10. Paparla regéje Willi K. (Férfikar.) 11. Az örömről. Schnorr H. (Gyermekkar.) A daloskör működött az iskolai ünnepélyeken, két temetés alkalmáva és a f. év febr. 25-én rendezett iskolai hangversenyen.

Az osztályozást l. a tanulók névsora és osztályozása cím fejezetben.

Tanító: *Régeni Áron.*

5. **Zene.** Heti 2 órában. A zenei ismerettel birók alkották a Apolló kört. Tanulták és az iskolai ünnepeken előadták a követ kező darabokat: 1. Schönicke – Bizet: Carmen. 2. Strauss János Roses du Midi (Dél rózsái). 3. Kollmann: Induló. 4. Kossuti induló. 5. Diabelli: C dur szonáta. 6. Schumann: Cigányélet (zene kari kiséret). Meyerbeer: Ária Ördög Róbertből. 7. Quartettek: S Szerenád a Tisza-ház előtt. 9. Czinka Panna nótája, átdolgozta Bloc 10. Tell Vilmos nyitány. Trio: 11. Mozart VIII. Triója. Duó: 12 Mazas: Duos brillantes.

Az Apolló-kör tagjai voltak:

Borsai Andor	IV. o. t.	1	Hadházi Sándor	VI. o. t.	1
Erdős Imre	„	2	Holló Endre	„	1
Elián Márton	„	3	Lakatos Imre	„	2
Gajdács László	„	1	Máté Viktor	„	2
Retezár Árpád	V. o. t.	2	Cappán Elemér	VII. o. t.	1
Rosenberger József	„	1	Höntz Arisztid	„	1
Veres Zoltán	„	1	Nagy Lajos	„	2
Boros Sándor	VI. o. t.	2	Ürmössy Lajos	VIII. o. t.	1

Tanította: *Sándor Jáno*

6. **Szabadkézi rajz.** Heti 2 órában az önként ajánlkozóknal Bevezetés a természet utáni rajzolásba és festésbe.

Kezdők:

Gál Miklós	I. o.	1	Gálfi Jenő	II. o.	1
Gmehling Gottfried	I. o.	1	Imreh Pál	II. o.	2
Szüts Ernő	I. o.	1	Tilesch József	II. o.	2

Daly Géza III. o.	1	Scheffer László III. o.	2
Kolumbán Károly III. o.	2	Tana Ferenc III. o.	1
Lászlóczki Péter III. o.	1	Jákobi Ernő IV. o.	2
Lázár Árpád III. o.	1		

Haladók:

Magyary Mihály II. o.	2	Koleszár Árpád IV. o.	1
Brunner Jenő III. o.	2	Magyary Béla IV. o.	1
Adorján Gyula IV. o.	1	Sárosi Jenő IV. o.	1
Daly Dezső IV. o.	1	Strasser Elemér IV. o.	1
Élián Márton IV. o.	1	Stern Miksa IV. o.	2
Gyalui Jenő IV. o.	1	Tutsek Sándor IV. o.	1
Jérémiás Miklós IV. o.	2	Tanította: *Nagy Gyula.*	

7. **Gyorsírás** két tanfolyamban az önként vállalkozóknak.

I. Levelező írás heti 1 órán kezdőknek.

II. Gyakorlati gyorsírás heti 1 órán haladóknak.

Kezdők:

Adorjáni Ferenc	VIII. o.	2	Kovács Kálmán	VIII. o.	2
Czappán Elemér	VII. o.	3	Márk Endre	„	2
Gallus Viktor	„	3	Mózes Mihály	„	1
Hirsch Emil	III. o.	3	Péter Pál	„	1
Hrabéczy Jenő	VIII. o.	2	Szántó István	III. o.	3

Haladók:

Fisch Farkas	VIII. o.	2	Tóth Ferenc	VII. o.	1
Gál Ernő	V. o.	1	Weissburg Hugó	VIII. o.	2
Gvidó Béla	VIII. o.	2	Tanította: *Hidegh Mihály.*		

8. **Vívás.** Heti 3 órán az önként ajánlkozó tanulóknak.

Kezdők:

Gmehling Richárd	III. o.	1	Durugy Ferenc	VII. o.	1
Dreikursz Lajos	V. o.	1	Fekete Gyula	„	2
Reitter József	„	1	Fischer Mátyás	„	2
Retezár Árpád	„	2	Havas Elemér	„	2
Rotaridesz István	„	2	Tóth Ferenc	„	2
Tanka Károly	„	2	Agh István	VIII. o.	1
Tanka Gyula	VI. o.	2	Báró József	„	1
Bakó Zoltán	VII. o.	2	Kovács Kálmán	„	1
Czappán Elemér	„	2	Sándor Dezső	„	1

Haladók:

Gallus Frigyes	V. o.	1	Kiss Bálint	VII. o.
Vass János	„	1	Nagy Elemér	„
Veress Zoltán	„	1	Nyiredy Géza	„
Boros Sándor	VI. o.	1	Siménfalvi Gyula	„
Hadházy Sándor	„	1	Székely László	„
Holló Endre	„	1	Márk Endre	VIII. o.
Horváth József	„	1	Mózes Mihály	„
Tarcsafalvi Zoltán	„	2	Veress Márton	„
Gallus Viktor	VII. o.	1	Weissburg Hugó	„
Halász Jenő	„	2	Tanította: *László Gyula*	

9. **Céllövés.** A tanuló ifjúságnak katonás nevelésben és cél lövésben való kiképzése az 1910—11. évben a honvédelmi minisz ter úr őnagyméltósága által 3420—1908. eln. sz. a. kiadott „Uta sítás" alapján történt.

A tanfolyam 8 hónapig tartott, jelentkeztek a VII., VIII. o tanulók közül 27-en, kik legnagyobb részt kiképezetlen népfölkelők Évközben kimaradtak 4-en.

1. Bakó Zoltán	VII. o.	13. Schulek Dénes	VII. o.
2. Boros Jenő	„	14. Tóth Ferenc	„
3. Csányi József	„	15. Agh István	VIII. o.
4. Durugy Ferenc	„	16. Bálint Albert	„
5. Gidrai Livius	„	17. Báró József	„
6. Havas Elemér	„	18. Csiki Gábor	„
7. Katona József	„	19. Deák Dénes	„
8. Kiss Bálint	„	20. Gvidó Béla	„
9. Nagy Elemér	„	21. Mózes Mihály	„
10. Pap Ferenc	„	22. Péter Pál	„
11. Pál Dénes	„	23. Szabó Jenő	„
12. Rotaridesz Mihály	„		

A kiképzést az intézet megbizásából Koncz Rudolf tanár (tá talékos hadapród) és László Gyula tornatanár felügyelete melle Holényi János honvédszázados, Osváth Béla honvédfőhadnagy Várnay Andor honvédhadnagy vezették megfelelő számú segédo tatókkal. Az oktatás általában 3 részre oszlott, u. m. katonai gy korlatok, lövészet és katonai vonatkozású előadások.

Az egyes ember és a sor. A szakasz felállítása, mozgás, rendek, kettősrendek.

Oktatás a puskáról és lőszerről. A fegyverek szétszedése és összerakása s azok jókarban tartása. Lövés elmélete; röppálya; csőtengely; indulás iránya, mely dolgok a 21. honvéd gyalogezred lövőszobájában elhelyezett segédletek igénybevétele mellett magyaráztattak meg.

Célzási hibák a tapasztalt hibákkal kapcsolatban. Irányzék jelentősége, állítása; szórás, középső találati pont. E gyakorlatokat a lövészet alatt egyenként vagy kisebb csoportokban gyakorolták, mialatt a többiek egyébbel foglalkoztak.

Gyutacslőszerrel való lövészetet az intézetnek erre a célra berendezett tornatermében csütörtökön d. u. 2—-ig gyakorolták.

Tavasszal könnyű tölténnyel a város mellett elterülő kavicsbányában végeztek gyakorlatokat, mely alkalommal a távbecslést és térképolvasást is gyakorolták.

Éles tölténnyel való lövészetben a szászfenesi honvéd elemi lövőtéren gyakorolták magukat s erre a célra a honvédelmi miniszter úr a kiképzésben résztvevő minden egyes tanuló részére 30 drb. éles töltényt ajándékozott.

A rendes tornatanításban a honvédségi „Gyakorlati Szabályzat"-ban és a „Torna Utasítás"-ban előírt vezényszavakat és figyelmeztetőket használták.

A katonai előadások tárgyai voltak: A 2. sz. székely gyalogezred az 1866. évi osztrák-magyar—porosz háborúban. Az alt-rognitzi és a rudersdorfi ütközetek. Kolozsvár környékén lefolyt harcok az 1848—49 évi szabadságharcban és pedig Baldacci műveletei Kolozsvár környékén. A marosszéki székely dandár harcai: a csucsai, zsibói, dési, bethleni ütközetek. Az osztrák-magyar monarchia fegyveres erejének ismertetése főbb vonásokban.

Május 11-én a helybeli három főgimnázium előzetes háziversenye után, közös díjlövészettel egybekapcsolt záróünnepet rendezett a szászfenesi honvéd elemi lövőtéren. Ezen a díjlövészeten résztvett tanulók jutalmazására Kolozsvár városa 100, Kolozsvár főispánja 10 kor.-t adományozott, mely összegen 11 drb. jutalomtárgy vétetett és a tanulók között kiosztásra kerültek. A 4. díjat, a főispán díját, Mózes Mihály 84 egységgel, az 5. díjat Agh István

68 egységgel nyerték el. Céltárgy: Tancéltábla 400 lépés. Célzási mód: fekve, szabad kézzel, lövések száma: 5.

A céllövészeti tanfolyamban szorgalmasan résztvett és jó találati eredményt elért tanulók a honvédelmi miniszter úr adományozásából érmet kaptak. Ezek: Agh István, Báró József, Csiki Gábor VIII., Csányi József és Schulek Dénes VII. oszt. tanulók.

Az intézet részéről e helyen is hálás köszönetet mondok a vezető tiszt uraknak, akik a céllövészet oktatása körül nemes buzgalmú munkásságot fejtettek ki, valamint Koncz és László tanár uraknak is, akik a felügyeletben buzgón segédkeztek.

10. Kézimunka. Az iskolai év kezdetén jelentkeztek 65-en, évközben iratkoztak 18-an, rendesen jártak munkaórára 35—40-en. Megfelelő eredménnyel foglalkoztak:

Csegezy Géza	I. o.	Máthé Jenő	III. o.
Szatmári Ferenc	„	Vajda András	„
Szigethi Cs. László	„	Daly Dezső	IV. o.
Máthé Gyula	„	Sztupjár László	„
Bodor Áron	„	Gelei Kálmán	„
Szilágyi Tibor	II. o.	Török Jenő	V. o.
Balázs Ernő	„	Vekele Sándor	„
Vass Péter	„	Pálffy Antal	„
Baranyai Lőrinc	„	Iszlai Ferenc	„
Imreh Pál	„	Máthé László	VI. o.
Pálffi Ambrus	„	Péterffy Gyula	„
Tana Ferenc	III. o.	Benke Márton	„
Kolumbán Károly	„	Májai Ferenc	„

A legnagyobb szorgalom után szép eredményt értek el Máthé László VI., Iszlai Ferenc V., Pálffy Antal V., Török Jenő V., Gelei Kálmán IV., Sztupjár László IV., Csegezy Géza I. o. tanulók.

Tanította: *Gergely István.*

E) **A tanítási terv táblázatos áttekintése.**

Tantárgyak	Osztályonként heti óraszám								együtt	Jegyzet
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII		
Vallástan	2	2	2	2	2	2	2	2	16	
Magyar nyelv	5	5	4	4	3	3	3	3	30	
Latin nyelv	6	6	6	6	6	5	5	4	44	
Görög nyelv	—	—	—	—	5*	5*	5*	4*	19	
Görög helyett választható tárgyak	—	—	—	—	5*	5*	5*	4*	19	
Német nyelv	—	—	4	3	3	3	3	3	19	
Történet	—	—	3	3	3	3	3	3	18	
Földrajz	3	3	2	—	—	—	—	—	8	
Természetrajz	2	2	—	3	3	3	—	—	13	
Természettan	—	—	—	—	—	—	4	4	8	
Mennyiségtan	4	4	3	3	3	4	3	2	26	
Rajzoló geometria	3	3	2	2	—	—	—	—	10	
Filoz. propaedeutika	—	—	—	—	—	—	—	3	3	
Szépírás	1	1	—	—	—	—	—	—	2	
Testgyakorlás	2	2	2	2	2	2	2	2	16	
Egészségtan	—	—	—	—	—	—	2	—	2	
Egyházi ének	1	1	1	1	1	—	—	—	5	
Műének	2	2	2	2	2	2	2	2	16	
Összesen	31	31	31	31	32	32	34	32	254	* fakultatív

F) A tanulók névsora és osztályozása.*

Első osztály.

Osztályfő: *Kovács Kálmán.*

	A tanuló neve és vallása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mathematika	Rajz geometr.	Szépírás	Testgyakorlás	Egyházi ének	Műének	Magaviselet	Tanári testület záró értekezleti
	Bajka Miklós	2	3	3	2	2	4	3	3	2	3	—	1	j. v. u
	Balog Pál	2	2	3	1	3	3	3	2	2	3	-	1	f. o.
	Barabás József ism.	2	3	3	1	2	2	2	2	2	3	2	1	„
	Biró Kálmán	3	3	3	2	3	4	4	3	2	3	—	1	o. i. u
5	Bodor Áron ref. ism.	3	3	3	3	2	3	3	3	2	—	—	1	f. o.
	Csegezy Géza	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	—	1	„
	Csongvay Béla	2	3	3	3	2	3	3	3	2	3	—	1	„
	Csorbits László r. kath.	2	3	3	2	2	3	2	2	2	—	2	1	„
	Darkó Sándor	3	4	4	3	3	4	4	3	1	3	2	1	o. i.
10	Erdődi Károly ism.	2	3	3	3	3	3	2	1	1	3	-	1	f. o.
	Erdődi Sándor	2	3	3	3	3	3	3	1	1	3	—	1	„
	Erdős László izr.	3	3	3	3	2	3	3	3	3	—	—	1	„
	Feldmann József izr.	3	3	3	3	3	3	3	1	3	—	—	1	„
	Fery Tibor r. kath.	1	2	2	1	1	3	2	3	2	—	—	1	„
15	Frank-Kiss Jenő	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	„
	Gazdag Miklós	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	„
	Gálfalvi István	2	2	2	1	1	2	2	2	2	2	—	1	„
	Gál Miklós	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	„

* **Az érdemjegyek magyarázata:** Előmenetelnél: 1 — jeles, 2 = jó, 3 = elégséges, 4 = elégtelen. Magaviseletnél: 1 = jó, 2 = szabályszerű, 3 — kevésb szabályszerű, 4 = rossz.

A használt rövidítések. a) Vallásra nézve: unitárius nincs jelezve, r. kat = római katholikus; g. kath. = görög katholikus, örm. kath. = örmény szertartás római katholikus; ref. = református; ág. ev. = ágostai evangelikus; g. kel. — görö keleti; izr. = izraelita; b. — baptista. b) Egyéb rövidítések: ism. = ismétlő; f = felmentve; f. o l. = felsőbb osztályba léphet; j. v. u. = javító vizsgálatra ut síttatik; o. i u. = osztályismétlésre utasíttatik; v. e u = végleg elutasíttatik.

	A tanuló neve és vallása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mathematika	Rajz. geometr.	Szépírás	Testgyakorlás	Egyházi ének	Műének	Magaviselet	Tanári testület záró értekezleti ítélete
	Gmehling Gottfried	1	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	f. o. l.
20	Gross Jenő izr.	3	4	4	4	3	4	3	3	2	—	—	1	o. i. u.
	Gyáni István	2	3	3	3	1	3	3	3	1	2	2	1	f. o. l.
	Havas József izr. ism.	2	2	2	3	2	2	2	1	2	—	2	1	„
	Herman Sándor izr.	2	3	3	3	3	3	3	2	3	—	—	1	„
	Jakabházy Zsigmond	2	3	3	2	2	3	3	3	1	3	—	2	„
25	Kaczander Károly r. kath.	3	3	3	1	3	3	3	3	2	—	—	1	„
	Kádár Jenő r. kath.	3	2	3	3	3	3	3	2	2	—	2	1	„
	Klein Izsák izr.	2	3	3	3	3	4	3	2	3	—	—	1	j. v. u.
	Kopp István	2	2	2	3	1	2	2	1	1	3	—	1	f. o. l.
	Kovács Pál	2	2	3	2	2	2	3	2	2	3	—	1	„
30	Lakatos András ism.	2	2	3	3	2	3	2	3	2	3	—	1	„
	Legmann László izr.	3	3	3	3	3	4	4	3	3	—	—	1	o. i. u.
	Magyari Lőrinc	2	3	3	2	1	3	3	3	2	3	2	1	f. o. l.
	Mágner Sándor ref.	3	3	3	3	3	3	4	2	2	—	—	1	j. v. u.
	Máthé Gyula	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3	—	2	f. o. l.
35	Nagy Sándor ref. ism.	2	1	1	2	1	2	1	2	2	—	—	1	„
	Orbók István	2	3	3	2	2	2	2	3	2	3	—	1	„
	Pataki András	1	2	2	1	1	2	2	3	2	2	—	1	„
	Páter Károly ág. ev.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	—	—	1	„
	Petrik Kornél g. kath.	1	3	3	3	3	4	3	3	3	—	—	1	j. v. u.
40	Radó Lajos	3	3	4	2	3	4	3	3	2	3	—	2	o. i. u.
	Rozsos István	2	3	3	1	3	3	2	3	2	2	—	1	f. o. l.
	Schäffer Pál izr.	3	3	3	3	2	4	3	2	1	—	—	1	j. v. u.
	Seiler Zoltán izr.	2	3	3	2	1	3	2	2	2	—	1	1	f. o. l.
	Somlyai Tivadar r. kath.	4	4	4	4	4	4	4	2	2	—	—	2	o. i. u.
45	Stern Ottó izr.	1	2	2	2	2	2	2	2	1	—	2	1	f. o. l.
	Szathmáry Ferenc ism.	3	3	3	3	2	3	3	3	1	1	—	2	„
	Szentpáli János	3	3	3	3	3	4	4	2	fm.	2	—	2	o. i. u.
	Székely Attila	3	2	3	2	1	3	3	3	2	2	2	1	f. o. l.
	Székely Kocsárd	3	2	3	2	2	3	3	2	1	2	1	2	„
50	Szigethy Cs. László ism.	3	3	3	3	2	3	3	2	2	2	2	2	„
	Szüts Ernő r. kath.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	„
	Tana Sámuel	2	3	3	2	2	3	2	3	1	1	1	1	„
	Tauber Elek izr.	1	1	1	1	1	2	2	1	3	—	1	1	„

A tanuló neve és vallása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mathematika	Rajz. geometr.	Szépírás	Testgyakorlás	Egyházi ének	Műének	Magaviselet	Tanári testület záró értekezleti
Ütő Kálmán	2	3	3	2	2	3	3	3	2	2	—	1	f. o.
55 Vajda Ferenc	3	3	4	2	3	4	4	3	2	2	—	2	o. i. t
Vernes Gyula ism.	2	2	3	1	2	2	3	3	1	2	—	1	f. o.
Veress Dániel ism.	2	3	3	2	2	3	3	3	1	2	—	1	„ „
Zsigmond Dezső	3	3	3	3	1	3	3	2	1	2	—	1	„ „
Magántanuló:													
Bydeskuty János ref.	3	2	3	2	1	3	3	—	—	—	—	—	„
Kimaradtak:													
Fodor Károly	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Friedmann Ottó izr.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kapitány János r. kath.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

Második osztály.

Osztályfő: *Rákóczy Béla.*

A tanuló neve és vallása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mathematika	R. geometria	Szépírás	Testgyakorlás	Egyházi ének	Műének	Magaviselet	Tanári testület záróértekezleti ítélete
Ajtay Miklós r. kath.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	—	—	1	f. o. l.
Antónya János	2	3	3	3	2	3	1	2	2	3	—	1	f. o. l.
Áts Loránd ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1	f. o. l.
Balázs Ernő	1	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	f. o. l.
5 Balogh Miklós	1	2	3	1	1	2	1	2	2	3	—	1	f. o. l.
Barabás Béla	2	2	2	2	2	3	3	3	2	2	—	1	f. o. l.
Baranyai Lőrinc	2	3	3	2	2	3	2	3	1	3	—	1	f. o. l.
Bartha Vilmos	2	3	3	3	2	3	3	1	1	2	—	1	f. o. l.
Borsai Imre izr.	2	2	3	2	1	3	2	2	1	—	—	1	f. o. l.
0 Csép Miklós	1	2	2	1	1	1	1	2	2	3	—	1	f. o. l.
Csongvai József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	—	1	f. o. l.
Darkó Gábor	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f. o. l.
Feldmann Ernő izr.	3	3	2	2	2	3	3	2	3	—	—	1	f c. l.
Ferenczy Gyula	3	4	4	4	4	4	3	2	2	3	2	1	o. i. u.
5 Fodor Lőrinc	1	2	3	1	1	2	2	2	2	3	1	1	f. o. l.
Gál Antal	2	3	3	2	1	3	2	3	1	3	—	1	f. o. l.
Gálfi Jenő	2	3	3	2	2	3	2	2	1	1	1	1	f. o. l.
Gelei Sándor ism.	2	4	3	2	2	3	3	3	1	1	—	1	j. v. u.
Grobois Gábor r. kath.	2	2	2	2	2	2	3	2	1	—	—	1	f. o. l.
9 Gyáni Zsigmond	2	3	3	2	1	2	3	3	1	2	—	1	f. o. l.
György István izr.	1	2	2	1	1	1	1	2	1	—	1	1	f. o. l.
Halmágyi Tamás	1	3	3	1	1	3	3	1	1	3	—	1	f. o. l.
Imreh Pál	2	3	3	3	2	3	3	3	1	3	—	1	f. o. l.
Kászoni Gyula	2	3	3	3	3	3	2	3	1	1	1	1	f. o. l.
Kohn Sándor izr.	2	2	3	3	3	3	4	3	2	—	—	1	j. v. u.
Kozma Pál	3	3	4	3	3	4	4	3	2	3	—	2	o. i. u.
Lászlóczky István	2	3	4	3	3	3	2	3	1	1	1	1	j. v. u.
Magyary Mihály ref.	2	3	3	1	1	3	3	3	2	—	—	1	f o. l.
Máthé Emil	3	3	3	3	3	3	3	1	2	2	—	1	f. o. l.
Máthé Sándor	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1	1	1	f. o. l.
Nagy Zsigmond ism.	2	3	3	3	3	3	3	2	fm.	3	—	1	f. o. l.

	A tanuló neve és vallása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mathematika	R. geometria	Szépírás	Testgyakorlás	Egyházi ének	Műének	Magaviselet
	Pálfi Ambrus	2	3	3	3	2	3	2	2	1	2	2	1
	Schächter Jenő izr.	2	2	2	1	1	2	3	2	2	—	—	1
	Schäffer Imre izr.	3	3	3	1	1	3	3	3	1	—	—	1
35	Sikó Elemér	2	3	4	3	2	4	3	2	1	3	—	1
	Simon Pál ism. izr.	2	3	3	3	2	3	3	2	2	—	—	1
	Szász József	1	3	3	2	1	3	3	1	fm.	3	—	1
	Székely Rezső	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Székely Tibor	1	2	2	1	1	2	2	1	1	1	—	1
40	Szilágyi Tibor	3	3	4	2	2	3	2	2	1	1	1	2
	Sztupjár Károly ág. ev.	1	3	3	1	1	2	2	2	1	—	—	1
	Tanka Dezső	2	2	2	1	1	2	1	1	1	1	1	1
	Tilesch József r. kath.	1	3	3	2	1	3	3	3	1	—	—	2
	Tóth Miklós	2	3	4	3	2	3	3	2	1	2	—	1
45	Ürmössy Géza	2	3	3	1	1	2	2	3	2	3	—	1
	Vajda András	1	2	2	1	1	2	2	2	1	1	1	1
	Vass Péter ref.	3	4	4	3	2	3	3	2	1	—	1	1
	Váradi István	2	4	4	4	3	4	4	3	2	2	—	1
	Zsigmond András	2	3	3	3	2	3	2	3	1	3	—	1
50	Zsigmond Károly	2	2	2	1	1	2	2	1	1	3	—	1
	Magántanulók:												
	Kalóz Dezső ref. ism.	2	2	3	3	1	3	3	—	—	—	—	—
	Poynár Kálmán g. kel.	3	4	3	2	3	3	3	—	—	—	—	—
	Kimaradtak:												
	Biró János ism.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Botár István	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Harmadik osztály.

Osztályfő: *Pálfi Márton.*

	A tanuló neve és vallása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mathematika	R. geometria	Testgyakorlás	Egyházi ének	Műének	Magaviselet	Tanári testület záróértekezleti ítélete
	Aranyosi Ágoston	3	3	4	3	2	3	2	2	1	3	—	1	j. v. u.
	Ábrahám Sándor izr. ism.	3	3	3	3	2	3	4	3	1	—	—	2	j. v. u.
	Bakos János ref.	2	3	3	3	2	3	3	3	1	—	1	1	f. o. l.
	Barabás Aladár	2	3	3	2	2	2	3	2	1	2	1	1	f. o. l.
5	Bartha József	2	3	3	3	1	1	3	2	1	3	—	1	f. o. l.
	Bodnár Emil	2	2	3	2	1	3	2	2	1	3	1	1	f. o. l.
	Bornemissza József ref.	2	3	3	1	2	3	2	1	fm.	—	—	1	f. o. l.
	Brunner Jenő izr.	2	3	3	2	2	3	3	2	2	—	—	1	f. o. l.
	Csehy Árpád	3	3	3	2	2	3	3	3	1	2	1	1	f. o. l.
10	Daly Géza r. kath.	2	2	3	1	1	2	3	1	1	—	1	1	f. o. l.
	Frank Gyula izr.	2	1	1	1	1	1	1	2	**2**	—	—	1	f. o. l.
	Frank-Kiss István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f. o. l.
	Gálfi Ferenc	2	3	3	3	1	2	3	2	2	3	—	1	f. o. l.
	Gmehling Richárd	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f. o. l.
15	Grobois János r. kath.	1	2	3	2	1	3	3	3	fm.	—	—	1	f. o. l.
	Gyulai Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	f. o. l.
	Hirsch Emil izr.	2	2	2	1	1	3	3	3	2	—	—	1	f. o. l.
	Hirsch János izr.	3	3	3	3	2	3	3	3	1	—	—	1	f. o. l.
	Kádár Ferenc ref.	3	2	3	2	2	3	3	2	1	—	—	1	f. o. l.
20	Kisgyörgy Endre	3	3	3	2	3	3	3	2	2	1	—	1	f. o. l.
	Kohn József izr.	2	2	2	1	2	3	3	3	2	—	—	2	f. o. l.
	Kolumbán Károly ref.	3	2	4	3	2	3	3	4	2	—	—	1	o. i. u.
	Lászlóczky Péter	2	2	2	1	2	3	3	2	3	1	1	1	f. o. l.
	Lászlóczky Sámuel	3	3	3	3	2	3	4	3	1	2	—	1	j. v. u.
25	Lázár Árpád r. kath.	3	2	2	3	1	2	3	1	2	—	—	1	f. o. l.
	Magyari Domokos	3	3	4	3	3	3	4	4	1	3	1	1	o. i. u.
	Máthé Jenő	1	1	1	2	1	1	2	2	1	1	1	1	f. o. l.
	Retezár Menyhért r. kath.	1	2	2	1	1	2	2	2	1	—	—	1	f. o. l.
	Répászky Andor r. kath.	3	3	3	3	3	4	3	3	3	—	—	1	j. v. u.
30	Rosmann Jenő izr.	1	1	1	1	1	2	2	2	2	—	—	1	f. o. l.

	A tanuló neve és vallása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mathematika	R. geometria	Testgyakorlás	Egyházi ének
	Schäffer László izr.	2	1	1	1	1	1	2	3	1	—
	Stanila János g. kath.	1	3	3	3	3	3	4	3	1	—
	Szántó István izr.	2	3	3	1	1	1	3	3	2	—
	Székely Sándor ism.	2	3	3	2	2	3	3	3	3	2
35	Tana Ferenc	1	1	2	1	1	1	2	1	1	3
	Tarcsafalvi Kálmán ism.	3	3	3	2	1	3	3	3	1	1
	Tokay László ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
	Tóth István	2	2	2	2	1	2	2	3	1	3
	Ullmann Ferenc	3	4	3	3	2	3	3	3	2	1
40	Ütő Endre	3	3	4	3	2	3	3	4	1	3
	Vaska István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
	Wertheimer Jenő izr.	1	2	2	1	1	2	3	4	3	—
	Magántanulók:										
	Burger Sára izr.	1	1	1	1	2	2	3	2	—	—
	Tyroler László izr.	3	2	2	1	2	1	3	2	—	—

Negyedik osztály.

Osztályfő: *Dr. Kiss Ernő.*

	A tanuló neve és vallása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történet	Természetrajz	Mathematika	R. geometria	Testgyakorlás	Egyházi ének	Műének	Magaviselet	Tanári testület záróértekezleti ítélete
	Adorjáni Gyula	2	3	3	3	2	3	3	2	2	2	—	1	f. o. l.
	Bartha Ödön ref.	2	3	3	3	1	3	3	3	2	—	—	1	„
	Borsai Andor izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1	„
	Botár Andor	2	3	3	3	1	3	3	3	3	3	—	1	„
5	Daly Dezső r. kath.	3	3	4	3	1	3	3	2	2	—	1	1	j. v. u.
	Dézsi Gábor	1	2	2	2	1	3	1	1	1	2	—	1	f. o. l.
	Dombi Béla	1	2	2	1	1	2	2	2	1	2	—	1	„
	Eisenstein Bódog izr.	2	2	3	1	1	2	2	3	2	—	—	1	„
	Elián Márton izr.	2	2	2	2	1	3	3	3	2	—	2	1	„
10	Erdős Imre izr.	3	2	2	2	2	2	3	2	3	—	—	1	„
	Fazakas Lajos	1	2	2	1	1	2	2	2	1	2	1	1	„
	Fodor Miklós	1	3	3	2	1	2	3	1	fm	3	—	1	„
	Gajdács László ág. ev.	1	3	3	3	2	3	3	2	1	—	—	1	„
	Gálfi Dezső	1	2	4	2	1	3	3	2	2	3	—	1	j. v. u.
15	Gelei Antal	2	2	3	2	1	2	2	2	1	3	—	1	f. o. l.
	Gelei Kálmán	2	3	4	3	2	3	3	3	2	1	—	1	j. v. u.
	Gottlieb József izr.	1	2	2	1	2	2	3	2	2	—	—	1	f. o. l.
	Gyalui Jenő izr.	2	1	2	1	1	1	2	1	2	—	1	1	„
	Gyöngyössy István	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	„
20	Hadházy György	1	2	3	3	1	3	3	3	2	3	—	1	„
	Jakobi Ernő izr.	2	3	3	2	2	3	3	3	2	—	—	2	„
	Jeremiás Miklós izr.	3	3	3	3	1	3	3	3	3	—	—	1	„
	Kelemen Ferenc	1	1	1	2	1	2	3	1	1	—	1	1	„
	Kisgyörgy Tamás	2	3	3	3	3	3	2	2	2	2	1	1	„
25	Kohn Mór (Gábor) izr.	3	2	2	2	1	2	2	3	2	—	—	2	„
	Koleszár Árpád ág. ev.	1	3	3	3	2	3	3	2	1	—	—	1	„
	Koronki János	1	2	2	1	1	1	2	1	1	1	—	1	„
	Kovács Béla	2	2	3	2	3	3	3	3	3	1	1	1	„
	László Károly	2	3	3	3	2	3	3	3	1	1	—	1	„
30	Magyari Béla ref.	2	3	3	2	2	3	3	3	fm	—	—	1	„
	Mikó István	2	3	3	2	2	2	3	3	fm	1	1	1	„

	A tanuló neve és vallása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történet	Természetrajz	Mathematika	R. geometria	Testgyakorlás	Egyházi ének	Műének	Magyarnyelv	Tanári testület
	K. Nagy Imre	1	1	2	1	1	2	1	2	1	3	—	1	f.
	Nyisztor Dezső g. kath.	3	2	3	3	3	4	4	4	3	—	—	1	o.
	Osváth Gábor	2	2	3	2	2	2	3	2	1	2	1	1	f.
35	Repmann Gyula r. kath.	3	2	2	2	1	2	2	2	3	—	2	1	
	Sárosi Jenő	2	3	3	3	2	3	3	2	2	3	—	1	
	Schuszter Emil ág. ev.	1	2	2	1	1	2	3	2	1	—	—	1	
	Stern Miksa izr.	2	3	3	3	1	3	3	3	3	—	—	1	
	Strasszer Elemér izr.	3	3	3	2	2	3	3	2	3	—	1	1	
40	Szász Mózes	2	3	4	3	1	3	3	2	1	3	—	1	j.
	Sztupjár László ág. ev.	1	1	2	1	1	1	2	1	1	—	—	1	f.
	Tilesch Nándor r. kath. ism.	3	3	3	2	2	3	3	3	1	—	—	2	
	Tischler Lázár izr.	1	2	2	2	2	2	2	2	3	—	—	1	
	Tutsek Sándor r. kath.	2	1	1	1	1	2	2	1	3	—	1	1	
45	Ütő Béla	2	3	3	3	3	3	3	3	1	2	—	1	
	Magántanulók:													
	Burger Erzsébet izr.	1	2	1	1	1	1	2	2	—	—	—	—	
	Poynár Mária r. kath.	1	2	3	2	1	2	3	1	—	—	—	—	
	Kimaradt:													
	Ditrói Zoltán r. kath.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

Ötödik osztály.

Osztályfő: *Márkos Albert.*

uló neve és vallása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör. pótló irod.	Gör. pótló rajz	Német nyelv	Történet	Természetrajz	Mathematika	Testgyakorlás	Egyházi ének	Műének	Magaviselet	Tanári testület záró értekezleti itélete
odnár László	2	3	3	—	1	2	2	1	2	2	1	3	—	1	f. o. l.
eák Lajos izr.	1	3	3	—	2	3	2	1	3	3	1	—	—	2	f. o. l.
allus Frigyes ág. ev.	1	3	4	—	2	—	2	3	3	3	2	—	—	1	j. v. u.
ál Ernő	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	—	1	f. o. l.
ireh Sándor	2	3	4	—	2	3	3	2	2	3	1	3	1	1	j. v. u.
zlay Ferenc	2	3	3	—	3	2	3	2	3	3	2	3	—	1	f. o l.
arsay Gábor g. kath.	1	3	3	3	—	—	3	3	3	3	1	—	—	1	„
enyeres György	3	3	2	3	—	—	2	2	2	3	fm.	3	—	1	„
ób Sándor izr.	3	4	4	3	—	—	3	2	3	3	3	—	—	1	o. i. u.
iklós Lajos	2	2	2	2	—	—	2	1	2	3	3	1	—	1	f. o. l.
olnár Sándor	3	3	3	2	—	—	2	2	3	3	3	3	1	1	„
urvai Árpád	3	3	4	4	—	—	3	2	3	3	1	3	—	1	o. i. u.
iller Géza	2	2	2	—	3	1	2	2	2	3	2	1	—	1	f. o. l.
agy József	2	3	3	2	—	—	1	1	2	3	2	3	—	1	„
agy Márton	3	3	4	3	—	—	2	2	3	3	1	2	—	1	j. v. u.
agy Simon ism.	2	3	3	3	—	—	3	2	2	3	1	2	—	1	f. o. l.
lfi Antal	2	2	2	3	—	—	1	1	2	3	2	3	—	1	„
itter József r. kath.	3	3	3	—	3	3	1	2	3	3	2	—	—	1	„
tezár Árpád r. kath.	2	3	3	—	3	3	1	1	3	3	2	—	—	1	f. o. l.
senberger József izr.	2	3	3	3	—	—	1	2	3	3	3	—	—	1	„
aridesz István ág. ev.	2	3	3	—	3	3	3	1	1	3	2	—	—	1	„
ri József	3	3	3	3	—	—	3	2	2	3	1	1	—	1	„
rn Vilmos izr.	2	1	2	—	1	3	1	1	2	3	3	—	—	1	„
ász Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	„
nka Károly	2	3	3	—	2	1	2	1	2	3	1	1	—	1	„
esch Zoltán r. kath.	2	2	3	—	2	3	2	1	2	2	1	—	—	1	„
rök Jenő	2	3	3	—	2	2	3	2	2	3	1	2	—	1	„
mössy Vidor	3	3	3	3	—	—	3	2	2	3	1	3	—	1	„
ss János	2	3	3	3	—	—	2	2	2	3	1	2	—	1	„
kele Sándor	2	2	2	3	—	—	1	1	2	3	1	3	1	1	„
res Zoltán r. kath.	2	3	2	3	—	—	1	1	2	2	1	—	1	1	„

Hatodik osztály.

Osztályfő: *Uzoni Imre.*

	A tanuló neve és vallása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör. pótló irod.	Gör. pótló rajz.	Német nyelv	Történet	Természetrajz	Mathematika	Testgyakorlás	Müének	Magaviselet	Tanári testület záróértekezleti ítélete
	Benke Márton	2	3	3	3	—	—	1	1	2	2	2	—	1	f. o. l.
	Biró István	1	2	2	2	—	—	2	1	2	2	2	—	1	„
	Biró Zoltán	2	2	3	3	—	—	2	2	2	3	1	1	1	„
	Boros Sándor	1	1	1	—	1	2	1	—	1	2	1	—	1	„
5	Erdődi Ernő	1	3	3	—	1	3	2	2	2	3	1	—	1	„
	Fodor Dezső	2	3	3	—	2	3	2	2	2	3	1	—	2	„
	Gyulai Árpád	1	1	2	2	—	—	1	1	1	2	1	—	1	„
	Hadházy Sándor	1	1	1	2	—	—	1	1	1	2	1	1	1	„
	Holló Endre	1	2	2	1	—	—	1	1	1	2	1	—	1	„
10	Horváth József	2	2	3	—	2	4	3	3	3	3	1	1	2	j. v. u.
	Jakab István	3	3	3	—	2	3	3	2	3	3	3	1	2	f. o. l.
	Lakatos Imre izr.	1	2	2	—	1	3	1	1	1	2	1	—	1	„
	Lőw Rezső ág. ev.	1	1	1	—	1	2	1	1	1	1	fm.	—	1	„
	Májai Ferenc	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	1	—	1	„
15	Máthé László	2	2	2	2	—	—	1	2	2	3	1	—	1	„
	Máthé Viktor ism.	2	3	3	3	—	—	3	2	3	3	1	—	2	„
	Mikó Miklós	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	1	1	1	„
	Orbók Gyula	2	2	2	2	—	—	2	1	2	2	1	1	1	„
	Péterfi Gyula	2	3	3	3	—	—	3	1	3	3	2	1	1	„
20	Rosenfeld Lajos izr.	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	2	—	1	„
	Sikó Tibor	3	3	3	4	—	—	3	2	3	4	1	—	2	o. i. u
	Székely Ferenc	2	3	3	3	—	—	3	1	3	3	3	1	1	f. o. l.
	Sztupjár Ernő ág. ev.	1	1	3	—	1	1	2	1	1	3	1	—	1	„
	Tanka Gyula	2	2	2	2	—	—	2	1	1	2	2	—	1	„
25	Tarcsafalvi Zoltán	2	2	3	3	—	—	3	2	1	4	1	1	2	j. v. u.
	Tischler Béla izr.	1	3	2	2	—	—	2	1	2	3	3	—	1	f. o. l.
	Tripon Gábor g. kath.	1	3	3	4	—	—	3	3	3	4	1	—	1	o. i. u.
	Vas György izr.	2	3	2	3	—	—	1	2	1	3	2	—	2	f. o. l.
	Weisz Vilmos izr. ism.	3	3	3	3	—	—	2	1	2	3	3	—	1	f. o. l.
	Magántanuló:														
	Gelei Albert	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

Hetedik osztály.

Osztályfő: *Dr. Barabás Ábel.*

	A tanuló neve és vallása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör. pótló irod.	Gör. pótló rajz	Német nyelv	Történet	Természettan	Mathematika	Testgyakorlás	Egészségtan	Műének	Magaviselet	Tanári testület záróértekezleti ítélete
	Aradi Gábor	1	2	2	2	—	—	3	1	2	3	1	1	—	1	f. o. l.
	Bakó Zoltán	2	2	3	—	2	3	2	1	2	3	fn.	2	1	1	„
	Benedek Gábor	2	1	1	1	—	—	2	1	1	1	1	2	—	1	„
	Boros Jenő	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	1	1	—	1	„
5	Czappán Elemér r. k.	2	2	3	—	3	2	1	1	3	3	2	1	—	1	„
	Csányi József ág. ev.	1	2	1	1	—	—	1	1	2	2	1	1	1	1	„
	Csiky Károly	2	2	2	2	—	—	1	1	2	3	1	1	—	2	„
	Durugy Ferenc	1	1	1	2	—	—	1	1	2	3	1	1	1	1	„
	Engel Rudolf ág. ev.	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	fn.	1	—	1	„
10	Fazakas Béla	3	3	3	3	—	—	3	1	3	3	1	3	1	1	„
	Fekete Gyula	1	1	2	1	—	—	1	1	2	3	2	1	1	1	„
	Fischer Mátyás izr.	2	3	3	3	—	—	3	2	3	3	1	3	1	1	„
	Gallus Viktor ág. ev.	1	2	3	—	1	3	2	2	2	3	1	1	—	1	„
	Gálfi Miklós	1	1	1	1	—	—	1	1	2	2	1	1	1	1	„
15	Gidrai Livius g. kel.	2	3	3	—	3	3	3	2	3	3	1	2	—	1	„
	Halász Jenő ref.	3	3	3	—	2	4	3	2	3	3	2	2	—	1	j. v. u.
	Havas Elemér izr.	1	2	3	—	1	3	2	2	3	2	2	1	1	1	f. o. l.
	Höncz Arisztid ág. ev.	1	2	2	1	—	—	1	1	2	2	1	1	—	1	„
	Katona József	3	3	3	3	—	—	3	3	3	3	1	1	1	1	„
20	Kiss Bálint ref.	3	2	2	3	—	—	1	1	2	3	1	1	—	1	„
	Kovács Károly	1	1	1	3	—	—	1	1	1	1	1	1	—	1	„
	Kozma Zoltán	2	2	3	2	—	—	2	2	3	3	1	2	1	1	„
	Lőwi Nándor izr.	1	2	1	1	—	—	1	1	3	3	1	2	—	1	„
	Müller Károly	2	1	3	3	—	—	3	1	3	3	2	1	—	1	„
25	Nagy Elemér	2	1	2	—	1	3	1	2	2	3	1	1	1	1	„
	Nagy Lajos	2	2	3	—	2	1	2	2	3	3	1	1	—	1	„
	Nyiredy Géza	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	1	1	1	1	„
	Pap Ferenc ism.	2	3	3	3	—	—	3	2	3	3	1	1	1	1	„
	Pap Jenő	1	3	3	3	—	—	3	1	3	3	2	2	1	1	„
30	Pál Dénes	2	3	3	3	—	—	3	2	3	3	1	2	—	2	„
	Rotaridesz Mihály ág. ev	1	3	3	3	—	—	3	3	4	4	2	2	1	1	o. i. u.

	A tanuló neve és vallása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör. pótló irod.	Gör. pótló rajz	Német nyelv	Történet	Természettan	Mathematika	Testgyakorlás	Egészségtan	Műének	Magaviselet	Tanári testület záróértekezleti ítélete
	Schulek Dénes ág.ev.	2	3	3	—	3	3	2	2	4	4	1	3	—	1	o. i. u.
	Schwartz Herman izr.	1	2	2	1	—	—	2	1	3	2	2	2	—	1	f. o. l.
	Siménfalvi Gyula	2	3	3	2	—	—	3	2	3	3	1	2	—	2	„
35	Székely László	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	„
	Tóth Ferenc ref.	3	1	2	—	2	3	2	1	2	2	1	2	—	2	„
	Magántanulók:															
	Bidermann János r. kath.	3	3	3	—	3	3	3	2	3	3	—	2	—	—	„
	Gyulai Ilona izr.	1	1	1	1	—	—	2	1	1	1	—	1	—	—	„
	Kimaradtak:															
	Czerminger Alfréd r. kath.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Nagy Ákos ref.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

Nyolcadik osztály.

Osztályfő: *Hidegh Mihály.*

	A tanuló neve és vallása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör. pótló irod.	Gör. pótló rajz	Német nyelv	Történet	Természettan	Mennyiségtan	Bölcsészettan	Testgyakorlás	Müének	Magaviselet
	Adorjáni Ferenc	3	3	3	4	—	—	3	3	4	3	3	fm	—	2
	Agh István	3	3	3	3	—	—	3	3	3	4	3	1	1	2
	Barabás Sándor	1	2	2	3	—	—	2	1	2	3	2	1	1	1
	Bálint Albert	2	3	3	3	—	—	2	1	2	3	2	1	—	2
5	Báró József	2	2	3	3	—	—	3	2	2	3	3	1	1	1
	Brunner Sándor izr.	1	2	3	—	3	3	3	1	3	3	3	2	—	1
	Csiki Gábor	1	2	3	2	—	—	2	1	1	2	2	1	1	1
	Deák Dénes	2	2	2	3	—	—	3	2	3	3	3	1	1	1
	Fisch Farkas izr.	2	3	3	3	—	—	3	2	3	3	3	2	1	1
10	Gvidó Béla	2	3	3	3	—	—	3	2	3	3	3	2	—	1
	Hirsch Elemér izr.	1	3	3	3	—	—	3	2	3	3	3	fm	—	1
	Hrabéczy Jenő ág. ev.	1	3	3	3	2	2	3	1	3	3	2	fm	—	1
	Kovács Kálmán	2	2	3	3	—	—	2	2	2	3	3	1	1	1
	Márk Endre r. kath.	2	2	3	—	3	2	1	2	3	3	3	1	—	1
15	Mózes Mihály	3	2	3	3	—	—	3	—	3	3	3	1	—	1
	Noszin Mór izr.	1	1	1	—	1	2	1	1	1	2	2	2	1	1
	Oláh Ernő	1	1	3	3	—	—	3	1	2	3	2	1	1	1
	Péter Pál	2	3	3	—	3	2	3	2	3	3	3	1	—	1
	Rákóczy Imre ág. ev.	1	1	1	2	—	—	1	1	2	2	1	fm	—	1
20	Sándor Dezső	1	1	3	1	—	—	2	1	2	3	1	1	1	1
	Sándor Ferenc	2	2	2	3	—	—	1	2	3	3	2	1	1	1
	Szabó Jenő	1	2	2	2	—	—	2	1	1	2	2	1	—	1
	Szentkirályi Ferenc	3	3	3	—	3	2	3	2	3	3	3	fm	1	1
	Szentmártoni József	2	2	3	3	—	—	3	1	2	2	3	1	—	1
25	Székely Lajos	2	2	3	3	—	—	3	2	2	2	3	1	—	1
	Ürmösy Lajos	1	1	3	3	—	—	2	1	1	2	2	fm	1	1
	Vajda Béla	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	1	2	—	1
	Veres Márton izr.	1	2	3	2	—	—	3	2	3	3	3	1	1	1
	Weiszburg Hugó izr.	1	2	1	1	—	—	1	1	2	2	2	fm	—	1
	Magántanulók:														
30	Grünbaum József izr.	2	2	2	2	—	—	2	2	2	2	2	—	—	—
	Gramantik Margit ref.	1	1	2	3	—	—	2	2	3	2	2	—	—	—
	Lőrinczy Gábor	3	3	4	—	4	3	3	2	2	3	3	—	—	—
	Vadász Gusztáv izr.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

G) A tanulók statisztikája.

1. A tanulók számának alakulása az iskolai év folyamán.

Nyilvános tanulók											Magántanulók			
felvétetett	Az iskolai év folyamán							A jun., ill. máj. osztályvizsgálatról elmaradt	Jun., ill. máj. hóban osztályvizsgálatot tett	Pótló osztályvizsgálatot tett	Összesen osztályvizsgálatot tett	Felvétetett		Osztályvizsgálatot tett	
	magántanuló lett	önként kimaradt	tanács folytán távozott	kizáratott	következtében meghalt: betegség	következtében meghalt: baleset	következtében meghalt: öngyilkosság					fiú	leány	fiú	leány
331	3	8	—	—	—	—	—	—	320	—	320	8	5	7	5

2. A felvett és a vizsgát tett tanulók száma osztályonként.

	Osztály								Összesen
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII	
Felvétetett:									
nyilvános tanuló . . .	62	52	42	46	31	30	38	30	331
magántanuló: fiu . . .	1	2	1	—	—	1	1	2	8
leány . .	—	—	1	2	—	—	1	1	5
Osztályvizsgálatot tett:									
nyilvános tanuló . . .	58	50	42	45	31	29	36	29	320
magántanuló: fiu . . .	1	2	1	—	—	—	1	2	7
leány . .	—	—	1	2	—	—	1	1	5

A felvett tanulók közül más iskolából jött: a II. o.-ba 5, a III. o.-ba 11, a IV. o.-ba 11, az V. o.-ba 8, a VI. o.-ba 2, a VII. o.-ba 10, a VIII. o.-ba 0, összesen: 47.

3. A felvett nyilvános tanulók megbetegedései s az igazgatói és tanárkari megrovások száma.

A könnyü, nem fertőző megbetegedések száma: 438.
A súlyos, „ „ „ 36.
A fertőző (esetleg járványos) „ „ 4.
Az igazgatói megrovások száma: —.
A tanárkari megrovások száma: 12.

4. A nyilvános és magántanulók megoszlása dec. hó 31-én kor szerint osztályonkint.

Osztály	A nyilvános és magántanulók együttes létszáma dec. 31-én	A nyilv. és magántanulók együttes létszámából dec. 31-én														
		9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
		évét már betöltötte														
I.	68	3	31	20	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
II.	52	—	4	19	10	18	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III.	44	—	—	2	16	17	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—
IV.	47	—	—	—	4	16	20	2	5	—	—	—	—	—	—	—
V.	30	—	—	—	—	—	16	8	5	1	—	—	—	—	—	—
VI.	30	—	—	—	—	—	3	6	16	4	1	—	—	—	—	—
VII.	38	—	—	—	—	—	—	2	20	8	5	2	—	—	—	1
VIII.	32	—	—	—	—	—	—	1	2	12	9	4	2	1	1	—
Összesen	336	3	35	41	39	51	48	20	48	25	15	6	2	1	1	1

5. Az osztályvizsgálatot tett nyilv. és magántanulók megoszlása honosság és szülőik (gyámjuk) állandó lakhelye szerint.

Az osztályvizsgálatot tett tanulók közül magyar honos volt:
magyarországi illetőségű 332
horvát-szlavonországi illetőségű . . . —
külföldi honos . . . . . —

Azon tanulók száma, kiknek szülője (gyámja) állandóan ugyanazon községben (az isk. székhelyén) lakott: 126, ugyanazon vármegye más községében 25, a magyar anyaország más törvényhatóságában: 181.

6. **Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megoszlása törvényhatóságonként szülőik (gyámjuk) magyarországi állandó lakóhelye szerint.**

Vármegyék: Alsófehér 26, Arad 1, Baranya 1, Beszterce-Naszód 3, Békés 8, Bihar 6, Brassó 1, Fogaras 2, Háromszék 15, Hunyad 6, Kisküküllő 9, Kolozs 25, Liptó 1, Maros-Torda 15, Nagyküküllő 5, Pest 1, Sáros 1, Somogy 1, Szeben 3, Szilágy 3, Szolnok-Doboka 7, Torda-Aranyos 43, Torontál 1, Udvarhely 13, Ung 1.

Városok: Budapest 5, Kolozsvár 126, Marosvásárhely 2, Nagyvárad 1.

7. Az osztályvizsgálatot tett nyilv. és magántanulók megoszlása szülők (gyámjuk) foglalkozása szerint.

Nagybirtokos, nagybérlő (1000 holdon felül)	7
Középbirtokos és bérlő (100–1000 hold)	15
Kisbirtokos, kisbérlő (100 holdon alul)	35
Kisbirtokos-napszámos (kisbérlő-napszámos)	4
Egyéb őstermelő (feles, majoros, kertész, halász)	—
Gazdasági tisztviselő	4
Egyéb gazdasági segédszemély (földmíves-napszámos, gazdasági cseléd)	2
Nagyiparos, bányavállalkozó	10
Kisiparos, bánya-kisvállalkozó	17
Ipari vagy bányászati tisztviselő	5
Egyéb ipari vagy bányászati segédszemély (előmunkás, segéd munkás)	5
Nagykereskedő, nagyvállalkozó	9
Kiskereskedő, kisvállalkozó	32
Kereskedelmi vagy közlekedési (vasúti, posta stb.) tisztviselő	31
Egyéb keresk. vagy közlek. segédszemély (altiszt, segéd, szolga stb.)	15
Köztisztviselő és közhivatalban alkalmazott díjnok	30
Pap	20
Tanár, tanító	29
Másféle értelmiségi (orvos, ügyvéd, közjegyző, gyógyszerész stb.) s ilyeneknél alkalmazott segéd, irnok stb.	26
Közhivatalban alkalmazott v. másféle értelmiségi altiszt v. szolga	3
Katonatiszt	1
Katona altiszt	1
Hülönböző v. közelebbről meg nem nevezett foglk. ágakban dolgozó napszámos	1
Nyugdijas v. jövedelméből élő (tőkés, járadékos, háztulajdonos)	16
Magánzó, eltartásos	11
Egyéb és ismeretlen foglalkozású	3
Árvaházi szeretetházi tanulók	—
Összesen	332

8. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános- és magántanulók megoszlása vallás, anyanyelv és nyelvismeret szerint.

Az osztályvizsgálatot tett tanulók összes száma	lat. szert. r. kath.	gör. szert. r. kath.	örm. szert. r. kath.	ref.	ág. ev.	gör. keleti	unit.	izr.	baptista	magyar	német	tót	oláh	ruthén	horvát	szerb	olasz
332	27	4	—	20	18	2	196	65	—	327	—	—	5	—	—	—	—

A magyar anyanyelvű tanulók közül										
csak magyarul tudott	más nyelven is tudott									
		németül	tótul	oláhul	ruthénul	horvátul	szerbül	olaszul	egyéb hazai nyelven	
		is tudott								
252	75	41	2	50	—	—	—	—	—	

Az osztályvizsgálatot tett nem magyar anyanyelvű tan. közül											Az osztályvizsgálatot tett										
csak anyanyelvén tudott	más nyelven is tudott	csak németül	csak tótul	csak oláhul	csak ruthénul	csak horvátul	csak szerbül	csak olaszul	csak egyéb hazai nyelv.		német	tót	oláh	ruthén	horvát	szerb	olasz				összes nem magyar
		tudott									anyanyelvű tanulók közül magyarul is tudott										
—	5	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—

9. Ismétlők, a görög pótló tárgyak tanulói, magaviselet és mulasztások osztályonkint.

Osztály	Az osztályvizsgálatot tett nyilvános tanulók közül: nyilv. és magántanulók közül: ismétlő volt	a görög pótló tárgyakat tanulta	magaviseletből: 1	2	3	4	egy óát sem mulasztott	csak igazoltan mulasztott	igazolatlanul mulasztott	által: igazoltan mulasztott órák száma	igazolatlanul mulasztott órák száma
I.	10	—	49	9	—	—	17	23	18	1464	64
II.	4	—	47	3	—	—	16	34	—	968	—
III.	5	—	38	4	—	—	7	34	1	869	3
IV.	1	—	42	3	—	—	10	30	5	758	6
V.	1	14	30	1	—	—	7	20	4	1662	5
VI.	2	8	22	7	—	—	3	14	12	840	20
VII.	1	11	32	4	—	—	1	16	19	1023	26
VIII.	—	7	26	3	—	—	1	19	9	1049	13
Összesen	24	40	286 89·38%	34 10·62%	—	—	62 19·37%	190 59·37%	68 21·25%	8633	137

10. Az osztályvizsgálatot tett tanulók előmenetele osztályonként.

Osztály	Az osztályvizsgálatot tett: Nyilvános és magántanulók közül: minden rendes tantárgyból			egy elégtelen	két elégtelen	több elégtelen	nyilvános tanulók közül: az egészségtant mint rendkívüli tantárgyat legalább elégséges eredménnyel tanulta	angolt	kézimunkát	egyházi éneket	műéneket	szabadkézi rajzot	gyorsírást	vívást	zenét	céllövést
	jeles	legalább jó	legalább elégséges													
I.	6	6	34	6	3	4	—	—	—	36	18	3	—	—	2	
II.	3	10	28	6	2	3	—	—	—	36	16	4	—	—	—	
III.	5	5	25	6	2	1	—	—	—	21	14	7	12	1	—	
IV.	1	10	31	4	—	1	—	—	—	22	13	12	—	—	4	
V.	2	—	24	3	2	—	—	—	—	20	4	—	1	8	3	
VI.	—	11	14	2	2	—	—	6	—	—	10	—	—	6	5	
VII.	2	7	26	1	2	—	36	5	—	—	16	—	3	14	3	
VIII.	—	6	23	1	2	—	—	1	—	—	12	2	9	8	1	
Összesen	19	55	205	29	15	9	36	12	—	135	103	28	15	37	18	
	5·72%	16·56%	62·24%	8·73%	4·51%	2·71%										
				16·26%												

11. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megoszlása a tandíjfizetés szempontjából, a jutalmazott tanulók száma, az elengedett tandíjak összege s a jutalmak értéke.

Az egész tandíjat megfizette	240	
Részben tandíjmentes volt	42	
Egészen „ „	50	
Jutalomban részesült	77	
Az elengedett tandíj összege	3447·—	K
A kiosztott jutalmak értéke	967·—	„

H) **Érettségi vizsgálatok.**

Az 1909—10. évi javító és érettségi vizsgálatot szept. 12-én tartottuk meg Kozma Ferenc elnök és Péterfi Lajos kormánykép-viselő jelenlétében. Jelentkezett 4 tanuló: Jakabházy István, Kohn Gyula, Nagy Tibor és Bedő Zoltán. Mind a négyen elégséges eredménnyel javítván, éretteknek nyilváníttattak.

Az 1910—11. évi rendes érettségi vizsgálat az év bezárása után, jun. 26—29. napjain tartatván, erről jelentést csak a jövő évi értesítőben közölhetünk.

VII. Szertárak.

A szertárak átalánya ez évben 1400 K volt, mely összegből a tört.-philologiai és földrajzi kapott 250 koronát, a természetrajzi 450 koronát, a természettani 450 koronát, a rajzi 200 koronát és a tornaszertár 50 K-t. A természetrajzi előadó teremben felszerelendő kapcsolótábla költségeire 700 K rendkivüli átalányt, egy vetítőkészülék beszerzésére első részletül 1000 K-t, hangszerek beszerzésére 500 K rendkivüli átalányt utalt ki az egyházi képviselő tanács.

1. Történelmi-filológiai szertár.

Gyarapodás: A) *Adományozás útján:* a) *Érmek*: Dr. Nyiredy Géza: 1 drb. lengyel ezüst (1629), Horvát József VI. o. 1 drb. magyar réz (1163 körül), Májai Ferenc VI. o. t.: 1 drb. libertas (1706), Ürmössy Lajos VIII. o. t.: 1 drb. római bronz (I. Constantinus), Grammatik Margit: 2 drb. réz chinai, Csiki Károly VII. o. t.: 1 drb. ezüst, Jakobi Ernő IV. o. t.: 1 drb. ezüst (Lipót 1675), b) *Gipszek*: Grammantik M.: diszkoszdobó, c) *Néprajziak*: Lővi Nándor VII o. t.: 1 kostök (Vidra, Tordaaranyosm.), Gyalui Ilona: 2 pár játékpapucs (Bosznabród és Serajevó), d) Tájképes lapokat: Dr. Kiss Ernő (18 drb.).

B) *Vétel utján: Malonyai Dezső*: A magyar nép művészete III. *Öhquis János*: A finnek művészete. *Kriesch Aladár*: A vallásszabadság kihirdetése az 1568-iki tordai országgyűlésen. 3 drb. dombormű (Napoleon, Minerva, A feleségét megölő gallus.). A szertár tagja a Képzőművészeti és a Földrajzi Társulatoknak.

Összefoglalás: *I. Tört.-fil. szertár*: Érem: 1972 (+8), papiros 134, gipsz: 97 (+1), gipszdombormű: 3, kép 191 (+1), könyv: 67 mű (+2), 79 kötet (+2), régiség 155, kegyeleti emlék 11,

II. Földrajzi szertár: Térkép 33, földgömb 3, kép 7, atlasz 3, néprajzi tárgyak: 14 (+2), könyv 9 mű 11 kötet, képeslap 188 (+18), diapozitiv 58.

2. Természetrajzi szertár.

Gyarapodás. A) *Állattan. Vétel utján*: Dámvad fej 100 K. *Ajándékozás utján:* Imreh Sándor V. o. t. farkas koponyát 16 K értékben. Dr. Nyiredy Géza, dr. Gelei József szaktanárok és több tanuló ezen kivül több ízelt lábú állatot gyüjtött az elromlottak és kiselejtezettek pótlására. Dr. Nyiredy Géza 5 drb. kitömött madarat 30 K értékben.

B) *Növénytan. Vétel utján*: 1 drb. készülék a transpiráló képesség helyreállításának bemutatására. 1 drb. készülék az elpárolgó víz mennyiségének, 1 drb készülék a lenticellák által történő gázcsere, 1 drb. készülék a sók tápláló képességének, 1 drb. készülék a gyökérnyomás kimutatására. 1 drb. zinkszekrény a csirázás különböző fajtáinak kimutatására, illetőleg megfigyelésére, 1 drb. készülék a szénsav kizárásával való növénykulturához, 1 drb. készülék a növények melegének meghatározásához, 1 drb. készülék az asszimiláció, 1 drb. készülék a növények lélekzésének, 1 drb. készülék a transpirálóhajtás szívóképességének a kimutatására. 20 drb. Jung—Koch, Quentell-féle növénytani falitábla vászonra vonva lécekkel, összesen 397 K 50 f. értékben. *Ajándék utján:* Dr. Nyiredy Géza száraz készítmények erdei fáinkról. Készítmények föltüntetik a fákat hosssz- és keresztmetszetben, a fa leveleit, virágát és részben a gyümölcsét is. A készítmények izléses dobozokban vannak. 10 drb. értéke 50 K; Szilágyi Tibor II. o. t. Termesztett virágok a szentföldről. 10 drb. virágot tartalmazó fatáblába kötött füzetet 10 K. Szaktanár és tanulók több növényt gyüjtöttek az elromlottak pótlására.

C) *Ásványtan. Ajándék utján*: Győrffy István papjelölt 19 drb. cseppkövet az almási barlangból csinos, üvegfedeles dobozban 20 K. Dr. Nyiredy Géza 2 drb. falitábla: A fontosabb ásványok termőhelyei hazánkban hegyvidékenként csoportosítva. 30 K.

Összefoglalás. *Állattan*: Falitáblákban: 150 drb., gyarapodás nincs. Állatokban: mult évi 836, gyarapodás 5, összesen 841 drb.

Növénytan. Faliképekben: mult évi 50 drb, gyarapodás 20, összesen 70 drb. Növényekben (szárított): mult évi 1022, gyarapodás 20, összesen 1042 drb. Készülékekben: mult évi semmi, gyarapodás 11 drb.

Ásványtan. Falitáblákban és mintákban: mult évi 60 drb, gyarapodás 2, összesen 62 drb. Ásványokban: mult évi 1836, gyarapodás 19, összesen 1855 drb.

Vegytan. Vegyszerekben: mult évi 134, gyarapodás nincs. Eszközök: mult évi 816, gyarapodás nincs.

3. Természettani szertár.

Gyarapodás: 1. Fali képekben: 0; 2. eszközökben: az elektromosság körébe tartozó eszközöket és kisérleti anyagokat rendeltünk meg 450 korona értékben, az eszközök még nem érkeztek meg és így nem részletezhetők; 3. könyvekben: 0.

Összefoglalás: 13 drb. fali kép, 740 drb. eszköz, 10 kötet könyv.

4. Rajzszertár.

A rajzszertár gyarapodása: *vétel utján*: Természetes mintákban 7 drb. kagyló 12 K 50 f., 13 drb. exotikus lepke üvegdobozokban 60 K 50 f., Rippl-Rónai József. Emlékezései 3 K 60 f. A fiatalok. Malonyai Dezső 7 K 50 f. Paál László. dr. Lázár Béla 6 K. A barbizoni művészek. Leipnik Nándor 6 K. A magyar nép művészete. Harmadik kötet. Malonyai Dezső 21 K 60 f. Képrámák 10 drb. 38 K. *Összesen 35 drb. 155 K 70 f. értékben.*

Összefoglalás: Szabadkézi rajzhoz való mintákban 1307 drb., természetes mintákban. 277 drb., eszközökben 22 drb.

5. Tornaszertár.

12 drb. vívópózna a szuronyvíváshoz 12 K.

6. Zeneszertár.

A szertár állománya: Hangszerekben: 1 zongora 900 K, 1 nagybőgő 60 K, 1 kisbőgő 35 K, 1 hegedű 20 K, 1 brácsa 20 K, 4 drb. vonó 12 K, 1 fuvola 28 K, összesen 1076 K értékben.

Hangjegyekben 46 drb. zenekari mű 80 K értékben.

Jelen évi gyarapodás: Hangjegyekben: Weber. Bűvös vadász, nyitány. 1 K 50 f. Tschaikovsky: Chanson sans paroles. 1 K 20 f. Strauss: Dél rózsái. 4 K 16 f. Kossuth induló. 2 K. Magyar népdalegyveleg. 3 K. Czinka Panna nótája. 1 K 60 f. Szerenád a Tisza-ház előtt. 1 K 60 f. Meyerbeer: Ária „Ördög Róbert"-ből. 1 K 20 f. Diabelli: C dur Sonata 6 K. Schumann: Cigányélet 7 K 56 f. Bizet: Carmen Divertissement. 2 K 40 f. Reimann: Induló. 1 K 20 f. (A két utóbbi Sándor J. ajándéka). Hangszerekben: 1 1 háromszög. 4 K. (Sándor J. ajándéka). 1 tamburin 2 K 60 f. 1 kakuk utánzó. 2 K. 1 madár utánzó síp 1 K. 1 jelzőkürt 4 K.

Összesen: Hangjegyekben 12 drb. 33 K 42 f. Hangszerekben 5 drb. 13 K 30 f. értékben.

VIII. Ifjúsági egyesületek és alapok.

1. **A „Kriza"-Önképzőkör 1910—11. évi működése.** A kört a jelen iskolai évben is Pálfi Márton tanár vezette.

1910 szeptemberében tartott alakuló gyűlésen elnökké általános felkiáltással megválasztatott Oláh Ernő, titkár-szerkesztővé Rákóczy Imre; jegyzővé Nyiredy Géza; pénztárossá Székely László; kiadókká Boros Sándor, Gyulai Árpád, Fodor Dezső VI. o. t., majd ezeknek lemondásával Orbók Gyula, Mikó Miklós és Lakatos Imre. A tagok közül fölíratkoztak irodalmi szakra 8-an, szavalatira 19-en, mindkettőre 36-on.

Körünk összesen az alakuló gyűlésen kivül tartott 12 rendes, 4 dísz és egy rendkivüli ülést.

Október 6-át és március 15-ikét most is, mint rendesen, kegyeletes ünnepség keretében űltük meg.

Október 6-án: Imát mondott Zoltán Sándor papn. A Himnuszt énekelte az ifjúsági daloskör. Emlékbeszédet tartott Barabás Sándor VIII. o. t. Szavalt Engel Rezső VII. o. t. és hegedű-szólót adott elő Czappán Elemér VII. o. t. Tárogatón játszott Rákóczy Imre. Az ünnepélyt a Szózat eléneklése zárta be.

Március 15-én: Himnusz. Imát mondott Székely Kelemen papnövendék. Emlékbeszédet Oláh Ernő. „Sikolt a harci síp" Czuczor Gergelytől, énekelte az ifj. daloskör. Nemzeti dal, szavalta Sándor Dezső. Ábrányi Emil egyik hazafias költeményét Katona József VII. o t. Tárogatón játszott Rákóczy Imre.

A köri gyűlésen a tagok felolvasással, szavalattal, ének- és zeneszámokkal szerepeltek.

A felolvasók, szavalók megjutalmazására, mint ezelőtt is minden évben, három minősítési fokozat alkalmaztatott: jegyzőkönyvi dicséret, dicséret és elfogadás. Zene- és énekszámokat jegyzőkönyvi

köszönettel honoráltunk, úgyszintén Gramantik Margit kisasszonynak, mint vendégnek, egy fölolvasását.

Jegyzőkönyvi dicséretet kaptak: Péter Pál felolvasásért (1), Tarcsafalvy Zoltán szavalatért (4), Nyiredy Géza felolvasásért (1), Engel Rezső szavalatért (1) Fekete Gyula szavalatért (1), Kovács Károly (1), Gvidó Béla (2), Barabás Sándor felolvasásért (1), Fisch Farkas felolvasásért (1), Székely László (1), Siménfalvi Gyula magánjelenetért (2), szavalásért (1), Báró József szavalásért (1).

Körünk egy vitaülést is tartott. A díjnélküli nemes verseny ezidei győztese Engel Rezső lett, aki Várady Antalnak „Krisztus Rómában" c. költeményét szavalta el.

Ezenkívül tartottunk még egy komoly és egy vig irányú díjas versenyt. Előbbinek „Firduzi" Siajus átmegy a tüzön c. költeményével Tarcsafalvi Zoltán lett győztese, utóbbit Hadházy Sándor, Jókai „Tetemrehivás" c. paródiájával nyerte meg.

Az önképzőkör lapja, a „Remény", ez évben is annyiszor jelent meg, ahányszor gyűlést tartottunk (19) Prózát irtak: Rákóczy Imre (5), Tanka Gyula (4), Oláh Ernő (3), Gvidó Béla (2), Kovács Károly (2), Müller Károly (2), Barabás Sándor (1), Szabó Jenő (1), Nyiredy Géza (1), Zilahi Kiss Bálint (1), Siménfalvi Gyula (1), Horváth József (1), Lakatos Imre (1). Verset irtak: Rákóczy Imre (13), Oláh Ernő (11), Nyiredy Géza (5), Báró József (2), Tarcsafalvy Zoltán (2), Tanka Gyula (2), Sándor Dezső (1).

Idegenből fordítottak: Rákóczy Imre (9), Grünbaum József (1). — Zeneszámot irtak: Ürmössy Lajos (1), Rákóczy Imre (1). — Illusztrációkat készített Nagy Lajos VII. o. t.

Körünk április 29-én d. u. a kolozsvári tanulóifjúság által Szentgyörgyi István kiváló színművészünk tiszteletére rendezett ünnepségen küldöttség által képviseltette magát a kolozsvári nemzeti színház színpadán. A „Peleskei nótárius" ifjúsági előadása előtt Barabás Sándor útján átnyújtottuk Kolozsvár tanulóifjúságának ajándékát.

Körünk 10—10 koronás pályadíjakat tűzött ki a következő tételekre:

1. Egy kirándulás leírása. Egy pályamű érkezett Tátra jeligével. A díjra dicsérettel érdemes. Szerzője Oláh Ernő VIII. o. t.

2. Népmesegyűjtés. Két pályamunka érkezett. Bányai Dalos

(Szerzője Báró József VIII. o. t.) és Százegy (Szerzője Lakatos Imre) jelige alatt. Az előbbi 10, az utóbbi 5 korona jutalomban részesült.

3. Gyulai Pál „Hadnagy uram"-jának latinra fordítása versben vagy prózában című pályatételre 4 pályamű érkezett: a) Névtelen nagyok, b) Biz' ez csak próza, c) Dulce et decorum est pro patria mori és d) Tertio jelige alatt. A díjat — mint társai között a legjobb — az utolsó nyeri. Szerzője Rákóczy Imre VIII. o. t.

4. Ismertesse Erdély természeti kincseit. Pályamunka nem érkezett.

5. Mikszáth: Szent Péter esernyőjének fejtegetése című pályatételre két pályamű érkezett: „Az élet szomorú komédia" és „Menjenek el, vigyék hírül" stb. jelige alatt. A díjat megosztva kapják a szerzők: Oláh Ernő VIII. és Nyiredy Géza VII. o. tanulók.

6. Festendő egy tájkép természet után aquarellben. Egy pályamunka érkezett. Barabás tanár úr bírálata szerint kész művészi munka.. A jutalomra föltétlenül érdemes. Szerzője Nagy Lajos VII. oszt. tanuló.

7. Szénvázlat az intézet egy növendékéről. Két pályamunka érkezett. A Farkas jeligéjű elhibázott dolog, a Frici jeligéjűnek a jutalom kiadatik szorgalomdíj címen. Szerzője: Péter Pál VIII. o. t.

8. Hazánk rövid története 1867-től 1896-ig című pályatételre két pályamű érkezett „Magyar nemzet" stb. és Kötelesség jelige alatt. A bíráló szaktanár urak ítélete szerint mind a kettő a források megjelölése nélkül készült. Ezért újólag figyelmeztetik az ifjúságot, hogy a pályázatoknál a használt forrásokat idézzék. A két pályamunka közül anyagismeretben jobb és bővebb a „Magyar nemzet . . ." stb. jeligéjű. A díj kiadását ennek javasolják. Szerzője Weiszburg Hugó VIII. o. t. A másik pályázó dicséretben részesül.

9. A tornázás esztétikai hatása. Egy pályamunka érkezett. A díjra érdemes. Szerzője Höncz Arisztid VII. o. t.

10. Az öröklésről. Egy pályamunka érkezett. A díjra érdemes. Szerzője Oláh Ernő VIII. o. t.

11. Az elektromos influencia körébe tartozó fontosabb kísérletek leírása, rajzokkal szemléltetve. Egy pályamunka érkezett Influencia jelige alatt. Szaktanár úr véleménye szerint jutalomra nem érdemes.

12. A harmadfokú egyenlet általános megoldása. Két pálya-

munka érkezett. Szaktanár úr a Cardano jeligést dícséretre, az Alpha jeligést, mint alapos mathematikai felfogásról és ügyes tárgyalási módról tanuskodó dolgozatot, a jutalomra érdemesnek tartja. Szerzője Kovács Károly VII. o. t.

13. Dr. Nyiredy Géza tanár úr 10 kor. jutalmat tűzött ki a tátrai kirándulás leírásának jutalmazására. Egy pályamunka érkezett. A jutalomra érdemes. Szerzője Báró József VIII. o. t.

E pályadíjak a málus 7-én tartott záróünnepélyen adattak ki.

A kör vagyona 1910 junius 9-én volt . . .	1262·08 K
Bevétel a jelen isk. évben	203·31 K
Összesen . . .	1465·39 K
Kiadás, melyből 300 korona igazgatósági határozat alapján az Olvasóegylet számára adatott át könyvbeszerzésre	439·— K
A kör jelenlegi (1914 junius 9) vagyona .	1026·39 K

mely összeg a Kolozsvármegyei Takarékpénztár 8883. sz. betétkönyvében van elhelyezve.

Az önképzőkör pályatételei az 1911-12. isk. évre.

(A pályadíj 10—10 korona, a beadás határideje 1912 ápr. 25-e.)

1. Kriza János költeményei.
2. Egy kirándulás leírása.
3. Népmesegyűjtés.
4. Népdalgyűjtés. (A 3. és 4. sz. pályázat nyílt s minden értékes gyűjtemény jutalomban fog részesülni a kitűzött összegen felül is.)
5. Ismertesse Erdély természeti kincseit. (Másodszor.)
6. Festendő egy tájkép természet után aquarellben.
7. Szénvázlat az intézet egy növendékéről természetes nagyaágban.
8. Rákóczi Ferenc Önéletrajzából szabadon választott résznek (1—2 levél) magyarra fordítása.
9. A magasabbrendű érzelmekről.
10. Kifejtendők a kúpszeletek tulajdonságai szerkesztés és analitikai alapon.
11. Ismertesse a számok oszthatóságának törvényeit.
12. A székely nép vallásossága. (Rá kell mutatni a babonás

ősi szokásokra is. Ha a kutatás eredményes lesz, a pályadíj dr. Boros György főjegyző úr adományából megkétszereztetik.)

13. Az elektromosság gyakorlati alkalmazásai.

14. Németre fordítandó: Kölcsey Paraenesiséből a Riedl Rhetorikája 216 lapján olvasható részlet a hazaszeretetről. Szeresd a hazát . . . addig: de lelkeikre benyomást nem teszen.

15. A Napoleoni háborúk és Magyarország.

16. A domborzati viszonyok befolyása a csapadék mennyiségére.

17. Mit tegyünk a magyar nemzeti játékok terjesztése érdekében?

2. **Felsőosztályúak olvasó egylete.** Az olvasó egyesület ügyeit Barabás Ábel dr. vezette. Tagjai voltak a VI—VIII. osztályú tanulók. Könyvtáros volt Barabás Sándor VIII. oszt. tanuló, alkönyvtáros Gálffy Miklós VII. oszt. tanuló. Az olvasóterem felügyelői Oláh Ernő, Deák Dénes és Gvidó Béla VIII. oszt. tanulók voltak. Az olvasóterem az internátus házi rendjéhez alkalmazkodva mindig nyitva volt, mikor a tanulóknak szabad foglalkozásuk volt. Itt olvassák a lapokat. A könyvtárból két hetenként kaptak könyvet. Kivettek összesen 919 művet 1197 kötetben.

A könyvtár számára beszereztettek: Akadémiai kiadványok (4 mű, 4 kötetben), Magyar regényírók X. sorozat (3 mű, 5 kötetben), Műveltség könyvtára IX. rész (1 mű, 1 kötetben), Egyetemes irodalomtörténet V. rész (1 mű, 1 kötetben), Mikszáth Kálmán művei (20 mű, 18 kötetben), Egyetemes pályamutató (1 mű, 2 kötetben). Összesen 30 mű, 31 kötetben.

Az olvasóterem részére a következő folyóiratok és hirlapok jártak: Keresztény Magvető, Unitárius Közlöny, Mathematikai Lapok, Akadémiai Értesítő, Vasárnapi Ujság, Új Idők, Kakas Márton, Budapesti Hirlap, Ellenzék. Összesen 9 lap.

Az olvasó egylet bevétele: mult évi maradvány 36 K 54 f., az olvasó egyleti díjakból befolyt 143 korona, az Incze Mihály-alap kamataiból 86 korona, a Kriza-önképzőkör pénzéből az igazgatóság határozata alapján átadatott az olvasó egyletnek 300 kor., összesen: 565 K 54 f. Kiadások: könyvek beszerzésére és korábbi beszerzés törlesztésére 186 K 16 f., folyóiratokra és lapokra 75 K 04 f., könyvkötésre és javításra 11 K 24 f., olvasó egyleti szükségletekre 4 K 68 f., postaköltségre 2 K 11 f., összesen 279 K 23 f. Pénztári maradvány 1911. junius 9-én 286 K 31 f.

3. **Alsóosztályúak olvasó egyesülete.** Az egylet ügyeit Uzoni Imre tanár vezette, könyvtárosok Kovács Károly és Székely László VII. oszt. tan., tagjai az I—V. osztályok tanulói voltak. A könyvtárt ez évben 250 tanuló használta, (köztük sok felsőbb osztályos). Kivettek összesen 1312 művet, 1368 kötetben. A könyvtár állománya, tekintettel a mult évi nagyobb gyarapításra, ez évben csak 3 művel gyarapodott, vásárlás utján. A könyvtár jelenlegi állománya 1113 mű, 1142 kötetben.

4. **Zenekör.** 1911. március 10-én azon célból alakult, hogy a klasszikus zeneszerzők műveit az ifjuság körében ismertesse és ezzel zenei műveltségüket fejlessze. A kör 5 rendes gyűlésén előadásra került összesen 26 mű. Bellinitől 1, Beethoventől 1, Brahmstól 1, Burmestertől 1, Danclától 4, Farkastól 1, Goldmarktól 1, Jossectól 1, Gounodtól 1, Hesslertől 1, Hoffmanntól 1, Liszttől 1, Lumbyetől 1, Mazastól 1, Mozarttól 3, Paderewskytől 1, Riedingtől 1, Schuberttől 2, Schumanntól 1, Wagnertől 1. A gyakorlati rész mellett a zene elméletével is foglalkoztak. Rendszeres előadásban kerültek sorra a zenei formák és a zeneelmélet elemei. Szerepeltek összesen 11-en. Höncz Arisztid, Czappán Elemér, Kiss Bálint VII. o. t., Holló Endre VI. o. t., Veress Zoltán V. o. t., Gajdács László IV. o. t., Hadházy Sándor, Lakatos Imre VI. o. t, Ürmössy Lajos VIII. o. t., Havas Elemér, Székely László VII. o. t. Tagok voltak az Apollókör tagjai és Benedek Gábor, Durugy Ferenc, Kiss Bálint, Kovács Károly, Mikó Miklós, Müller Károly, Nyiredy Géza, Péterfi Gyula és Székely László. Sándor János felügyelő, a kör gondnoka, a zenekari művek betanításánál segédkezett. A kör elnöke Höncz Arisztid, titkára Kiss Bálint VII. o. tanulók voltak.

5. **Jóltevők emlékalapja.** Az alap célja és rendeltetése az, hogy jóltevőink arcképeit koronként megfestethessük. Az alap jelenlegi vagyona (1910. dec. 31-én) 67 K 87 f.

6. **Kriza János-alap.** Az alap az 1862. évi jul. hó 30-án tartott Kriza-ünnep alkalmával begyült adakozásokból maradt meg. Az évi kamatjövedelem egy 1903—4. évi igazgatósági határozat értelmében pályamunkák jutalmazására fordítandó. Az alap jelenlegi vagyona (1910. dec. 31-én) 900 K 06 f.

7. **Remény-alap.** Eredeti rendeltetése az volt, hogy az ifjú-

ság által szerkesztett *Remény* c. lapban megjelent jelesebb dolgozatokból új Zsebkönyv adassék ki. Az évi kamatjövedelem egy 1903—4. évi igazgatósági határozat értelmében pályamunkák jutalmazására fordítandó. Jelenlegi (1910. dec. 31-én) vagyona 1731 K 68 fillér.

Az 5., 6., 7. pont alatti alapokat az egyház pénztárnoka kezeli.

8. **Dalkör-alap** Célja az, hogy az ifjúsági énekkar szükségleteit fedezze. Jelenlegi vagyona 440 K 02 fill., mely összeg a Kolozsvárm. tak.-pénztár r.-társaság 8718. sz. betéti könyvében van elhelyezve.

9. **Apolló-kör alapja.** Célja az, hogy az Apolló-kör nevű zeneegyesület szükségleteit fedezze. Az alap jelenlegi vagyona, hozzáadva az 1872-ben végzett osztálytársak adományát is, 1547 K 63 fill., mely összeg a Kolozsv. tak.-pénztár részv.-társ. 8743 és az Erdélyi Bank és Takarékpénztár 8582. sz. betéti könyvében van elhelyezve.

10 **Kirándulási-alap.** Célja az, hogy tanulmányi kirándulások alkalmával szegény tanulók költségeit fedezzük. Ez alapból az idén 13 tanulónak 265 K segélyt adtunk tanulmányi kirándulásra. Gyarapodott a febr. 25 estély tiszta jövedelmének felével (169 K 64 f.), a kirándulás költségeiből megmaradt 79 K 86 fillérrel, Adorján János szobafestő adományával, 15 K-val. Az alap jelenlegi vagyona 1021 K 91 fill., mely összeg a Kolozsvárm. tak.-pénztár r. t. 8891. sz. betéti könyvében van elhelyezve.

11. **Segélyző-alap.** Célja az, hogy szegény tanulóinkat a szükség szerint ruházattal, pénzbeli segítséggel támogathassuk A lefolyt évben adományaikkal gyarapították Ditrói Mór (3 K 70 f.), Major táncmester (29 K), Kolozsvármegyei tak.-pénztár r.-t. (70 K). Jelenlegi vagyona 1270 K 88 fill., mely összeg a Kolozsvárm. tak.-pénztár r.-t. 8917. sz. betéti könyvében van elhelyezve.

12. **Kismező-alap.** Az alap célja az, hogy a Kismező-kert fenntartási költségeit fedezze. Az alap jelenlegi vagyona 229 K 34 fill., mely összeg a Kolozsvárm. tak.-pénztár r.-t. 8205. sz. betéti könyvében van elhelyezve.

— —

III. FEJEZET.

Kollégiumi könyvtár.

A könyvtár rendes átalánya 1000 K volt, könyvkötésekre rendkívüli 500 K.

A könyvtárt az idén 98 olvasó (tanárok, papok, egyetemi hallgatók, papnövendékek, gimn. tanulók s más érdeklődők) használta. Kivettek 997 művet.

A könyvtár gyarapodott.

1. **Vétel útján:**

a) *Könyvek.* Gütberlet: Der Kampf um die Seele. — Weinstein: Philosophische Grundlagen. — Móbius: Die Hoffnungslosigkeit. — Gyulai Pál: Költeményei I—II. — Svetonius Tranquillus: Császárok életrajzai. — Janovics: Csiky Gergely. — Cserhalmi: Francia romanticizmus. — Vámbéry: A magyarság keletkezése. — Prónai: Dugonics életrajza. — Gyulai: Katona és Bánk bánja. — Baráth: Irod. dolg. — Ábel: Adalékok a humanism. tört. — Verédy: Paedag. encycl. — Bányai: Lisznyai élete. — Comenii Magna Didactica (Hultgern). — Jancsó: Homeros Iliásza. — Phaedri Fabularum libri. — Barla: Skaricza Máté. — Felméry: Nevelés tudomány. — Taine: Angol irod. tört. I. — Shakespeare: Összes színművei. — Molière: Összes színművei. — Mitrák: Orosz-magyar szótár. (Csonka.) — Verbőczy: Hármaskönyve. — Lyka: Kis könyv a művészetről. — Boissier: Archeol. séták. — Jakab E.: Kolozsvár tört. II. és III. — Czanyuga: Közmondások. — Delbrück: Einleitung. — Madách: Összes művei. — Hevesi: Színjátszás művészete. — Hevesi: Előadás művészete. — Gyöngyösi: Murányi Venus (Akadémia kiad.). — Komjáthy: Epist. Pauli (Akad. hasonmás kiad.). — Pesti: Novum Testament. (Akad hasonmás kiad). — Dézsi: Molnár Albert. — Radvánszky: Rimai.

— Szegedi: Énekeskönyve (Akad. facsim. kiad.). — Dévai: Tiz parancsolat (Akad. facsim. kiad.). — Telegdi: Káté (Akad. facsim. kiad.). — Kazinczy: Levelezése I—XIV. kt. — Kiss Ernő: Mikszáth K. — Csengey: Izrael tört. — Barabás Á.: A jövő évtized regénye. — Egyetemes irodalomtört. III. — Ókori Lexikon I—II. — Jancsó: Román nemzetiségi törekv. — Moldován: A románság. — Eötvös: Dramaturg. dolg. — Pongrácz: Tibet-magyar nyelvtan. — Gáspár: Hét év a tengeren — Sheridan. — Kalmár: Tanári névkönyv. — Tompos: A magyar ballada. — Petőfi Könyvtár folytatólagos kötetei. — Bayer: Shakespeare drámái. — Sikabonyi: Irod. tanulm. Komjáthyról. — Oláh G.: Istenek alkonya. — Rubinyi: Mikszáth stilusa. — Zempléni: Turáni dalok. — Morus: Utópia. — Nietzsche: A tragédia eredete. — Leibniz: Értekezések. — Berkeley: Három párbeszéd. — Fáy: A magyarok őshona. — Nádai: Könyv a gyermekről I—II. — Akadémia Könyvkiadóvállalatának évi illetménye. 4 drb. — Összesen 70 mű, 102 kötetben.

b) *Folyóiratok*: Akadémiai Értesítő, Akad. Értekezések, Akad. Emlékbeszédek, Állatani Közlemények, Archeologiai Közl., Athenaeum, Budapesti Hirlap, Budapesti Szemle, Botanikai Közl., Család és Iskola, Genealogiai Füzetek (Szerk. ajánd.), Jó Egészség (Szerk. ajándéka), Egyetemes Phil. Közl., Erdély, Erdélyi Lapok, Erdélyi Múzeum, Ethnographia, Irodalomtört. Közl., Keresztény Magvető, Lehrproben u. Lehrgänge, Magy. Chem. Folyóirat, Magy. Phil. Társ. Közl., Magyar Könyvszemle, Magy. Nemz. Múz. Népr. Oszt. Ért., Magyar Nyelv., Magyar Nyelvőr, Magyar Figyelő, Magy. Paedagogia, Magy. Társadalomtud. Szemle, Math. és Természettud. Ért., Math. Közlemények, Naturwissenschaftliche Rundschau, Növénytani Közlemények, Nyelvtudomány, Nyelvtudományi Közlemények, Orsz. Középisk. Tanáregy. Közlöny, Prot. Egyh. és Isk. Lap, Protestáns Szemle, Századok, Természettudományi Közlöny, Tört. Életrajzok, Tört. Tár, Unitárius Egyház, Unitárius Közlöny. Összesen: 44 drb.

c) *Kanyaró Ferenc hagyatékából.* Freeman A. Edward: A történelem tanulmányozásának módszerei. Ford.: Hegedüs Pál. Budapest, 1895. — Bogdánfy Lajos: Újabb francia és német költőkből. Bpest, 1887. — Gerlóczy Zsigmond dr. és Hankó Vilmos dr.: Melyik fürdőre menjünk, milyen vízzel éljünk? Bpest (Buda). 1893.

— Imre Sándor: A néphumor a magyar irodalomban. Bpest, 1890. — Castelar Emil: For.: Szathmáry György: A művészet, vallás és a természet Olaszországban. Bpest, 1874. — Reviczky Gyula: Összes költeményei. Bpest, 1902. — Katona József: Bánk bánja. Bpest, 1901. — Kanyaró Ferenc: Unitáriusok Magyarországon. Kolozsvár, 1891. — Arany János: Toldi Estéje. Bpest, 1905. — Machiavelli Miklós: A fejedelem. Pesten, 1848. — A Pallasz Nagy Lexikona. II. k. Bpesten, 1893. — Pokoly József: Az erdélyi református egyház története. III. k. Bpest, 1904. — Kriza János: Vadrózsák. Kolozsvár, 1863. I. k. — Zoványi Jenő: Theologiai ismeretek tára. Mezőtúr, 1894. 1 füzet. — Bodnár Zsigmond: A Magyar Irodalom Története. I. k. (hiányos) Bpest, 1891. — Bod Péter: Magyar Athenas. 1893. — Ürmössy Lajos: Tizenhétév Erdély történetéből. I—II. k. Temesvár, 1894. — Dr. Scherr János: A világirodalom története. Bpest, 1885. I. k. (4 rész.) (hiányos). — Thaly Kálmán: Adalékok a Thököly és Rákóczi kor irodalomtörténetéhez. Pest, 1872. — Machiavelli Miklós: Értekezések. Pest, 1862. — Thaly Kálmán: Vitézi énekek. II. k. Pest, 1864. — Gróf Zrinyi Miklós: Szigeti veszedelem. Bpest, 1901. — Dickens Károly: Chuzzlewitt Márton élete és kalandjai. II. k. Bpest, 1885. — Lányi Mór: Szenvedélyek Arad, 1891. — Magyar dalnok. Bpest, 1891. — Márki István: A sakkjáték tankönyve. Gyula, 1872. — Szalay Ágoston: Négyszáz magyar levél. Pesten, 1861. — Erdélyi János: Magyar közmondások könyve. Pesten, 1851. — Szabó Károly: Az erdélyi múzeum eredeti okleveleinek kivonata. Budapest, 1889. — Dr. Mangold Lajos: A magyarok oknyomozó története. Budapest, 1903. — Kiss József összes költeményei. 1899. — Góbi Imre: A magyar nemzeti irodalom története. Bpest, 1892. — Pauler Gyula: A magyar nemzet története. Bpest, 1893. — Cooper: Az utolsó mohikán. Pest, 1873. — Danielik József: Magyar Írók. Pesten, 1858. — Meidinger: Praktische Französische Grammatik. Wien, 584. — Zrinyi Miklósnak minden munkái. II. k. Pest, 1847. — Unitárius Egyháztörténet. (Ciml. nélk.) — Petőfi Sándor: Válogatott költeményei. II. rész. Bpest, 1888. — Shakspere színművei. Fordítják többen. III—IV, k. Pest, 1864. — Blair Hugó: Leckéi. Budán, 1838. — Stier H. C. G.: Zrinyi und die Zriniade. Bpest, 1876. — Babik József: Novicius Gaudencius. Eger, 1892. —

Kazinczy Ferenc: Pályám emlékezete. Bpest. — Károli Gáspár: Szent biblia. Pest, 1872. I—II. könyv. — Mátray Lajos: Fazekas Mihály élete és munkái. Debrecen, 1888. — Arany János: A magyar verselésről. Bpest. — Kölcsey Ferenc: Versei. Győr. — Szokoly Viktor: Arcisme és Phrenologia. Pest, 1864. — Hofecker Imre: A magyar zene egyetemes története Budapest. — Dr. Nogáll János: Kempis Tamás: Négy könyve Krisztus követéséről. I. k. Nagyvárad, 1891. — Limbay Elemér: Magyar daltár. I. k. Győr, 1886. — Új testamentom azaz: a mi urunknak Jézus Krisztusnak Új szövetsége. Magyar nyelvre ford.: Károli Gáspár. Pest, 1871. Arany János: Toldi szerelme. Budapest. — Dr. Sárffy Aladár: Lélektan és logika. Bpest, 1892. — Dulf Péter: Alexandri Vazul működése. Kolozsvárt, 1881. — Vörösmarty Mihály: Zalán futása. Bpest, 1904. — A magyar népköltés gyöngyei. Összeállította: Benedek Elek. Budapest, 1896. — Szitnyai Elek: Lélektan és logika. Budapest, 1902. — Bikafalvi Máthé Domokos A fogak és a száj ápolásáról. Budapest, 1885. — Asbóth Lajos: Az észak-amerikai polgárháború története. Budapest, 1875. — Dr. Acsády Ignác: Magyarország Budavár visszafoglalása korában. Budapest, 1886. — A magyar nemzeti irodalom történeti ismertetése. Összeállította: Beöthy Zsolt. II. k. Budapest, 1889. — Shakspere: Hamlet. Budapest, 1882. Pauler Gyula: Wesselényi Ferenc nádor és társainak összeesküvése. I—II. k. Budapest, 1876. — Arany János: Toldi. Költői elbeszélés. Budapest, 1889. — Bibliotheca Zrinyiana: Die Bibliothek des Dichters Nicolaus Zrinyi. Wien, 1893. — Benkó Ferenc: Parnassusi időtöltés. 1—4 drb. Nagyszebenben, 1793. — Riedl Frigyes: Poetika. Bupapest, 1894. — Galantai Gróf Esterházy Miklós munkái. Szerkeszté: Toldy Ferenc. Pest, 1852. — Szent Hilarius (szerző nélk.) 1—13 rész. Nagyenyeden, 1768. — Huszár Vilmos: Az elmés nemes Don Quijote de la Mancha. Budapest, 1900. — Névy László: Rhetorika. Budapest, 1885. — Szabó Ignác: A csillagászati és természettani földrajz rövid tankönyve. I—II. rész. Pest, 1869. — Schill Salamon: Görög irodalomtörténet. Budapest, 1892. — Kanyaró Ferenc: Unitáriusok Magyarországon. Kolozsvár, 1891. — Strausz L. és Koválik J. Zrinyi Miklós költői és prózai munkái. (Kézirat.) Budapest, 1888. — Csuday Jenő: Zrinyiek a magyar történelemben.

Szombathely, 1884. — Ifj. Szinnyei József: A magyar irodalomtörténetírás. Budapest, 1877. — Approbatae Constitutiones Regni Transsilvaniae & Partium Hungariae. Claudiopoli, 1696. — Katechesis. Azaz: Keresztény vallásra való tanítás. Kolozsvár, 1854. — Könnye Nándor: Magyar-német és német-magyar zsebszótár. Bécs, Budapest, 1890. I—II. rész. — Erdély országának három könyvre osztatott könyve. Kolozsvárott, 1815. I—II. könyv. — Orbán Balázs: Torda város és környéke. Budapest, 1889. — Iványi István: Magyar irálygyakorlatok. Budapest, 1878. — Toldy Ferenc: A magyar nemzeti irodalom története. Budapest, 1878. — Dr. Horváth Cyrill: A magyar nemzeti irodalom története. Budapest, 1896. — Uránia. Budapest, 1896. — Kovács Albert: Egyházi reform Pest, 1873. — Dr. Jancsó Benedek: Magyar irodalmi olvasmányok. Budapest, 1893. — Szabó Sámuel: A kolozsvári ev. ref. főtanoda régibb és legujabb története. Kolozsvárt, 1876. — Turgenyev Szergéjevics Iván: Egy vadász iratai. Oroszból ford.: Csopey László. Budapest, 1885. — Decsy Sámuel: Osmanografia, azaz: A török birodalom természeti, erköltsi, egyházi, polgári s hadi állapottyának summás leírása. Bétsben, 1789. — Népdalok és mondák. Szerk. kiadja: Erdélyi János. Pesten, 1846 — Magyarország Utirajzokban. Szerk: Borostyáni Nándor. I—VIII. k. Budapest. — Zlinszky Aladár: Heliodoros a magyar irodalomban. Budapest, 1887. — Riedl Frigyes: Rhetorika és rhetorikai olvasókönyv. Budapest, 1902. — Balassa József: A magyar nyelv. Budapest, 1899. — Greguss Ágost: Magyar költészettan. I—II. rész. Budapest, 1896. — Áldor Imre: Aranyfurulya. Budapest — Hawthorne Náthániel: Átalakulás Pest, 1871. — Széchy Károly: Szép Ilonka. Budapest, 1881. — Ifj. Szinnyei József: A magyar irodalomtörténetírás ismertetése. Budapest, 1878. — Jakab Elek: Székely telepek Magyarországon. Budapest, 1896. — Dr. Veress Endre: Báthori András könyvtára. Budapest, 1905. — Kneipp Sebestyén: Nyilvános előadásai. Budapest, 1895. — Platon válogatott művei. II. k. Ford.: Dr. Gyomlay Gyula. Budapest, 1893. — Ercsey Sándor: Arany János életéből. Budapest, 1899. — Erdélyi történelmi adatok. Szerk. és kiadja: Gróf Mikó Imre. II. k. Kolozsvár, 1856. — Greksa Kázmér: A Zrinyiász és viszonya Tasso, Vergilius Homeros és Istvánffyhoz. Székes-Fejérvárott, 1889—1890. — Tanárky Gegeon: Magyarország

helyzete az európai államrendszerben. Pest, 1867. — Okmánytár Szerk.: Kővári László. Kiadta: Gr. Eszterházi Kálmán. Kolozsvár, 1861. — Kant E.: A kedély hatalmáról Pest, 1864. — Laboulaye Edouard: Lengyelország első felosztása. Budapest, 1887. — Vaszary Kolos: A várnai csata. Pest, 1864. — Dr. Radó Antal: Görög költők. Budapest, 1886. — Bodnár Zsigmond: Az eszmeerő magyarázata. Budapest, 1894. — Török István: VI. Henrik politikája. Kolozsvárt, 1876. — Éble Gábor: Egy magyar nyomda a XVIII. században. Budapest, 1891. — Sörös Pongrác: Verancsics Antal élete. Esztergom, 1898. — Vass Miklós: Székely Mózses erdélyi fejedelem életrajza. Budapest, 1897. — Parragh Gábor: A szőlőmivelésről és borkezelésről. Budapest. — Szalay László: a horvát kérdéshez. Pest, 1861. — De Gerandó Antonina: A munka történetének rövid vázlata. Budapest, 1880. — Aranyos-Rákosi Székely Sándor: A székelyek Erdélyben. Budapest, 1897. — Szántó Kálmán: Stilisztika. Budapest, 1893. — A keresztény unitárius vallás ismertetése. Budapest, 1884. — A férfiak és nők titkos betegségei és ezek magán gyógyításának kézikönyve. Budapest. — Tóth Sámuel: A magyarországi reformált egyház alkotmányának tervezete. Debrecen, 1880. — Dávid Page: A geologia alapvonalai. Pest, 1873. — Dr. Schäffle Albert: A szocializmus lényege. Budapest, 1895. — Boros György: Emléke Ferencz József lelkészi és tanári működése 40 éves jubileumának Kolozsvárt, 1895. — Jakab Elek: Emlékirat a budapesti unitárius templom felszentelési ünnepélyére. Budapesten, 1890. — Thaly Kálmán: Vitézi énekek és elegyes dalok. I. k. Pest, 1864. — Jékey Aladár: Apró dalok. Kolozsvár, 1896. — Dr. Barabás Ábel: Renaissance a dalköltészetben, Budapest, 1904. — A Székelykereszturi unitárius gymnasium története. Összeállította: Sándor János. Székely-Keresztur, 1896. — Gazda Samu: Horváth Ádám életrajza. Nagyenyed, 1890. — Gróf Tolstoi Leó: Mi a művészet? Szeged, 1902. — Emléklapok dr. Vajda Emil 30 éves karnagyi jubileuma alkalmából. — Gaal Mózes: Tompa Mihály élete és költészete. Pozsony. Budapest. — Egressy Ákos: Emlékeim az 1848—49-dik évi szabadságharc idejéből. Budapest. — Kohn Sámuel: A szombatosok, történetük dogmatikájuk és irodalmuk. Budapest, 1890. — Kőváry László: A millénium lefolyásának története. Budapest, 1897. 2 drb. — Ifj. Dumas Sándor:

Férfi—nő. Pest, 1872. — Gabányi Árpád: Az asszony természetrajza. Budapest, 1891. — Gyepi: Cigarette füstkarikák. Szentes, 1891. — Bubics Zsigmond: Eszterházy Pál Mars Hungaricusa. Budapest, 1895. — Költői olvasmányok. Szerk.: Toncs Gusztáv és Loósz István. Budapest, 1897. — Scholtz Albert és Ráth Arnold: A mathematikai és physikai földrajz elemei. Budapest, 1887. — Homerosz Iliasza: Ford.: Dr. Nagy Mór. II. füzet. Kolozsvárt, 1901. — Dr. Kőváry László: Magyarország története. Kolozsvár, 1906. — Sörös P. Pongrácz: Forgách Ferenc élete. Budapest, 1896. — Bakó István: A német hadak szereplése Magyarországban. Budapest, 1880. — Domanovszky Sándor: A dubnici krónika. Budapest, 1899. — Bártfai Szabó László: Ghymesi Forgách Ferenc. Budapest, 1904. — Kennan György: Szibéria. Ford.: Zemplényi P Gyula. Budapest, 1892. — Középkori ázsiai utazók. Ford.: Dr. Brozik Károly. Budapest, 1881. Dr. Jankó János: Torda, Aranyosszék, Torockó magyar (székely) népe. Budapest, 1893. — Shakespeare: Antonius és Cleopatra, szomorujáték. Ford.: Zigány Árpád. Budapest, 1898. — Dr. Pávay Elek: Kolozsvár és környékének geologiája. Pest, 1871. — Béka-egér harc. Görögből ford.: Gulyás Ferenc: S. J. Budapest, 1903. — Molnár György: Gyöngyök és homokszemek. Shakespeare Othelló tragédiája és előadásáról. Szeged, 1885. — Nemes úrfi. Ford. olaszból: Faludi. Szerk. Bellaagh Aladár. Budapest, 1892. — Dudás Gyula: A szabad hajduk története a XVI. és XVII. században. Szeged, 1887. — Barabás István: A kolozsvári unitárius papnevelő intézet önképzőkörének története, a XIX. században. Kolozsvárt, 1902. — Bánfi Zsigmond: A francia dráma fejlődése a XIX. század első felében. Budapest, 1882. — Dr. Büchner Lajostól: Az Isten fogalma és annak jelentősége a jelenkorban. Ford.: Andor Imre. Budapest, 1894. — Szentessy Gyula: Gyári lányok és egyéb versek. Budapest, 1898. — Árkosi-Fererc Kálmán: Költemények. Budapest, 1904. — Greguss Ágost: Versei. Budapest, 1882. — Thaly Kálmán: Zengő Liget. I—II. k. Pest, 1859. 2 drb. — Jékey Aladár Költeményei. Kolozsvár, 1891. — Gáspár Imre: Hazánk tót népe. Budapest, 1879. — Vass Bertalan dr.: Emlékbeszédek. Budapest. — Rédiger Géza Költeményei. II. k. Kolozsvártt, 1901. — E. Kovács Gyula Költeményei. Budapest, 1892. — Ürmöst József: Nyári vasárnapi tanítások. I. f. Székely-

udvarhelyt, 1906. — Boz (Dickens): Twist Olivér. Pest, 1875. — Twain Márk és Warner Károly: Az aranyozott kor. II—III. k. Angolból ford: Mudrony Pál. Budapest, 1876. — Theologiai ismeretek tára. Szerk.: Zoványi Jenő. VIII. f. Mező-Túr, 1896. — Beöthy Zsolt: Széchenyi és a magyar költészet. Budapest, 1893. — Szilágyi Sándor: Báthory Gábor fejedelem története. Budapest, 1882. — Oklevelészeti Naptár. Összeállította: Torma József. Kiadta: Torma Károly. Kolozsvártt, 1879. — Gabányi Árpád: Arczisme. Budapest, 1893. — Lázár Béla dr.: A tegnap, a ma és a holnap. Budapest, 1895. — Pap Károly: Tóth Ede élete és művei. Kolozsvárt, 1894. — Homerosi Világ. Összeállította: Csengeri János dr. Budapest, 1904. — Zsámboki Gyula: A görög művészet kiválóbb alkotásainak ismertetése Budapest, 1905. — Simonyi Zsigmond: Iskolai helyesirás. Budapest, 1903. — Lombroso Cézár: Lángész és őrület. (Genio e follia.) Ford.: Dr. Szabó Károly. Budapest, 1906. — Dr. Kőváry László: Magyarország története. I. f. Kolozsvár, 1906. — Zoványi Jenő: Tanulmányok a magyar protestáns egyház és irodalom történetéből. Sárospatak, 1887. — Egervári Ödön: A protestantismus élet-halál harca, a jezsuitizmus ellen Magyarországon. II. k. Pest, 1871. — Zoványi Jeno: Magyarországi superintendentiák a XVI. században Budapest, 1898. — Ürmösi Kálmán: Téves nézetek az unitárizmus felől és vádak az unitáriusok ellen. — Dr. Ziffer Károly: Az izraeliták körülmetélése. Budapest, 1880. — Tizenkét cikk az unitárizmusról. Szerk.: Boros György. 1899. — Emlék füzet. Összeállította: Lőrinczi Dénes. Tordán, 1904. — Hazai Hugó: Szombatos imádságok. Budapest, 1900. — Keresztény Magvető. 1—12, 14—29. 28 drb — Jancsó Sándor: Kálvin János élete és egyházpolitikája Nagy-Enyed, 1894. — Kardos Albert: A XVI. század magyar lyrai költészete. Budapest, 1883. — Rácz Károly: A pozsonyi vértörvényszék áldozatai 1674-ben. I. f. Lugos, 1889. — Történelmi Tár. 1888., 1890—92. 4 drb. — Philologiai Közlöny 5., 6., 7., 8., 9., 14—17. 9 drb. — Kőváry László: Száz történelmi rege. Kolozsvár, 1857. — Rákóczy discursusai. Budapesten, 1848. — A tűzimádó bölcs az ős világok emlékeiről. Pest, 1860. — Lázár Béla: A naturalismusról. Budapest, 1890. — Hollós László: A modern festőművészetről, különös tekintettel a magyar historiai festészetre. Budapest, 1876. —

A törvényszéki teremből. Közli: Hang Ferenc. I—II. k. Budapest, 1975. — Bolyai János: Appendix. Marosvásárhelyini, 1907. — Paulay Ödön: A Zrinyiász bevezetése. Budapest. — Tóth Endre: Angyal Bandi. Pest, 1856. — Bethlen Farkas: Historia de rebus Transsilvanicis. Tom. I—VI. Cibinii. 1793. 6 drb. — Balog Arthur dr.: A társadalmi forradalom. Budapest, 1894. — Jakab Elek: Szabadságharcunk történetéhez. Budapest, 1880. — Szívós Béla: Ócska történetek. Budapest, 1901. — Ráth György: Két kassai plebános a XVI. században. Budapest, 1895. — Kempf József: Homeros Odysseiája. Budapest, 1893. — Borovszky Samu: A dákok. Budapest, 1883. — Hentaller Lajos: Sérelmeink a Habsburgok alatt. Budapest, 1905. — Jakab Elek: A királyföldi viszonyok ismertetése. II. k. Budapest, 1876. — Tóth Sándor: A magyar nemzeti irodalom története II. k. Budapest, 1900. — Gálfalvi Nagy Lajos: Hangok a szabadságharc után. Kolozsvár, 1901. — Boros György: A jó gyermek könyve Kolozsvár. — Kenessey Kálmán: A trágyakezelés népszerű kézikönyve. Budapest, 1874. — Cirbusz Géza: A zene az ethnographiában. Szeged, 1885. — Báró Radvánszky Béla: Lakodalmak a XVI. és XVII. században. Budapest, 1883. — Káldy Gyula: A régibb és újabb magyar táncokról. Budapest, 1896. — Űrmössy Gyula: Nagyajtai Cserei Mihály historiája. Budapest, 1885. — Istvánffi Gyula: Palóc néprajzi tanulmányok. Budapest. 1894. — Dr. Szlávik Mátyás: Goethe s a Faust vallásos-erkölcsi jellemzése Sárospatak, 1886. — Varga Dénes: A tordai unitárius gimnáziám története. Torda, 1907. — Xántus János: A föld- és térkép készítésről. Budapest, 1879. — Hang Ferenc: Utazók könyvtára Pest, 1872. — Gyalui Farkas: Tóthfalusi Kiss Miklós Siralmas Panasza. Kolozsvár, 1892. — Tóth Ernő: I. és II. Apafi Mihály erdélyi fejedelmek naplója. 1634—1694. Kolozsvár, 1900. Füredi Ignác: Magyar nyelvhibák. Budapest, 1902. — Shakespeare: A makrancos hölgy. (Ford.: Zigány Árpád.) Budapest, 1900. — Castilloi Diaz Bernal: Mexikó felfedezése és meghódítása. Budapest, 1878. — Barabás Ábel: Petőfi. Budapest, 1907. — Kőváry László: A magyar családi és közéleti viseletek és szokások a nemzeti fejedelmek korából. Pesten, 1861. — Bodnár Zsigmond: Szellemi haladásunk törvénye. Budapest, 1892. — Thaly Kálmán: A Nagy-Szombati harc. Pesten, 186[illegible]. — Dr. Ba-

dics Ferenc: Magyar olvasókönyv. III. k. Budapest, 1892. — Sebestyén Gyula: Egyetemes történet. I. k Budapest, 1903. — Dr. Badics Ferenc: Magyar irodalmi olvasókönyv. II. k. Budapest, 1903. 2 drb. — Radó Antal: Euripidész Ifigenea Auliszban. Budapest, 1992 — Soltész Ferenc és Zsarnay Lajos: Görög-magyar szótár. Sárospatak, 1857. — Dr. Baján: Az idegesség és idegbetegségek gyógyítása. Budapest, 1895. — Karácsonyi János dr.: Magyarország egyháztörténete főbb vonásaiban 970-től 1900-ig. Nagy-Várad, 1906. — Homérosz Iliásza: Ford.: Dr. Nagy Mór. I. Kolozsvár, 1899. — Füredi (Führer) Ignác: Új magyartalanságok betürendben. Budapest, 1882. — Clausewitz Károly: A háborúról. III. könyv. Budapest, 1892. — Dr. Gál Kelemen: Brassai, mint philosophus. Kolozsvár, 1899. — Kennan György: Sziberia. Ford.: Zempléni Gyula: I—II. rész. Budapest és Bécs, 1891. — Bodnár Zsigmond: Erkölcsi kérdések. Budapest, 1897. — Ifj. Galen: „Megárt!" Az egészségtan kiskátéja. Budapest, 1887. — Sólyom Jenő: Az irodalom svindlerei. Budapest, 1878. — Heinrich Gusztáv: „Végzet tragédiája." Budapest, 1893. — Ifj. Biás István: Marosvásárhely a szabadságharc alatt. Marosvásárhely, 1900. — Pederzani Gyula: A gyóntatószék áldozatai. Pest, 1872. — Baczur Gazsi: Jogász humor! Budapest, 1878. — Szőts Pál: Andrássy-adomák, apróságok. Budapest, 1890. — Thewrewk István: László főherceg életéből. Budapest, 1896. — Széchy Károly: Kisebb tanulmányok. Budapest, 1897. — Keresztesi József: Krónika Magyarország polgári és egyházi közéletéből. Pest, 1868. — Varga Ottó: Világtörténet a középiskolák számára. I—II. k. Budapest, 1902. 2 drb. — Dr. Horváth Cyril: Magyar nyelvtan és olvasókönyv. Budapest, 1898. — Nagy Károly: Kálvin theologiája. Nagyenyeden, 1895. — Kornig Th. G.: A szűzesség egészségtana. Ford.: Dr. Nádas Mihály. Budapest, 1894. — Steinbacher J.: A legényélet betegségei. Budapest, 1897. — Jancsó Benedek: A román nemzetiségi törekvések története és jelenlegi állapota. Budapest, 1893.— Hollósy István: A jövő költészetének reformjai. Máramaros-Sziget, 1877. — Szabó Károly kisebb történelmi munkái. Budapest.— Kempf József: Homeros Iliásza. Budapest, 1902. — Mailand Oszkár: Székelyföldi gyűjtés. Budapest, 1905. — Gráf Jakab: Német nyelvtan. Budapest, 1876. — A magyar irodalom története, 1807-

től 1848-ig. Dr. Gyulai Pál előadásai után. - Schlatter M. Alfréd: Zrinyiász, a tanuló ifjuság részére. Kassán, 1878. — Zoványi Jenő: A Coccejanismus története. Budapest, 1890. — Dr. Szántó Kálmán: A magyar nemzeti irodalom története. Budapest, 1892. — Timon Sámuel: Epitome Chronologica Rerum Hungaricarum. Claudopoli, 1764. — Gyulai Pál dr.: Zrinyi Miklós költői és prózai munkái. Budapest, 1888. — Énekes köny. Kolozsvárott, 1811. — Toldy Ferenc: A magyar nemzeti irodalom története. Pest, 1872. — Szilágyi Sándor: Rajzok. Budapest, 1876. — Télfy János: Xenophonnak Cyrus hadjárata. Pest, 1856 — Dr. Lázár Gyula: Az ozmán uralom története Európában. Budapest, 1877. — A latin nyelv szótára. Összeállította: Dr. Finály Henrik. Budapest, 1884. — Kerékgyártó Árpád: Magyarok életrajzai. Pest, 1858. — Füredi Ignác: Magyar-német beszélgetések. Budapest. — Toldy Ferenc: Magyar történelmi tár. Pest, 1871. — Madách Imre: Az ember tragédiája. Kiadja: Alxander Bernát. Budapest, 1900. — Salamon Ferenc: Magyarország a török hódítás korában. Budapest, 1886.— Bodnár Zsigmond: A magyar birodalom története. Budapest, 1891. — Toldy Ferenc: A magyar költészet kézikönyve. I. k. Pest, 1855. — Dr. Bihari Péter: Egyetemes és részleges Esztethika. Budapest, 1886. — Balassa B. költeményei. Budapest, 1879. Fraknói Vilmos: XI Ince pápa és Magyarország fölszabadítása a török uralom alól. Budapest, 1886. — Kalmár Elek: Iskolai magyar nyelvtan elemzés alapján. Első rész. Budapest, 1893. — Magyar olvasókönyv. Szerk.: Kalmár Elek. I. k. Budapest, 1893. — Arany János: Kisebb költemények. Budapest, 1891 — Koltai Virgil dr.: Irálytan. Budapest, 1893. I—II. Szerkesztéstan. — Ráth Károly: A magyar királyok hadjáratai, utazásai és tartózkodási helyei. Győr, 1861. — Gróf Zrinyi Miklós: Szigeti veszedelme és kisebb költeményei. Kiadja: Abafi Lajos. Budapest. — Renan Ernő: Jézus élete. Budapest és Bécs. — Radó Antal: Euripides Ifigeniája Auliszban. Budapest, 1892. — Kadocsa Lippich Elek: A magyar dráma gyermekkora. Budapest, 1884. — Gordon Julien: A nagy ember. Budapest, 1893. — Bogdanovics György: Polgári házasság. Budapest, 1893. — Szekrényi Lajos: A biblia régiségtudomány kézikönyve. I - II. k. Budapest, 1896. — Dr. Váczy János: A magyar irodalom története. I—II. k. Budapest, 1902. — Szebe-

rényi Lajos: Tót népdalok. I.-II.-III. k. Pest, 1866. — Ferencz József: Unitárius kis tükör. Kolozsvár, 1900. — Kálmány Lajos: Szeged népe. Ös Szeged népköltése. I. k. Aradon, 1881. — Riedl Frigyes: Rhetorika és rhetorikai olvasókönyv. Budapest, 1897. — Szász Károly: Machbeth. Budapest, 1892. — Arany János: Toldi. Budapest. — Magyar írók. Életrajz-gyűjtemény. Kiegészítésül Ferenczy Jakab „Magyar irodalom és tudományosság történeté"-hez. Pest, 1856. — Berzsenyi Dániel: Költői és prózai művei. Budapest, 1901. — Endrei Zalán: A régi magyar költészet remekei. Budapest, 1909. — Vásárhelyi daloskönyv. Kiadta: Ferenci Zoltán. Budapest, 1899. — Lewis Wallace: Ben—Hur. Budapest. 1895. — Dr. Szinnyei József: A magyar nyelv eredete. Budapest, 1883. — Szilágyi Sándor: Zrinyi Péter és társai ligája. Lipcse. 1867. — Brankovics György: Shakespeare jellemképei. Budapest, 153. Tóth Béla: Szájrúl, szájra. Budapest, 1895. — Négyesy László: Szerkesztéstan. Budapest, 1895. — Dedek Crescens Lajos: A kath. egyház történelme. Budapest, 1896. — Gróf Zrinyi Miklós: Sziget ostroma, M.-Sziget, 1892. — Toncs Gusztáv és Loósz István: Költői olvasmányok. Budapest, 1897. — Gregus Ágost: Rendszeres széptan. Budapest, 1898. — Dr. Károlyi Árpád és dr. Szalay József: Nádasdy Tamás családi levelezése Budapest, 1882. — Riedl Szende: Magyar hangtan. Prága és Lipcse, 1859. — Gróf Lázár Miklós: Erdély főispánjai (1540—1711.) Budapest, 1889. — Újhegyi Béla: Budavár keletkezése és hadtörténelmi multja. Temesvár, 1892. — Zellinger Alajos: Egyházi írók csarnoka. Nagyszombat, 1893. — Dr. Csengeri János: Homeros Iliasa. Budapest, 1903. — Szarvas Gábor és Simonyi Zsigmond: Magyar nyelvtörténeti szótár I. k. Budapest, 1890. — A Pallas Nagy Lexikona I. k. Budapest, 1893.— Pokoly József: Az erdélyi református egyház története. I.,—II. k. Budapest, 1904. — Nagy Albert: Felhő foszlányok. Torda. 1901. — Morvai—Gerecze: A képzőművészetek története. Budapest, 1900. — Thuri Etele: Bornemisza Péter élete és munkái. Budapest. 1887. — Dr. Sárffy Aladár: A classicusok rhetorikája. Budapest, 1890. — Bod Péter: Synopsis ivris connubialis, Cibini. 1763. — Zrinyinek minden munkái. Kiadta: Kazinczy Ferencz. Pesten, 1817. — Kenedi Géza. A világ vége. Budapest, 1894. — Thaly Kálmán: Adalékok a Thököly és Rákóczi kor irodalomtörténetéhez. I. k. Pest, 1872. Hiányos. — Salamon Ferencz:

Kissebb történelmi dolgozatai. Budapest, 1989. — Dr. Ballagi Aladár: A magyar nyomdászat történelmi fejlődése. Budapest, 1878. — Goldsmith Olivér: Egy világpolgár levelei. Pest, 1872. — Dr. Radó Antal: Görög költők. Szemelvények magyar fordításban. Budapest, 1884. — Székely Aladár: Arany János Toldy-ja. Budapest, 1895. — Györffy József politikai szatirái. Budagest, 1893. — Toldy Ferencz: A magyar nemzeti irodalom története. Pest, 1864. — Wagner József: Római régiségek és a római irodalomtörténet vázlata. Budapest, 1896. — Vaszary Kolos: Világtörténelem. Budapest, 1895. — Szilágyi Sándor: Rajzok és tanulmányok. Budapest. 1875. — Andrié Sándor: Montenegroi fejedelemség története. Nagy-Becskerek. 1890. — Montesquieu: Persa levelek. Budapest, 1874. — Kanyaró Ferencz: Unitárius történetírás és Kálvinorthodoxia. Kolozsvár, 1895. — Dr. Möbius Pál: Az idegesség és az idegbetegségek gyógyítása. Budapest, 1895. — Beöthy Zsolt: A magyar nemzeti irodalom történeti ismertetése. Budapest, 1888. — Bodnár Zsigmond: Magyar irodalom története. Budapest, 1891. — Moenich Károly: Magyar írók névtára. Pozsonyban. 1876. — Négyessy László: Magyar verstan. Budapest, 1898. — Vámossy Mihály: Időszaki vezérfonal. Pest, 1861. — Török János: Hazánk. II. évf. Pest, 1860. — Mártonffy Frigyes: A kereszténység zárdái. Pest és Brum, 1871. — Négyessy László: Poetika olvasmányokkal. Budapest, 1901. — Szilasi Móricz: Életrajzok Plutarchusból II. füzet. Budapest, 1880. — Richet Károly: Az ördöngösök. Nagy-Várad, 1880. — Szakál Lajos: Czímbalom. Pest, 1868. — Gróf Szécsen Antal: Tanulmányok. Budapest, 1873. — Horváth Cyrill: A magyar nemzeti irodalom története. Budapest, 1902. — Beöthy Zsolt: A magyar irodalom története. Budapest, 1896. — Tóth Ede művei. I. k. Falurossza. II. k. Kintornás család. A költő szerelme. Zrinyi Péter, III. k. A névtelen hősök. Költemények. Budapest. — Szilágyi Sándor: II. Rákóczy György. Budapest, 1891. — F. Tóth Ágoston Rafael: A helyszinrajz és földképkészités. Budapest, 1875. — B. Eötvös József: A Karthausi. Budapest, 1882. — Dr. Zlinszky Aladár: Szemelvények a magyar nemzeti lyra köréből. Budapest, 1893. — Rónai Horváth Jenő: Gróf Zrinyi Miklós. Budapest, 1891. — Szinnyei József: A magyar nyelv rendszere. Budapest, 1887. — Idősb. G. Bethlen Imre: Második Rákóczy György ideje Nagy-Enyeden

1829. — Radó Antal: Az idegen szavak szótára. Budapest. — Simó János: Az unitárius egyház története. Torda. 1898. — Daudet Alphonse: Az evángelista nő II. k. Budapest, 1894. — Rácz Károly: A magyarhoni reformatió bölcselmi története. Aradon, 1882. — Laboulaye: Pudli fejedelem. Pest, 1871. — Petőfi Sándor: Válogatott költeményei. Budapest, 1888. — Denison György: A lovasság története. Budapest, 1884. — Debreczeni Márton: A kióvi csata. Pest, 1854. Kanyaró Ferenc: Unitáriusok Magyarországon. Kolozsvár, 1891. — Greguss Agost és Beöthy Zsolt: Magyar balladák. Budapest, 1195. — Tasso: A megszabadított Jeruzsálem. Budapest, 1899. — Poe Edgár: Érdekesb novelláiból. Pest, 1862. — Hollós László: A szabadkőművesség története. Budapest, 1873. Lopussny Gyula Ágost: Tordai Szaniszló Ferencz. — Karr Alfonz: Klotild. II. k. Pest, 1872. — Szilasi Móricz: Szemelvények Thukydidesből. Budapest, 1899. — Jebb R. C. A görög irodalom története. Budapest, 1894. — Lecky V. E H. Fölvilágosodás. II. k. Pest, 1872. — Dr. Gaspey Tamás: Angol társalgási nyelvtan, iskolai és magánhasználatra. Budapest, 1878. — Tüdős István: Zwingli, mint dogmatikus Sárospatak. 1892. — Török Károly: Csongrádmegyei gyűjtés. Pest, 1872. — Thiers M. A. után. Waterloó. Budapest, 1888. — Kossuth Lajos. Irta: Egy 1848-as képviselő. Budapest. Kanyaró Mihály: Emlékbeszéd Pálfi Károly felett. Torda, 1891. — Dr. Baróti Lajos: Petőfi költeményeinek első kritikai kiadásáról. Budapest, 1894. — Erdélyi Lajos: Az összevont mondat. Budapest, 1898. — Melich János: Német vendégszók. Budapest, 1895. Zlinszky Aladár: Rhetorika. Budapest, 1901. — Róna Béla: A magyar irodalom 1902-ben. Budapest, 1903. — Ballagi Károly: Vezérkönyv a földrajz tanításban. Budapest, 1871. — Dr. Veress Endre: Déva és környéke Castaldó idejében. Kolozsvár, 1898. — Jakab Elek: Kolozsvár története II. és III. k., meg Oklevéltár II. és III. k. Három-három példányban = 9 drb. — Sziklai Soma: Gloszszák. Budapest. 1895. — Dr. Goldberg Raphael: A zsidó nép és irodalomtörténete. Budapest. 1896. — Beöthy Zsolt: A magyar irodalom kis tükre. Budapest, 1896. — Bodnár Zsigmond: Az erkölcsi világ. Budapest, 1896. — Hunfalvy Pál: Tanulmányok. Budapest, 1881. — Jób könyve, átdolgozta: Dr. Nagy Mór Kolozsvártt' 1895. — Áldor Imre: Kossuth és Perczel. Pest, 1868. — De Foë Daniel:

Idősb Robinson Crusoe. Ford. Malmosi Károly. Budapest, 1874. — Eötvös József: Kazinczy Ferenc utazásai. Bpest, 1885. — Szamota István: Régi utazások. Bpest, 1891. — Csengery Antal: Történetírók és történetírás. Bpest, 1888. — Kun László: A magyar ügyvédség története. Bpest, 1895. — Rutilus: Lázadó papok. Bpest. 1893. — Szalády Antal: A magyar hirlap-irodalom statisztikája. Bpest, 1884. — Dr. Szádeczky Lajos: Magyarország története. Budapest, 1901. — Róna Béla: Az újabb magyar irodalom. Budapest, 1897. — Dr. Csuday Jenő: Világtörténelem I. k. Budapest, 1903. — Mika Sándor: Világtörténet III. k. Budapest, 1904. — Rakodczay Pál: Színpadi tanulmányok. Budapest, 1881. — Freeman E. A.: Világtörténelem. (Angolból átdolgozta: Dr. Marczali Henrik.) II. kiadás. Budapest, 1883. — Mika Sándor: Világtörténet. II. k. Budapest, 1902. — Magyarország ujjászületése. Budapest. — Négyessy László: Stilisztika. Budapest, 1897. — Limbay Elemér: Magyar daltár. III. k. Győr, 1882. — Dr. Nagy János: A székelyek scytha-hun eredetüsége és az ellenvelemények. Kolozsvárt, 1879. — Paál Ferenc: Zene ábéce. Pest, 1873. — Erdélyi János: Népdalok és mondák. Pesten, 1846. — Benkő Mihály: Marosszék ismertetése. Kolozsvárt, 1868—9. — Széchy Károly: Benyomások és emlékek. Bpest, 1897. — Gerő Ödön (Viharos): Az én fővárosom. Bpest, 1891. — Almásy János: Magyar közmondások gyűjteménye. Budapest, 1890. — Szabó Károly: Kisebb történelmi munkái I—II. füzet. I. k. Budapest. — Kobzy János: Zrinyiász s a régi epikai költészet. Nagyvárad, 1892. — Bocskay Brutus: A jezsuiták története. I—VI. k., egy pótlékkötet. 7 drb. — Llorente és Gallois: A spanyol inquisitio története. I—II. rész. Lipcse, 1863. — Demosthenes válogatott beszédei. (Ford.: Dr. Földi József.) Budapest, 1903. — Molnár György: Gyöngyök és homokszemek Shakspere Lear király tragédiája és előadásáról. Szeged, 1885 — Kovács János: Kriza album. Budapest, 1892. — Benczédi Gergely: Berde Mózsa életrajza. Budapest, 1901. — Kovács Vidor: A magyar nyelvnek jogaiba iktatása. Esztergom, 1900. — Shakespeare Vilmos: Hamlet. Leipzig, 1868. — Székely Ferenc: A tagosítás kérdése. Debrecen, 1901. — Wetzel Ferenc: Képes világtörténelem. (Ford.: Huszár Károly.) Székesfehérvárott, 1895. — Szana Tamás: Magyar költők szerelmei. Budapest, 1887. — Szász Károly: Zrinyi a költő. Lorántfi

Zsuzsánna szőnyege. Pest, 1865. — Erdélyi Pál: Énekes könyveink a XVI. és XVII században. Budapest, 1899. — Gönczi Ferenc: Muraköz és népe. Budapest, 1895. — Nagy Sándor: Sztárai Mihály élete és művei. Budapest, 1883. — Dr Esterházy Sándor: Enyhébb irányzat a büntetőjogban Kassán. — Pesty Frigyes: A helynevek és a történelem. Budapest, 1878 — Jakab Elek: Aranka György. Budapest, 1884. — Halász Károly: A hadművészet történelme. Pest, 1872. — Dr. Vajda Emil: Komárom hőse. Budapest, 1894. — Dr. Szinnyei József: Iskolai magyar nyelvtan mondattani alapon. Budapest, 1889. — Ifj. Szinnyei József: Magyar olvasókönyv. Budapest, 1887. — Székely Dávid: Magyar írók álnevei a multban és jelenben. Budapest, 1904. — Gombos Ferenc Albin: Az 1437. évi parasztlázadás története. Kolozsvárt, 1898. — Dr. Szádeczky Lajos: Magyarország története. II. rész. Budapest, 1902. — Füredi Ignác: Magyar rimszótár. Budapest, 1902. — Kőrösi Sándor: Zrinyi és Machiavelli. Budapest, 1902. — Makai Emil: Énekek-éneke. Budapest, 1895. — Góbi Imre: A magyar nemzeti irodalom története. Budapest, 1902. — Kovács Dezső és Szabó Samu: Hunyadi Mátyás király az igazságos. Kolozsvárt, 1902. — Abbé Meignan: Renan műve s a német itészet. Pest, 1864. — Zigmándy Ignác: Háromszázéves hazugságok. Budapest, 1880. — Dittrich Vilmos: A nagyidai cigányok. 1898. — Kőváry László: Okmánytár az 1848—49-iki erdélyi eseményekhez. Kiadta: Gr. Eszterházi Kálmán. Pesten, 1861. — Földváry László: Szegedi Kis István élete s a Tisza—Duna mellékének reformációja. Budapest, 1894. — Dr. Kőváry László: Magyarország története. Budapest, 1907. — Borbély István: Heltai Gáspár. Budapest, 1907. — Dr Badics Ferenc: Magyar olvasókönyv. Budapest, 1896. — Gr. Tolsztoi Leó: Tudomány és művészet. Ford.: Hegedűs Pál. Budapest—Szeged, 1902. — Szölgyémy János: Egyetemes történet. Budapest, 1904. — Csifó Salamon: Szolgálat az úr előtt. — Idősb. Ábrányi Kornél: A magyar zene sajátságai. Budapest, 1893. — Kőváry László: Magyar unitáriusok története a XVIII. és XIX. században. Kolozsvár, 1899. — Kőváry László: Erdély történelme. III. k Pesten, 1860. — Dr. Márki Sándor: Földrajz. Budapest, 1887. — A budapesti magyar királyi egyetemi könyvtár kéziratainak címjegyzéke. II. rész. Budapest, 1894. — Kanyaró Ferenc: Zrinyi ismeretlen

munkái. Budapest, 1890. 60 drb. — Kanyaró Ferenc: Unitárius történetírás és Kálvin-orthodoxia. Kolozsvár, 1895. 120 drb. — Kanyaró Ferenc: A Zrinyiász kelte és költője. Budapest, 1894. 90 drb. — Kanyaró Ferenc: Unitáriusok Magyarországon. Kolozsvár, 1891. 4 drb. — Összesen 345 mű, 687 kötetben és füzetben, azonkívül még nem cédulázott kézíratok.

d) *Üzletfeloszlás alkalmával vétettek:* Schik, J. C.: Repetitorium der Chemie mit besonderer Rücksicht auf Physiologie, Pathologie u. Pharmacologie für Mediciner; Prag, 1864. — Tegner Esaias—Hedwig Amalie: Die Frithiofs-Sage, Stuttgart, 1861. — Erminia die Einsiedlerin unter Romas Ruinen; Meissen. 1800. — Hippel Th. G.: Kreuz- und Querzüge des Ritters A. bis Z I—II. Theil. Leipzig, 1860. — Musäus J. K.: Volksmärchen der Deutschen. I—IV. Theil. Berlin. — Auger, Hippolyte: Physiologie du théatre; Tome II. Bruxelles et Leipzig, 1840. — Zedlitz: Soldaten-Büchlein; Stuttgart, 1860. — Thümmel, A. M.: Sämmliche Werke. VII—VIII. Band; Leipzig, 1856. — Iffland, A. W.; Theatralische Werke in einer Auswahl. VII. Band. Leipzig, 1850. — Houwald v. Ernst: Sämmtliche Werke. I—II. Band. Leipzig, 1859. — Pyrker, Johann, Ladislau: Sämmtliche Werke; I. Band. Stuttgart u. Augsburg, 1857. — Platen v. August: Gesammelte Werke I. II. V. Band. Stuttgart u. Augsburg, 1756, 3 darab. — Lindau W. A.: Lebensbild er Wien, 1817. — Lödler: Die schmerzhafte Mutter; Zweite Auflage, Graz, 1895. — Újszövetségi történetek, növendék ifjaknak, csonka, cimlap nélkül. — Bellemare L.: La clairiére du bois des hogues. Bruxelles, 1851. — Demokritos oder hinterlassene Papiere eines lachenden Philosophen. IV. Auflage. I—XII. Stuttgart, 1853; 6 darab. — Singer, Israel: Pflichten isr. Schulmänner nebst Erziehungs u. Unterrichtslehren. Sárospatak, 1889. — Schwarz, Berthold: Schönheitspflege, Berlin. — Dr. Roth Daniel: Johann Zabanius, Sachs von Harteneck. Hermanstadt, 1847. — Chevalier Michel: Lettres sur l'Amérique du nord. I—II. Tome. Bruxelles, 1837. — Seume J. Cs: Mein Leben I—II. Theil. Berlin. — Grammaire française, csonka, címlap nélkül. Hozzákötve: Libraire de Roret. — Larousse P.: Première année. — Grammaire lexicologique. 77; edition, Paris, 1880. — Rocherolles, Ed. U.: Les premiéres lectures enfantiue, 34 edition, Paris. — Larive—Fleury: Exercices français de troisième année. 8 edition, Paris, 1898. — Gands P.: Schüssel

zu der nach Ollendorf's neuer Methode bearbeiteten französischen Sprachlehre. Frankfurt, 1868. — Larive—Fleury: La première année de grammaire. 155 ed. Paris, 1899. — Kovács Béla—Sólyom Fekete Ferenc: A közönséges és a részszerű magyar egyházjog elemei. Pest, 1865. — Dr. Bojnicic Kuinski Ivan: Gramatika magjarskoga jezika. Zagreb. — Gönczy Pál: Vezérkönyv a magy. ÁBC és elemi olvasókönyv tanításához. Budapest, 1882. — Wersaint J. M.: Cours de litterature Française adapté á la Méthode d'Ollendorff II. Edition. Frankfurt, 1866. — Karvasy Ágost: Az alkotmányi és igazságügyi politika. II. kiadás. Pest, 1865. — Parkas V.: Samo, Suotopluk und Vlasta. Wien, 1855. Hozzákötve: I., Schdara J: Die Grosbaten und Heldenlaufbahn. Wien, 1859. II. Wuitsch G.: Czerny Georg's und des Fürsten Obrenowitsch Leben und Heldenthaten. Wien, 1857. III. Kankoffer J.: Oesterreich's Helden und Feldherren Wien, 1859. — Domingo-Santo: Cardinäle, Bischöpfe und Priester Leipzig und Stuttgart 1832. — Mislej S. J.: Die Himmels-Pforte. Wien, 1866, 2 darab. — Gozzi Gasparo: Novelle I—II. Volume. Venezia, 1818. — Menk F. Dittmarsch: Illustrirter Kalender und Novellen-Almanach für 1868. Wien únd Leipzig 1868. — Jókuthy Albert és Horváth Károly: A magyar polgári törvénykezési perrendtartás. II. kiadás. Budapest, 1891. — Meliboei: Ungrischer Sprachmeister in einer ganz veränderten Gestalt. 8 Auflage, Pressburg und Pest 1800. — Dr. Ollendorf H. G.: Schlüssel zu den Aufgaben in der neuen Methode, für das Englische. VII. Ausgabe, Altenburg, Paris, 1898. — Hanák. Ker. János: A természetrajz elemei. X. kiadás. Pest, 1870. — Schneller Joseph: Predigten auf alle Sonntage des Jahres. II. Jahrgang. I. Theil. Augsburg, 1790. — Lévi Alvarés: Précis Méthodique de l'histoire ancienne et moderne des litteratures Européennes et Orientales; VI. Edition. Paris. — Golet Louise: Richesse Oblige contes et nonvelles pour l'adolescence; Paris, 1862. — Schottin R.: Bilder-Geografie für die Jugend. Leipzig und Meissen 1850. — Gyakorlati német nyelvtan a főelemi tanodák negyedik osztálya számára. Budán, 1863. — Meiszner A. G.: Skizzen, Erste Sammlun·. Tűbingen, 1780. — Biblische Geschichten für Schulen und Familien 18. Auflage. Calm und Stuttgart. — [Dargenson Mr. Lecomte]: Considerations sur le Gouvernement ancien et présent de la France. Amsterdam, 1765. — Dumas

Alex: Der Roman aus dem Leben einer Frau. IV. Theil. Pest und Leipzig, 1851, 2 darab. — Miss Stephens Anna: Die alte Heimath; Leipzig und Dresden. — Glatz Jacob: Andachtsbuch für die Jugend beyderley Geschlechts. Leipzig. — Illustrirter Volkskalender 1859; csonka: címlap nélkül. — Muzelius Fridrich: Compendium universae latinitatis ad ductum lexici Fabro Cellariani; 11. Auflage. Berlin, 1772. — Eichinger Carl Friedrich: Versuch einer teutschen Sprachlehre. Frankfurt und Leipzig, 1753. — Dreer Jos. G.: Kurze Frühlehren im Geiste des seligen Vaters Aegidius Jais. I—II. Abtheilung. Schaffhausen, 1854. — Bieberstein Fridrich August Marochall: Beschreibung der Länder zwischen den Flüssen Terek und Kur am Caspischen Meere. Frankfurt und Mein, 1800. — M. Tullius Cicero: De re publica, quae supersunt. Stuttgart, 1827. — Eysséric—Gautier J. B.: Traité d'aritmétique théoritque et pratique, 22 edition. Paris, Bruxelles, Carpentras, 1857. — Larousse M. P.: Petite Grammaire lexicologique du premier age. Paris. Gottschall v. R.: Moderne Rohäute. — Bonaventura: Nachtwachen Lindau und Leipzig, 1877. — Kochler Gregor: Anleitung zum praktischen Unterricht. Mainz, 1789. — Vega Georg Freiherr: Logaritmisch-Trigonometrisches Handbuch. 22. Auflage. Leipzig, 1842. — Tokody Ödön: Havi Közlöny 1880. Temesvár, 1880 — Dr. Récsi Emil: A római jog elemei, tekintettel a történelmi fejlődésre. Pest, 1864. — Fröhlich Alois: Handbuch der Staatrechnungswissenschaft zum Gebrauche bei akademischen Vorlesungen und zum Selbstudium; 2 Auflage. Wien, 1856. — Plate H.: Vollständiger Lehrgang zur leichten schnellen und gründlichen Erlernung der Englischen Sprache. Drezden, 1868. — Oeser Chr.: Kurzer Leitfaden der allgemeinen Weltgeschichte für Töchterschulen. 7. Auflage. Leipzig, 1870. — Gerbet Ph. Abbé: Skizze des christlichen Roms. Wien, 1846 — Frühwald, W. Th.: Handbuch des Österreichischen Strafgesetzes. Wien, 1852. — A bélyeg és illeték törvények és szabályok. A legújabb időkig kiegészített hivatalos kiadás. Pest, 1871. — Biefe eines Frauenzimmers aus dem XV. Jahrhundert. Lindau und Leipzig, 1877 — Venedien Heinrich: Predigten auf die Sonn- und Festtage des Kirchenjahres. Paderborn, 1857. — Dr. Mädler J. H.: Papuläre Astronomie. Berlin, 1841. — Girk Georgius: Sermo és több egyházi beszéd több

írótól (Uzovics János, Mayrhoffer József, Skalka Caudid, Szabó Imre, Lengyel Miklós) és Csajághy Sándor vegyes művei. — Fritzsche Louis: Rechtskunde für Forst- und Landwirthe des Königreichs Sachsen. Dresden und Leipzig, 1847. — Baedeker K.: Paris, Rouen, Havre, Dieppe, Boulogne und die drei Eisenbahn-Strassen von Rhein bis Paris. Coblenz, 1862 — Dr. Förster H.: Der Ruf der Kirche. I—II. Band. Breslau, 1848. — Dr. Seinecke Ferdinánd: Deutsches Lesebuch. 2 Auflage. Hannover, 1854. — Dr. Trefust Johann Philipp: Biblische Erzählungen nach Hübner. I—II. Theil. 6. Auflage. Hannover, 1836. Wegscheider Jul. Aug. Lud.: Institutiones Theologiae Christianae dogmaticae. Halae, 1826. — St. Hedwigs-Blatt: 1862. und 1879 Jahrgang. Schaffhausen. 2 drb. — Mehler Ludwig—Dr. Wenzel Gustav: Handbuch des allgemeinen österreichischen Bergrechts. Wien, 1855. — Michnay Endre Dániel: Statistika. Pozsonyban, 1844. — Dr. Mocnik Franz Ritter: Lehrbuch der Arithmetik für Unter-Gymnasien. Für die I. und II. Classe und III. u. IV. Classe. Wien, 1895. 2 drb. — Dr. Stein Christian Gottfried Daniel: Handbuch der Geographie und Statistik nach den neusten Ansichten für die gebildeten Stände, Gymnasien und Schulen. I—III. Band. Leipzig, 1824. 3 drb. — Dr. Schnabel G. N.: General-Statistik der Europäischen Staaten. I—II. Band. Wien, 1841. hozzákötve: dr. Schnabel G. N.: Europa und das Jahr 1841. Wien, 1841. — Allgemeines österreiches bürgerliches Gesetzbuch. I—II. Theil Anhang Alphabetisches Register. Wien, 1853. 2 drb. — Mehler Ludwig: Der Prediger und Katechet. VIII. Jahrgung. I. Band. Regensburg, 1858. — Frühwald W. Th.: Handbuch des österreichischen allgemeinen Straf prozeszes. Wien, 1856. — Offizielles Adressbuch des Deutschen Buchhandels und der verwandten Geschäftzweige. 1899. II. Theil. Leipzig, 1899. — Lichtnegel Josef Calasantz: Sistematische Darstellung der Grundsätze im neuen österreichischen Civil, Cassa, Rechnungs- und Controlwesen. Wien, 1868. — Der Prediger un Katechet. Katolische Monatschrift von Ludwig Mehler. V. Jahrgang 1855. Regensburg, 1855. — Der Coupon. Hilfs- und Nachschlagebuch für österreichisch-ungarische Wertpapiere. II. Jahrgang. 1886. Wien, 1886. — Wittstein Theodor: Fünfstellige Logarithmisch-Trigometrische Tafeln. VI. Auflage. Hannover, 1874. — Jacobi Carl: Leit-

faden der Handelslehre. IV. Auflage. Göttingen, 1902. — Dr. Theumann Theodor: Das österreichiscke Wechselrecht. Wien, 1871 — Szepessy Mihály: Ausztria birodalmi adórendszere. Pest, 1867. — A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara jelentése kerületének közgazdasági viszonyairól az 1894. évben. Marosvásárhely, 1895. — Becker M.: Der Bückenbau in seinem ganzen Umfange und mit besonderer Rückricht duf die neusten Constructionen. Stuttgart, 1854. — Gedenkbuch zur hundertjährigen Gründung der königl. ungarischen Berg- und Forst-Akademie in Schemnitz. 1770—1070 Schemnitz, 1871. — Die Natur. Zeitung zur Verbreitung naturwissenschaftlicher Kenntnisz. Herausgegeben von dr. Otto Ule — dr. Karl Müller. IX. Band. 1860. Halle. — Szeniczey Gusztáv: A magyar váltó- és kereskedelmi törvény. 6. kiadás. Budapest. 1874. — Tóth Lajos: Községi kalauz II. kiadás. Pest, 2873 — Baron Christian Joseph von Zedlitz: Todtenkränze. II. Auflage. Wien, 1831. — Weih J. B. F.: Stoff- und Muster-Sammlung zu Beschreibungen, Abhandlungen und Reden. Regensburg, 1862. — Törvényjavaslat az ügyvédi rendtartás tárgyában. Budapest, 1973. — Törvényjavaslat. A magyar büntető törvénykönyv a büntettekről és a vétségekről. Budapest, 1875. — Az 1862. december 13-iki új bélyeg és illetéki törvény. Pest, 1863. — Közönséges váltórendszabály. Pest, 1853. — Dr. Stubenrauch Moric: Lehrbuch des österreichischen Privat-Handelsrechtes mit besonderer Rücksicht auf das Bedürfniss der Handels-Lehranstalten. Wien, 1859. — Wolmann Elma: Francia olvasókönyv felsőbb leányiskolák V és VI. osztályai számára Pozsony-Budapest, 1891. — Dr. Schuster Ferdinand: Darstellung der Concursordnung. Wien, 1857. — Új csődrendtartás (Az új törvénytár VI. kötete). Pest, 1854. — Mehler Ludwig: Der Prediger und Katechet. I. Jahrgang, Januar-Juni. Regensburg, 1851. — Mehler Ludwig· Der Prediger und Katechet. I. Jahrgang. II. Band. Juli-December. Regensburg, 1851. — Bielz E. St.: Handbuch der Landeskunde Siebenbürgens eine physikalisch-statitisch-topographische Beschreibung des Landes. Hermannstadt, 1857. — Kohant Rezső, Sajóhelyi Béla, Tiborc Ida: Gazdaságtan (háztartástan) polgári és felsőbb leányiskolák számára. 4. kiadás. Budapest, 1905. — Dr. Schoedler Frigyes: A természet könyve. Pesten, 1852. — Kehrein Joseph: Deuts-

ches Lesebuch. Obere Lehrstufe. III. Auflage. Leipzig, 1854 — Spetzler: Die Wesserversorgung der Wohngebände. Hiányos: címlap nélkül. — Dr. Schmitt Jakab: Erklärung des mittleren Deharbe'schen Katechismus zunächst für die mittlere und höhere Klasse der Elementarschulen. 4. Auflage. Freiburg un Breisgau, 1877. — Dr. Ennemoser Franz, Joseph: Eine Reise vom Mittelrhein über Cöln, Paris und Havre nach den nordamerikanischen Freistaaten, beziehungsweife nach New-Orleans. 15 Auflage. Wien, 1870. — Hagen G.: Grundzüge der Wahrscheinlichkeits-Rechnung. Mit einer Figuren—Tafel Berlin, 1837t — Novák Sándor: Az egyszerű és kettős könyvitel tankönyve. II. rész. Budapest, 1877. — Ebener Gottfried: Französisches Lesebuch für Schulen und Erziehungsanstalten. In 4 Stufen. I. Stufe. 13. Auflage. Hannover, 1873. — Wirth J. G. A.: Fragmente zur Culturgeschichte. I. Theil. III. Auflage. Kaiserlautern, 1836. — Schmitz J. W.: Das Weltall. Köln. 1852. — Brassai Samu: Algebrai gyakorlat-könyv és kulcsa. 2-ik olcsóbb kiadás. Pest, 1857. — Dr. Matlekovits Sándor: Pénzügytan. Pest, 1868. — Baumeister Wilh.: Auleitung zum Betriebe der Pferdzucht für Thierärzte, Gestütsbeamte und Landwirthe. Stuttgart, 1863. — Schlott Gyula: Francia olvasókönyv gymnasiumi és reáltanodai használatra. Budapest, 1878. — Littrov I. I.: Vergleichung der vorzüglichstein Masze, Gewichte und Münzen. Wien, 1832. — Tozen M. E.: Einleitung zur allgemeinen und besondern Europäisches Staatskunde. I—II. Theil. Butzow und Wismar, 1779. — Dr. Burchardi Georg Christian: Lehrbuch des römischen Rechts. I—II. — I—IV. Abtheilung Stuttgart, 1854. — Mocnik—Szász Károly: Számítástan. 6. kiad. I—II. r. Bpest, 1873. (Csonka.) — Born Etienne: Chrestomathie Allemande. 5. éd. Genéve—Paris. 1880. — Schröer Karl, Julius: Die Aufführung des ganzen Faust. Heilbrom, 1883. — Dr Schack Béla: Magyar szöveg német fordításra szójegyzékkel. 3. kiad. Bpest, 1899. — Dr. Abel Jenő: Homeros Odysseája. I—III. ének. Homeros Iliasa. I—III. ének. Bpest, 1881. — Alnaider Modeste: Französischer Konversations Lehrgang. 5. kiad Wien, 1880. — Das Pfennig—Magazin für Kinder. I. évf. Leipzig. 1834. — Kovách László: A bankókról. Debrecen, 1842. — Spiller P. 3200 arithmetische und geometrische Rechnungsaufgaben. Neue revidirte Ausg. Berlin,

1850. — Der aus practischer Erfahrung lehrende kluge sorgfältige und verständige Garten—Besitzer von J. B. M. Bpest, 1821. — Dr. Arendel Laurenz: Der Seelsorger. 2. kiad. Nürnberg. 1850. — Radic Stjefan: Djevojacki Sviet. Zagreb, 1902. — Reeb Wilhelm: Rechenbuch. 6. kiad. II. r. Mainz. 1900. — Otto Emile: Nouvelle Grammaire Allemande. 4. éd. Heidelberg, 1870. — Villefose de Héron — Hartman Karl: Mineral—Reichthum. II. Band. Sondershausen, 1822. — Oltmanns Jabbo: Mondstafeln. Berlin, 1808. — Dr. Mocnik Franz: Lehrbuch der Arithmetik. 19. kiad. II. r. Wien, 1881. — Oltrogge Karl: Deutsches Lesebuch 4. kiad. II. r. Hannover, 1841. — Bressanvido P. Ildelphons. — Egger: Ausführliche Katechese. 2. kiad. I—IV. Bank. Augsburg, 1844. — Dr. Jordán Károly: A kath. egyház történelme. 9. kiad. (Csonka, címlap h) Tanügyi füzetek. Szerk. Varga Ferenc. I. évf. Pécs, 1875. — Weiss M. Livre de Lecture. I. Tome. Recueil d' Historiettes. 3. éd. Breslau, 1888. — Die Bibel oder die ganze heilige Schrift. Übersetz. M, Luther. Wien, 1886. I—II. r. — Dr. Maass M.: Die Kunst elegant und richtig englisch zu sprechen. (The englisch Pronunciation.) Berlin, 1882. — Dr. Fischer Kuno: Geschichte der neuen Philosophie. II. Band. Mannheim, 1855. — Thaer A.: Grundsätze der rationellen Landwirtschaft. I., II., IV. Brand. Berlin, 1831. 3 drb. — Hafenrichter Laurenz: Liturgik der katholischen Kirche. 7. kiad. Prag, 1881. Die Kanzel. Monatschrift. szerk. Gemminger L. 1867, 1870—4. évf. Regensburg & New-York. 6 drb — Dr. Wildermufh. Französische Chrestomathie. 2 kiad. II. rész. Stuttgart 1851. — Grothe Otto: Forstliche Rechenaufgaben. 4. kiad. Berlin, 1894. — Andersen C. H. — Lobedanz Edmund. 26 Huserlesene Märchen. 2. kiad. Leipzig & Berlin, 1882. — Konopásek A. — Mor Victor: Leitfaden Finanzgesetzkunde der österreichischen Kaiserstadtes. II., III. Band. Pest, 1856, 1857. 2 drb. — Mihálka Antal: Ásványtan. Növénytan. Állattan. 2. kiad. Pest, 1854. — Pesti magyar—német levelezőkönyv és házi titoknok. Pest, 1843. — Bade Th. — Otto Franz: Der Skalpjäger. 4. kiad. Leipzig, 1875. — Dauboy Mgr. Catéchisme du diocèse de Paris. Paris, 1863. — Gaultier L' Abbé: Eléments de Géographie. 10. kiad. Paris, 1861. — Champfleury: Histoire de Richard Loyanté et de la Belle Sonbise. Leipzig, 1857. — Jozgits Johann: Kate-

chismus-Gebet- und Gesangbuch. Fünfkirchen, 1890. — Bozzi - Grüner: Conversations—Taschenbuch der französischen und deutschen Sprache. 24. Auflage. Wien, 1866. — Feuchtersleben Ernst: Zur Diätetik der Seele. 32. Auflage. Wien, 1867. — Kolozsvár sz. kir. város törvényhatóságának szervezeti szabályrendelete. (Címlap hiányzik.) — Kuby Ferdinand: Gesetz über die Gewährleistung bei Viehveräuserungen. 3. Auflage. Nördlingen, 1883. — Schopenhauer Johanna: Die Tante. Roman. I—III. rész. Wien, 1825. Bulwer C. L.: Werke: Die Herzogin de la Vallière, Die Lyoneserin oder Hoffart und Liebe, Richelieu, oder die Verschwörung, Der See-Capitän oder das Recht der Erstgeburt. Stuttgart, 1840—41. — Hold Carl: Anton Halm und sein Schützling. Begebenheit aus dem 30 jährigen Kriege. Wien, 1827. — Cajus Sallustius Crispus: Werke: Der Krieg gegen Jugurtha, übersetzt von August von Goeriz. 2. Bändchen. Stuttgart, 1836. — Marmontel: Nouveaux Contes Moraux. Tome Second. Pest, 1828. — Smith J. F. Das Erbe oder die Lehren des Lebens. Roman. I—II. Band. Stuttgart, 1858. — Strahlheim Carl: Die Geschichte unserer Zeit. 8. Band. Stuttgart, 1827. Masson, J. R.: Petit Dictionnaire de l'Académie Françoise. 8. éd. Tome I. Paris. 1821. — Dresden. Seine Merkwürdigkeiten, seine Kunst schätze und seine Umgebungen. Dresden. — Spercker Caroline: Ein Gang durch's Leben an der Hand der Bibel. IV. Auflage. St. Gallen. 1872. — Les mille et une faveurs, par la Reine de Navarre. Tome 3. 1840. — Pont-Jest René: L'araignée rouge. I—II. Paris, 1874. — Bulwer C. L.: Die Pilger des Rheins. Roman. I—II. Theil. Stuttgart, 1841. — Raven Mathilde: Schwanwitt. V. Auflage. Bremen. 1880. — Noriae Jules: Les Coquins Triomphants. I—II. Paris, 1869. — Balzac: Philosophische Studien: Die Zebrahaut. Stuttgart, 1836. — Scott Walter: Werke. 9. Band. Kenilworth. II. Theil. Leipzig, 1823. — Sorcier F.: Der schnelle Franzose. II. Auflage. Wien, 1846. — Das Strafgesetz über Verbrechen, Vergehen und Mebertretungen, die Strafgerichts-Competenz-Verordnungen und die Press-Ordnung von 27. Mai 1852. Wien, 1853. — Die allgemeine Wechsel-Ordnung von 1. Mai 1850. für das Kaiserthum Oesterreich. Handausgabe. Wien, 1855. — Dr. Ploetz Carl: Syllabaire François. 16. Auflage. Berlin,

1879. — Dr. Ploetz Carl: Conjugaison Française. 10. Auflage. Berlin. 1876. — Maria ou l'enfant de l'infortune. I Tome. Seconde éd. Paris. — Kock Ch. P.: Les Étuvistes. I II. Bruxelles, 1851. — Mme Foa Eugénie: Les petits Marius. Paris. — Mélesville M. Elle est Folle. Hozzákötve: Scribe M.: Estelle ou le Père et la Fille. Hozzákötve: Mélesville M. Zoé, on l'Amant Prêté. Bielefeld, 1845. — Molsheim J. B.: Ne touchez paz à l'imperatrice. Londres & Bruxelles. — Sue Eugéne: Martin, l'enfant trouvé, ou les mémoires d'un valet de chambre. Roman. I—VIII. Leipzig, 1846—7. 4 drb. — M. Sagra Ramon: Cinq Mois aux États-Unis de l'Amérique du Nord. Bruxelles, 1837. — Voyage de M. le Maréchal duc de Raguse. I. Bruxelles, 1837. — Dr. Vogel Emil, Ferdinánd: Geschichte den denkwürdigsten Erfindungen von der ältesten bis auf die neueste Zeit. II—III—IV. Band. Leipzig, 1847. 3 darab. — Puckler le Prince Muskau: Chroniques, lettres, et journal de voyage. Tome I—II. Bruxelles et Leipzig, 1836. 2 drb. — Voltaire: Le Pyrrhonisme de l'histoire Tome I. Stuttgart, 1829. — Voltaire: Siècle de Louis XIV. et de Louis XV. Tome III. Stuttgart, 1829. — Tiedge C. A. Sämmtliche Werke III—IV. IX—X. Bändchen. Leipzig, 1841. 2 drb. — Scribe Eugen: Fesseln. Lustspiel in 5 Aufzügen. Wien, 1842. — Gebetbüchlein für christliche Schulen. IV. Auflage. Stuttgart, 1853. — Schröer, Carl, Julius: Gedichte. II. Auflage. Wien, 1862. — Beauval Fraz: Gespraeche für das gesellschaftliche Leben. II. Auflage. III. Bändchen. Dresden, 1811. — Schönstein Gustav: Das gratulirende Kind Eine Sammlung ausgewählter Glückswünsche V. Auflage. Wien und Leipzig. — Az ó és új Testamentomi Szent Historiának Summája. Szeben, 1808. — Bauer L. M.: Deutsche Elementar-Grammatik. 37. Auflage. Budapest, 1891. — Spitta, Carl, Johann, Philipp: Psalter und Harfe. Sammlung christlicher Lieder. I—II. 30., 16. Auflage. Leipzig, 1867., 1866. — Blank Samuel—Rosset A. S.: Cours Pratique de Géométrie et de toisé. Lausanne, 1859. — Hübner Julius: Verzeichnis der königlichen Gemälde—Gallerie. III. Auflage. Dresden, 1867. — Benedix Roderich: Gesammelte dramatische Werke: Der Bahnhof, Der achtundachtzigste Géburtstag, Die relegirten Studenten, Die Neujahrsnacht. Leipzig, 1869. — Hannenberg Godefried: Az Isten Szülöjének, a' boldogságos szüz Máriának védelmezése. Nagy-

szombat, 1791. — Glatz Jacob: Andachtsbuch für geoildete Familien. — Wien, 1845. — Kiállítási Kalauz. Balogh—Toldy—Gelléri. Budapest, 1885. — Donin Ludwig: Der äuszere Gottesdienst oder das grosse katholische Kirchenbuch. Wien, 1865. — Máthé Berta: Mathilde oder geprüft und bewährt. Stuttgart. — Caraccioli Marquis: Die rufende Stimme der Wahrheit wieder die heutige Freydenkerey. Augsburg, 1767. Hozzákötve: Caraccioli Marquis: Die Welt ein Räthsel. II. Auflage. Augsburg, 1768. Hozzákötve: Caraccioli Marquis: Der heutige Modechrist. Augsburg und Leipzig, 1768. — Caraccioli Marquis: Die Sprache der Religion. II. Auflage. Augsburg, 1768. Hozzákötve: Religion eines rechtsschaffenen Mannes. Nürnberg, 1766. — Caraccioli Marquis: Das Bildnis des Todes. Augsburg und Leipzig, 1768. — Hozzákötve: Die wahre Hoheit der menschlichen Seele. Frankfurt und Leipzig, 1767. Hozzákötve: Munterkeit des Gemuethes. Frankfurt und Leipzig, 1768. — Carraccioli Marquis: Der wahre Mentor oder der kluge Hofmeister. Augsburg und Leipzig, 1767. Hozzákötve: Carraccioli Marquis: Patriotische Gedanken von dem wahren Nutzen des Vaterlandes. Augsburg und Leipzig, 1769. Hozzákötve: Praktische Landoekonomie der Alten. Augsburg, 1770. — Caraccioli Marquis: Die Sprache der Vernunft. II. Auflage. Augsburg und Leipzig, 1768. Hozzákötve: Carraccioli Marquis: Die Sprache eines vernuenftigen Mannes. II. Auflage. Augsburg und Leipzig, 1768. — Hozzákötve: Carraccioli Marquis: Die wahre Freundschaft. Augsburg, 1767. — Casanova Jacob: Memoiren. XVII—XVIII. Band. Berlin, 1851. — Lonvestre Emile: Le mendiant de Saint-Roch. Paris, 1853. — Baronesse de Fresne: Maximen der wahren Eleganz und Noblesse. Weimar, 1859. — Meunier C.: Uebungsbuch für den ersten Unterricht in der französischen Sprache. II. Cursus. Iserlahn, 1856. — Haberkorn Josephus: Sermones sacri in dominicas totius anni collecti. I—IV. Pars. Augustae Vindelicorum. 4 drb. — Bellstab Ludwig: Garten und Wald. Novellen. I—IV. Theil. Leipzig, 1854. 2 drb. — Overberg Bernard: Sechs Bücher von dem Priesterstande. Münster, 1858. — Wach Anton: Gemeinnütziger Baurathgeber bei allen Arbeits — und Materialberechnungen. III Auflage. Prag, 1855. — Meidinger Valentin Johann: Praktische italienische Grammatik, 1796. —

Schmidmayer Franz: Die Andacht der heiligen Woche. Wien, 1860. — Welter Th. B.: Lehrbuch der Weltgeschichte. II. Theil: Geschichte der Mittelalters. II Ausgabe. Münster, 1853. — Z. Bodola Sámuel: Keresztény Hittan a' gymnasiumok' hetedik és nyolcadik osztályában tanuló ifjak számára. IV. kiadás. Nagyenyed—Marosvásárhely, 1848—51. — Nösselt Friedrich: Kleine Mythologie der Griechen und Römer. VII. Auflage. Leipzig, 1874. — Hal- és vadfélék készítése. Írta: Erzsi néni. Első kiadás. Ungvár, 1894. — Ollendorf H. C. Neue Methode zur Erlernung der französischen Sprache. IV. Auflage. Frankfurt a M. 1850. — Deveri Jos. Ant.: Predigten auf alle Sonntage des Jahrs. I. Theil. Prag, 1823. — Veser Chr.: Kurzer Leitfaden der allgemeinen Weltgeschichte. VII. Auflage. Leipzig, 1870. — Belák József: Római régiségtan. Pest, 1851. — Abel Caspar: Auserlesene satirische Gedichte. Quedlinburg und Aschersleben, 1714. — Wöckel Lorenz: Geometria der Alten in einer Sammlung von 856 Aufgaben. 12. Auflage. Nürnberg, 1880. — Iklandi V. Filep Jó'sef: Térvénybéli gyakorlás mutató táblája. Marosvásárhely, 1831. — Dr. Klencke H: Die gebildete Hausfrau. II. Auflage. Leipzig, 1871. — Dr. Perlaky Mihály: A szőlőmívelés kátéja. Budapest, 1874. Hozzákötve: Borászati vagyis pincegazdászati káté. Budapest, 1875. — Meidinger Valentin Johann: Praktische französische Grammatik. Neueste verbesserte Ausgabe. Wien und Triest, 1817. — Bauer Friedrich: Grundzüge der Neuhochdeutschen Grammatik für höhere Bildungs Anstalten. V. Auflage. Nördlingen, 1858. — Lauer Friedrich: Vollständiges Elementarbuch zur leichten und schnellen Erlernung der französischen Sprache. II. Auflage. Geiszen, 1877 — Erdély nagyfejedelemségében érvényben levő peres és perenkívüli eljárásra vonatkozó szükségesb rendeletek gyűjteménye. Kolozsvár, 1865. — Táncos János: Képek a hazai történelemből. Díszkiadás. Kolozsvár. — Meidinger Jean Nicolas: Nouvelle Grammaire Italienne. IV. éd. Francfort sur le Mein, 1882. — Meidinger Valentin Johann: Praktische italienische Grammatik. Neueste Ausgabe. Leipzig, 1807. — Meidinger Valentin Johann: Practische italienische Grammatik. Neueste Ausgabe. Leipzig, 1821. — Gedichte für jungere Mädchen. Gesammelt von Fr. Nösselt. II. Auflage. Leipzig, 1851. — Giebel C.: Geschichte des Weltalls, der Erde und ihrer Bewohner. Leipzig,

1851. — Ebers Johann: Theoretische und Praktische Grammatik der englischen Sprache. IV. Auflage. Halle, 1812. - Spitzer Jacob: Österreichische Vaterlandsgeschichte. Jena, 1853. — Ballagi Károly: Német nyelvtan. VII. kiadás. Pest, 1868. — Görres: Die heilige Allianz und die Völker, auf dem Congresse von Verona. Stuttgart, 1822. — Quintilianus M. Fab.: Charakteristik der besten griechischen und römischen Schriftsteller. Nördlingen, 1776. — Groszer katholischer Katechismus mit einem Abrisze der religionsgeschichte für sämmtliche Bisthümer Bayerns. Regensburg, 1854. — Liechtenstein v. Joseph Marx Freiherrn: Vollständiger Umrisz der Statistik der oesterrichischen Kaiserstaats. Brünn, 1820. — Harres B.: Landwirtschaftliche Baukunst. Leipzig, 1868. — dr. Ploetz Carl: Französische Chrestomathie. 22. Auflage. Berlin, 1887. — Mme Larive et Fleury. La première année de Grammaire. 152 éd. Paris, 1898. — Nagy-Komáromy: Vezérkönyv a magyar nyelvtan tanításában. Budapest, 1896. — Mme Larive et Fleury: L'année préparatoire de Grammaire. 64. éd. Paris, 1897. — Mme la Fayette: Zaide. Nach dem Französischen übersetzt. — Kis biblia avagy a keresztyénnek hite és kötelességei. Béts, 1820. — Das Buch für uns Alle. I. Gang. (Címlap nélkűl, csonka.) — Devrient Eduard: Briefe aus Paris. Berlin, 1840. — Neuestes und vollständigstes Taschen-Fremdwörterbuch, in welchem 17000 fremde Wörter enthalten sind. Wien und Leipzig, 1847. — Dr. Pleotz Károly: Elemi francia nyelvtan. II. r. Budapest. — Rövid útmutatás a keresztyén val'ás előadására. Pest, 1850. — Grand P.: Schlüssel zu den Aufgaben in französischer Grammatik. I. Cursus. Frankfurt a m. 1873. — Kis János: Népszerű méhészkönyv. Brassó, 1865. — Wächter Oskar: Vehmgerichte und Hexenprozesse in Deutschland. Stuttgart. — Leipziger Wochenblatt für Kinder. VII—IX. Bändchen. Frankfurt und Leipzig, 1783. — Milleniumi Kalauz. Kiállitási útmutató. Izsák—Boross. Budapest, 1896. — Közigazgatási törvények, miniszteri rendeletek. Kármán—Kassay. Pest, 1870. — Dr. Georg L.: Elementar Grammatik der französischen Sprache. VI. Auflage. Genf, 1860. — Karner János: Az egyszerű és kettős könyvvitel kimerítő tankönyve. Pest, 1871. — Trefort Ágoston: Beszédek és levelek. Budapest, 1888. — Metzger Johann: Der Rheinische Weinbau in theoretischer und praktischer Beziehung bearbeitet.

Heidelberg, 1827. — Ahn F. C.: Praktische Lehrgang zur schnellen und leichten Erlernung der französischen Sprache. I. Cursus. 23. Auflage. Köln, 1849. — Megújított énekeskönyv az erdélyi evang. ref. egyházkerület használatára. Kolozsvár, 1899. — Wolbold Gustav: Der Naturarzt. Dresden, 1871. — Pütz Wilhelm: Grundriss der Geographie und Geschichte der mittlern und der neuern Zeit. Coblenz, 1857, 1856. drb. — Dr. Georg L: Elementar Grammatik der französischen Sprache. 6. Auflage. Genf, 1860. — Dr. Schwicker Heinr. John.: Deutsches Stilbuch. I. Theil. Budapest, 1879 — Zsilinszky Mihály: Az egyetemes történelem főbb eseményei életírati vázlatokban. I. rész.: Ó-kor. Pest, 1866. — Richard E: Die Zucht des deutschen Kanariensängers. Duderstadt. — Mócsy Antal—Petrovácz József—dr. Walter Gyula: Ötödik olvasókönyv az osztott róm. kath. elemi fiuiskolák ötödik és hatodik osztálya számára. Budapest, 1903. — Villemain M.: Geschichte Cromwell's. Leipzig, 1830. — Denont Vivant: Reisen durch Ober und Unter Aegypten während Bonaparte's Feldzügen. Berlin und Hamburg, 1803. — Csatskó Imre: Az ausztriai császárság számára 1858-ki julius 29-én kihirdetett büntető perrendtartás magyarázata I—II. r. Pest, 1854. — Cervantes—Saavedra Michel Moralische Novellen. Stuttgart. — Strehl Johann: Leitfaden zum Unterricht im Rechnen. I—VI. Bändchen. Wien, 1868, 1873. — Danielik János: A történet szelleme. Történet bölcselmi-értekezés. Pest, 1857. — Szvorenyi József: A magyar nemzeti irodalom rövid ismertetése. Pest, 1869. — Szász Károly: Magyarország története rövid vonásokban. II. kiadás. Pest, 1865. Csonka. Dr. Stein Daniel, Gottfried Christian: Kleine Geographie oder Abrisz der mathematischen, physischen und besonders politischen Erdkunde. 16. Auflage. Leipzig, 1827. — Dr. Ottó Emil: Französisches Lesebuch mit Conservations-Uebungen. I. Cursus. II. Auflage. Heidelberg, 1873. — T. Virozsil Antal: Egyetemes természet vagy észjog elemei. Latinból ford. Márki József. A II. r.-t. Hoffman Lajos Pál. I—II. r. Pest, 1861. — Dr. Schrott József: Az általános számviteltan kézikönyve. Németből ford. dr. Fésüs György. Kassa, 1872. Hozzákötve: Dobos Nep. János: Pénzügyi naptár, 1873. — Chrysologus. Monatschrift für katholische Kanzelberedsamkeit von Heinrich Nagelschmitt. 12. 14. Jahrgang. Paderborn, 1872. 1874. Hozzá-

kötve: Dr. Hake: Materialen und Dispositionen zu Predigten über die Apostelgeschichte. 2 drb. (Címlap nélkül, csonka.) — Hartner Friedrich: Handbuch der niedern Geodäsie. II. Aflage. Wien, 1856 — Fordítási gyakorlatok magyarból diákra Döring F. W. szerint. S-Patak, 1839. — Reitzel Auguste: Secundes Lectures Allemandes. II. Theil. Lausanne, 1880. — Ballagi Károly: Német nyelvtan. 13. kiad. Budapest, 1887. Csonka. — Dr. Otto Emil: Kleine französische Sprachlehre. III. Auflage. Heidelberg, 1872. — Dr. Ploetz Carl: Schulgrammatik der französischen Sprache. 25. Aufl. Berlin, 1876. — Steiner Ádám: Egyesüljünk! Sz.-Fehérvár, 1870. — Burgdorf F.: Wiesen- und Wiedenbau. IV. Auflage. Berlin, 1895. — Cornelius Tacitus: Geschichte: II. Band. Címlap nélkül, csonka. — Machat J. B.: Französische Sprachlehre. Wien, 1841. — Dr. Kade Emil: Erste Anleitung zum Übersetzen ins Englische. III. Auflage. Altona, 1867. — Dr. Blaschke Johann: Vorträge über Lehenrecht. Wien, 1847. — Geiszler J. G.: Ueber die Bemühungen der Gelehrten und Künstler. Dresden, 1792. — Die Ehre Gottes aus der Betrachtung des Himmels und der Erde. Wochenschrift. III. Band. Nürnberg, 1768. — Gemeinnützige Blätter zur Belehrung und Unterhaltung. Gleichzeitige Begleiter der Vereinigten Ofner und Pester Zeitung von Christoph Rösler. 12. Jahrgang. Ofen, 1822 — Kavanagh Julie: Nathalie. Eine Erzählung. Aus dem Englischen übersetzt von dr. A. Diezmann. I—III. Theil. Berlin, 1851. — Ursprung und Geschichte des Wallfahrts- und Gnadenortes Maria-Zell. Hozzákötve: Werkstimmen für das katholische Volk II. Jahrgang. 5. Heft. Csonka. — Meidinger Valentin Johann: Practische französische Grammatik. 18. Ausgabe. Frankfurt a/Mayn, 1880. — Kelemen Emericus: Institutiones Juris Privati Hungarici. Pest, 1814. — Schulze—Delitzsch: Vorschus- und Creditvereine als Volksbanken. IV. Auflage. Leipzig, 1867. — Dr. Rittler Franz: Die zehn Gebothe in den Unterhaltungen eines Grossvaters mit sienen Enkeln. Wien, 1818. — Ideiglenes polgári perrendtartás az Erdélyi Nagyfejedelemség és a vele egyesített részek számára. Bécsben, 1852. — Stunden der Andacht zur Beförderung wahren Christenthums und häuslicher Gottes-verehrung. I—VIII. Band. Clarau, 1823. — Dr. Otto Jul. Fr.: Lehrbuch der rationellen Pra-

xis der landwirthschaftlichen Gewerbe. I—II. Band. Braunschweig, 1865. — Koch Richard: Das Eisenbahn-Maschinenwesen. Wiesbaden, 1879. — Haidinger Andreas: Selbstadvokat. Wien, 1853. — Csatskó Imre: Az ausztriai császárság számára 1853 iki julius 29-kén kihirdetett büntető perrendtartás magyarázata. I—II. r. Pest, 1854. — Das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch für Kaiserthum Oesterreich. Wien, 1854. — Dr. Pauler Tivadar: Büntetőjogtan. I—II. kötet. Pest, 1869. — Mehler Ludwig: Der Prediger und Katechet. VI. Jahrgang. Januar—Juli Heft. Regensburg, 1856. 2 drb. — Dr. Blaschke Johann: Das österreichische Wechselrecht. 4. Auflage. Wien, 1861. Hozzákötve: Der österreichische Wechselprozes. Wiein, 1858. — Strehl Johann: Anleitung zur gründlichen Erlernung der Rechenkunst. I—II. r. Wien, 1846. — Dr. Frühwald Karl: Sammlung von Formularien zum Verfahren auszer Streitsachen nach dem kaiserlichen Patente vom 9. August 1854. Wien, 1878. — Realchematismus der Erzdiöcese Freiburg. Freiburg, 1863. — Löhr J. C. A.: Kleine Erzählungen. IV. Auflage. Stuttgart. — Corzan-Avendano Gábor: Elemi síkmértan. Pest, 1867. — Dr. Blaschke Johann: Das österreichische Wechselrecht in vergleichender Darstellung mit den ausländischen und den früheren österreichischen Wechselgesetzen. 5. Auflage. Wien, 1867. — Dr. Löbe William: Anleitung zum rationellen Betreibe der Ernte. Leipzig, 1861. — Emlékkönyv a kolozsvári róm. katholikus főgimnázium önképzőkörének hnszonöt évi működéséből. 1863—1888. Kolozsvár, 1888. — Pallós Albert: Marostordavármegye népoktatási intézeteinek története. Maros-Vásárhely, 1896. — Jummerspach Friedrich: Die landwirtschaftliche Baukunde. Wien, 1860. — Dzinski Gustav: General Geschäfts-Tabellen. Ein nothwendiges und verlässliches Hilfsmittel zur Erleichterung des Geschäftsverkehrs. Laibach, 1869. — Arndt Paul: Sagen und Schwänke von Rübezahl, dem Herrn des Riesengebirges. Stuttgart. — Seifensieder-Zeitung mit chemische Mitteilungen. 24. Jahrgang. Augsburg, 1897. — Dr. Herbst Eduard: Handbuch des allgemeinen österreichischen Strafrechts. I—II. Band. Wien, 1855. — Gleizès J. U: Thalysia oder Das Heil der Menschheit. Aus dem franzőzischen von Robert Springer. Berlin, 1872. — Sentz Alois: Die provisiorische Civilprozeszordnung für Siebenbürgen, Hermannstadt, 1852. — Névy László

Magyar kereskedelmi levelező. Budapest, 1900. — Dr. Schulte Joh Friedrich: Lehrbuch der deutschen Reichs- und Rechtgeschichte. Stuttgart, 1860. — Dr. Récsi Emil: A római jog elemei. 2. kiadás. Pest, 1864. — Első erdélyi kertészeti naptár. 1886. Zámon, 1885. — Schuler-Libloy Friedrich: Deutsche Rechtsgeschichte. Wien, 1863. — Dr. Schreber Daniel, Gottlob Moritz: Aerztliche Zimmer-Gymnastik. III. Auflage. Leipzig, 1857. — Dr. Ellinger Joseph: Handbuch des österreichischen allgemeinen Civil-Rechtes. III. Auflage. Wien, 1850. — Hattler Franz: Lehrreiche Auslegung des Ave Maria. Düsseldorf—Wien. — Bogyó Samu—Heves Miksa: Kereskedelmi irodai munkálatok. Budapest, 1901. — St. Andreasberger Blätter für Kanarien-Zucht und Handel. 3. Jahrgang. Duderstadt, 1885. — Articuli comitiorum anni 1840. 1840-ik évi törvénycikkelyek. Poson. — Knoll Albert: Predigten für die Sonntage des Kirchenjahres. II. Auflage. Brixen, 1871. — Hille Augustin: Sieben Fastensammt einigen andern Predigten. Prag, 1823. — Fürst Anna: Marianne Strüf, Ein wirtschaftliches Haus- und Lesebuch für Frauen und Töchter jeden Standes. I—II. Theil. III. Ausgabe. Stuttgart—Wien, 1840. — A magyar jogászgyűlés évkönyve 1871. évre. Szerkesztette dr. Siegmund Vilmos. Pest, 1871. — Der Prediger und Katechet. Katholische Monatschrift von Ludwig Mehler. I. Jahrg. 1851. Címlap csonka. — Knoll Albert: Predigten für die Festtage des Kirchenjahres. II. Auflage Brixeu, 1874. — Különleges növénytermelés. Leírták Ábrahám János és Andrássy Béla. Kolozsmonostor, 1887. Kézirat, litografált, — Dr. Seinecke Ferdinand: Deutsches Lesebuch. II. Auflage. Hannover, 1852. — Dr. Rammelsberg C. F.: Leitfaden für die qualitative chemische Analyse III. Auflage. Berlin, 1854. — Rotteck Karl: Allgemeine Geschichte vom Anfand des historischen Kenntniss bis auf unsere Zeiten. I—III. Band. Freiburg im Breisgau, 1839. — Mitlacher Wilhelm: Praktisches Handbuch des gerichtlichen Verfahrens in Rechtsgeschäften. I—III. Theil. Wien, 1855. — Pappenheim Gustav: Populäres Lehrbuch der Müllerei. Wien, 1883. — Poelitz, Carl Heinrich, Ludwig: Kleine Weltgeschichte. VI. Auflage. Leipzig, 1829. — Dr. Sentz Alois: Sammlung der wichtigsten Justisgesetze und Verordnungen für das Grosfürstenthum Siebenb rgen. I—II. r. Hermannstadt, 1854—1855. 1 drb — Herr! bleib bei uns; denn es will Abend

werden. Eine Sammlung des Besten und Nutzlichsten aus den besten und nutzlichsten Schriften über Tod und Ewigheit. I—VI Bändchen. Würzburg. 1831., 1833., 1834. — Köhler F. J. Ant.: Legendenpredigten über die sonntäglichen Ewangelien des katholischen Kirchenjahrs. Regensburg, 1868. — Baumeister Wilhelm: Anleitung zur Schweinezucht und Schweinehaltung für den Landwirth, Thierarzt. IV. Auflage, umgearbeitet von dr. A. Rueff. Stuttgart, 1871. — Dr. Mocnik Franz: Lehrbuch der Algebra. 8. Auflage. Wien, 1863. — 1885-ik évi országgyűlési törvénycikkek. Budapest, 1885. — Dr. Heis Eduard: Sammlung von Beispielen und Aufgaben aus der allgemeinen Arithmetik und Algebra. XII. Auflage. Köln, Wien, 1863. — Kunzek August: Leichtfassliche Vorlesungen über Astronomie. Wien, 1842. — Vágvölgyi Béla: Elemí léiektan. Esztergom, 1902 — A közútakról és vámokról szóló 1890. évi I. t.-c. végrehajtása iránti utasítások. Budapest, 1890. — Martin Konrád: A katholika religio tankönyve. Németből ford. Mester István. I—II. r. Pest, 1857. — Szokolay István: Az új ausztriai büntető perrendtartás magyarázata. Pest, 1853. — Spieker W. Chr.: Christliche Morgenandachten. IV. Auflage. Leipzig, 1868. — Hornyánszky Victor: Geschichte der österreichischen Kaiserstaates. I—II. r. Pest, 1863. — Gredy F. M.: Die deutsche Poetik. V. Auflage. Mainz, 1870. — Kheil Carl Péter: Wechselrecht des österreichischen Kaiserstaates. Prag, 1854. Hozzákötve: Dr. Kalessa Franz Eduard: Lehrbuch des österreichischen und gesammten deutschen Wechselrechtes. III. Auflage. Wien, 1850. — Csatskó Imre: Az ausztriai császárság számára 1853-ki julius 29-én kihirdetett büntető perrendtartás magyarázata. I—II. r. Pest, 1854. — Mayerhofer Ernest: Handbuch für den Verwaltungsdienst bei den Landes-, Kreis- und Bezirksbehörden in Kaiserthum Oesterreich. Wien, 1856. — Udvardy Ignác: Római ker. katholica egyházi jogtan. I—II. k. Veszprém, 1846. — Koehler Gregor: Praktische Anleitung für Seelsorger im Beichtstuhle. Mainz und Frankfurt, 1798. — Dr. Konek S.: Kivonat az egyházjogtanból. Kolozsvár, 1874. Kézirat. Vikol Kálmán írása. — Jäger H.: Frauengarten. Gartenbuch für Damen. Stuttgart und Leipzig, 1871. — L. Würkert — W. Haan: Religionsbuch, ein Leitfaden zum Unterricht. Anhang: Gesanglehre. Leipzig, 1836. — L. Würkert — W. Haan: Der

angehende Geschäftsmann. Leipzig, 1836. — L. Würkert — W. Haan: Höhere Bildungstunden. Leipzig, 1837. — Peitler Franz: Systematische Sammlung von 326 auf das materielle Strafrecht sich beziehenden Entscheidungen. Wien, 1853. — Schwicker J. H.: Die Zigeuner in Ungarn und Siebenbürgen. Wien und Teschen, 1883. — Récsi Emil: A római jog rendszere. Puchta Fr. Gy. után. Pest, 1862. — Dr. Müller Joh.: Mathematischer Supplementband zum Grundrisz der Physik und Meteorologie. II. Auflage. Braunschweig, 1866. — Válogatott magyar katholikus egyházi beszédek gyűjteménye. Szerk. Dr. Potkai (Seidel) Pál. I—III. r. Székesfehérvár, 1881—2. Hille Ágoston: Fennmaradgyon-é még tovább is a' közfal, melly a' katolikusoktól a' protestansokat elválasztya? Németből Kátz András. Esztergom, 1822. — Skalnik Ferenc: A' katolika egyháznak és tanításainak igazsága. II. kiad. Kolozsvár, 1843 — Littrow I. I.: Vorlesungen über Astronome. I—II. Theil. Wien, 1830. — De la Croix: Verfassung der vornehmsten europäischen Staaten. Aus dem Französischen übersetzt. I—II. r. Leipzig, 1792. — Szokolay István: Az új közjegyzői törvény. Budapest, 1886. — Czoernig Karl: Darstellung der Einrichtungen ueber Budget, Staatsrechnung und Controle. Wien, 1866. — Breymann Carl: Tafeln für Forst — Ingeneure und Taxatoren. Wien, 1859. — Dr. Ständlin Carl Friedrich: Universalgeschichte der christlichen Kirche. V. Auflage. Hannover, 1833. — Pécsi egyházi töredékek 1842 és 1843-ra. I—II. füzet. Pécs, 1846—7. — Weninger Franz Xaver: Originelle, kurz- gefaszte, practische Standespredigten. Mainz, 1881. — Foepler Gottlieb Eduard: Theoretisch- practische Grammatik der ungarischan Sprache. V. Auflage. Pest, 1859. — Dr. Csiky Kálmán: Magyar alkotmánytan. Budapest, 1899. VIII. kiadás. — Wollmann Elma: Francia olvasókönyv felsőbb leányiskolák V. és VI. osztályai számára. II. kiadás. Pozsony, 1897. Budapest. Vaday József: Erkölcsi vezérkönyv tanulók számára. — Szántó Kálmán: Költészettan olvasókönyvvel. Polgári és felsőbb leányiskolák használatára. Budapest. — Albrecht János: Német olvasókönyv. A reáliskolák I. és a gimnáziumok III. oszt. számára. I. k. V. kiadás. Pozsony, 1902. Budapest. — Dr. Csiky Kálmán: Magyar alkotmánytan. A népiskolák számára. X. kiadás. Budapest, 1903. 1 drb. — Ammer Károly: Theoretisch-praktische.

Grammatik der italienischen Sprache. Strassburg, 1856. — Környei János után Gyertyánffy István: Tanító az iskolában. Tanítók és tanítókká lenni akarók számára. Budapest, 1887. — Dr. Veress Vilmos: Kereskedelmi számtan. Kereskedői tanonc (inas) iskolák I. osztálya számára. Budapest, 1898. — Buza János: Természetrajz. Népiskolák részére. II. kiadás. Sárospatak, 1880. — Csapódi István dr. és Gerlóczy Zsigmond dr.: Egészségtan. III. kiadás. Budapest, 1895. — Tomcsányiné Czukrász Róza: Nyelvgyakorló feladatok. Elemi népisk. V—VI. osztályai számára. Budapest, 1908. — Sztojanovits Jenő: Elméleti és gyakorlati énektan. Polgári leány és felsőbb leányiskolák I—II. osztálya számára. II. kiadás. Budapest, 1904 — Bilinszky Lajos dr.: Magyar olvasókönyv. Polgári és felsőbb leányiskolák I. osztálya számára. I. rész. Budapest, 1905. — Dr Kiss Áron: A magyarok története kapcsolatban a világtörténet nevezetesebb eseményeivel. Az elemi népiskola VI. osztálya számára. Budapest, 1904. — Dr. Vajda Gyula: Magyar irodalomtörténeti olvasókönyv. I rész. Irálytan. Felsőbb és polgári leányiskolák III. osztálya számára. Budapest, 1904. — Némethy Károly dr.: Földrajz. Polgári és felsőbb leányiskolák III. osztálya számára. III. kötet. Budapest, 1904. — Dr. Török István: Magyarország története. II. javított kiadás. Népiskolák számára. Budapest, 1899. — Sztankó Béla: Dalos könyv a népiskolák V—VI. osztályai számára II. k. Budapest. — Almásy János: Magyar nyelvgyakorlatok példatára. Az elemi népiskolák IV. osztálya számára. Budapest, 1906. — Almásy János: Magyar nyelvgyakorlatok példatára. Elemi népiskolák III. osztálya számára. Budapest, 1900. IV. kiadás. — Almásy János: Magyar nyelvgyakorló. Elemi népisk. V. és VI osztályai számára. III. kiadás. Budapest, 1899. — Almásy János: Magyar nyelvgyakorló. Elemi népisk. II. osztálya számára. III. kiadás. Budapest, 1904. — Alpáry Lajos: A magyarok története. Elemi népisk számára. Budapest. — Dr. Balogh Tihamér. Egészségtan. Vezérfonal az elemi népisk. számára. II. kiadás Budapest. — Baranyai Gyula: Természetrajz Népisk. 5. és 6 osztályai számára. II. kiadás. Budapest. — Bocsor Lajos: Egyháztörténelem a népisk. IV. osztálya számára. II. kiadás. Budapest, 1897. — Bertalan Vince: Számolási gyakorlókönyv. Katholikus népisk. II. osztálya számára. I. rész. II. kiadás. Budapest, 1903. — Bertalan

Vince: Számolási gyakorlókönyv. A kath. népisk. III. osztálya számára. Budapest, 1906. V. kiadás. II. rész. — Dr. Beke Manó: Számtan a népisk. IV. o. számára. Budapest, 1905. — Dr. Beke Manó: Számtan. A népisk. V. és VI. osztályai számára. Budapest, 1904. — Dr. Brozik Károly: Földrajz a népisk. IV. osztálya számára. Budapest, 1889. IV. kiadás. — Dr. Heinrich Gusztáv: Német olvasókönyv a középiskolák számára. II. kiadás. Budapest, 1894. — Dr. Badics Ferenc: Magyar irodalmi olvasókönyv. A gimn. V. osztálya számára. II. kiadás. Budapest, 1907. — Spitzer Jakab: Geschichte für Volksschulen Wien. 1860 Dr. Badics Ferenc: Magyar irodalmi olvasókönyv. I. k. A gimnázium V. oszt. számára. Budapest, 1890. — Dr. Sanders Dániel: Lehrbuch der deutschen Sprache. Erste Stufe: Die Redeteile. Berlin—Schöneberg. — Dr. Ribáry Ferenc: Világtörténelem. Polgári és felsőbb leányiskolák számára. IV. javított kiadás. Budapest. — Roscoe H. E. műve nyomán. Legeza Viktor: Vegytan. (Chemia) Budapest, 1902. Felsőbb leányiskolák III. osztálya számára. — Veninger Vince: A kereskedelmi számtan elemei. Leginkább kezdők részére. Pest, 1861. — Kun László, Fülöp Sándor és Csath András: Olvasókönyv a gazdasági és általános ismétlő iskolák számára. Arad, 1899. — Albrecht János: Német olvasókönyv. A középiskolák számára. II. k., II. javított kiadás. Pozsony. Budapest. — Dr. Theisz Gyula: Francia olvasó és gyakorlókönyv. A reáliskolák III. osztálya számára. III kiadás. Budapest, 1900. — Kovácsy Sándor: Bibliai vallástan. III. javított kiadás. Sárospatak, 1894. — Dr. Veres Vilmos: Ipari számvetés. Az ipari tanonc-iskolák számára. V. kiadás. Bpest, 1906. — Szánthó Kálmán: Irálytan olvasókönyvvel. Bpest. — Kautz Gyula: Nemzetgazdaság- és pénzügytan. Pest, 1863. — Platen August: Gesammelte Werke. IV. Band. Stuttgart und Augsburg, 1856. — Dr. Heinrich Gusztáv: Német olvasókönyv. Budapest, 1903. 1 drb. — Schultz Ferdinánd: Latin nyelvtan. Budapest, 1896. — Stein und Weiner: Deutsche Sprachschule. Wien, 1902. — Dr. Badics Ferenc: Magyar irodalmi olvasókönyv. III. k. Budapest, 1902. — Müller: Taschenbuch. Hermannstadt, 1860. — Hoffmann Pál: A római jog külszerű történelme és római perjog. Pest, 1866. — Dr. Mocnik Ferenc: Geometria. 10. kiadás. Budapest, 1898. — Lavousse R.: Grammaire elementaire lexicologique.

Paris, 1888. — Tiedge's: Sämmtliche Werke. Leipzig, 1841. — Cserey Drusiána: Leánykák tancsarnoka. Pest, 1856. — Egal B: Manuel de la conversation. Berlin, 1899. — Szabó Endre: Vezérkönyv Frőbel Frigyes foglalkoztató eszközei használatára. Pest, 1871. — Gorove Istváu emlékezete. Budapest, 1882. — Dr. Mariska Vilmos: Pénzügytan. Pest, 1871. — Fekete Lajos: Beszélgetés az új erdőtörvényről. Kolozsvár, 1881. — Felszeghi Ferenc: Biztosítás szövetkezés útján. Budapest, 1894. — Dr. Dell' Adami Rezső: Olasz ügyvédi rendtartás Budapest, 1882. — Clio: Nehány kérdés a paktumot aláírt ellenzéki párthoz. Budapest, 1899. — Kovácsi Sándor és Németh József: Az 1894. évi törvénycikk a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről. Budapest, 1894. — Hoffmann: Aufgaben zum Übersetzen. Berlin, 1850. — Herlofssohn: Damen Conversations-Lexicon. X. Band. 1838. — Epiktets Handbuch neu übersetzt und bearbeitet von Thiele. Frankfurt, 1790. — Pannier Karl: Handelsgesetzbuch für das Deutsche Reich. Leipzig, 1897. — Die Ehre Gottes. V. Band. Nürnberg, 1768. — Dr. Schack Béla: Magyar szöveg német fordításra. 3. kiadás. Budapest, 1899. Reuter Fritz: Die Reise nach. Belgien, 1858. — Kautz Gyula: A pénzügytan rendszere. Pest, 1872. — Salzmann: Der Himmel auf Erden Stuttgart, 1846. — Tiedge C. A.: Sämmtliche Werke. I—II. Bd. Leipzig, 1841. — Lutter: Betüszámtan. (Címlap nélkül, csonka.) — Lutter Nándor: Számtan. 15. kiadás. Budapest, 1896. — Dr. Lutter Nándor: Betüszámtan. Budapest, 1895. — Dr. Lutter Nándor: Közönséges számtan. 9. kiadás. Budapest, 1886. — Sebesztha Károly: A magyar nemzet története. Budapest, 1903. — Sebesztha Károly: A magyar nemzet története. Budapest, 1882. — Stetina Ilona: Magyar olvasókönyv. Budapest, 1907. — Szamosi János: Latin nyelvtan. Budapest, 1887. — Szamosi János: Latin nyelvtan. II. rész. Budapest, 1887. — Simonyi Zsigmond: Német olvasó könyv szótárral. Budapest, 1882. — Dr. Seinecke Ferdinánd: Deutsches Lesebuch. Hannover, 1853. — Dr. Simonyi Jenő: Földrajz (címlap nélkül, csonka) 1 drb. — Dr. Simonyi Jenő: Földrajz. Budapest, 1891. — Dr. Simonyi Jenő: Földrajz felsőbb leányiskolák II. osztálya számára. Bpest, 1899. — Dr. Simonkai Lajos: A növénytan iskolakönyve. 8. kiadás. 1895. — Stetina Ilona: Magyar olvasókönyv. Budapest, 1903. — Stetina Ilona: Gazdaságtan.

Bpest, 1896. — Stetina Ilona: Gazdaságtan III. kiadás. Bpest, 1900. — Dr. Sebestyén Jenő: Kereskedelmi ismertető. IV. kiad. Bpest, 1900. — Stern Ábrahám: Izrael története. I. k. 1901. — Dr. Simonyi Jenő: Földrajz kereskedelmi akadémiák felső osztályai számára. Budapest. — Sonnenfeld Zsigmond: Német nyelv- és irodalmi kézikönyv II. rész. Budapest, 1878. — Andor Károly és Szabó Ignác: Magyar nyelvtan. Budapest, 1904. — Dr. Badics Kálmán: Tapasztalati lélektan. — Arany-Szijártó: Számtan. t. 1899. (Címlap nélkül. Csonka.) — Andor Károly és dr. Szabó Ignác: Magyar olvasókönyv közép és polgári iskolák és felsőbb leányiskolák első osztálya számára. Budapest, 1904. — Dr. Badics Ferenc: Magyar olvasókönyv III. kötet. Budapest, 1898. — Györffy János: Földrajz a városi katholikus népiskolák IV. osztálya számára. Budapest, 1902 — Gáspár János: Magyar olvasókönyv a népiskolák IV. osztálya számára. Budapest, 1895. Gáspár János: Magyar olvasókönyv a népiskolák számára. Budapest, 1898. — Gáspár János: Magyar olvasókönyv. Budapest, 1903. — Gáspár János: Magyar olvasókönyv a népiskolák V—VI. osztálya számára. Budapest, 1905. — Györffy István, Dr. Kiss Áron, Radó Vilmos: Olvasókönyv az elemi népiskolák II. osztálya számára. Budapest, 1899. 128 l. 1 drb. — Gyertyánffy, dr. Kiss, Radó: Olvasókönyv az elemi népiskolák IV. osztálya számára. Budapest, 1898. — Gyertyánffy, Kiss, Radó: Olvasókönyv az elemi népiskolák III. osztálya számára. Budapest, 1901. — Gyertyánffy, Kiss, Radó: Olvasókönyv az elemi népiskolák II. osztálya számára. Budapest, 1905. — Gerely József: Kis képes biblia az elemi iskolák I—II. osztálya részére. Budapest, 1900. Gerély József: Kis képes biblia az elemi iskolák I—II. osztálya részére. Budapest, 1903. — Gerely József: Kis képes biblia az elemi iskolák III—V. osztálya részére. Budapest, 1904. — Gerely József: Kis képes biblia az elemi iskolák III—V. osztálya számára. Budapest, 1902. — Földes Károly: A számolás gyakorlókönyve az elemi népiskola II. osztálya részére. Budapest, 1906. — Földes Károly; A számolás gyakorlókönyve az elemi népiskolák V—BI. oszt. számára. Budapest, 1906. — Fonyó István: Bibliai történetek a II. és III. osztályú katholikus gyermekek számára. Temesvár, 1906. — Schwicker és Tiber Ágost: A német helyesírás főszabályai. Budapestt 1881. — Sebesztha Károly: Művelődés-

történet. Budapest, 1890. — Schultz Imre: Mintaleckék. Pozsony, 1902. — Schultz Imre: Olvasókönyv katholikus tanítóképzők számára. I. k. — Dr. Lutter Nándor: Közönséges Számtan. 13. kiadás. Budapest, 1893. — Molnár Lajos: Magyar olvasókönyv középiskolák alsó osztályai számára. I. k. Sárospatak, 1902. — Molnár Ervin: Latin olvasó- és gyakorlókönyv. Budapest, 1906. Dr. Mocnik Ferenc: Számtan. I. rész. Budapest, 187ö. — Lesebuch für Fortbildungsschulen. Dresden, 1883. — Albrecht János: Német olvasókönyv. Budapest, 1893. — Albrecht János: Német olvasókönyv (címlap nélkül, hiányos) 1 drb. — Adjutus Secundus: A bibliai történetek magyarázata. I. rész. Szatmár, 1901. — Adjutus Secundus: Katholikus Szertartástan. Szatmár, 1903. — Adjutus Secundus: Katholikus Vallástan. Szatmár, 1905. — Acsay—Bartha—Madarász: Magyar olvasókönyv. Budapest, 1907. — Acsay—Bartha—Madarász: Magyar nyelvtan mondattani alapon. Budapest, 1908. — Szamosi János: Tirociuium Poeticum. 4. kiadás. 1883. — Szamosi János: Szemelvény görög remekírókból. Budapest, 1877. — Szántó Kálmán: Költészettan. Budapest. — Szamosi János: Görög Nyelvtan. Budavest, 1885. — Stern Ábrahám: Izrael története. II. k. Budapest.

2. Ajándékozás utján:

Létay Domokos unitárius lelkész könyvtárából: Dr. Boros György útján:

Kamarási György: Prédikátziok. Kolozsvárt, 1766. — Az 1872-ik évi törvények. (Közli: Szeniczey Gusztáv.) V. k. Pest, 1872. — Kozma Ferenc: A kolozsvári unitárium collegium ifjusága olvasó és irodalmi körének multja. Kolozsvárt, 1862. — Kócsi Károly: Községi faiskola. Kolozsvárt, 1871. — Hármas kis tükör. Pozsonyban és Komáromban. 1793. — Balla Gergely: Nagy-Körösi krónika. (Kiadták: Szabó Károly és Szilágyi Sándor.) Kecskeméten, 1857. Csonka. — Háziorvos 315 lap. (Cím. nélkül, csonka.) — Janits—Szekér: Frantziaországnak polgári és hadi történetei II. k. Pesten, 1811. — Zsarnay Lajos: Bibliai bevezetés. Sárospatak, 1861. 1 drb. — Rist: Anweisung für Schulmeister niederer Schulen Hamburg, 1882. — Koronka Antal: Index Articulorum Diaetalium. (Eredeti kézírat.) 1830. — Koronka Antal: Juris Transilvanicae. (Eredeti kézírat.) — Regénytár. 1847. Másolta: Kadicsfalvi Török

Rudolf. 1 drb, — Révész Imre: Egyházi beszédek, Pest, 1867. II. füzet. — Bencédi G.: Berde Mózsa életrajza. Budapest, 1901. — Derzsi Károly: A keresztény hittudomány összege. Kolozsvár, 1899. — Révész Imre: Egyházi történelem. I. füzet. Debrecen, 1865. Hozzákötve: Pálfi József: A keresztény anyaszentegyház története. Pest, 1865. — Békeházi Innocent: Igaz-e, hogy mindenben hátra vagyunk? Pest, 1838 — Az ev. ref. Egyházkerület törvényei. Kolozsvár. 1888. — Szabó János: A sz.-írás és a természet szava. Kolozsvártt, 1803. Dobos János: Homiliák. Pest, 1873. — Fényes Elek: Magyarország statisztikája. I. k. Pesten, 1842. 1 drb. — Homoród-Szentpáli N. Ferenc: Verbőczi István törvénykönyvének compendiuma. Kolozsvárott, 1699. — Ujabbkori ismeretek tára. I—IV. k. Pest, 1850—55. 6 drb. — Keresztény Magvető 1., 2., 4—17., 19—25., 26., 27., 30. 22 drb. — Erdélyi Múzeum 1—8. és 10. füzet. 9 drb. — Dr. Beck József: Világtörténeti tankönyv. Pest, 1856. 1 drb. — Brassai Sámuel: Bevezetés a világ, föld és státusok esmeretébe. Kolozsvárott, 1834. — Kováts Sámuel: Példákba foglalt erkölcsi tanítások. 1 drb. Pest, 1822. — Ferencz József: Ima Nagy Elek koporsójánál. Kolozsvárt, 1877. — Székely Mózes: Gondolkodástan. Kolozsvárt, 1840. — Simon Domokos: Az evangeliumi csodák. Kolozsvár, 1875. — Márton József: Német nyelvtan. (Csonka.) — Az ugaros szöllőmívelés. Kolozsvárott, 1834. — Gyöngyösi István: Székely Sándor úr gyászemléke. Kolozsvárt, 1862. — Decsy Sámuel: Osmanografia. I. r. Bétsben, 1789. — A Koronka család nemességét bizonyító okmány 1813-ból. (Kézirat). Pap István: Alkalmi egyházi beszédek. Debrecen, 1871. — Ferencz József: Unitárius kis tükör. Kolozsvárt, 1875. — Kuthy Lajos: Polgári szózat. Pesten, 1841. — Szokolay István: Az új osztrák büntető törvénykönyv. Pesten, 1852. — Megyei: A magyar nemzeti egyházpolitika. Budapest, 1893. — Erdélyi János: Nemzeti iparunk. Pest, 1846. — Péterfy Dénes: Keresztény egység. Kolozsvárt, 1883. — Kosztolány Sándor: Szent beszédek. I. rész. Pozsonyban és Pesten, 1794. — Szentábrahámi Mihály: Summa universae theologiae Christianae. Claudiopoli, 1787. — Takáts Ádám: Halotti prédikátiok. Pozsonyban és Pesten, 1795. — Iskolai Lexikon vagyis szókönyv. Kiadta: Mártou József. I—II. drb. Bétsben, 1816. — Prof. Gerhard: Ein Ausflug

nach Calabrien. Bonn, 1871. — Milne—Edvards: Állattan. Ford.: Nagy Péter. Kolozsvárt, 1847. I—II. k. — Kőváry László: Székelyhonról. Kolozsvárt, 1842. — Névtelen levelek Tisza Kálmánhoz. Pest, 1872. — Szentábrahámi Mihály: Summa universae Theologiae Christianae. Claudiopoli, 1787. — A keresztény anyaszentegyház történetei. Kőszegen, 1843. — Clarks Sámuel: Geistliche Reden. Leipzig, 1748. I—IV. k. 2 drb. — Dr. Mocnik Ferenc: Algebra. Budapest, 1890. — Bod Péter: A szent bibliának historiája. Szebenben, 1748. — Democritus Ridens. Augustae Vindelicorum. 1754. — Révész Imre: Temetési beszédek I. füzet. Debrecen, 1870. — Kozma Mihály: Temetési alapígék. Kolozsvárt, 1875. — Jakab Elek: Aranka György és az erdélyi nyelvművelő és kéziratkiadó társaság. Budapest, 1884. — Tóth Mihály: Ünnepi és vasárnapi egyházi beszédek. Pesten, 1851. — Kazaly Imre: A katholikus egyházjogtan kézi könyve. I—II. k. Vácon, 1877. — Tarcsafalvi Albert: Bibliai történetek. Székelyudvarhely, 1896. — Reformer: Az agrár kérdés Magyarországon. Budapesf, 1894. — Szentmártoni Kálmán: Tanulmányi kirándulás az Al-Dunára. Székelykereszturon, 1908. — A magyar nyelv és irodalom szépségei. Kiadta: Bloch Móritz. Pesten, 1845. — Márton József: Német grammatica. Bécs, 1811. — Szvorényi József: Ékesszólástan. Pest, 1858. — Beksics Gusztáv: A román kérdés és a fajok harca Európában és Magyarországon. Budapest, 1895. — Monostori Károly: A szarvasmarhatenyésztés alapvonalai. Budapest, 1906. — Koronka Antal országgyűlési beszédei. Kolozsvárt, 1864. — Székely Sándor: Unitária vallás történetei Erdélyben. Kolozsvárt, 1839. — Meiszner: Stammbuch. Leipzig und Wien, 1814. — Farkasvölgyi Imre: Pozsonyvári kisértő lélek. Pozsonyban és Pesten, 1807. — Marmontel: Belisaire. E Gallice translatus. Vindobonae, 1806. — Csemiczky Sándor: Gyászalkony. (Ciml. nélk.) — Belisarius. (Ciml. nélk.) — M. Sz. F.: A gyakorlott vadász. — Mult és Jelen. 1841. I. félév. Kolozsvárt. — Nemzeti Társalkodó. Kolozsvár, 1830. — Dr. Osváth Albert: A jó egészség. Budapest, 1890. — Seiler György: Az új testamentomi eklézsiai historiának rövid summája. (Csonka). — Nagy Miklós: Kossuth Lajos temetése. — Horatius: Opera omnia. Lipsiae, 1863. — Haan Lajos: Békés-Csaba mezővárosa. Pest, 1866. Palánki Károly: Legújabb pesti titoknok. Pesten.

— Monod Adolf: Ausgewählte Predigten. Oldenburg, 1865. — Vajda László: Az erdélyi polgári magános törvényekkel való ismeretségének első könyve Kolozsvár, 1830. — Az orosz inváziő veszélye. Budapest, 1883. — Laky Demeter: Irályrendszer. Pest, 1854. — Bentham Jeremiás Munkái I. k. Kolozsvár, 1842. — Gvadányi József: A mostan folyó országgyűlésnek leírása. 1791. — Cramer: Komische Erzählungen I. Theil. Leipzig, 1803. — Hervey élete. (Címlap nélkül) — Aranka György apró munkái. I. darab. Marosvásárhely, 1805. — Dr. Kiss Áron: A nevelés és oktatás története. Budapest, 1875 — Dr. Hatala Péter: Az én hitvallásom. Budapest, 1875 — Pauli Simon: Methodi aliquot locorum doctrinae ecclesiae Dei. Pars tertia Vittebergae, 1579. — Márton József: Német-Magyar és Magyar-Német lexicon. Bétsben, 1807. — Honművész. Pest, 1835—6. 2 darab. — Selecta latini sermonis exempla. Claudiopoli, 1837. — Bonnet Károly: A természet vizsgálása. Pest, 1819. — Szabó János: Egyházi beszédei. Kolozsvár, 1848. — Gedike Fridrik: Görög olvasókönyv. (Kidolgozta: Papp György.) Pest, 1857. (Hiányos.) — Kant: Anthropologie in pragmatischer. Hinsicht abgefaszt. Königsberg, 1798. — Vallás, hit és szabadság Kolozsvár, 1907. — Polgári törvénykezési rendtartás. Pest, 1869. — Voltaire: Az igazság kiszolgáltatásának jutalma. 1791. — A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara jelentése. 1878-ban. Kolozsvár, 1879. — Kazinczy Munkái. (Cím. nélk.) — Pütz: Földírat. (Cim. nélk.) 1 drb. — Vergilius: Opera. Illustravit: Joannes P. Müllerus. Clandiopoli, 1780. — Décsei János: Meséi és versei. (Címlap hiányzik.) 1 drb. — Fáber Antonius: Principia Juris Metallici Hungarici. Posonü, 1824. — Hatvany Pál: Némely feljegyzésre méltó történetek. Kassán, 1796. — Cs. Szt. Iváni Koronka Antal: Rochefoncault Aphorizmái. Kálban, 1828. (Kézírat.) — Az angliai unitárusok hitének históriájának s jelenlevő vagy mostani állapotának rövid kitétele vagy kimagyarázása. (Kézírat.) 1 drb. — Dr. Brassai Sámuel: Nézetek a vallás eszméjéről. Kolozsvár. — Doddridge Filep: Az igaz kegyességnek kezdete és előmenetele. Ford.: Tatai Ferenc. Debrecen, 1761. — Livius Excerptus a Martino Frider Sergel. Tomus prior. 1784. 1 drb. — Erkölcsi keresztény oktatások. 1819. — Zakariásnak, a pápa titkos íródeákjának levelei. 1786. — Dr. Récsi Emil: Közigazgatási tör-

vénytudomány kézikönyve. I—IV. k. Pest, 1854—5. — Szilády János: Egyházi beszédek. Budapest, 1876. — Kottmayer: Halotti elmélkedések. I—II. k. (Kézirat). — Bécsi Híradó. 61. szám. 1865. — Cserei Mihály: Vera Historia Transylvanica. (Csonka kézirat.) — Az evang. keresztény vallás és egyház rövid története. (Ciml. nélk.) — Szent biblia. (Címlap nélk. csonka.) — Káldi György: Az vasárnapokra való prédikatzioknak első része. Pozsony. 1631. 2. r. (R. M. K. 602.) Hozzákötve: Káldi György: Az innepekre való prédikatioknak első része. Pozsony. 1631. 2. r. — Csifó Salamon: Szolgálat az úr előtt. Kolozsvár, 1905. — Cserháti Sándor: A gabonafélék termesztése. Magyaróvár, 1889. — Téglási Ercsei József: Nemes Tordamegye florája. Kolozsvárt, 1844. — Fábián József: Természeti tudomány a köznépnek. Veszprémben, 1803. — Grotzius Hugó: A keresztyén vallás igazságairól írott könyvei. Marburgumban, 1732. — Paal Ferenc: Iskoláink és az egészségtan. Budapest, 1875. — Brassai Sámuel: Számító Socrates. Kolozsvárt, 1866. — Utasítás a községi iskolaszékek számára. Budán, 1869. — Ki köteles katonává lenni? Pest, 1868. — Psychologische Predigtenwurfe. Ein Versuch von I. f. W. T. III. Heft. Leipzig, 1796. — Varasdy Lajos: Közoktatásügyi rendszerünk. Szegszárd, 1892. — Erdélyi Muzeum. IX. füzet. Pesten, 1817. — Beyse J.: Korunk tapasztalt borgazdájának pince könyvecskéje. Ford.: Sztancsay Jenő. Pest, 1862. — Paget Jánosné Wesselényi Polixéna: Olaszhoni és schweizi utazás. II. k. 1842. — Ráth György: Országbirói értekezlet. Kozli: Ráth György. I. k. Pest, 1861. — Losonczy István: Hármas kistükör. Komáromban, 1795. — Munde Károly: A graefenbergi vízgyógyintézet. Kolozsvárt, 1838. — Dr. Heiszler József: Halotti beszédek. Budapest, 1876. — Kis Mihály: A szentírás gyöngyei. Kolozsvár, 1847. — Kistükör. Pesten, 1845. — Áhitatosság órája. II. és V. rész. Budán, 1829. — Huszár Károly Egyházi beszédek. Székesfehérvárott, 1854. I. füzet. — Egyházi könyvtár (szerk.: Révész Bálint). Debrecenben, 1859. I. évfolyam. III., IV. füzet. — Takáts Ádám: Halotti predikátziók. Pozsonyban és Pesten. II—VII. drb. 5 drb. — Klio. Kiadta: Szilágyi Ferenc. Historia zsebkönyv. I. esztendő. Kolozsváron. — Naptárgyűjtemény. (Ciml. nélk.) — Fésüs András: Egyházi beszédek. Debrecenben, 1845 Hozzákötve: Fogarasi Mihály: Keresztény igazságok egyházi

beszédekben. Kolozsvártt, 1833. — Kosztolány Sándor: Beszédek. II. rész. Pozsonyban és Pesten, 1794. — Salamon József: Erdélyi predikátori tár. 7. füzet. Kolozsvárt, 1833. — Sósmezei Vajda László: Az erdélyi polgári magános törvényekkel való esmeretségnek második és harmadik könyve. Kolozsváron, 1830. — Szalay Imre: Magyar egyházi beszédek gyűjteménye. I—IV. k. Budán, 1840—5. 2 drb. — Eder: Breviarium Juris Transilvanici. Cibini, 1800. — Pap István: Különféle prédikációk s ezekhez alkalmaztatott imádságok. I., II. rész. Veszprémben, 1839—40. — Materialien zu Kanzelvərtragen oder Predigtentwurfe. I—IV. Band. Erlangen, 1890. — Magyar Múzeum. II. k. — Hajas István: Egyházi pásztor. II. könyv. 1791. — Bethlen Imre: Emléke a boldog emlékezetű Bethleni gróf Bethlen Rosália úrasszonynak. Nagy-Enyeden, 1832. — Predikáció gyűjtemény. Koronka—Létay hagyatékából (Címl. nélk., csonka.) — Lovak tartásának és orvoslásának módja. Kézirat. Csonka. — Cserei Mihály: Historiája. Leírta: Kozma Gergely. 1814-ben. Kézirat Csonka. — Üstökös. 1866 szept. 15-től 1874. december 26-ig. (Hiányos Csonka.) — Gellert C. F. Sämmtliche. Schriften. I., IV., VI., VII., X Theil. Neue Auflage. Wien, 1782. — Bod Péter: Synopsis iuris connubialis. Cibini. 1763. — Erdélyi Núzeum. I. évf. 1—9. szám. 1874 Kolozsvár. — Ország-világ. Almanach. Budapest, 1901. — Nagy János: A székelyek scitha-hun eredetüsége és az ellenvélemények. Kolozsvár, 1870. — Ráth György: Az országbírói értekezlet. II. k. Budapest, 1861. — Tisza Kálmán beszéde. Budapest, 1874. — Dósa Elek: Erdélyhoni jogtudomány. Kolozsvár, 1861. I—III. rész. — Suhajda János és Tóth Lőrinc: Ausztriai általános polgári törvénykönyv. I—II. k. Pest, 1853. — Szerves anyagok vegytana. II. rész. — Erdélyi Naptár. I. évfolyam. Kolozsvárt, 1858. — Felsenecker P. Sebastianus: Von Hertzen zu Hertzen wohl abgeschossener Hertzens-Pfeil. Augspurg, 1718. — Sokféle szükségeinkhez alkalmazott könyörgések. Kolozsvárt, 1826. (Csonka.) — Phaedrus: Fabulae. Lipsiae, 1860. — Közhasznú ismeretek és mulattató dolgok. II. osztály. (Címl. nélk. csonka.) — Predigten über die ganze christliche. Moral. Wien, 1790. 5 drb. — Székely Sándor: Világtörténetek. Kolozsvárt, 1844. I. k. — Farkas József: A magyarországi protestáns egyház története. Kecskemét, 1899. — Volkmar: Sämmtliche

Predigten Reutlingen, 1817. — Transsilvania. I. Band. 1. Heft. II. Band. 2. Heft. Hermanstadt. 1833—4. 3 drb. — Hajós Isván: Egyházi pásztor. Veszprémben, 1795. — Décsy Sámuel: Osmanografia. III. rész. Betsben, 1789. — Jakab Elek: A magyar Fiume. Budapest, 1881. — A három magyar nagy királyok viselt dolgainak rajzolatja. Pesten, 1815. — Reusmann Ludolph: Zeugnisse der Wahrheit, II. Theil. Hamburg, 1750. — Nouveau Dictionnaire Allemand-Francois et Francois Allemand. Paris, 1800. Tome II. — Dósa Elek: Erdélyhoni Jogtudomány. II. könyv. Kolozsvár, 1861. — Templomi imák és beszédek. Székelyudvarhely, 1899. — Szilády László: Hit, remény, szeretet. Kecskemét, 1844. — P. Podhajeszky Róbert: A telekkönyvi beadványok helyes szerkesztése. Marosvásárhely, 1874. — Kultsár István: Krónika. Pesten, 1805. — Marmontel: Contes Moraux. Tome. II. Lipsiae, 1766. — Vargha István: Terv a kisdedóvó intézetek terjesztése iránt a két magyar hazában. Pest, 1843. — Dr. Malatides Dániel: Az önszeplőzés és a faraszály. Pest, 1847. — Kovács István: Az Erdélyi Magyar Nemzeti Múzeum. Kolozsvár, 1842. — Béér György József: Gondviselés az egészségre és a gyenge szemekre. Béts, 1805. — Spiesz: Die Geheimnisse der alten Ägyptier. I—II. Theil. Wien, 1809. — Jakab Elek: Szózat a magyar kérdés érdemében. Pest, 1865. — Bolyai Farkas: A szerelem győzedelme a virtuson. — Asbóth Lajos: Görgei. Pest, 1867. — Desewffy Emil: A fennforgó ausztriai pénzügyi kérdésekről. Pest, 1865. — Bőnyi Sándor: Indokolt programm. Pest, 1865. — Jakab Elek: Tisza Kálmán. Budapest, 1878. — Kerpely: Bericht über die Fortschritte der Eisenhütten Technik im Jahre 1868. Leipzig, 1870. 336. lap. — Mentor. II. kötet. Kolozsvár, 1843. — Knigge Adolf: Az emberekkel való társalkodásról. I—III. k. Győr, 1798. — Predikatziok. (Kézirat cím. nélk.) — Mindenes Gyüjtemény. (Cím. nélk.) — Halotti és Egyházi beszédek. 188 darab.

Dr. Boros György tanár:

Dr. Ajtay József: Harc a hegemoniáért. Budapest, 1906. — Pallós Albert: Marostordavármegye és Marosvásárhely szabad királyi város népoktatási intézeteinek története. Marosvásárhely, 1896. — Hanny Ferenc: Katholikus egyetem Pécsett. Pécs, 1903. — Four unitarian Lives: Channing, Priestley, Lindsey and Socinus. London, 1903. — Dr. Gálos Dezső: Csokonai. Budapest, 1909. —

Dr. Kosutány Tamás: Amíg a búzából kenyér lesz. Budapest, 1909. — Bernolák Béla: Az állami vasgyárak. Budapest, 1909. — Szabó Lajos: Honvédő polgárok. Budapest, 1909. — Fest Aladár: Fiume. Budapest, 1909. — Szalai Sándor és Sági János: A Tisza. Budapest, 1906. — Dr. Hilibi Haller Károly: Az államháztartás. Budapest, 1906. — Dr. Farkas Kálmán: Háziállataink egészségéről. Budapest, 1906. — Dr. Farkas Kálmán: Az állattenyésztés. Budapest, 1909. — Finály György: Gyermekápolás és gyermekvédelem. Budapest, 1909. — Stein Fülöp: Az alkohol. Budapest, 1908. — Angyal Dávid: Erdély története a nemzeti fejedelmek korában. Budapest, 1909. — Barabás Endre: A magyar néptanító szociális feladatai. Budapest, 1906. — A magyar orvosok és természetvizsgálók 1903. szeptember 6—9-ig tartott vándorgyűlésének történeti vázlata és munkálatai. Budapest, 1905. — Kőváry László: A kolozsvári piaci templom körüli épületek lebontására gyűlt alap keletkezése és fejlése 1852—1886. Kolozsvár, 1886. — Szabadelvű vallásos gondolkozás a XX. század kezdetén. Angolból fordították az unitárius lelkészek és tanárok. Kolozsvár, 1902. — A kolozsvári tud. egyetemi kör évkönyve 1903—4. Kolozsvár, 1904. — Stoits Iván: Loace életbölcselete. Tao-Te-King Budapest, 1907. — Macaulay: Selections from the Writings. Leipzig, 1876 — Unitarian Year Book. July 1. 1909. Boston. — A budapesti Dávid Ferenc Egylet V. évkönyve 1904—1905. Budapest, 1905. — Borbély István: A magyar nemzeti irodalom történeti ismertetése I. Régi magyar irodalom. Kolozsvár. 1905. — Normandie: In memory of William Henry Furnes. Paris. — Dr. Lővy Ferenc: Érdekes találkozások. Budapest, 1906. — Schneller Isiván: Megemlékezés Beyer Jánosról Pozsony, 1905. — Rendeletek a büntető novellának a fiatalkoruakra vonatkozó második fejezetében foglalt rendelkezések tárgyában. — Schneller István: Egyéniség - személyiség. Budapest, 1906. — Kovács Sándor: Bocskay István, a szabadsághős. Budapest, 1906. — A szekszárdi állami főgimnázium zászlószentelési ünnepélye, 1908. jun. 21. Szekszárd, 1908. — P. Szentmártoni Bálint: Szociologia a tanítói egyesületekben. Marosvásárhely, 1906. — Sztehlo Kornél: A protestánsok érdeke és az általános választói jog. Budapest. — T. Turchányi Gyula: Bucsúszó a kolozsvári ágost. hitv. evang. egyházközség tagjaihoz. Kolozsvár,

1908. — Dr. Lechner Károly: A középiskola küzdelme az alkoholizmus ellen. Kolozsvár, 1906. — Lichtenstein: Eine Bitte an die geehrten Leser. Budapest. — Kovács János: Az angol nyelv a nemzetközi érintkezésben. Kolozsvár, 1901. — Ürmösi József: Nyári vasárnapi tanítások. I. füzet. Székelyudvarhely, 1906. — Imre Sándor: Gyakorlati tanárképzés és református iskoláink. Debrecen, 1903. — Schilling Lajos: Egyetem és ifjuság. Rectori székfoglaló. Kolozsvár, 1902. — Percelné Kozma Flóra: Az evangélium, mint a XX. század fegyvere. Budapest, 1906. — Kriza Sándor: A néptanító küzdelmei az alkoholizmus ellen az iskolában és a társadalomban. Székelyudvarhely, 1908. — A kolozsvári szegénysorsú iskolás gyermekeket segélyző (rongyos) egylet. Kolozsvár, 1906. — A szentmihályi unitárius templom, torony és orgona felszentelésök alkalmával augusztus 8-án 1869. tartott könyörgés és egyházi beszédek. Kolozsvár. 1869. — Dr. Eisler Mátyás: A kolozsvári Izr. Felolvasó-Egyesület Évkönyve. Kolozsvár, 1906. — Felszeghy Dezső: A trón. Szomorújáték. Kolozsvár, 1909. — Boros György: Emléke Ferenc József unitárius püspök királyi tanácsos lelkészi és tanári működése 40 évi jubileumának. Kolozsvár, 1895. — Máthé József: Székelyföldön. Marosvásárhely, 1901. — Tisza István: Küzdelem a parlamentarizmusért. Budapest, 1904. — Dr. Apáthy István: Tudományos gyűjtemények az Egyesült Államokban. Kolozsvár, 1908. — Percelné Kozma Flóra: Eszméink az egyházi életben. Budapest, 1904. — Barkóczy Kata: A régi és modern nemzeti nőnevelés. Budapest, 1908. — Sebestyénné Stetina Ilona: De Gerando Attila. Budapest, 1885. — Ürmössy Gyula: Nagyajtai Cserei Mihály historiája. Budapest, 1898. — Nyiredy Géza: Tanulmány az olvadó pont depressiójáról. Kolozsvár, 1889. — Molnár Aladár: A philosophia szükséges alkatrésze a theologiának. Pápa, 1850. — A Dávid Ferenc Egylet unitárius konfirmációi emléke. Kolozsvár, 1906. — Varga Lajosné, Rajka Teréz: Egy nagynéne levelei. Budapest, 1882. — Fulliquet Georges: Le probléme de la Souffrance. Genéve, 1909. — Andresen Karl: Ideen zu einer Jesucentrischen Weltreligion. Leipzig, 1902. — A kolozsvári m. kir. Ferenc József Tudomány Egyetem klinikái és a Károlina Országos Kórház. Budapest. — Ferencz József: A short account of the unitarian church of Hungary. Budapest, 1907. — Grob Jean: Huldreich Zwingli:

Milwankee, 1883 — Boér Jenő: Az ember. Kolozsvár, 1906. — Emlékkönyv gróf Mikó Imre emlékszobra leleplezése alkalmára. Kolozsvár, 1889. — Gyöngyössy István temetése alkalmával tartott ima és gyászbeszédek. Marosvásárhely, 1895. — Barabás Endre: Az erdélyrészi népfajok birtokaránya. Budapest, 1905. — A székelység bajai. Budapest, 1902. — Aphoristikus jegyzetek a fegyvergyakorlatoknál tett tapasztalásokról. Kolozsvár, 1903. — Szentmártoni Kálmán: Tanulmányi kirándulás az Aldunára. Székelykeresztúr. — Pritchard Marian: The Helper. 1898—99. London. — Koncz József: Adatok a böszödi ev. ref. egyházközség történetéhez. Marosvásárhely, 1905. — Böhm Károly: „Az idea" és „ideál" értékelméleti fontossága. Budapest, 1905 — Emlékkönyv. Kiadja a körmöcbányai áll. főreáliskola tanári testülete. Körmöcbánya, 1906. — Catalogue of the Meadwille Theological School. Meadwille, 1907—1908. — Brassai: Számító Socrates. (Címlap nélkül, csonka.) — Biblia Dávid zsoltáraival. (Címlap nélkül, csonka).

Zágoni Nagy Dénesné Kócsi Margit úrnő:

Greszler F. G. L: Naturgeschichte der in Deutschland einheimischen Thiere für Kinder, Longensalza 1865. — Goldsmith Olivér: The Vicar of Wakefield v. Karl Rudolf Schaub Leipzig, 1852. — Cicero: Orationes XII. Lipsiae, 1701. — Budai Ferenc: Magyarország polgári historiájára való lexicon a XVI. század végéig. Nagyvárad, 1805. — Hóry Béla—Moldován Gergely: Részvét album a kolozsvári és marosvásárhelyi árvaházak javára. Kolozsvár, 1872. — Zákány József: Frantzia grammatika gyakorlatokkal és olvasókönyvvel együtt. Debrecen, 1828. — Dr. Bossányi Béla: Szent-Lukácsfürdő. Budapest. — Boccardo Jeromos: A föld és fokozatos meghódítása. Ford.: Dunyov István. Pest, 1872. — Dr. Schellen H.: Der elektromagnetische Telegraph. Braunschweig, 1854. — Tomié Yasa: Das Bauernproletariat Ungarns. Neusatz, 1897. — Dr. Giebel C. A.: Die nützlichen Vögel unserer Aecker, Wiesen, Gärten und Wälder. Berlin, 1868. — Voigt F. S.: Naturgeschichte der drei Reiche. Atlas. XII., XXI., VIII., VII. Tafel. Stuttgart, 1837. — Opinio deputationis regnicolaris in cameralibus ordinatae. Claudipoli, 1804. (Csonka címlap nélkül.) — Családi Kör 1866. évfolyama. 1—26. szám a 6. 7. és 12. számok kivételével. Pest, 1866. — Növénygyűjtemény (Herbarium). 2 drb. Gyűj-

tötte: Kócsi B. Géza. — Az Athenaeum nagy képes naptára 1900-ra. Budapest (címlap nélkül). — Dr. Stein C. G. D.: Neuer Atlas der ganzen Erde. Leipzig, 1844. — Liebig Justus: Die Grundsätze der Agricultur-Chemie. Braunschweig, 1855. — Neumann S. A.: Der Sprachschüler. Budapest, 1873. — Gróf Bethlen Farkas: Szőlőmüvelés és borászat kivüli tapasztalások. Pest, 1868. — Koppe Carl: Der erste Unterricht in der Naturlehre. Essen, 1869. — Endrei Ákos: Német stilusgyakorlatok. Budapest, 1902. — Csörgey Titus: Utmutató a mesterséges fészekodvak alkalmazásához. Budapest, 1305. — Dávid–Kolmár: Latinnyelvtan II. rész. Pest, 1864. — Veser Chr.: Kurzer Leitfaden der allgemeinen Weltgeschichte. Leipzig, 1870. — Walker Charles: Nouveau dictionnaire francois-allemand et allemand-francois. Strasburg—Páris, 1804. — Biblia, das ist: Die ganze Heil. Schrift Altes und Neues Testament Halle 1748. — Minikus Vince: Vezérkönyv az állat-, növény- és ásványtan oktatásában. Magyar-német szöveggel; Pest, 1872. — Dr. Graham Thomas: Lehrbuch der Chemie. Brauschweig, 1840. — Bern Ede: Népszerű vegytan. Budapest, 1894. — Salamon Josephus: De statu ecclesiae evangelico reformatae in Transsilvania commentatio theologico-historica. Claudiopoli, 1840. — Az 1882-dik törvények gyűjteménye. Budapest, 1882.

Papnevelő intézet könyvtárából: Bowie Copeland: Liberal religious thought at the beginning af the twentieth century. London, 1901. — Hagenholtz: Religion and liberty. Leyden, 1904. — Hommel Fritz: Die altorientalischen Denkmäler und das alte Testament. Berlin, 1903. — Brons A.: Ursprung, Entwickelung und Schicksale der altewangelischen Taufgesinnten oder Mennoniten. Norden, 1891. — Schultze: Buddhas Leben und Wirken. Leipzig, 1894. — Grabowszki Taddeusz: Z dziejów Literatury Kalwinskiej w Polske. Krakowie, 1906. — Dante: A poko'. Ford.: Zigány Árpád. Budapest, 1908. — Addis: Hebrew religion to the establishment of Judaism under Ezra. Williams a. Norgate. London, 1906. — Pünjer B.: Theologischer Jahresbericht III. Bd. Leipzig, 1884. — Wekerle László: Kis lexikon. Budapest, 1887. — Wimmer: My struggle for light. Williams a. Norgate. London—New-York, 1903. — Uzoni Fosztó István: Az Úr Jézus Christusnak és Szent-Péter apostolnak a mennyei hivatal folytatásában töltött holléteknek . . megkeres-

gélése. Bágyonban, 1772. Kézirat. — Szenábrahámi Lombárd Mihály: Summa universae theologiae. Recens scripta per Josephum Thoroczkai de Abrudbánya, 1745. Kézirat. — Catechesis Unitaria. Kézirat. 1780-ból. Finita per Moysem B. Siménfalvi in schola Tordana. — Approbatarum Constitutionum regni Transilv . . . pars I. Kézirat a 18. sz. végéről v. a 19. sz. elejéről. — Conspectus Articulorum Fidei Christianae Praeeunte in dictando Stephaur Agh. Finivit Moyses Siménfalvi in Collegio Unit. Clandiopolitano, 1784. Kézirat. — Theologiae Christianae pars II. et IV. Kézirat. Siménfalvi Mózes kézírása 1784-ből. — Lázár István: Notitia in metaphysicam. Leírta: Siménfalvi Mózes. — Clarke Yames Freeman: The Lord's Prayer. Boston, 1891. — A közoktatásügy Magyarországon. Budapest, 1908. — Kálvin-Jubileumi Emlékkönyv. Budapest, 1910. — Révész Imre: Adalékok a magyar prot. iskolák autonomájának történetéhez. Debrecen és Nyiregyháza, 1870. — Rohoska József: Erasmus és a reformáczió Luther előtt. Sárospatak, 1901 — Oltramare Paul: La Formule Bouddhique Geneve, 1909. — Holtmann-Halle: Welche Religion hatten die Juden als Jesus auftrat? Tübingen. 1906. — Borbély István: Unitárius polemikusok Magyarországon. Kolozsvár, 1909. — Szabó József: Kálvin János élete és reformációja. Debrecen, 1908. — Kreutzer Lipót: Magyar jegybank. Budapest, 1908. — Balogh Ferenc: Kellő világítás Kanyaró Fereuc unitárius történetéhez. Debrecen, 1892. — Thikötter Julius: Dr Kalthoffs Replik. Bremen, 1903. — Thikötter Julius: Dr. Kalthoffs Schrift Das Christusproblem. Bremen, 1903. — Dr. Kalthoffs: Thikötter und das Christusproblem. Bremen. — Döller: Bebel und Babel odel Babel und Bibel? Paderborn, 1903. — Jeremias: Im Kampte um Babel und Bibel. Leipzig, 1903. — Osettli: Der Kampf um Bibel und Babel. Leipzig, 1902. — Hastings J.: A dictionary of the Bibel Vol I., IV. and Extravolume. Edinburg—New-York, 1910. — Pfleiderer: Primitive Chritianity III. London—New-York, 1910.

Ferencz József unitárius püspök: The Christian Life, 1910. évf.

Br. Apor István: Ad Jacobi Palaeologi librum . . . responsio. Racoviae 1627. A táblán a kemény kötésen Heltai 16. századi zsoltár kiadásából két levél. A címlapon: „Ex libris B. Petri Apor".

Szemere Miklós: Zarándy Gáspár: Huba vére Szemere. Díszmű. Budapest, 1910.

Tóth Károly unitárius tanító: Kossuth-Emlékalbum. Bp. 1910.

Ütő Béla és *Endre* tanulók: Calepinus Ambrosius: Dictionarium linquae Latinae. Basileae, 1551.

Kolumbán Károly III. o. t.: Kriesch János: A természetrajz vezérfonala I. Bp. 18877.

Brunner Jenő: Gazdasági jegyzetek. Kézirat a 19. századból. I—II.

Szerzők: Rasmussen Alexander: Unitarismen. Kobenhavn. — Szádeczky Lajos: A magyar kultura nemzeti hivatása. Klv. 1910. — Felszeghy Dezső: Honvágy. Klv. 1911. — Lissák Jenő: A számtoló kézikönyve. Bp. 1911.

3. Simén-könyvtár:

Mikler Károly: Evangélikus egyházjog. Bp. 1906. — Paulsen: A system of ethics. London, 1899.

4. Mózes András könyvtár. (Elhelyezve a theol. intézet könyvtárában):

Az unitárius vallás Dávid Ferenc korában és azután. Klv. 1910. — A magyarországi románok intézményeinek ismertetése. Írta: Veritas. Budapest, 1904. — Campianu Tódor: Új erkölcsjavító intézmények. Nagyenyed. 1905. — Pokoly: Az erdélyi református egyház tört. IV—V. — Montefiore: Some elements of the teaching of Jesus. London, 1910. — Bochkor: Világnézet. Bp. 1907. — Csizmadia: Bibliai szókönyv. Debrecen, 1910. — Czóbel: Heltai Gáspár dialogusa. Bp., 1911. — Hörk: Homiletika. Pozsony, 1907. — Mokos: Hercegszöllősi kánonok. Bp., 1901. — Trine: Harmonia a mindenséggel. Ford: Révész Paula. Budapest, 1905

5. Theologiai könyvtár:

Tóthfalussy József: Képes Szent Biblia. Budapest, 1908. — Kálvin János: A genfi egyház kátéja. Ford. Czeglédi. Pápa, 1907. — Melanchton: Apologia. Ford. Magyar Endre. Budapest, 1900. — Armstrong: The trinity and the incarnation. Boston, 1904. — Hibbert Journal: Suppl. for 1909. Jesus or Christ. London, 1908. — Bousset: The faith of a modern protestant. London, 1909. — Eliot: Doctrines of christianity. Boston, 1893. — Loofs Fr.: Symbolik. Leipzig, 1907. — Erdős József: Helvét hitvallás. Debrecen, 1907.

— Hopps f. P.: A scientific basis of belief in a future life. London. — A. Hoppkins: The apostles creed. Boston, 1902. — Masznyik Endre: A smalkaldi cikkek. Pozsony, 1900. — Zahn Theodor: Das apostolische Symbolum. Leipzig, 1893. — Tarrant: Our faith. London, 1909. — Harnack: History of dogma. London, 1905. — Holy Bible. Edited by the American-Comunity. New-York, 1901. — Pierre Ullisses: The soul of the Bible. New-York, 1907. — Moulton: The modern readers bible. New-York, 1908. — Károli G.; Szent Biblia. Budapest, 1905. — Cheyne-Black: Encyclopaedia Biblica. Vol. I—IV. London, 1899. — Dr. De Loosten: Jesus Christus. Bamberg, 1905. — A. Kalthoff: Christus-Problem. Leipzig, 1902. — Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie Jahrg. 47. Leipzig, 1904. — Wernle P.: Die synoptische Frage. Leipzig, 1899. — Masznyik: Pál apostol élete. Pozsony, 1895. — Masznyik: Pál apostol levelei. Pozsony, 1898. — Frisch Ármin: Szemelvények a biblia utáni zsidó irodalomból Budapest, 1906. — Savage: Aut of Nazareth. Boston, 1903. — Crooker: The supremacy of Iesus. Boston, 1904. — Lawrence C. E.: The wisdom of the apocrypha. London, 1910. — Masznyik: Jézus élete. Budapest, 1906. — Crooker: Different new testament views of Jesus. Boston, 1891. — R. B. Drummond: The Cristology of the new testament. London, 1901. — Sunderland: Travel and life in Palestine. London, 1901. Masznyik: Voltak-e Jézusnak testvérei? Pozsony, 1906. — Bennet W. H.: A primer of the bible. London, 1897. — Thomas H.: The early church. London, 1907. — Crooker: The new Bible, and its new uses, Boston, 1897. — Gannet: The childhood of Jesus. London, 1885. — James A. Robinson. The Gospel according to Peter. London, 1892. — Giran Etienne: Jesus of Nasareth. London, 1907. — Bossuet: Jesus. New-York, 1906. — Novum testamentum Graece et Germanice. Stuttgart, 1907. — Bacon: An introduction te the new testament New-York, 1907. — Wrede: Paul. London — Hollmann: The Jewish religion in the time of Jesus. London, 1909. — Dobschütz: The apostolic age. London, 1909. — Delitzsch: Whose son is Christ? London, 1908. — P. Wernle: The sources of our knowledge of the life of Jesus. London, 1907. — Staerk: Neutestamentliche Zeitgeschichte I—II. Leipzig, 1907. — Kroll: Geschichte der klassischen Philologie. Leipzig, 1908. — Clemen: Die Entste-

hung des neuen Testaments. Leipzig, 1906. — Ramsay: St. Paul the traveller and the Roman citisen. London, 1905 — Duff Archibald: Theology and etichs of Hebrews. London, 1902. — Duff: Hints on old testament theology. London, 1908. — Jastrow Morris: Religion of Babylonia and Assyria. Boston, 1898. — Goldziher Ignác: Mithos bei den Hebräern. Leipzig, 1876. — Duff A.: History of old testament criticism. London, 1910. — M. Lohr. Religions-Geschichte. Leipzig, 1906. — S. R. Driver: The book of Job. Oxford, 1906. — Kuenen Abr.: Gesammelte Abhandlungen. Freiburg, 1894. — Jeremias Alfr.: Das alte Testament im Lichte des alten Oríents. Leipzig, 1906. — Winckler Hugo: Abraham als Babylinier. Leipzig, 1903. — Smith H. P.: Old Testament History. Edinburg, 1903. — Drummond J.: Studies in christian doctrine. London, 1908 — Cornill Carl: Introduction to the canoni cal books. London, 1907. — I. Wellhausen: Israelitische und Jüdische Geschichte. Berlin, 1907. — Wendt H. H.: System der christlichen Lehre. Göttingen, 1906. — Winkler H.: Geschichte Israels. Leipzig, 1895. — Csengey Gusztáv: Izráel története. Eperjes, 1909. — H. Gunkel: Göttingen Hand-Kommentar zum Alten Testament. Göttingen, 1910. — Gressmann H.: Altorientalische Texte u. Bilder. Tübingen, 1909. — Warga Lajos: Keresztény egyház története. I—III. Sárospatak, 1906. — Konek: Egyházjogtan. Budapest, 1903. — Cheetam: A history of the christian church during the first centuries. London, 1896. — Révész Kálmán: Révész Imre munkái. Budapest, 1900. — Késmárky: Kath. egyházi vagyonjog. Pécs, 1900. — Reinach—Lázár: A művészet kis tükre. Budapest, 1906. — Kidd: The continental reformation. London, 1902. — Seebohn Fred. S.: The era of the prot. Revolution. New-York, 1902. — Moeller: History of the christian church. I—III. London, 1902. — Kálvin János művei. I—VI. sorozat. Pápa, 1908. — Révész J.: Kálvin élete és a kálvinizmus. Debreczen, 1909. — Sörös: A magyar liturgia története. Budapest, 1904. — Workmann: The dawn of the reformation. Vol. I—II. London, 1902. — Workmann: The church of the west in the middle ages I—II. London, 1898—1900. — Johnston A. H.: Europe in the sixteenth century. London, 1903. — Kérészy: Az egyházjog tankönyve. Budapest, 1903. — Addis: Christianity an the Roman Empire. London, 1893. — Cooke G. V.: Unitarism

in Amerika. Boston, 1902. — Rainy R.: The ancient catholic church. Edinburg, 1902. — Szőcs Farkas: Emlékezés Kálvinról. Budapest, 1909. — Erős Lajos: Apologetika. Debrecen, 1905. — Pfleiderer: Religion and historic faiths. London, 1907. — Masznyik és Stromp: Luther M. három alapvető reformátori irata. Budapest, 1901. — Masznyik: Luther M. egyházreformáló iratai. I—II. Pozsony, 1904. — Masznyik: Luther M. egyházszerző iratai. Pozsony, 1906. — Dudek János: A modernizmus és a katholicizmus. Budapest, 1908. — Kossutány I.: Egyházjog. Kolozsvár, 1903. — G. Park Fischer: History of the christian church. London, 1904. — Horton E. A.: Noble lives and noble deeds. Boston, 1902. — Kálvin János: A kereszt. vallás alapvonalai. Ford. Nagy K. Budapest, 1909. — Schubert H.: Outlines of church history. New-York, 1907. — Szeredy: Egyházjog. I—II. Pécs, 1879. — Biás István: Unitárius Egyháztörténeti Adatok. Marosvásárhely, 1910. — Beöthy: A művészetek története. I. Budapest, 1906. — Westermarch: Az emberi házasság története. Ford. Harkányiné. Budapest, 1911. — Osler W.: Michael Servetus. London, 1909. — Haruy Ferenc: A keresztség kiszolgáltatása az egyházjog és a magyar közjog szempontjából. Pécs, 1903. — Brooke: Anchors of tha soul. Boston, 1905. — Everett Ch. C.: The psychological elements. London, 1902. — Mead Edvin: The influence of Emerson. Boston, 1903. — Jordan D. St.: The blood of the nation. Boston, 1903. — Herford Brooke: The forward movements. London, 1895. — Everett: Immortality. Boston, 1902. — Sunderland: The spark in the clod. Boston, 1902. — The Biblical Word. 1908. évf. I—II. — Drummond and Upton: The life and letters of J. Martineau. London, 1902. I—II. — A. W. Jakson: James Martineau. A biography and study. London, 1900. — Carpenter J.: Martineau. Theologian and teacher. London, 1905. — Emerson R. W.: Divinity School Address. London: 1903. — Harnack Adolf: A kereszténység lényege. Ford. Rácz. Sárospatak, 1906. — Beiktató ünnepély a kolozsvári unitár. theol. intézetben. Kolozsvár, 1910. — Mellone S. H.: Elements of psychology. London, 1907. — Funk: Die Entstehung des Talmud. Leipzig, 1910. Mitrovics Gyula: Összegyűjtött papi dolgozatai I. és III. k. Debrecen, 1906. — A. Hall: The moral teaching of J. Martineau. London, 1906. — A. Hall: J. Martineau. The story of his life. Lon-

on, 1906. — Kovács Albert: Homiletika. Budapest, 1904. — Mellone I. H.: Leaders of religious thought. Edinbourgh, 1902. — Mellone S. H: Converging lines of religious thought. London, 1903. — Mellone S. H.: Laws of life. London, 1908. — Fairbairn: The philosophy of the christian religion. London, 1905. — Haering: The ethics of the christian life. London, 1909 — E. B. Tylor: Primitive Cultur. London, 1903. — I.—II. Vol. — Zoványi J.: Theologiai Ismeretek Tára I.—III. Mezőtur, 1894. — Lazenby A.: Tides of the spirit. Boston, 1905. — Jones J. L.: Jasper Douthits Story Boston. — Carpenter E. F.: Studies in theology. London, 1903. — Carpenter J. E.: Christianity and religious of the world. London, 1905. — Cook St.: The laws of Mózes. London, 1903. — A Társadalmi Fejlődés Iránya. Budapest, 1904. — Kautsky Károly: Marx gazdasági tanai. Budapest, 1906. — Jászi Oszkár: A történelmi materializmus. Budapest, 1906. — Howard Collins: Spencer Herbert synthetikus filozofiájának kivonata. Budapest, 1903. — Marx és Engels válogatott müvei I. kt. Budapest, 1905. Ford. Szabó Ervin. — Savage: My creed. Boston, 1897. — Carpenter: Martineau, Theol. and teacher. Boston, 1905. — Pioneers of religious liberty in America. Boston, 1903. — Dole: The-smoke and the flame. Boston, 1902. Crothers S.: The understanding heart. Boston, 1903. — Savage: Pillars of the temple. Boston, 1904. — Wright: Some ethical phases of the labor question. Boston, 1903. — Channing W. E.: Discourses and essays. Boston. — Armstang: Agnosticism and theism. Boston, 1905. — Pfleiderer Ottó: Religion and Religionen. München, 1906. - Pfleiderer Ottó: Die Entstehung des Christentums. München 1907. — Herzog und Plitt: Real-Encyklopaedie für Theologie. Leipzig, 1888. II—XVIII. — Hibbert Journal Vol I.—VIII. - Weinel Heinrich: Jesus im neunzehnten Jahrhundert. Tübingen 1907. — Montefiori: The synoptic gospels Vol I.—II. London, 1909. — Sunderland, f. Th.: The origin and character of the bible. Boston, 1909. — Campbell: The new theology. London, 1907. — Carpenter J. E.: The bible in the nineteenth century. London, 1903. — Stevens G. B.: The theology. of the new testament. Edinburg 1901. — Pfleiderer-Montgomery: Primitive Christianity. London, 1906. Vol I.—II — Wendt H. H-Wilson: The teaching of Jesus Vol I.—II. Edinbourg, 1901. —

Gressmann: Altorientalische Texte and Bilder. I. Bd. Tübingen, 1909. — Theologiai Szaklap, 1902. — Hastings: Dictionary of the Bible. Edinbourgh, 1910. Vol I.—IV. and Extrovolume. — Pleiderer-Montgomery: Primitive Christianity. London. New-York, 1910. — Hastings: The great texts of the bible. Edinbourgh, 1910. — Hastings: Encyclopoedia of religion and ethics I.—III. Edinbourgh, 1908—10. — Schweitzer: The quest of the historical Jesus. London, 1910. — Illingworth: Personality human and divine. London, 1907. — Roberston Smith: The religion of the Semites. London. 1907. — Fairbairn: Studies in religion and theology. London, 1910. — Dykes: The christian minister and his duties. Edinburgh. 1909. — Blatchford: Church councils and their degrees. London, 1908. — König: Hebr. aram. Wörterbuch. Leipzig, 1910. — Marden: Pushing in the front London, 1908. — Földes: A socializmus. I.—II. Budapest, 1910. — Nagy Ernő: Magyarország közjoga. Budapest, 1907. — Kmety Károly: A magyar közjog. Budapest, 1905. — Vinczehidy: Magyar közjog. Budapest, 1901. — Laky Imre: A magyar közjog. Budapest, 1910. — A magyar közjog compendiuma. Irta B. A. Budapest, 1908. — Fodor Sándor: Napoleon. Budapest, 1909, — Egyháztörténelmi Emlékek (Monumenta Ecclesiastica) I.—IV. Budapest, 1902.—1909. — Tankó Béla: Egyháztörténelmi olvasmányok. I.—III. Debrecen, 1907. — Zsilinszky M.: A magyar országgyülések vallásügyi tárgyalásai. I.—IV. Budapest, 1881—1897. — Csecsetka Sámuel: Magyarhoni evang. Egyházjogtan. I.—III. kt. Pozsony, 1888—92. Stromp László: Magy. Prot. Egyháztört. Adattár. I.—VIII. évf. 1902—10. — Beöthy: Művészetek története. II. kt. Budapest, 1907. — Timon Ákos: Magyar alkotmány és jogtörténet. Budapest, 1910. — Hörk: Liturgika. Eperjes, 1882. — Harnack: A szerzetesség. Ford. Bence J. Budapest, 1911. — A magyar közjog kompendiuma. IV. kiad. Budapest, 1904. — Raffay Sándor: Magyarázatos Ujtestamentum. I. Budapest, 1910. — Baab Fr. Jesus von Nasareth. Düsseldorf. 1907. — Davidson Sámuel: An Intraduction to the Study of the new testament. London, 1894. Vol I.—II. Zeitschrift für Theologie u. Kirche. Tűbingen, 1908. — Theologische Studien u. Kritiken. 1910. — The Harwad Theol. Review. III. 1. 2. — Theologiai Szaklap. 1906. 1909. 1910. — Biblical World. 1906. 1907. 1909. 1910.

— Die christliche Welt. 1908. 1909. 1910. — General-Catalog of the Meadville Theological School 1844—1910. — Actes du Jubilé de 1904. Universite de Genéve. Genéve, 1910. — Dávid Ferenc: Rövid magyarázat. Facsimilés kiadás. Kolozsvár, 1910. — Kiss Ernő: Dávid Ferenc. 1910.

6. Iskolai Értesítő az 1909—10. isk. évről 112 drb.

Összes gyarapodás *vétel* útján (a theol. könyvtárt is beleszámítva) 1174 mű 1764 kötetben és füzetben; *ajándékozás* útján 377 mű 601 kötetben és füzetben. *Összesen 1551 mű 2365 kötetben és füzetben, azonkívül 44 folyóirat folytatólagos füzetei és 112 darab Iskolai Értesítő.*

A nemesszívű adakczók fogadják ez úton is az igazgatóság hálás köszönetét.

IV. FEJEZET.

A kollégium kórháza.

Egészségi állapot.

Az iskolaorvosi szabályzat 17. §-a értelmében benyújtott orvosi jelentés adataiból álljanak itt a következők:

Az 1910—11-ik iskolai év kezdetén az orvosi vizsgálatot szeptember hó 7-én és 12-én tartottuk meg. E vizsgálat kiterjedt az általános testi épség és az egyes szervek állapotára. A 330 tanuló közül testi hibában szenvedőnek 7-et találtunk (2·12%). Az általános testi fejlettség nagyon gyenge volt 30 tanulónál (9·09%). A csontrendszerben elváltozást 7 tanulónál találtunk (2·12%). Elhájasodást 2-nél (0·60%). Trachomás beteg nem volt. Rövidlátó volt 6 (1·01%). Kötőhártyahurut volt 25 tanulónál (7·57%). Kancsalság 1-nél (0·3%). Idült fülbaj 1 (0·3%). Tüdőcsúcshurut két tanulónál (0·60%). Szervi szívbaj 3 tanulónál (0·90%). Görvélykór 2-nél (0·60%). Elmegyengeséget 1-nél találtunk (0·3%). A testgyakorlás alól 19 tanulót kellett felmenteni, a tanulók 5·75%-át. Csontrendszerbeli elváltozások miatt 7-et, szervi szívbaj miatt 3-at, lágyéksérv miatt 3-at, gyakori orrvérzés miatt 3-at, elhájasodás miatt 2-őt, nagyfokú rövidlátás miatt 1-et.

Osztályok szerint az I-ből 2-öt, a II-ból 1-et, a III-ból 2-őt, a IV-ből 3-at, az V-ből 1-et, a VI-ból 1-et, a VII-ből 2-őt, a VIII-ból 7-et.

Rajz és ének alól nem kellett felmenteni senkit.

Az iskola épületében a tisztaság kifogástalan volt. A konviktusi ellátás ellen panasz nem merült fel.

A tanulók az internátus fürdőjét rendszeresen használták.

Az egészségi állapot a lefolyt iskolai évben általában véve

kedvezőnek mondható, amennyiben komolyabb természetű, sulyosabb megbetegedés vagy ragályos betegség nem fordult elő.

A betegforgalom a következő volt: Betegek száma 157, a bennlakók 84%-a. Ezek 300 esetben voltak betegek. Fekvő beteg volt: 112, járó beteg: 188. Az ápolási és rendelési napok száma: 1469. Ebből a fekvő betegekre jut 519, a járó betegekre 950. Egy fekvő betegre jut átlag 4·63 nap, egy járó betegre 5·05 nap. — *Vallás* tekintetében így oszolnak el a betegek: unitárius 142, róm. kath 4, ref. 5, ág. ev. 1, izraelita 5.

Osztályok szerint a betegek így oszolnak el: elemi osztályok: 5, I. g. 57, II. g. 48, III. g. 30, IV. g. 39, V. g. 21, VI. g. 19, VII. g. 35, VIII. g. 46.

Hónapok szerint a megbetegedések így oszolnak el: szeptember: 21, október: 15, november: 47, december: 37, január: 40, február: 84 március: 40, április: 7, május: 9.

A betegség nemei: emésztőszervek bántalma: 45; toroklob: 50; légzőszervek bántalma: 28; szívbántalom: 3; kötőhártyahurut; 12; bőrbántalom: 7; sebészeti esetek 73; csúzos bántalmak: 15; görvélykór: 2.

Fertőző betegségek közül volt: influenza: 63; tüdőcsúcshurut: 2; ezek közül egyik otthon ápoltatott.

A 157 beteg közül gyógyult: 150, javult: 2, gyógyulatlan maradt: 5. Nem halt el senki.

Az internátusi betegszobában gyógyíttatott 112 tanuló 1289 napon át; az intézet külön korházában 45 tanuló 180 napon át. Az intézeti kórházban a súlyosabb, illetve lázasabb betegek és a toroklobbal fekvők nagy része gyógyíttatott.

A kórházi ápoló Barabás Károly volt.

Az egészségi állapot ismertetéséhez tartozik annak megemlítése is, hogy a tanulók télen a városi Torna-Vívó kertjében létesített korcsolyapályán csekély díj mellett korcsolyáztak; az őszi és tavaszi időben négy csoportban heti 2—2 órában a Kismezőre jártak játszani a tornatanár vezetése és felügyelete mellett. A bennlakók a tornaterem karzatán levő tekepályát használták üdülés és szórakozás céljából.

V. FEJEZET.

Segélyezés

A) Ösztöndíjak

I. Konviktusi ösztöndíjak.

1. A Derzsi János alapból egész kedvezményben részesültek: Keresztesi Dénes IV., Zoltán Sándor IV., papnövendékek; Boros Sándor, Májay Ferenc VI., Szász Ferenc V., K. Nagy Imre, Fazakas Lajos IV., Darkó Gábor, Frank-Kis István II. o. t.; félkedvezményt kaptak: Máthé Mihály I., Sebe Ferenc II, Zsigmond József I. pn.; egynegyed kedvezményt: Buzogány Kálmán III., Lőrinczi Domokos III. pn. Értéke 2400 K.

2. Az id. Daniel Gábor alapból kedvezményt kapott: Fekete Gyula VII. o. t. Értéke 210 K.

3. A Koncz Judith alapból egész kedvezményt kapott Máthé Jenő III., háromnegyed kedvezményt Máthé Sándor II. o. t. Értéke 420 K.

4. A br. P. Horváth Kálmán alapból 100 K kedvezményt kapott Kovács Béla IV., 110 K kedvezményt Péter Pál VIII. o. t. Értéke 210 K.

5. Az árkosi Benkő Mihály alapból kedvezményt kapott Dézsi Gábor IV. o. t. Értéke 210 K.

6. A Józan Miklós alapból kedvezményt kapott Máthé László VI. o. t. Értéke 210 K.

7. A Ferencz József és neje alapból félkedvezményt kapott Gál Mózes II. pn. Értéke 120 K.

8. A Téglás Mihály alapból félkedvezményt kaptak: Jakab

István* VI., Aranyossy Ágoston III., Bodnár László V.; egynegyedet Adorjáni Gyula IV. o. t. Értéke 420 K.

9. A bölöni egyházközség alapjából kedvezményt kapott Tana Ferenc III. o. t. Értéke 210 K.

10. A régi osztálytársak alapjából háromnegyed kedvezményt kapott Székely Kelemen IV. pn. Értéke 180 K.

11. A konviktusi házi alapból félkedvezményt kaptak: Bálint Ödön I., Koronki János IV., Erdődi Ernő* VI., Benedek Gábor VII., Gálfalvi István I. o. t ; egynegyed kedvezményt: Gál Mózes II., Marosi Márton II. pn., Szilágyi Tibor* II. o. t. Értéke 780 K.

12. A Bedő Dániel alapból egynegyed kedvezményt kaptak: Kovács P. I., Pap Jenő VII., Sikó Tibor* VI. o. t. Értéke 180 K.

13. A Gyulay László alapból kedvezményt kapott Durugy Ferenc VII. o. t. Értéke 60 K.

14. A torockói Koncz alapból kedvezményt kapott Sándor Dezső VIII. o. t. Értéke 210 K.

15. Albert János alapból egynegyed kedvezményt kapott Kozma Zoltán VII. o. t Értéke 60 K.

16. A Serester Anna alapból egész kedvezményt kapott Vaska István III. o. t. Értéke 250 K.

17. Az Amboris Rózália alapból félkedvezményt kaptak: Baranyay Lőrinc II., Benke Márton VI., Bodnár László V., Csiky Gábor VIII., Erdődi Sándor I., Fazakas Béla VII. o. t.; egynegyed kedvezményt kapott Mátyus Gergely I. pn. Értéke 780 K.

18. Dr. Ferencz József adományából egész kedvezményt kapott Dombi Béla III. o. t. Értéke 250 K.

19. A Máté Albert alapból kedvezményt kapott Pap Jenő VII. o. t. Értéke 32 K.

20. A konviktusi egyesített alapból (unitárius leányok, Gál Elek alap, Benczédi Ferenc joghallgató emlékalap, br. Kemény Gézáné sz. Szilvássy Gizella alap, Deréki Gyuláné sz. br. Győrffy Róza alap, özv. K. Ferencz Károlyné alap, Vécsei Sámuel alap, Fejér Ödön, Kelemen Benő cipó-alap, Koronka Lászlóné, Kern, Szilvássy, Májusi, Daniel Elek, Szabó József, Árkosi Lajos, Tóth Ferenc, ifj. Peielle István alap, Berde Márkus cipó-alap, K. Nagy

* Évközben változás történt.

Sándor, Kovács Dénes ösztöndíj, Berde buni cipó alap) *egész kedvezményt* kaptak: Gyulay Zoltán, Borbély Ferenc intern. s. felügyelők, Gelei Antal IV., Boros Jenő VII. o. t.; *háromnegyed kedvezményt*: Buzogány Kálmán III., Lőrinczi Domokos II. pn., Bálint Albert VIII., Báró József VIII., Ütő Béla IV., Szentpály János I., Fazakas Sándor 4. el. o. t.; *félkedvezményt*: Sebe Ferenc II., Marosi Márton II. pn., Frank-Kiss Jenő I., Gvidó Béla VIII., II., Hadházy György IV., Iszlai Kálmán 4. elemi, Kászoni Gyula II., Kozma Pál* II., Magyari Lőrinc I., Máthé Emil II., Molnár Sándor V., Murvai Árpád V., Oláh Ernő VIII., Osváth Gábor IV., Pál Dénes VII., Pataki András I., Sándor Ferenc VIII., Ütő Kálmán I. o. t.; *egynegyed* kedvezményt kaptak: Kisgyörgy Endre III., Kisgyörgy Tamás IV., Pap Ferenc VII. o. t. Értéke 4080 K.

21. A megszünt tordai gimnáziumhoz tartozó alapok és vagyonból *egész kedvezményt kaptak*: Csongvai József II., Gálfi Miklós VII., Gyulai Ferenc III., Székely László VII Gyulai Árpád VI., Tóth István III., Gelei Albert* VI., Balogh Miklós II., Barabás Aladár III., Gelei Kálmán IV., Orbók Gyula VI., Barabás Béla II., Fodor Károly* I., Székely Tibor II., Kovács Károly VII. *Háromnegyed kedvezményt kaptak*: Székely Lajos VIII., Csongvai Béla I., Pálfi Ambrus II. *Félkedvezményt kaptak:* Aradi Gábor VII., Balogh Pál I., Barabás Sándor VIII., Bartha Vilmos II., Biró Kálmán* II., Biró István VI., Botár Andor* IV., Csép Miklós II., Fodor Dezső VI., Fodor Lőrinc II, Fodor Miklós IV., Gál Antal II., Gálfi Ferenc III., Gálfi Dezső IV., Kelemen Ferenc IV., Pálfi Antal V., Rozsos István I., Szász Mózes IV., Szentmártoni József VIII., Székely Kocsárd I., Vekele Sándor V., Vernes József II., Zsigmond András II., Mózes Mihály VIII., Szilágyi Tibor* II., Máté Gyula I. *Egynegyed kedvezményt kapott*: Biró Zoltán VI., o. tanuló. Összesen: 7020 korona.

Évközben elveszített kedvezményekből kaptak: Máthé Gyula I., Vernes Gyula I., Vekele Sándor V., Erdődy Zoltán 4. el., Bodnár Emil III., Gazdag Miklós I., Erdődi Károly I., Deák Dénes VIII. o. t. félkedvezményt; Oláh Ernő VIII., Csiky Gábor VIII., Báró József VIII. o. t. egynegyed kedvezményt.

* Évközben változás történt.

22. Szünidei konviktusi díjakban 2 internátusi felügyelőnek 47·20 K-t, 3 napnövendéknek 66 K-t, 23 gimn. tanulónak 272 K-t, 3 el. isk. tanulónak 15·60 K-t engedtünk el, összesen 400·80 K-t.

Konviktusi segélyben részesültek:

11 papnövendék	1920 K	— f.
3 elemi iskolai tanuló	360 K	— f.
112 gimn. tanuló és 2 intern. felügyelő	16492 K	— f.
Összesen .	18772 K	— f.
Szünidei díjakban elengedtetett . . .	400 K	80 f.
Összesen .	19172 K	80 f.

II. Erdélyi kincstári ösztöndíjat kaptak fejenként évi 120 K értékben Gálfi Miklós, Székely László VII., Boros Sándor VI. és Szász Ferenc V. o. t.

III. Özv. Ferencz Albertné szül. Cs Sebes Lujza alapítvány évi kamatát Gyöngyösy István IV. o. t. kapta. Értéke 14 K.

IV. A pénzügyminiszter 43344—1910. VI. sz. rendeletével Szüts Ernő I. o. t.-nak a jövedéki birság alapból 200 K ösztöndíjat utalványozott.

V. A gyulafehérvári és fogarasi g. kath. érseki szentszék Petrik Kornél I. o. t.-nak a Sterka-Sulutui Sándor-féle alapból évi 120 K ösztöndíjat adott.

B) Segélyezés.

1. *Kolozsvármegye árvaszéke* Eddődi Ernő VI. o. t.-nak 46 K értékben egy rend ruhát adott.

2. *A kirándulási alapból* úti segélyt adtunk a következő tanulóknak: Barabás Sándor, Báró József, Oláh Ernő VIII., Benedek Gábor, Gálfi Miklós, Kovács Károly, Székely László VII., Boros Sándor, Gyulai Árpád, Májai Ferenc VI. o. t.-nak 25—25 K-t; Adorjáni Gyula, Gelei András és Gelei Antal (még a mult évben az értesítő lezárása után) III. t. 5—5 K-t, összesen 265 K.

3. *Könyvtári díjban* elengedtünk 11 tanulónak 23 K-t.

4. *Kórházi* költségekben 7 tanulónak 32 K-t, *gyógyszertári* költségekben 23-nak 42 K-t, összesen 30 tanulónak 74 K-t.

5. Felsőbb oszt. gimn. tanulók alsóbbak felügyeleteért kaptak 31-en 4787 K-t, bennlakó egyetemi hallgatók 7-en 1860 K-t, papnövendékek 3-an 650 K-t.

6. *Legációban voltak karácsonykor*: Barabás Sándor VIII. (Kövend), Bálint Albert VIII. (Dombó), Báró József VIII. (Ádámos), Csiki Gábor VIII. (Ürmös), Gvidó Béla VIII. (Kolozs), Sándor Dezső VIII. (Magyarszovát), Szentmártoni József VIII. (Alsójára), Gálfi Miklós VII. (Aranyosrákos).

Husvétkor: Bálint Albert VIII. (Kövend), Báró József VIII. (Dombó), Csiki Gábor VIII. (Nagyajta), Székely Lajos VIII. (Aranyosrákos), Fazakas Béla VII. (Magyarszovát), Fekete Gyula VII. (Nagysolymos), Gálfi Miklós VII. (Ürmös), Katona József VII. (Verespatak), Pap Ferenc VII. (Ádámos), Pál Dénes VII. (Kolozs).

Pünkösdkor: Barabás Sándor VIII. (Nagyajta), Bálint Albert VIII. (Alsójára), Báró József VIII. (Vargyas), Csiki Gábor VIII. (Kövend), Sándor Dezső VIII. (Várfalva), Péter Pál VIII. (Dombó), Székely Lajos VIII. (Ádámos), Fazakas Béla VII. (Szentgerice), Fekete Gyula VII. (Homoródalmás), Gálfi Miklós VII. (Magyarszovát), Katona József VII. (Kolozs), Pap Ferenc VII. (Aranyosrákos)

Tiszta jövedelmük, ami az utazás, patrocinium és conceptus költségei leszámítása után megmarad, 1153 K.

7. *Iskolai díjakból a következő összegeket* engedtük el az 1910—11. isk. évre: Antonya János 40, Balogh Miklós 40, Balogh Pál 20, Barabás Aladár 30, Barabás Béla 30, Barabás Sándor 30, Baranyai Lőrinc 60, Bálint Albert 40, Báró József 20, Benke Márton 20, Biró István 20, Biró Kálmán 60, Bodnár Emil 40, Csép Miklós 40, Csiki Gábor 20, Csehy Árpád 40, Csongvay Béla 40, Csongvai József 60, Darkó Gábor 40, Bartha József 20, Deák Dénes 20, Dézsi Gábor 20, Dombi Béla 80, Dombi József 20, Erdődi Ernő 60, Erdődi Sándor 80, Fazakas Béla 40, Fazakas Lajos 60, Fazakas Sándor 20, Fodor Lőrinc 80, Fodor Károly 40, Fodor Miklós 20, Frank-Kiss István 40, Frank-Kiss Jenő 40, Gálffy Dezső 40, Gálffy Ferenc 30, Gálffy Miklós 60, Gelei Antal 80, Gelei Kálmán 80, Gelei Sándor 40, Gyulay Árpád 40, Hadházy György 20, Jakab István 20, Kelemen Ferenc 20, Kovács Béla 20, Kovács Károly 60, Kászoni Gyula 20, Májai Ferenc 20, Máthé Emil 60, Máthé László 60, Máthé Jenő 40, Máthé Sándor 40, Mikó Miklós 40, Molnár Sándor 20, K. Nagy Imre 80, Orbók Gyula 60, Orbók István 60, Pataki András 20, Pál Dénes 40, Pálfi Ambrus 60, Pálfi Antal 60, Péter Pál 80, Rozsos István 40, Sándor Dezső 20, Sárosi

Jenő 20, Sikó Elemér 20, Szász Mózes 20, Szentmártoni József 20, Szentpáli János 20, Székely Ferenc 20, Székely Rezső 20, Székely Kocsárd 80, Székely Lajos 20, Székely László 40, Székely Tibor 60, Sztupjár Károly 10, Sztupjár László 10, Tana Ferenc 40, Tarcsafalvi Zoltán 30, Tóth István 20, Tóth Miklós 20, Ütő Béla 20, Ütő Kálmán 20, Vajda Ferenc 40, Vekele Sándor 40, Zsigmond András 40, Gyulai Ferenc 40 K. Összesen 3370 K.

A Serester Anna alapból Vaska István III. o. tanuló 44 K 50 f. díjelengedésben részesült.

Tarcsafalvi Kálmán III o. tanulónak 32 K 50 fill. hátraléka töröltetett.

Iskolai díjakban elengedtetett összesen 91 tanulónak: 3447 K.

C) Jutalmak.

Az évzáró ünnepélyen, jun. 25-én, a következő jutalmakat osztottuk ki:

a) Alapitványokból:

1. *A Bulyovszkyné Szilágyi Lilla alapítvány* egy részének kamatjából a „Remény"-ben megjelent legjobb költemény szerzői: Rákóczy Imre és Oláh Ernő VIII o. t. 5—5 K jutalmat nyernek.

2. *Ugyanezen alapítvány* másik részének 40 K kamatjára írni kellett egy szavalásra alkalmas hazafias költeményt. Érkezett négy pályamunka, melyek közül a „Honvágy" jeligéjű, szerzője Rákóczy Imre VIII. o. t., nyeri a jutalmat.

3. *A Fejér Márton szépírási alapból* 4 K jutalmat nyer Fekete Gyula VII., 2 K-t Darkó Gábor II. o. t.

4. *A tordai gimnázium* ugyanilyen célú és rendeltetésű alapja áttétetvén hozzánk, ebből 2 K jutalmat nyer Gyulai Ferenc III. o. t.

5. *Az ifj. Hadházy József emlékalapból*, mely a mult évben lépett életbe, az alapitó levél értelmében 16 K jutalmat kap Hadházy Sándor VI., 7—7 K jutalmat az osztálytársak szavazata alapján K. Nagy Imre IV. és Szász Ferenc V. o. t.

6. *A Kovács János emlékalapból* 40 K jutalmat tűztünk ki e tételre: Az unitárizmus szerepe Kolozsvárt a multban. Egy pályamunka érkezett, mely a bírálat szerint érdemes a jutalomra. Szerzője Müller Károly VII. o. t.

7. A *Kovácsi Antal alapból* 48 K-t tűztünk ki latin pályázati

írásbeli vizsgálaton legjobb dolgozatot készítő tanuló jutalmazására. Egy prózai (25—30 sor) és egy költői (szintén 25—30 nyomtatott sor) részletet kell lefordítani 5 órai idő alatt. A feladat volt Propertius V. 4. 1—22. és Cic. Laelius 10. Jelentkeztek: Rákóczy Imre; Weissburg Hugó, Vajda Béla VIII., Engel Rezső, Kovács Károly, Lőwi Nándor és Székely László VII. o. t. A pályadíj felét kapja Engel Rezső VII., másik felét egyenlően megosztva Rákóczy Imre és Weissburg Hugó VIII. o. t.

8. A *Kriza János alapból* 40 K-t tűztünk ki népköltési gyűjtemények jutalmazására. Érkezett 5 gyűjtemény. Szerzőik Weissburg Hugó VIII., Benedek Gábor VII., Horváth József és Orbók Gyula VI. és Adorjáni Gyula IV. o. t., akik a bírálat szerint egyenlő arányban részesek a jutalomra. Dr. Tompa János orvos úr adományából a pályadíj 50 K-ra emeltetvén, mindnyájan 10—10 K jutalmat nyernek.

Ezt a pályázatot 1912 május 15. határidővel újra kihirdetjük. Minden pályamunkát jutalomban fogunk részesíteni, ha valóban eredeti s eddigelé még ismeretlen népdalokat, esetleg népmeséket, népmondákat gyűjt össze. A gyűjtő mindent úgy, abban a dialektusban jegyezzen föl, ahogy hallotta. *A pályázat nyílt.*

9. A *Lászlóczky Péter alapból* jeles tanulásért és jó magaviseletéért 8 K jutalmat nyer K. Nagy Imre IV. o. t.

10. A *Magyary Árpád alapból* a márc. 15-én tartott iskolai ünnepen a nap jelentőségét méltató beszédért 10 K jutalmat nyer Oláh Ernő VIII. o. t.

11. *Mikó Imre emlékalapítvány* 15 K kamatját nyeri az alapító levél értelmében Mikó Miklós VI. o. tanuló.

12. *Dr. Nagy Károly emlékalapítvány* 80 K kamatját Gelei József I. éves orvosnövendék kapta.

13. A *dr. Nyiredy Géza nevére tett alapítvány* kamatjából 8 K jutalmat tűztünk ki e tételre: Ismertesse termesztett növényeinket, különösen a gabonaféléket. Gyűjtemény csatolandó. Pályamunka most sem érkezett.

14. A *Paget Olivér alap* terhére 350 K-t hirdettünk ki pályázati versenyen résztvevők jutalmazására, egy 200, egy 100 és egy 50 K-ás pályadíjat. Jelentkeztek Székely Kelemen IV. é. papnövendék a 200 K és Durugy Ferenc VII. o. t. a 100 K pályadíjra. A bírálóbizottság véleménye alapján előbbinek 100 K szorgalomdíj, utóbbinak a 100 K pályadíj kiadatik.

Tájékozásúl a jövőre közhírré tesszük, hogy e három pályadíjat a jövő évre is kitűzzük. Pályázhatnak rá olyan unitárius vallású gimn. és theol. tanulók, akik az angol nyelvet az iskolában tanulják. Az 50 K-ásra I. és II. éves, a 100 K-ásra a II. és III. éves, a 200 K-ásra a III és IV. éves és végzett tanulók, vagyis azok, akik az angol nyelvet 1—4 éven át tanulták és abból vizsgálatot is tettek. Egy díjat csak egyszer lehet elnyerni, de azok, akik valamely díjból jutalmat kapnak, újból pályázhatnak arra a pályadíjra, ha a szabályoknak különben megfelelnek. Ugyanabból a pályadíjból jutalom csak egyszer adható.

15. A *Pap Mózes erénydíj-alapítványból* jó magaviseleteért 5 K jutalmat nyer Csép Miklós II. o. t.

16. A *Pap Sándorné alapból* 10 K pályadíj volt kitűzve egy orgonafelavatási imádság és beszéd jutalmazására. Két pályamunka érkezett, melyek közül az „Egy az Isten" jeligéjü a főtiszt. püspök úr bírálata szerint érdemes a jutalomra. Szerzője Benedek Gábor VII. o. t.

17. A *Peielle István alap kamatjából* (17·40 K értékben elemi iskolai tanulóknak vettünk jutalomkönyveket) 82·60 K értékben jutalomkönyveket nyernek a következő tanulók: Csegezy Géza, Páter Károly, Szüts Ernő I. o., Ajtay Miklós, Áts Loránd, Székely Rezső II. o., Gmehling Richard, Tokay László III., Borsai Andor, Sztupjár László IV. o., Gál Ernő, Szász Ferenc V. o., Löw Rezső, Rosenfeld Lajos VI. o., Engel Rudolf, Csányi József, Gálfi Miklós, Nyiredy Géza, Székely László VII., o. tanulók. Legszebb bogárgyüjteményért Rotaridesz István V. o. és szép bogárgyüjteményért Müller Géza V. o. t. Ugyancsak szép bogárgyüjteményükért dicséretben részesülnek: Pálfi Antal, Retezár Árpád, Tilesch Zoltán, Gallus Frigyes és Szász Ferenc V. o. tanulók.

18. A *Péterfi Zsigmond* alapból jeles előmeneteleért és jó magaviseletért 10—10 K jutalmat nyer Boros Jenő és Kovács Károly VII. o t.

19. A *Rázmán Mózes emlékalapból*, amely ez évben lép életbe, 5 K-t kap Darkó Gábor II. o. t.

20. A *Sipos Gábor* alapból 4 K jutalmat nyer évközben készített legjobb magyar dolgozataiért Rákóczy Imre VIII. o. t.

21. A *Kövendi Szász Gergelyné* alapból 10 K jutalmat nyer az

önképzőkör vezető tanára itélete alapján Rákóczy Imre VIII. o. t., aki az önképzőkörben felolvasott s a Reményben megjelent legjobb prózai dolgozatot írta.

22. Az *1879—80-ban végzett osztálytársak alapítványából* az orációgyakorlatokon tartott s a VI—VIII. o. ifjúság itélete szerint legjobb beszédért 38 K jutalmat nyer Sándor Ferenc VIII. o. t.

23. Az *1884-ben végzett osztálytársak alapítványából*, mely a mult évben lépett életbe, 15 K jutalmat nyer Hadházy Sándor VI. o. t., mint aki az Apolló-körben a zene tanulásában kiváló szorgalmat és jeles előmenetelt tanusított.

24. Az *1887-ben végzett osztálytársak alapítványából* az alapítólevél értelmében 7·50—7·50 K jutalmat nyer Hadházy Sándor VI. és Gál Miklós I. o. t.

25. Az *1888-ban végzett osztálytársak alapítványa* az alapítólevél szerinti összegre kigyűlt, de mert az alapítványtevőknek nincs az intézetben gyermeke, nem volt kiadható.

26. Az *1889-ben végzett osztálytársak alapítványából*, mely szintén a mult évben lépett életbe, 15 K segélyt kap az alapítványtevők egyikének fia: Biró Kálmán I. o. t.

27. A *Remény-alapból* 50 K-t tűzlünk ki e pályatétel jutalmazására: Milyen véleménye volt Kazinczynak az erdélyi írókról és viszonyokról? Egy pályamunka érkezett, amely azonban a bírálók véleménye szerint nem érdemes a jutalomra.

28. A *Szentgericei Iszlai József-alapból* jeles előmeneteleért és jó magaviseletéért 15 K jutalmat nyer Májai Ferenc VI. o. t.

29. *A költségvetésben jutalmazásra kiutalt 80 K-ból* a következő jutalmakat osztottuk ki: a) Jutalomkönyveket: Frank Gyula III. o., Gyalui Jenő, Koronki János, Tutsek Sándor IV. oszt., Boros Sándor, Gyulay Árpád, Holló Endre VI. o., Benedek Gábor, Höncz Arisztid VII., Noszin Mór, Rákóczy Imre, Vajda Béla, Weissburg Hugó VIII. o. t. b) A torna- és vívóverseny győzteseinek 39·80 K értékben emléktárgyakat és érmeket osztottunk ki a következő részletezés szerint.

Torna- és vívóverseny. A versenyt junius 18-án d. u. 3 órakor tartottuk meg szépszámú közönség jelenlétében. Eredményét a következőkben közlöm: A *futásban* az első osztályban első lett Erdődi Károly, második Jakabházy Zsigmond, a II. osztályban első

Tanka Dezső, második Székely Tibor, a III. osztályban első Gyulai Ferenc, második Kádár Ferenc, a IV. osztályban első Tilesch Nándor, második Sztupjár László. A *másásban* az I. osztályban első Erdődi Károly, második Székely Kocsárd, a II. osztályban első Baranyai Lőrinc, második Pálffy Ambrus, a III. osztályban első Kádár Ferenc, második Bakos János, a IV. osztályban első Tilesch Nándor, második Sztupjár László. Az első győztes oklevelet kap, a második dícséretet. A *magasugrásban* (I—IV. o.) első lett Ütő Béla (155 cm.) IV. o. t., második Daly Dezső (145 cm.) IV. o. t., harmadik Ütő Endre (135 cm.) III. o. t., negyedik Ütő Endre (135 cm.) III. o. t. Az első győztes ezüst érmet kap és tiszteletdíjat (írósztali dísztárgy), a második bronz érmet, a harmadik oklevelet, a negyedik dícséretet. A *magasugrásban* az I. osztályban első lett Erdődi Károly (120 cm.), második Jakabházy Zsigmond (120 cm.), a II. osztályban első Lászlóczky István (130 cm.), második Szigeti Tibor (130 cm.), a III. osztályban első Ütő Endre (135 cm.), második Gmehling Richárd (130 cm.), a IV. osztályban első Ütő Béla (155 cm.), második Daly Dezső (145 cm.). Az első és második győztes oklevelet kap. A *nyújtó — magasugrásban* (V—VII. o.) első lett Erdődi Ernő VI. o. t., második Szász Ferenc V. o. t., harmadik Horváth József VI. o. t., negyedik Siménfalvi Gyula VII. o. t. A *korlát — távolugrásban* (V—VII. o.) első lett Lőwi Nándor VII. o. t., második Erdődi Ernő VI. o. t, harmadik Murvai Árpád V. o. t., negyedik helyre kerültek Szász Ferenc V. o. t. és Horváth József VI. o. t. A *ló — súlydobásban* (V—VII. o.) első lett Nagy Márton V. o. t., második Erdődi Ernő VI. o. t., harmadik Horváth József VI. o. t., negyedik Siménfalvi Gyula VII. o. t. A *súlyemelés — távolugrásban helyből* (V—VII. o.) első lett Lőwi Nándor VII. o. t., második Erdődi Ernő VI. o. t., harmadik Nagy Márton V. o. t. Az első ezüst érmet kap, a második bronz érmet, a harmadik oklevelet, a negyedik dícséretet. Ezek szerint tehát a *főverseny* (V—VII. o.) *első győztese Erdődi Ernő VI. o. t., második Horváth Jozsef VI. o. t., harmadik Siménfalvi Gyula VII. o. t., negyedik Lőwi Nándor VII. o. t, ötödik Murvai Árpád V. o. t.* Az első és második az intézet emléktárgyát kapja, a harmadik oklevelet, a negyedik dícséretet, az ötödik egy levélnyomót (Andrássy Gyula úr adománya) és 3 kor. (Béres Gábor villanyszerelő úr adománya). *Az alsó-*

osztályúak főversenyében (nyújtó, lo, korlát, távolugrás) első lett Kelemen Ferenc IV. o. t., második Gyulai Ferenc III. o. t., harmadik Sztupjár László IV. o. t., negyedik Tilesch Nándor IV. o. t., ötödik Kádár Ferenc III. o. t., hatodik Gyáni Zsigmond II. o. t. Az első ezüst érmet kap és egy zsebórát lánccal (az óra Losonczi Albert pékmester úr, a lánc Lakatos József kereskedő úr adománya), a második ezüst érmet kap és szintén egy zsebórát lánccal (az óra Kövendy Károly, a lánc Lakatos József kereskedő urak adománya), a harmadik és negyedik bronzérmet, az ötödik oklevelet, a hatodik dicséretet. A *vívásban* első lett Hadházy Sándor VI. o. t., második Tanka Károly V. o. t., harmadik Nagy Simon VII. o. t., negyedik Deák Lajos V. o. t., ötödik Horváth József VI. o. t., hatodik Gmehling Richárd III. o. t., hetedik Tarcsafalvi Zoltán VI. o. t. Az első ezüst érmet kap és egy vívókardot (Kún Mátyás kereskedő úr tiszteletdíja), a második és harmadik ezüst érmet, a negyedik, ötödik és hatodik bronz érmet, a hetedik oklevelet. A *kötélhúzásban* (III és IV. o.) győzött a III. osztály. A *várjátékban* (III. és IV. o.) a IV. osztály, a *kótyaversenyben* (V., VI. és VII. o.) a VII. osztály győzött.

Adományokat adtak: A főtiszt. püspök úr 4 kor., Gál Jenő felügyelő-gondndk úr 10 kor., Béres Gábor villanyszerelő úr 3 kor., Csorbits László bankigazgató úr 5 kor., Kisfaludy Árpád könyvkötő és Somlyay Mihály kereskedő urak 10 kor., Püspöky Miklós kereskedő úr 10 kor. és Hadházy Sándor közpénztárnok úr 10 kor. Összesen 52 kor. Ezen adományokból kap Erdődi Károly I. o. t. 5 kor., Ütő Endre III. o. t. 5 kor., Ütő Béla IV. o. t. 5 korona, Kelemen Ferenc IV. o. t. 5 kor., Szász Ferenc V. o. t. 10 kor., Murvai Árpád V. o. t. 10 kor., Erdődi Ernő VI. o. t. 5 kor. és Horváth József VI. o. t. 5 kor. László Gyula tornatanár adománya: 6 drb. ezüst, 6 drb. bronz érem és egy íróasztali dísztárgy.

Az idén is részt vett ifjúságunk a helybeli sportegyletek által rendezett ifjúsági versenyeken. A „Kolozsvári Korcsolyázó Egylet“ versenyén nyerte Hirsch Elemér VIII. o. t. a juniorok első díját (női bronzszobor), a seniorok versenyén a harmadik díjat. A szeghalmi és füzesgyarmati diákoknak 1910. aug. 14-én tartott nyári tornaversenyén részt vettek: Andrási Gyula, Nagy Márton, Sári József és Szász Ferenc V. o. tanulóink. *Nagy Márton* nyerte az

első díjat (kis ezüst érmet) a súlydobásban, az első díjat (kis ezüst érmet) a 100 m. síkfutásban, a harmadik díjat (kis bronz érmet) a gátfutásban *Andrási Gyula* az első díjat (kis ezüst érmet) az 1 km. síkfutásban, a második díjat (nagy bronz érmet) a távolugrásban. *Szász Ferenc* az első díjat (kis ezüst érmet) a távolugrásban, a második díjat (kis bronz érmet) a súlydobásban. *Sári József* a harmadik díjat (kis bronz érmet) a kitartó futásban. Ugyane tanulók nyertek a füleslabdamérkőzésben egy-egy nagy bronz érmet.

b) Egyesek adományából:

1. *Báró Petrichevich-Horváth Kálmán* főgondnok úrnak tavalyról fennmaradt 60 K adományából 20—20 K jutalmat nyer Engel Rezső és Székely László VII. o. t., 10—10 K-t Gál Ernő és Szász Ferenc VI. o. t.

2. *Dr. Tompa János* egészségtantanár és iskolai orvos 30 K-t tűzött ki e pályatétel jutalmazására: Az alkohol hatása a szervezetre. Érkezett 3 pályamunka. Ezek közül a bírálat — nagy dicsérettel — jutalomra méltónak tartja az „Abstinens" jeligéjűt, melynek szerzője Gyalui Ilona VII. o. magántanuló. Minthogy azonban magántanuló jutalomdíjat nem nyerhet, „Az alkohol méreg" jeligés szintén ügyes dolgozat, szerzője Höntz Arisztid VII. o. t. kapja a kitűzött jutalmat.

3. *Dr. Benedek Miklós* ügyvéd úr, intézetünk volt növendéke 100 K-t küldött azzal a rendelkezéssel, hogy ez összegből 50 K megosztatlanúl egy alsó, 50 K egy (esetleg két) jeles előmenetelű és jó magaviseletű felső oszt. tanulónak adandó jutalmazásúl. Ez összeget nyerik: Csongvai József II. (50), Szász Ferenc V. és Székely László VII. o. t. (25—25 K).

4. *Gyalu Rosenberger Sándor* úr, intézetünk volt növendéke, 10 K-t adott egy szegénysorsú, szorgalmas, jó tanuló jutalmazására. Ez összeget nyeri: Vaska István III. o. t.

5. *Gmehling Herman* bútorgyáros úr 20 K-t küldött egy III. o. szegénysorsú, jó igyekezetű és előmenetelű unitárius tanuló jutalmazására. Ez összeget nyeri: Gyulai Ferenc III. o. t.

6. *Dr. Borsai Áron* körorvos úr 30 K-t küldött egy jó igyekezetű unitárius tanuló jutalmazására. Ez összeget nyeri: Frank-Kis István III. o. t.

7. *Kegyes István* nagyszalontai áll. főgimn. tanár adományá-

ból jutalomkönyveket kapnak: Gálfi Jenő II. és Tanka Gyula VI. oszt. t.

8. *Az Országos Közegészségügyi Egyesület* a Fodor József jutalmat (elismerő oklevél és az Egészség két évi folyama) javaslatunkra Engel Rezső VII. o. t.-nak ítélte oda.

9. *Dr. Ferencz József* ügyvéd úr adományából 10—10 K jutalmat nyernek Frank-Kiss Jenő és Gazdag Miklós I. o. t.

10. *Gálfalvi István* tanító úr adományából 6 K jutalmat nyer Tana Ferenc III. o. t.

A különböző segélyezések összegezése.

I. Papnövendékeknek:

Legációból	1500.—
Egyetemi tandíjakban kifizettetett	360.—
Konviktusi ösztöndíjakban	1932.—
Alsóosztályúak felügyeleteért	650.—
Jutalmak a Paget-alapból	200.—
Szünidei konviktusi díj elengedtetett 3 papnövendéknek	66.—
Önképzőköri pályadíjak	130.—
Összesen	4838.—

II. Gimnáziumi tanulóknak:

Legációból	1153.—
Alsó osztályúak felügyeleteért	4787.—
Konviktusi ösztöndíjakban 112 tanulónak	16792.—
Szünidei konviktusi díj elengedtetett 23 tanulónak	272.—
Erdélyi kincstári ösztöndíjban 4 tanuló	480.—
Más ösztöndíjakban 3 tanuló	334.—
Segélyezés ruhában	46.—
Kirándulási alapból 13 tanulónak	265.—
Könyvtári díj 11 tanulónak elengedtetett	23.—
Kórházi és gyógyszertári dijakban 30 tanulónak	74.—
Iskolai díjakban elengedtetett 91 tanulónak	3447.—
Jutalom alapítványokból kiosztatott	691.—
Jutalom egyesek adományából	276.—
Önképzőköri pályadíjak	115.—
Összesen	28755.—

III. Elemi iskolai tanulóknak:

Konviktusi ösztöndíj	360.—
Jutalomkönyvekre és adományokból	17.40
Szentiványi Jenő alapból 12 tanulónak irószerekre és könyvekre	25.—
Összesen	402.40

Az I—III. pontok alatt felsorolt segélyezések főösszege 33995·40 K.

VI. FEJEZET.

Elemi iskola.

Az iskolai év főbb mozzanatai.

Az elemi iskola növendékei szeptember 1—4. napjain íratkoztak be. A tanítás 5-én kezdődött s junius 18-ig tartott, amikor a záróvizsgát tartottuk. A tanítás szünetelt: október 6-án, október 15-től 23-ig (szüreti szünet), nov. 4-én (tanítói gyűlés), december 21-től jan. 5-ig (karácsonyi szünet), április 8—24-ig (husvéti szünet), május 31-től jun. 8-ig (pünkösti szünet).

A tanítói karban változás nem történt. Igazgató dr. Gál Kelemen, tanítók Nagy József és Régeni Áron voltak.

A tanítás az állami tanítási terv szerint folyt. A tanulók előmeneteléről az érdemsorozat nyújt felvilágosítást.

A növendékek szüleit karácsonykor és husvétkor értesítettük a szorgalom, magaviselet és az egyes tantárgyakban tett előmenetelükről.

Évközben több alkalommal voltak a növendékek a tanítók vezetése alatt a város környékén tanulmányi kiránduláson. Nagy József tanító az 1—2. osztály növendékeit a Kányafői messzelátóra és Hója erdőbe, Régeni Áron a 3—4. oszt. tanulóit az előbbi kirándulások mellett a Bükk-erdőbe, Szent-János kúthoz, Város tójához vezette el földrajzi és természetrajzi ismeretek szerzése céljából. Sajnálattal kell fölemlítenünk, hogy a szülőknek kis része még mindig idegenkedik az iskolai kirándulásoktól. Pedig az esetleges veszélyek a gondos felügyelet mellett ki vannak zárva. A zárt teremben szerzett ismeretek sohasem érnek fel azzal, amit a természet közvetlen bemutatása által nyújthatunk növendékeinknek nevelési, oktatási szempontból.

Fegyelmi állapot. A növendékek erkölcsi magaviselete kifogástalan volt.

Egészségi állapot. Kisebbfokú megbetegedések leszámításával az egészségi állapot jó volt.

Iskolai ünnepek. Mint minden évben, úgy az idén is megtartottuk az okt. 6-iki gyászünnepet s március 15-ikét.

A Sepsiszentiványi Szentiványi Jenő-féle alapítvány kamataiból tanszereket kaptak: Árkossi Pál (1·50 K), Berei György (1·50 K), Szilágyi Zoltán (1·50 K), Váradi Elemér (1·50 K) 1. oszt., Árkosi József (1·50 K), Berde Pál (1·50 K), Kodok Ferenc (1·50 K), Szabó Sándor (1·50 K) 2. oszt., Fülöp Ferenc (2·22 K), Bartha Imre (2·22 K) 3. oszt, Fazakas Sándor (2·22 K), Dombi József (2·22 K) 4. oszt. szegénysorsú unitár. vallású növendékek. Évközben ugyanezeknek kiosztottunk 3·62 K értékű írófüzetet. Összesen 12 tanulónak 25 K.

A tanítási terv táblázatos áttekintése.

	Tantárgyak	1. osztály	2. osztály	3. osztály	4. osztály	Együtt
1	Hit- és erkölcstan	2	2	2	2	8
2	Magyar nyelvtan	—	2	2	2	6
3	Olvasás-írás	8	6	5	5	24
4	Számtan	5	5	5	5	20
5	Beszéd- és értelem gyakorlat .	2	2	—	—	4
6	Földrajz	—	—	2	2	4
7	Fogalmazás	—	—	1	1	2
8	Rajz	2	2	2	2	8
9	Kézimunka	1	1	2	2	6
10	Ének	1	1	1	1	4
11	Testgyakorlás	1	1	2	2	6
	Összesen . .	22	22	24	24	92

Első osztály.

Osztálytanító: *Nagy József.*

	A tanuló neve és vallása	Hit- és erkölcst.	Olvasás	Besz. ért. gyak.	Számtan	Kézimunka	Ének	Irás	Rajz	Testgyakorlás	Magaviselet	Szorgalom	Általános oszt.
	Ambrus Dezső	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1	1	2
	Árkosi Pál	3	4	2	3	3	2	4	3	2	1	2	3
	Barth Sándor ág. ev.	2	1	1	2	2	2	1	2	1	1	1	2
	Berei György	2	3	3	3	3	3	2	2	2	1	2	3
5	Cink István r. kath.	4	3	3	4	2	2	2	2	1	1	2	3
	Csegezy Árpád	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Friedmann Márton izr.	4	5	3	5	3	4	2	3	3	1	4	5
	Juhász Béla ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Kiss Ernő r. kath.	2	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2
10	Kerekes Ernő	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1
	Kondász Ferenc ref.	2	1	2	2	2	2	2	1	2	1	2	2
	Kövendi István ref.	2	3	2	3	2	2	3	2	1	1	2	2
	Müller László r. kath.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Pécsi Samu ref.	2	1	2	1	2	2	1	1	1	1	1	1
15	Szabó Bandi ref.	1	1	2	1	1	2	2	2	1	1	1	1
	Szilágyi Zoltán	2	3	3	3	3	3	2	2	3	1	2	3
	Scheffer György izr.	2	1	2	1	3	2	3	2	2	1	2	2
	Took Géza	2	3	2	2	2	3	3	3	1	1	2	3
	Váradi Elemér	2	2	2	2	2	2	1	2	2	1	2	2
20	Weisz László izr.	2	1	2	2	3	3	3	3	2	1	2	2
	Magántanuló:												
	Benedek Miklós	1	1	1	1	1	—	1	1	—	—	—	1
	Kimaradtak:												
	Erharth Kurth ág. ev.												
	Tankó Pál ref.												

Második osztály.

Osztálytanító: *Nagy József.*

	A tanuló neve és vallása	Hit- és erkölcst	Magyarnyelv	Olvasás	Besz. ért. gyak.	Számtan	Írás	Rajz	Kézimunka	Ének	Testgyakorlás	Magaviselet	Szorgalom	Általános oszt.
	Árkosi József	3	4	3	2	3	3	3	2	1	1	1	2	3
	Berde Pál	2	3	3	3	4	2	2	2	1	2	1	2	2
	Béres István gör. kel.	1	2	1	1	1	2	1	2	4	2	1	1	2
	Biró Ernő izr.	2	2	1	2	2	2	3	3	4	3	1	2	2
5	Csernó Sándor ref.	2	2	4	1	3	2	3	2	1	1	1	2	3
	Dóczy Miklós ref.	2	2	3	2	3	1	2	2	1	2	1	2	2
	Ferenczy Géza r. kath.	3	2	3	1	1	2	2	1	1	1	1	1	2
	Gál Gyula	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1
	Gyöngyössy Dezső ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
10	Hantz Jenő ref.	2	2	2	2	3	2	2	2	1	2	1	2	2
	Havas Sándor izr.	3	2	1	3	2	1	3	3	2	3	1	2	3
	Inkei László izr.	3	3	1	3	3	2	3	3	2	3	1	2	3
	Katona Lajos ref.	3	3	3	3	3	2	3	3	1	2	1	2	3
	Kende Elemér izr.	2	3	1	3	3	2	3	3	2	3	1	2	3
15	Kovács György	2	3	3	2	4	2	2	4	3	1	1	2	3
	Kodok Ferenc	1	3	4	2	3	3	3	1	1	1	1	2	3
	Luzsica Etele r. kath.	3	3	4	2	2	2	3	2	4	3	1	2	3
	Müller Sándor r. kath.	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1
	Pap István r. kath.	3	4	4	3	4	4	4	3	3	3	1	3	4
20	Paikert Viktor r. kath.	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
	Sillay Tibor ref.	2	4	4	2	3	3	3	3	2	2	2	2	3
	Szabó János r. kath.	4	3	2	2	2	2	3	2	1	1	1	2	2
	Szabó Sándor	2	3	4	3	3	2	2	2	3	2	1	2	2
	Szigethy Csehi Imre	2	3	3	2	3	3	2	2	1	2	1	2	2
25	Udvari András ref.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	3
	Kimaradt:													
	Farkas László izr.													

Harmadik osztály.

Osztálytanító: *Régeni Áron.*

	A tanuló neve és vallása	Hit- és erkölcst.	Magyar nyelv	Olvasás	Földrajz	Számtan	Fogalmazás	Ének	Irás	Rajz	Kézimunka	Testgyakorlás	Szorgalom	Magaviselet	Általános oszt.
	Antónya Sándor	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
	Bartha Imre	1	3	3	4	2	1	3	2	3	2	2	3	1	3
	Biró Géza izr.	2	1	1	2	1	2	3	2	2	2	1	1	1	2
	Gergely Pál r. kath.	3	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
5	Grünwald Ernő izr.	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1
	Havas László izr.	3	3	3	4	2	3	3	2	4	3	2	3	1	3
	Heller Sándor izr.	3	1	1	2	1	2	3	1	2	1	2	1	1	2
	Juhász József ref.	1	1	2	2	1	2	3	1	2	1	1	2	1	2
	Katona Gyula r. kath.	4	2	3	3	1	2	3	3	4	2	1	3	1	3
10	Kádár Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1
	Kende István izr.	1	3	2	3	3	2	2	2	2	2	1	2	1	2
	Lusztig Kálmán izr.	—	3	1	1	1	3	3	2	2	2	2	2	1	2
	Marosi György r. kath.	4	3	2	3	3	2	1	3	3	2	1	3	1	3
	Pintye Rezső r. kath.	4	4	4	4	4	2	3	4	1	2	1	4	1	4
15	Rosenthál Arthur izr.	3	3	3	3	4	3	3	3	4	2	1	3	1	3
	Seiler Imre izr.	3	2	3	3	2	2	2	3	3	2	2	2	1	3
	Schmidt Béla r. kath.	3	2	2	3	3	2	3	3	3	2	1	3	1	3
	Szabó Viktor	2	2	1	3	2	1	2	3	1	2	1	2	1	2
	Szathmári Győző	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
20	Tiboldi András	3	3	3	4	3	3	4	2	1	2	1	3	2	3
	Ulmann Lajos	3	3	4	4	3	3	3	4	2	2	1	3	1	3
	Ürmössy Jenő	1	1	1	2	2	2	1	2	2	1	1	2	1	2
	Varga Sándor	4	4	4	4	4	4	3	4	2	2	1	3	2	4
	Váradi Zoltán	4	4	4	4	4	3	2	3	3	2	1	3	1	4
25	Fülöp Ferenc	3	4	3	4	4	4	3	4	3	2	2	3	2	4
	Kimaradtak:														
	Erhardt Erik ág. ev.														
	Govrik Gerő r. kath.														
	Tutsek Gusztáv r. kath.														

Negyedik osztály.

Osztálytanító: *Régeni Áron.*

	A tanuló neve és vallása	Hit- és erkölcst.	Magyar nyelv	Olvasás	Földrajz	Számtan	Fogalmazás	Ének	Írás	Rajz	Kézimunka	Testgyakorlás	Magaviselet	Szorgalom	Alt. oszt.
	Baczoni Géza r. kath.	2	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1
	Balázs Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Barla Ernő	1	2	1	3	3	2	1	1	2	1	1	1	2	2
	Batiz Dénes ref.	1	1	3	1	1	2	1	2	2	1	1	1	1	2
5	Dombi József	4	4	4	4	4	4	3	3	4	2	1	1	4	4
	Erdődi Győző	3	4	3	4	5	4	3	3	3	3	1	1	3	5
	Erdődi Zoltán	2	3	3	3	4	2	1	2	3	2	1	1	2	3
	Fazakas Sándor	1	2	2	2	2	3	1	3	4	2	1	1	2	2
	Fóris Zoltán r. kath.	2	3	3	3	3	2	1	1	2	2	1	1	3	3
10	Gálosi Lajos izr.	3	4	3	3	2	2	2	2	3	2	1	1	3	3
	Graef Ferenc	1	1	2	3	2	2	1	2	2	1	1	1	2	2
	Grobois András r. k.	2	1	2	1	3	2	3	1	2	1	1	1	2	2
	Hajnal Ernő izr.	3	3	3	3	4	3	3	2	2	1	1	1	3	3
	Horváth Balázs ref.	1	2	4	3	3	2	3	2	3	1	2	1	3	3
15	Iszlai Kálmán	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Iványits László r. kath.	2	1	1	3	2	2	3	3	4	2	1	1	3	2
	Kenyeres Balázs r. k.	3	2	1	2	1	2	3	3	3	1	2	1	2	2
	Konrád József r. kath.	1	2	2	1	1	3	1	1	2	1	1	1	1	2
	Kovács Zoltán	2	3	3	4	3	3	1	1	2	1	2	1	2	3
20	Máyer László izr.	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
	Máthé Géza ref.	3	3	4	5	3	2	2	2	1	1	1	1	4	5
	Miklós Árpád	1	1	2	3	2	2	2	1	2	1	2	1	2	2
	Régeni Ferenc ref.	2	2	4	3	2	3	3	3	2	1	1	1	2	3
	Szigethi Sándor	2	3	2	4	4	3	1	2	3	2	1	1	3	3
25	Tóth Mihály	2	2	1	3	2	1	2	2	3	2	2	1	2	2
	Urschitz Arthur	1	1	1	2	1	1	3	2	3	2	3	1	1	2
	Ürmössy Gábor	1	1	1	1	1	1	3	3	3	2	2	1	1	1
	Váczy Miklós ref.	1	2	1	1	3	2	3	2	3	2	1	1	1	2
	Zsigmond Sándor	2	4	3	3	4	3	3	3	3	2	1	1	3	3
	Kimaradtak:														
	Farkas Tibor izr.														
	Ormos László izr.														

Jutalmat nyertek:

Az 1. osztályból: Ambrus Dezső (Benedek E. Apró mesék); Csegezy Árpád (Benedek E. Bohókás mesék); Juhász Béla (Benedek E. Vidám mesék); Kerekes Ernő (Sebők Zs. Mackó úr I. útja); Müller László (Benedek E. Óriások és törpék); Szabó Bandi (Benedek E. Virágmesék).

A 2. osztályból: Béres István (Benedek E. Elek apó); Gál Gyula (Benedek, Madármesék); Gyöngyössy Dezső (Benedek, Katonamesék); Müller Sándor (Benedek, Világszép mesék); Paikert Viktor (Sebők, Mackó úr II. útja).

A 3. osztályból: Antonya Sándor (Sebők Zs. Mackó úr II. útazása); Gergely Pál, (Gaál M. Bem apó); Grünwald Ernő (Benedek E. Vidám mesék); Heller Sándor (Gárdonyi G. Nevetőkönyv); Kádár Ferenc (Gárdonyi G. Nagyapó tréfái IV.); Szathmári Győző (Benedek E. Madármesék).

A 4. osztályból: Baconi Géza (Benedek E. Állatmesék); Balázs Ferenc (Benedek E. Pásztormesék); Batiz Dénes (Benedek E. Mesék és Mondák); Iszlai Kálmán (Benedek E. A honfoglalás mondái); Konrád József (Madarassi L. Az amerikai őserdőben); Mayer László (Benedek E. Madármesék); Ürmössy Gábor (Benedek E. Katonamesék).

Dicséretet érdemeltek:

Az 1. osztályból: Barth Sándor, Kiss Ernő, Kondász Ferenc, Pécsi Samu, Scheffer György, Váradi Elemér. *A 2. osztályból*: Biró Ernő, Dóczi Miklós, Ferenczi Géza, Hantz Jenő. *A 3. osztályból*: Biró Géza, Juhász József, Ürmössi Jenő. *A 4. osztályból*: Grobois András, Kenyeres Balázs, Urschitz Árthur, Vácy Miklós.

A tanulók statisztikája.

1. A tanulók száma az iskolai év végén: 100.

2. A tanulók száma az iskolai év végén a szülők lakhelye szerint:

a) helybeli 91;

b) Forgácskútról (Kolozsm.) 1; Budapestről 1; Boica (Alsó-

fehérm.) 1 ; Magyarpalatka (Kolozsm.) 1 ; Pusztakakasszékről (Orosháza, Békésm.) 1 ; Nyárádszentmártonról (Marostordam.) 1 ; Magyarszováthról (Kolozsm.) 2 ; Lompérd (Kolozsm.) 1.

3. A tanévvégi létszám osztályok szerint: 1. oszt. 21 ; 2. oszt. 25 ; 3. oszt. 25 ; 4. oszt. 29. Összesen 100.

4. A tanévvégi létszám vallás szerint, osztályonként részletezve : *1. oszt.* unitárius 9 ; r. kath. 3 ; ág. ev. 1 ; ref. 5 ; izr. 3. Összesen 21. *2. oszt.* unitárius 7 ; r. kath. 6 ; g. kath. 1 ; ref. 7 ; izr. 4. Összesen 25. *3. oszt.* unitárius 11 ; r. kath. 5 ; ref. 1 ; izr. 8. Összesen 25. *4. oszt.* unitárius 15 ; r. kath. 6 ; ref. 5 ; izr. 3. Összesen 29.

5. A tanulók anyanyelve szerint : magyar 100.

6. Az iskolába beírt nyilvános és magántanulók számának alakulása az év folyamán :

a) Nyilvános tanulónak beíratkozott : 108 tanuló.
b) kimaradt 9 tanuló.
c) Év végéig ebbe az iskolába járt 99 tanuló.
d) Magántanulónak beíratkozott 1 tanuló.

7. Iskolai mulasztások : 3796 igazolt óra.

Az 1911—12. tanévben használandó kézikönyvek jegyzéke.

1. osztály.

1. *Dr. Boros Gy.*: Jó gyermek könyve . . . . . 40 fill.
2. *Czukrász Róza* : ABC. . . . . 40 fill.

2. osztály.

1. *Dr. Boros Gy.:* Jó gyermek könyve . . . . . 40 fill.
2. *Havas—Peres—Pósa :* Olvasókönyv . . . . . 68 fill.
3. *Almássy:* Magyar nyelvgyakorlatok példatára . . . . 36 fill.
4. *Sziklás—Walter :* Számtan II. oszt. . . . . 40 fill.

3. osztály.

1. *Tarcsafalvi A.*: Bibliai történetek . . . . . 80 fill.
2. *Havas—Peres—Pósa :* Magyar olvasókönyv . . . . 76 fill.
3. *Almássi*: Magyar nyelvgyakorlatok példatára III. o. . 48 fill.

4. *Sziklás—Walter:* Számtan III. o. . . . . 40 fill.
5. *Gombos A.:* Kolozsvár sz. k. város és Kolozsvármegye. 50 fill.
6. *Zsigmond F.:* Daloskönyv . . . . . 68 fill.

4. osztály.

1. *Tarcsafalvi A.:* Bibliai történetek . . . . . 80 fill.
2. *Havas—Peres—Pósa:* Magyar olvasókönyv . . . . 90 fill.
3. *Almássy:* Magyar nyelvgyakorlatok példatára . . . . 48 fill.
4. *Sziklás—Walter:* Számtan IV. o. . . . . 50 fill.
5. *Asztalos—Mártonffy:* Földrajz IV. o. . . . . 60 fill.
6. *Zsigmond F.:* Daloskönyv . . . . . 68 fill.

Megjegyzés. Minden könyvnek a legújabb és a IV. osztály Földrajzának Kolozsmegye viszonyaihoz alhalmazott kiadását kell használni

VII.

A jövő iskolai évre vonatkozó értesítés.

1. **Beiratás ideje.** A jövő 1911—12. tanévre a tanulók fölvétele szeptember hó 1—4. napjain d. e. 8—12, d. u. 3—5 óráig fog eszközöltetni. 5-én túl csak azon esetben vétetnek fel a jelentkezők, ha késedelmüket hitelesen tudják igazolni; 10-én túl csak az igazgatóság adhat engedélyt a felvételre. A tanév ünnepélyes megnyítása szeptember hó 5-én d. e. 10 órakor lesz, az előadások d. e. 11 órakor veszik kezdetüket. A konviktusi élelmezés 5-én fog kezdődni.

2. **Vizsgálatok.** A javító-, pótló- és felvételi vizsgálatok aug. hó 30. és 31. napjain tartatnak meg. Javító- és pótvizsgálat engedélyezéséért az igazgatósághoz oly tanuló folyamodhatik, aki csak egy tárgyból kapott elégtelen jegyet. Az, aki egy tárgyból elégtelen, magaviselete kevésbé szabályszerű vagy rossz, továbbá, aki két tárgyból elégtelen, vizsgálati engedélyért a mélt. és főtiszt. Egyh. Képv. Tanácshoz folyamodhatik. A folyamodványokat mindkét esetben *legkésőbb julius hó 20-ig* az igazgatósághoz kell benyújtani. *Aki folyamodványát a kitűzött időig be nem adja, javítóvizsgálatra nem bocsáttatik.*

A szeptemberben tartandó *javító*, illetőleg betegség miatti mulasztás esetén *pótló érettségi vizsgálatra* augusztus hó 31-ig kötelesek az illetők jelentkezni, illetőleg az előző évben kapott érettségi bizonyítványukat beadni.

3. **Felvétel.** Az elemi iskola 1. osztályába oly tanulók vétetnek fel, kik 6-ik életévöket már betöltötték. A gimnázium I. osztályába oly tanulók vétetnek fel, kik 9-ik életévöket már betöltötték s az elemi iskola 4. osztályát kielégítő eredménnyel végezték. Beiratáskor be kell adni *az előző évi iskolai bizonyitványon kivül a*

születési éz himlőoltási, 12 évnél idősebb tanulóknál az újraoltási bizonyítványt. A fölvételre való jelentkezés alkalmával minden tanuló köteles az iskolai díjakat felerészben befizetni. Aki a megelőző időből bármely címen hátralékban van, az a hátralék kifizetése előtt nem fog fölvétetni.

A gimnázium V. osztályába lépő tanulónak szülője vagy gyámja a beiratásnál köteles kijelenteni, hogy fia, vagy gyámoltja a görög nyelvet tanúlja-e, vagy a pótló tantárgyakat.

A fölvételre minden tanuló atyja, anyja vagy gyámja kíséretében tartozik jelentkezni. Vidéki szülők vagy gyámok beíratáskor kötelesek bejelenteni, hogy fiokat, illetőleg gyámoltjukat hol és kinél fogják elhelyezni, kire fogják a házi felügyelet és nevelés gondjait bizni. Az igazgatónak jogában áll a kifogás alá eső állás megváltoztatását követelni. *Vidéki tanuló orvosi, ennek hiányában hatósági bizonyítvánnyal köteles igazolni, hogy sem családjában, sem községében fertőző betegség nincsen.*

A felvételre a tanulók előbb az igazgatónál, azután az illető osztályfőnöknél jelentkeznek, aki a beíratáshoz tartozó egyéb teendőket végezi.

4. Internátus. Azok a tanulók, akik az intézetben bennlakást óhajtanak nyerni, kötelesek ezen óhajukat *legkésőbb julius 20-ig* az igazgatónak bejelenteni. *Aki ezt elmulasztja, fölvéeelre csak abban az esetben számíthat, ha a jelentkezettek elhelyezése után marad fönn hely.* A bennlakó tanulók, szalmazsák és ágytakaró kivételével, melyet az intézet ad, kötelesek a legszükségesebb ágy- és fehérneműt magukkal hozni, t. i. legalább 2 rend ágyneműt, 6 inget, 6 lábravalót, 2 hálóinget, 6 zsebkendőt, 6 pár harisnyát, 3 törülközőt, továbbá téli és nyári ünneplő és viselő felsőruhákat.

Az internátus 200 tanulóra van berendezve. A tanulóknak külön dolgozó-, háló-, étkező és fürdőhelyiségek állanak rendelkezésükre. A felügyeletet az igazgató és négy internátusi felügyelő teljesíti. A fennjáró betegek részére betegszoba, s emellett fürdőszoba van. *A dohányzás az intézet összes helyiségeiben a legszigorúbban tiltva van,* kivéve a VII. és VIII. o. tanulókat és a papnövendékeket, kiknek az olvasóteremben, melyet a napirendben megszabott időben tanulmányaik bővítése céljából használhatnak, továbbá az udvaron, meg van engedve.

5. Kimutatás az elemi iskolai és fögimn. tanulóktól fizetendö dijakról. a) ***Künnlakó elemi iskolai tanuló semmiféle díjat nem fizet.***

Unit. bennlakó új tanuló fizet 28 K-t (szeptemberben fizetendő 16 K, febr. 1-én 12), *régi* 26·40 K-t (szeptemberben fizezetendő 14·40 K, febr. 1-én 12 K); *nem unitárius, új, bennlakó* 38 K-t (ebből szeptemberben 21 K, febr. 1-én 17 K), *régi* 36·40 K-t (ebből szeptemberben fizetendő 19·40 K, febr. 1-én 17 K).

b) ***Főgimnáziumban.***

Fizető		Új	Szeptemberben fizetendő	Február 1-én fizetendő	Régi	Szeptemberben fizetendő	Február 1-én fizetendő
Unitárius bennlakó	I—V. o.	103 —	58·50	44 50	99 40	53·90	45·50
	VI—VIII. o.	106·—	60·—	46·—	102·40	55·40	47·—
„ künnlakó	I—V. o.	77·—	44·50	32 50	73 40	40·90	32·50
	VI - VIII. o.	80 —	46·	34·—	76 40	42·40	34· —
Nem unit. bennlakó	I—V. o	145· —	80·50	64·50	139·40	73 90	65 50
	VI—VIII. o.	148·—	81·—	67· —	142·40	75·40	67·—
„ „ künnlakó	I—V o.	99·	57 50	41·50	93·40	50 90	42 50
	VI -VIII. o	102 —	59 —	43·—	96 40	52·40	44·—

Szegénysorsú unitárius vallású tanulók a díjak részben való elengedését kellően felszerelt folyamodvánnyal kérelmezhetik a beiratáskor. *Azonban a díjak fele részét ők is kötelesek előre befizetni. Aki folyamodványát ekkor be nem adja, az a díjak elengedésében nem részesülhet.* Ösztöndíjakért a kellően felszerelt folyamodványok szintén beiratáskor nyújtandók be.

6. Konviktus. *Bennlakó tanuló a konviktusnak kötelezett tagja. Ez alól fölmentést csak hitelesen megokolt esetben adhat az igazgatóság irásbeli folyamodásra.*

A konviktusba való felvételért a folyamodványt julius hó 20-ig az igazgatóhoz kell benyújtani. Az egész díjas helyért folyamodók iskolai bizonyítványukat, az egész vagy részkedvezményért folyamodók pedig *iskolai és szegénységi bizonyítványt, családi kimutatást és szülőik hatóságilag hitelesített adókönyvi kivonatát csatolják. Minden folyamodó köteles a következő szülői nyilatkozatot mellékelni:*

Szülői nyilatkozat.

Alulírott midőn elismerem, hogy... nevű fiam (gyámfiam) az én tudtommal és beleegyezésemmel lép az 19.. .. tanévre a kolozsvári unitárius kollégium konviktusába, kijelentem, hogy ez intézmény szervezetét és szabályait ismerem és annak díjait a szabályzatban meghatározott időpontokban megfizetem

(Lakóhely és kelet.)

A szülő vagy gyám aláírása.

(Tanuk.)

Az élelmezés díja unitárius vallású elemi, gimnáziumi, papnevelő intézeti és egyetemi tanulónak 240 K, más vallásúaknak 340 K. Teríték-díj valláskülönbség nélkül 10 korona. A díj öt egyenlő részletben előre fizetendő: az 1. részlet a beíratáskor, a 2. november 1—5., a 3. jannárius 1—5, a 4. márc. 1—5. és az 5. máj. 1—5. napjain. Ezen kívül *a teríték-díj, amely alól fölmentésnek helye nincs, a beíratáskor egy összegben.* Aki díjának esedékes részét ki nem fizette, vagy arra fontosabb okok esetén a konv. gondnoktól haladékot nem kapott, az élelmezésben részt nem vehet. Nem fizetés esetén a gondnok a szülőt értesíti az esedékes díjról és 14 nap elteltével az illető tagot a konviktusban való étkezéstől eltilthatja.

A díjak a szabályszerű iskolai szünetekre nem terjednek ki. A szüneti élelmezés díja naponként 80 fillér. Az élelmezés reggeliből, ebédből és vacsorából áll. Szegénysorsú, jó előmenetelű és jó magaviseletű tanulók kérésükre a konviktusban a rendelkezésre álló alapítványok terhére egész, háromnegyed, fél vagy egynegyed kedvezményben részesülhetnek. Az olyan tanulókat, akik félkedvezményt nyernek és ennek kiegészítéséül fizetendő összeg megfizetésére teljesen képtelenek, írásbeli folyamodásra az igazgatóság beveheti a konviktusba olyformán, hogy e kedvezményükért ebédet kapjanak s ha reggelire egy-egy cipót kivánnának, ezt havonkénti részletekben is fizethető évi 20 koronáért megkaphassák. Hasonlóan az $^1/_4$ kedvezményben részesülők is évi 60, illetve 80 K ráfizetéssel a fentebbi feltételek mellett részesülhetnek e kedvezményben.

A meghatározott rendeltetéssel biró konviktusi alapítványok a következők:

1. Az *Árkosi Benkő Mihály*-alapra pályázhatnak a le- vagy felmenő ágú rokonok, másodsorban a nagyajtai Incze-családból származó, harmadsorban árkosi, közép- és nagyajtai szegény, jó igyekezetű, unitárius vallású tanulók.

2. *Id. Daniel Gábor* főgondnok úr alapítványára udvarhelymegyei szegény unitárius vallású tanulók.

3. *Jozan Miklós budapesti lelkész* alapítványára igyekvő és jó magaviseletű, tordaaranyosmegyei unitárius vallású tanulók.

4. *A bölöni egyházközség alapítványára* bölöni illetőségű gimn. vagy papnevelőintézeti szegény és jó igyekezetű tanulók.

5. *Ferencz József és neje Gyergyai Anna* alapítványra papnövendékek és gimn. tanulók különbség nélkül.

6. *Báró Petrichevich-Horváth Kálmán* főgondnok úr alapítványára szegénysorsú, unitárius vallású tanulók.

7. *Koncz Judit alapítványra* a Koncz-családból származó vagy a Koncz-családdal rokon családokból származó erdélyi származású unitárius vallású ifjak.

8. *Téglás Mihály alapítványra* sepsikőröspataki születésű, szegénysorsú, jó igyekezetű, unitárius szülőktől származott és unitárius vallásban nevelt tanulók.

9. *Derzsi János alapítványra* unitárius szülőktől származott, ép és egészséges szervezetű, szegény és kifogástalan magaviseletű, jó előmenetelű tanulók.

10. *Sepsikőröspataki Bedő Dániel alapítványra* a sepsikőröspataki Bedő- és Költő-családból apai és anyai egyenes ágon leszármazó, szegény, jó erkölcsű, szorgalmas, legalább közepes tehetségű tanulók; ha ilyenek nem jelentkeznek, más székely unitárius tanulók.

11. *Gyulay László alapítványra* Tóth Károlyné és ó-tordai Gyulay Árpád egyenesen leszármazó fiúgyermekei harmad-, illetőleg másodízig.

12. *Derzsi Károly alapítvány* kamatait első sorban Derzsi Domokos és Gábor fiúgyermekei és azok leszármazói élvezhetik.

13. *Amboris Rozália* alapítvány, melynek kamatai szegénysorsú, jó igyekezetű, székely unitárius tanulóknak adandók konv. segélyül.

14. *Tóth Józsefné szül. Serester Anna* alapítványból „jó

viseletű, szorgalmas, székely, első sorban kökösi illetőségű tanulók“ segélyezendők konv. kedvezményképen.

15. A *tordai megszünt unit. gimn.* vagyonából 7000 K adatik ki a Torda-Aranyoskörből származó, szegénysorsú, jó igyekezetű és viseletű unitárius tanulóknak konviktusi és tandíjsegélyül.

A kedvezményt a tanuló évközben is elveszítheti, ha elégtelen osztályzatot kap vagy kevésbé szabályszerű magaviseletet tanusít.

Aki folyamodványát a kellő időben be nem nyújtja, az kedvezményre egyáltalában nem számíthat; felvételre is csak abban az esetben, ha a létszám megengedi.

Kellően föl nem szerelt folyamodványokat nem veszünk tekintetbe.

Kérjük a szülőket, hogy az iskolai és konviktusi díjakat ne a tanulók, hanem egyenesen az igazgatóság vagy a konviktusi gondnok címére küldjék.

VIII. FEJEZET.

Az 1911—12. isk. évben használandó kézi könyvek jegyzéke.

I. gimn. osztály.

	Korona
Csifó, Bibliai történetek. Ó-szövetség	—·80
Iszlai, Egyházi énekek	1·60
Négyesy, Magyar olvasókönyv I.	2·—
Négyesy, Magyar nyelvtan, I.	—·90
Geréb—Morvay, Kis latin nyelvkönyv	2·—
Csengery, Latin nyelvtan, I.	1·40
Simonyi, Földrajz, I.	1·60
Kogutowitz, Középiskolai földrajzi atlasz, I.	2·—
Paszlavszky, Kis természetrajz, I.	2·20
Nyiredy, Növénygyűjtő	1·—
Suták, Számtan, 6-ik kiadás	2·60
Horti, Rajzoló geometria, I.	2·—
Kézi nagyító	1·20

II. gimn. osztály.

Csifó, Bibliai történetek. Új-szövetség	— 60
Iszlai, Egyházi énekek	1·60
Négyesy, Magyar olvasókönyv, II.	2·40
Négyesy, Magyar nyelvtan, II.	1·80
Geréb—Morvay, Kis latin nyelvkönyv	2·—
Csengeri, Latin nyelvtan, I.	1·40
Simonyi, Földrajz, II	1·60
Kogutowitz, Középiskolai földrajzi atlasz, II.	2·40
Paszlavszky, Kis természetrajz, II.	2·60
Nyiredy, Növénygyűjtő	1·60
Suták, Számtan, 6-ik kiadás	2·60
Horti, Rajzoló geometria, II.	2·—
Kézi nagyító	1·20

III. gimn. osztály.

	Korona
Bereczky, Biblia ismertetés	1·20
Iszlai, Egyházi énekek	1·60
Négyesy, Magyar olvasó, III	2·40
Négyesy Rendszeres magyar nyelvtan	2·—
Geréb—Morvay, Kis latin nyelvkönyv	2·—
Csengery, Latin nyelvtan, II.	1·80
Miklós—Kaiblinger Német nyelvkönyv, I. r.	1·80
Szádeczky, Magyarország története, I.	2·20
Simonyi, Földrajz, III. r.	2·20
Schmidt, Fizikai és mathematikai földrajz	2·20
Kogutowitz, Földrajzi atlasz III.	1·60
Suták, Számtan	2·60
Horti, Rajzoló geometria	2.—

IV. gimn. osztály.

Ferenc József, Unitárius káté	—·80
Iszlai, Egyházi énekek	1·60
Négyesy, Stilisztika	2 50
Arany—Lehr, Toldi	1 60
Geréb - Morvay, Kis latin nyelvkönyv	2 —
Csengeri, Latin nyelvtan, II	1 80
Kempf—Csengeri—Cserép, Latin stilusgyakorlatok	1 40
Hittrich, Latin olvasókönyv	2·60
Miklós—Kaiblinger, Német nyelvkönyv, II. r.	1·80
Szádeczky, Magyarország története, II	2 20
Paszlavszky, Növénytan kézikönyve	3·60
Nyiredy, Növénygyűjtő	1 —
Suták, Algebra, I.	2·40
Horti, Rajzoló geometria, III—IV.	2 —
Kézi nagyító	1 20

V. gimn. osztály.

Gergely-Kovács, Keresztény egyház története	1 80
Iszlai, Egyházi énekek	1·60
Négyesy, Rhetorika	3·—
Cicero, Orationes Selectae XIII. ed. Dávid	1·60
Csengeri, Anthologia Latina	2 —
Wagner—Horváth, Római régiségek	2·80
Maywald, Görög nyelvtan	2·80
„ Görög olvasókönyv, I.	1·80
Miklós—Kaiblinger, Német nyelvkönyv, III. r.	3·20
Márki, Egyetemes történelem, I.	2·60

	Korona
Acsády, Történelmi iskolai atlasz, I füz.	1·20
Paszlavszky, Állattan kézikönyve	4·20
Suták, Algebra, I.	2·40
Lóky, Geometria	3·20
Kézi nagyító	1·20
Bogárgyűjtő	1·—

A görögöt pótló tanfolyam számára.

Gyomlay, Homeros Odysseiája magyarul	2·80
Kempf—Kemenes, Homeros Iliása	2·80
Geréb, Szemelvények Herodotos tört. műveiből	1·50
Toncs, Szemelvények magyar épikusokból	2·—
Boross, Stilisme	1·20

VI. gimn. osztály.

Ferencz József, Unitárius kis tükör	1·60
Riedl, Poetika	3·—
Shakespeare–Névy, Julius Caesar	1·20
Kalmár, Szemelvények Liviusból	3·20
Cserép, Szemelvények Vergilius Aeneiséből	2·—
Wagner—Horváth, Római régiségek	2·80
Maywald, Görög nyelvtan	2·80
„ Görög gyak. és olvasókönyv, II.	2·50
Miklós—Kaiblinger, Német nyelvkönyv III. r.	3·20
Lutter, Sorszámok	2·40
Márki, Egyetemes történelem. II.	3·—
Acsády, Történelmi isk atlasz, II. füz.	3·—
Reichenhaller, Chemia és mineralogia	3·—
Suták, Algebra, II.	2·—
Lóky, Geometria	3·20
Kézi nagyító	1·20

A görögöt pótló tanfolyam számára.

Badics, Irodalmi olvasó, II.	2·—
Csiky—Losonczy, Sophokles Elektra	1·20
Boros, Stilisme	1·20

VII. gimn. osztály.

Marion—Péterfy, Az ember kötelességei és jogai	1·20
Váczi, Irodalomtörténet, I.	4·80

	Korona
Simonyi Zs, Magyar nyelvészet	1·—
Cserép, Szemelvények Verg. Aeneiséből	2·—
Cicero, Orationes selectae XIII. ed. Dávid	1·60
Hittrich, Sallustius	1·—
Wagner—Horváth, Római régiségek	2·80
Csengeri, *Homeros* Odysseiája	3·40
Dávid, Szemelvények Herodotosból	1·60
Hirn—Paulay, Német olvasókönyv	2·40
Lessing, Minna v Barnhelm	—·70
Dr. Márki, Egyetemes történelem III. r.	3·20
Acsády, Történelmi iskolai atlasz, III. r.	2·40
Fehér—Szekeres, Kisérleti fizika	5·50
Suták, Algebra, II.	1·80
Lóky, Geometria, II.	2·60
Lutter, Szorszámok	2·40
Fodor—Gerlóczy, Egészségtan	1·60

A görögöt pótló tanfolyam számára.

Schill, Görög irodalomtörténet	2·80
Badics, Magyar irodalmi olvasmányok, III. kt.	3·—
Boross Stilisme	1·20

VIII. gimn. osztály.

Ferencz József, Hittan	1·60
Váczi, Magyar irodalom története	3·80
Simonyi Zs., Magyar nyelvészet	1·—
Horatii carmina ed. Wirth	2·80
Tacitusból szemelvények ed. Gyomlay	2·40
Wagner—Horváth, Római régiségek	3·20
Csengeri, Homeros Ilias	2·80
Platonis Apologia Socratis	—·70
Csengeri, Homerosi világ	2·80
Hirn Paulay, Német irodalmi olvasókönyv, II. kt	3·40
Schiller, Wilhelm Tell	—·60
Varga, Magyarország története	3·40
Fehér Szekeres, Kisérleti fizika	5·50
Suták, Algebra II	1·80
Lóky, Geometria, II.	2·60
Lutter, Szorszámok	2·40
Szitnyai, Lélektan és Logika	2·80

A görögöt pótló tanfolyam számára.

	Korona
Gyomlay, Szemelvények Platonból	2 —
Zsámboki, A görög művészet kiválóbb alkotásai	2·—
Boross, Stílisme	1·20

TARTALOM.

Lap

Uzoni Imre tanár beiktatása,
Ima. Vári Albert 3
Megnyitó beszéd. Kozma Ferenc 5
Gondolatközlés elektromos hullámokkal 7
Üdvözlő beszéd. Dr. Gál Kelemen 15
« « Gyöngyössy Béla és Csifó Salamon 18
« « Szentmártoni Kálmán 22
Korunk és az egyház. Gálfi Lőrinc 24
I. Fejezet. Theologiai Intézet 34
II Fejezet. Főgimnázium 53
I. Adatok a főgimnázium 1910/11. iskolai év történetéhez 53
II. Fontosabb rendeletek és átiratok 65
III. Az igazgatóság működése 70
IV. Személyzet Tanári testület, intézeti alkalmazottak és szolgák) 72
V Tanárok irodalmi működése 76
VI. Oktatás 79
A) Végzett tananyag az 1910—11. iskolai évben . . 79
B) Magyar irodalmi dolgozatok 80
C) Görög pótló irodalmi dolgozatok 80
D) Rendkivüli tárgyak 80
E) A tanitási terv táblázatos áttekintése 87
F) A tanulók névsora és osztályozása 88
G) A tanulók statisztikája 102
H) Érettségi vizsgálatok 110
VII. Szertárak 111
1. Történelmi-philologiai és földrajzi szertár 111
2. Természetrajzi szertár 112
3. Természettani szertár 113
4. Rajzszertár 113
5. Tornaszertár 113
6. Zeneszertár 113
VIII. Ifjúsági egyesületek és alapok. 1. Kriza-önképzőkör. 2. Felsőosztályúak olvasó-egyesülete. 3. Alsóosztályúak olvasó-egyesülete. 4 Zenekör. 5. Jóltevők emlékalapja. 6.

Kriza János-alap. 7. Remény-alap. 8. Dalkör-alap. 9. Apolló-kör alapja. 10 Kirándulási alap. 11 Segélyző-alap 12. Kismező-alap 115
III. Fejezet. Kollégiumi könyvtár 122
IV. Fejezet. A kollégium kórháza. Egészségi állapot 179
V. Fejezet. Segélyezés 181
A) Ösztöndíjak 181
B) Segélyezés 184
C) Jutalmak 186
VI. Fejezet. Elemi iskola 195
VII. Fejezet. A jövő iskolai évre vonatkozó értesítés 204
VIII. Fejezet. Az 1911/12. isk. évben használandó kézikönyvek jegyzéke 210
Tartalom 215